

TOTALREGNSKAP FOR REINDRIFTSNÆRINGEN

Regnskap 2019 og budsjett 2020

RAPPORT NR. 39/2020

15.12.2020

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom staten og Norske reindriftssamers landsforbund (NRL).

Totalregnskapet for reindriftsnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over de samlede verdiene som er skapt i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser altså samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2019 legger utvalget også frem et budsjett for 2020.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 42 totalregnskap for reindriften siden 1980. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2019.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen for de enkelte reinbeiteområdene. For Finnmarks vedkommende er reinbeiteområdene delt opp i soner.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften (fra 2010 til 2019), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Landbruksdirektoratet, avdeling reindrift, er sekretariat for utvalget.

Desember 2020
Lars Johan Rustad

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2016-19, endring fra 2018 til 2019
(1 000 kroner), og budsjett 2020 (1 000 kroner)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett 2020
	2016	2017	2018	2019		
Produksjonsbaserte inntekter:	173 076	156 702	190 543	176 009	-14 534	143 249
Kjøtt og biprodukter	146 398	113 989	122 767	146 898	19 852	101 651
Bonus		8 187	3 988	6 029	2 041	6 080
Endring i livdyrverdien	-12 660	-6 609	12 879	-15 327	-28 206	-2 892
Binæringsinntekter	10 510	13 516	13 776	9 097	-4 679	9 097
Andre prod.bas. innt. ¹	28 828	27 620	37 132	29 312	-7 820	29 312
Statstilskudd:	103 915	107 205	92 461	106 025	13 564	101 201
Direkte tilskudd	81 502	86 154	69 841	83 946	14 105	81 919
Andre tilskudd	13 141	10 426	12 107	13 167	1 060	9 824
Ekstraordinære tilskudd	1 090	950	342	20	322	20
Tilskudd til binæringer	768	700	481	105	-376	107
Verdiskapningsprogram	1 014	793	281	365	84	994
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	909	-	-909	-
Konfl.demp. tiltak rovvilt	6 400	8 183	8 501	8 422	-79	8 369
Erstatninger:	68 193	75 062	104 006	88 050	-15 956	89 039
Tap av rein	61 783	68 501	91 667	83 671	-7 996	81 280
Arealinngrep	6 411	6 561	12 339	4 379	-7 960	7 760
Sum inntekter:	345 184	338 969	387 010	370 084	-16 926	333 489
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	203 845	171 965	175 924	150 323	-25 601	153 071
Felleskostnader	32 083	35 419	39 821	36 476	-3 345	37 216
Kostnader i tamreinlag	10 747	8 100	8 750	12 376	3 626	12 628
Sum kostnader:	246 675	215 484	224 495	199 175	-25 320	203 215
Vederlag til arbeid og kap.	98 509	123 486	162 514	170 909	8 395	130 274
Renter på lånt kapital	11 324	11 583	11 202	10 150	-1 052	10 074
Vederlag til arbeid og EK						
Totalt (1 000 kr)	87 185	111 903	151 312	160 759	9 447	120 200
Per årsverk (kr)	95 221	119 172	169 443	173 045	3 602	129 946
Per siidaandel (kr)	151 442	192 273	270 684	287 070	16 386	215 800
Sum årsverk	916	939	893	929	36	925
Antall siidaandeler ²	576	582	559	560	1	557
<i>Vederlag til arb. og egenkapital eks. erstatninger for arealinngrep</i>						
Totalt (1 000 kr)	80 774	105 342	138 974	152 486	13 512	122 440
Per årsverk (kr)	88 181	112 185	155 626	164 136	8 510	122 186
Per siidaandel (kr)	140 232	181 000	248 611	272 291	23 680	208 040

¹ Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (23 i 2019) er lagt til antall siidaandeler (537) i samisk reindrift.

Totalregnskapet viser en økning i resultatmålene fra 2018 til 2019. Vederlag til arbeid og egenkapital øker fra 151,3 mill. kroner i 2018 til 160,8 mill. kroner i 2019 (+ 9,4 mill. kroner). Målt per årsverk viser resultatmålene en økning. Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk økes fra 169 443 kroner i 2018 til 173 045 kroner i 2019. Målt per siidaandel øker vederlag til arbeid og egenkapital fra 270 684 kroner i 2018 til 287 070 kroner i 2019.

Sum produksjonsbaserte inntekter ble redusert fra 190,5 mill. kroner i 2018 til 176,0 mill. kroner i 2019 (-14,5 mill. kroner). Det er en økning i kjøttinntektene på 19,8 mill. kroner, og den totale livdyrverdien redusert med 2 mill. kroner. Økningen i kjøttinntekter fra 2018 til 2019 kom av at det var god kalvetilgang i 2019.

Postene andre produksjonsbaserte inntekter reduseres med 7,8 mill. kroner fra 2018, og posten binæringsinntekter reduseres med 4,6 mill. kroner.

Sum statstilskudd økes fra 92,5 mill. kroner i 2018 til 106,0 mill. kroner i 2019 (+13,6 mill. kroner). Hovedårsaken til økningen er økning i utbetaling av kalveslaktetilskuddet (+7,4 mill. kroner).

Posten andre tilskudd øker med 1,0 mill. kroner og posten tiltak mot radioaktivitet reduseres med 0,9 mill. kroner i forhold til 2018. De øvrige tilskuddene har kun små endringer.

Erstatningene for tap av rein reduseres fra 91,7 mill. kroner i 2018 til 83,7 mill. kroner i 2019 (-8,0 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep reduseres fra 12,3 mill. kroner i 2018 til 4,4 mill. kroner i 2019 (-8,0 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en reduksjon i de samlede inntektene fra 387,0 mill. kroner i 2018 til 370,1 mill. kroner i 2019 (-16,9 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader reduseres fra 176,0 mill. kroner i 2018 til 150,3 mill. kroner i 2019 (-25,6 mill. kroner) og felleskostnadene reduseres fra 39,8 mill. kroner i 2018 til 36,5 mill. kroner i 2019 (-3,3 mill. kroner). Tamreinlagenes kostnader øker fra 8,8 mill. kroner i 2018 til 12,4 mill. kroner i 2019 (+ 3,6 mill. kroner).

I sum gir dette en nedgang i de totale kostnadene fra 224,5 mill. kroner i 2018 til 199,2 mill. kroner i 2019 (-25,3 mill. kroner).

Renter på lånt kapital reduseres fra 11,2 mill. kroner i 2018 til 10,2 mill. kroner i 2019 (- 1,1 mill. kroner).

Rovvilttapene påvirker resultatet av driften i de fleste reinbeiteområdene. Innrapporterte rovvilttap utgjør 96 prosent av de innrapporterte totale tapene av rein i 2019/20 (2018/19: 85 prosent). I 2018/19 ble det utbetalt erstatninger for 33 prosent av de omsøkte rovvilttapene (2017/18: 31 prosent).

Antall siidaandeler i samisk reindrift er redusert med 2 i forhold til 2018 og er på 537. Reintallet ble redusert fra 215 500 i 2018 til 214 500 i 2019 (- 1 000 dyr).

Antall årsverk hos tamreinlagene er økt fra 20 i 2018 til 23 i 2019. Tamreinlagene rapporterer selv om antall årsverk.

Budsjett 2020

Budsjett for 2020 bygger i hovedsak på innrapporterte slaktedata for vinterslakt fra registrerte slakterier, tall fra Animalia, anslag fra slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året, og regnskapstall per november.

Ut ifra de opplysninger man i november satt inne med etter beitekrise vår og vinter 2020 vil en kunne forvente en reduksjon i kjøttinntektene.

Det budsjetteres med en reduksjon i statstilskuddene og en økning i erstatningene.

Erstatningsutbetalinger for rein tatt av rovvilt baserer seg på beregnede tall, med utgangspunkt i fra et gjennomsnitt av de tre foregående år, på lik linje med beregninger for arealinngrep og øvrig tap av rein i trafikken.

De totale kostnadene og rentekostnadene i 2020 forventes å øke i forhold til 2019, på grunn av beitekrise vinteren og våren 2020. Økonomisk utvalg har imidlertid ikke grunnlag for å beregne denne økningen og budsjettet har derfor ikke tatt høyde for dette. Budsjettet er basert på kostnadene i 2019, men justert for generell prisstigning.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn for Økonomisk utvalgs budsjett, er vederlag til arbeid og egenkapital beregnet til 120,0 mill. kroner i 2020. Dette vil være en reduksjon på 40,0 mill. kroner fra 2019.

Čoahkkáigeassu

Boazodoalu oppalašrehketdoalu čoahkkáigeassu áigodagas 2016-19, rievdamat 2018 rájes 2019 rádjái (1 000 kroner), ja bušeahtta 2020 (1 000 kroner)

Rehketdoallo- poasttat	Rehketdoallologut				Rievdamat	Bušeahtta 2020
	2016	2017	2018	2019		
Buvttadandietnasat:	173 076	156 702	190 543	176 009	-14 534	143 249
Biergu ja lassibuktagat	146 398	113 989	122 767	146 898	19 852	101 651
Bonus		8 187	3 988	6 029	2 041	6 080
Ealloárvvu rievdan	-12 660	-6 609	12 879	-15 327	-2 067	-2 892
Lassiealáhusdientnasat	10 510	13 516	13 776	9 097	-4 679	9 097
Eará buvttadandientnasat ¹	28 828	27 620	37 132	29 312	-7 820	29 312
Stáhtadoarjagat:	103 915	107 205	92 461	106 025	13 564	101 201
Dábálaš doarjagat	81 502	86 154	69 841	83 946	14 105	81 919
Eará doarjagat	13 141	10 426	12 107	13 167	1 060	9 824
Erenoamášdoarjagat	1 090	950	342	20	322	20
Lassiealáhusdoarjagat	768	700	481	105	-376	107
Árvoháhkkanprográmma	1 014	793	281	365	84	994
Doaibmabijut rádioakt.vuostá	-	-	909	-	-909	-
Doaibmabijut riidoeast. borasp.	6 400	8 183	8 501	8 422	-79	8 369
Buhtadusat:	68 193	75 062	104 006	88 050	-15 956	89 039
Boazomassimat	61 783	68 501	91 667	83 671	-7 996	81 280
Areálasisabahkkemat	6 411	6 561	12 339	4 379	-7 960	7 760
Supmi sisaboadut:	345 184	338 969	387 010	370 084	-16 926	333 489
Golut:						
Siidaosiid golut	203 845	171 965	175 924	150 323	-25 601	153 071
Oktasašgolut	32 083	35 419	39 821	36 476	-3 345	37 216
Boazoservviid golut	10 747	8 100	8 750	12 376	3 626	12 628
Supmi golut:	246 675	215 484	224 495	199 175	-25 320	203 215
Barggu ja kap. buhtadus	98 509	123 486	162 514	170 909	8 395	130 274
Luoikkahuvvon kapitála reanttut	11 324	11 583	11 202	10 150	-1 052	10 074
Barggu ja iežaskap. buhtadus						
Oktiibuot (1 000 kr)	87 185	111 903	151 312	160 759	9 447	120 200
Guđege jahked. nammii (kr)	95 221	119 172	169 443	173 045	3 602	129 946
Guđege siidaoasi nammii (kr)	151 442	192 273	270 684	287 070	16 386	215 800
Jahkedoaimmaid submi	916	939	893	929	36	925
Galle ovttaskas siidaoasi ²	576	582	559	560	1	557
<i>Buhtadus barggu ja iežaskapitála ovddas, earret buhtadusat areálasisabahkkemiid ovddas</i>						
Oktiibuot (1 000 kr)	80 774	105 342	138 974	152 486	13 512	112 440
Guđege jahked. nammii (kr)	88 181	112 185	155 626	164 136	8 510	122 186
Guđege siidaoasi nammii (kr)	140 232	181 000	248 611	272 291	23 680	208 040

¹ Poasta sisttisdoallá bargodientnasiid, láigodientnasiid ja eará doaibmadietnasiid.

² Boazoservviid jahkedoaimmat (23 jagis 2019) leat mielde sámi boazodoalu siidaosiid logus (537).

Oppalašrehketdoallu čájeha ahte boadusmihtut lassánit 2018 rájes 2019 rádjái. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas lassána 151,3 9 milj. ruvnnos 2018:s 160,8 milj ruvdnui 2019:s (+ 9,4 milj. ruvno). Go mihtida ovttaskas jahkedoaimmaid mielde, de lassánit boadusmihtut. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas guđege jahkedoaimma nammii lassána 169 443 ruvnnos 2018:s 173 045 ruvdnui 2019:s. Go mihtida ovttaskas siidaosiid mielde, de lassána buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 270 684 ruvnnos 2018:s 287 070 ruvdnui 2019:s.

Buvttadandietnasiid supmi njejai 190,5 milj ruvnnos 2018:s 176,0 milj. ruvdnui 2019:s (-14,5 milj ruvno). Biergodietnasat leat lassánan 19,8 milj. ruvnnuin, ja ealu árvu lea unnon 2 milj. ruvnnuin. Biergodietnasiid lassáneapmi 2018 rájes 2019 rájes bođii das go lei buorre miessešaddu 2019:s.

Poasttat Eará buvttadandietnasat njidjet 7,8 mill. milj. ruvnnuin 2018 ektui, ja poasta Lassiealáhusdietnasat njiedjá 4,6 milj. ruvnnuin.

Stáhtadoarjagiid submi lassána 92,5 milj. ruvnnos 2018:s 106,0 milj. ruvdnui 2019:s (+13,6 milj. ruvno). Váldočilgehus lassáneapmái lea go miessedoarjagiid máksu lea lassánan (+7,4 milj. ruvno).

Poasta Eará doarjagat lassána 1,0 milj. ruvnnuin ja poasta Doaibmabijut rádioaktivitehta vuostá njiedjá 0,9 milj. ruvnnuin 2018 ektui. Eará doarjjapoasttain leat dušše smávit rievdadusat.

Boazomassimiid buhtadusat njidjet 91,7 milj. ruvnnos 2018:s 83,7 milj. ruvdnui 2019:s (-8,0 milj. ruvno), ja areálasisabahkkemiid buhtadusat njidjet 12,3 milj. ruvnnos 2018:s 4,4 milj. ruvdnui 2019:s (-8,0 milj. ruvno).

Oktiibuot leat oppalaš dietnasat njiedjan 387,0 milj. ruvnnos 2018:s 370,1 milj. ruvdnui 2019:s (-16,9 milj. ruvno).

Siidaosiid golut njidjet 176,0 milj. ruvnnos 2018:s 150,3 milj. ruvdnui 2019:s (-25,6 milj. ruvno) ja oktasašgolut njidjet 39,8 milj. ruvnnos 2018:s 36,5 milj. ruvdnui 2019:s (-3,3 milj. ruvno). Boazoserviid golut lassánit 8,8 milj. ruvnnos 2018:s 12,4 milj. ruvdnui 2019:s (+ 3,6 milj. ruvno).

Oktiibuot mearkkaša dát ahte ollislaš golut njidjet 224,5 milj. ruvnnos 2018:s 199,2 milj. ruvdnui 2019:s (-25,3 milj. ruvno).

Reanttut luoikkahuvvon kapitála dáfus njidjet 11,2 milj. ruvnnos 2018:s 10,2 milj. ruvdnui 2019:s (- 1,1 milj. ruvno).

Boraspirevahágiin lea stuora mearkkašupmi doaimma bohtosiidda eanas boazodoalloguovlluin. Diedihuvvon boraspirevaháгат dahket 96 proseantta oppalaš diedihuvvon boazomassimiin 2019/20:s (2018/19: 85 proseantta). Leat máksojuvvon buhtadusat 33 proseantta ovddas 2018/19 ohccojuvvon boraspirevahágiin (2017/18: 31 proseantta).

Siidaosiid lohku sámi boazodoalus lea njiedjan 2 doaluin 2018 ektui ja lea dál 537. Boazolohku njejai 215 500 bohccos 2018:s 214 500 bohccui 2019:s (- 1 000 bohcco).

Jahkedoaimmaid lohku boazoservviin lea lassánan 20 jahkedoaimmas 2018:s 23 jahkedoibmii 2019:s. Boazosearvvit raporterejit ieža jahkedoaimmaid logu.

2020 bušeahtta

2020 bušeahtta lea vuosttažettiin ráhkaduvvon raporterejuvvon njuovvandieđuid vuodul maid registrerejuvvon njuovahagat leat dieđihan dálvenjuovvamiid hárrái, Animalia loguid vuodul, njuovahagaid árvoštallamiid vuodul das man olu jáhkket njuovvat jagi loahpageahčái ja skábmamánu rehketdoalloguid vuodul.

Daid dieđuid vuodul mat ledje skábmamánuš maŋŋel 2020 giđa ja dálvvi guohtunroasu, de vurdojuvvo ahte biergodietnasat njidjet.

Bušetterejuvvo ahte stáhtadoarjagat njidjet ja buhtadusat lassánit. Buhtadusmáksimat bohccuid ovddas mat goddojit boraspiriide leat meroštallojuvvon golmma ovddit jagi gaskamearálaš loguid vuodul, seamma ládje go meroštallamat areálasisabahkkemiid ja eará boazomassimiid hárrái johtolaga geažil.

Ollislaš golut ja reantogolut vurdojuvvojit lassánit 2020:s 2019 ektui, guohtunroasu geažil mii lei 2020. Ekonomalaš lávdegottis dattetge ii leat vuodđu meroštallat dán lassáneami ja danne ii leat bušeahtta heivehuvvon dan ektui. Bušeahtta váldá vuodđu 2019 goluin, muhto lea justerejuvvon oppalaš haddegoargnuma mielde.

Daid eavttuid mielde mat leat Ekonomalaš lávdegotti bušeahtas vuodđun, meroštallojuvvo buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 120,0 milj ruvdnui 2020:s. Dát lea 40,0 milj. ruvnno unnit go 2019:s.

Innhold

Sammendrag	1
Čoahkkáigeassu	4
Innhold	7
1. Økonomisk utvalg	9
1.1 Mandat	9
1.2 Medlemmer og sekretariat	9
1.3 Utvalgets arbeid	9
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	11
2.1 Reindriftspolitiske mål	11
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	12
3. Grunnlag og forutsetninger	14
3.1 Prinsipper	14
3.2 Materiale og metode	14
4. Totalregnskap 2018 og budsjett 2019	22
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	22
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	35
4.3 Erstatninger	43
4.4 Kostnader	45
4.5 Kapitalforhold	55
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	58
4.7 Sammendrag av totalregnskapet	59
4.8 Budsjett 2019	67
Tilleggsinformasjon	72
5. Nærmere om reindriftsavtalen	73
5.1 Innledning	73
5.2 Reindriftsavtalen 2019/2020	74
5.3 Fordeling av reindriftsavtalens ramme	75
5.4 Reindriftens utviklingsfond	76
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd	81
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	91
6.1 Kjøttinntekter	91
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet	95
6.3 Rovvilt	97
6.4 Erstatninger	101
6.5 Kostnader	102
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital	104
6.7 Markedsforhold	106
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	110
7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen	110
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	113
8. Vurderinger av materialet	127
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene	127
8.2 Generelle vurderinger	153
Vedlegg	156
1. Tabeller	156
2. Tabelloversikt	159
3. Figuroversikt	163

4. Kart over reinbeiteområdene	167
5. Ordforklaringer	170

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

Ifølge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindriftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

"Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet."

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977.

Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2018-2021:

- Lars Johan Rustad (leder), avdelingsleder, Norsk institutt for bioøkonomi
- Marit Meløy, prosjektleder, Karasjok kommune
- Katarina Påve Gaup, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Gina Grøtte Skarland, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
- Per Mathis Oskal, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund

Varamedlemmer:

- Per John Anti, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Silje Trollstøl, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet

Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske resultatet og utviklingen for de enkelte reinbeiteområder. For Finnmark er reinbeiteområdene delt opp i soner.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindrifftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindrifften fra 2010 til 2019, husholdsinntekter for reindrifftsfamilier, samt utviklingstrekk for de enkelte reinbeiteområdene.

2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken

De reindriftspolitiske målene bygger i dag i hovedsak på St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift*, Meld. St. nr. 9 (2011-2012) *Velkommen til bords*, Meld. St. nr. 32 (2016-2017) *Reindrift - Lang tradisjon – unike muligheter*, og de årlige proposisjonene for reindriftsavtalen. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindriftsavtalene, mens de juridiske virkemidlene er gitt i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

2.1 Reindriftspolitiske mål

Den 5. april 2017 la regjeringen frem Melding til Stortinget nr. 32 *Reindrift - Lang tradisjon – unike muligheter*. Denne stortingsmeldingen om reindriftspolitikken er den første meldingen om reindrift på 25 år. Fram til meldingen ble behandlet i Stortinget var det St. meld. nr. 28 (1991-1992) *En bærekraftig reindrift*, og Innst. S. nr. 167 (1991-1992) som trakk opp målene og retningslinjer for reindriftspolitikken.

I den nye meldingen vises det til at økologisk bærekraftig drift og økt produksjon danner grunnlaget for de unike mulighetene i reindriften. I meldingen presenteres strategier og tiltak for at næringen bedre skal kunne utnytte sitt potensiale i en rasjonell og markedsorientert retning. Reindriftens inntekter skal i størst mulig grad skapes ved å selge etterspurte produkter og tjenester til markedet. Dette vil sikre grunnlaget for den unike næringen og kulturbæreren som reindriften er. Dette er hovedbudskapet i meldingen.

Delmålene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift som ble fastsatt gjennom Stortingets behandling av St. meld. nr. 28 (1991-1992) er videreført i den nye meldingen. Imidlertid tydeliggjøres prioriteringen av økologisk bærekraft, og det understrekes at økologisk bærekraft er en grunnleggende forutsetning for å ivareta reindriftskulturen framover, og for utvikling av næringen og potensialet for økt lønnsomhet.

Ved behandling av meldingen gav Stortinget i all hovedsak sin tilslutning til de tiltakene som var foreslått i meldingen. Flertallet var enige med regjeringen om at det er behov for å endre formålsparagrafen i reindriftsloven slik at økologisk bærekraft prioriteres. De mente at det er viktig at det i tillegg gjennomføres et arbeid med å definere innholdet i de tre delmålene økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft. Videre var flertallet positive til forslaget om å innføre obligatorisk individmerking av rein, men det ble påpekt at en elektronisk individmerking ikke må erstatte den tradisjonelle øremerkingen. Stortingets flertall var også positive til en offentliggjøring av siidaandelenes reintall internt i næringen. I oppfølging av meldingen i 2019 kom regjeringen til at man ikke fremmer forslag om å endre formålsparagrafen til å tydeliggjøre økologisk bærekraft.

Når det gjelder dyrevelferd og tap støtter flertallet regjeringens tiltak for å hindre spredning av sykdommen Chronic Wasting Disease (CWD). Videre påpekte flertallet at det må sikres erstatningsfôr i år med vanskelige beiteforhold. Når det gjelder tap av rein til rovvilt ba flertallet om at det gjøres en ny gjennomgang av rovdyr- og beiteprioriterte områder. Flertallet understreket at tilfeller av rovdyrtaap må begrenses og erstattes fullt ut når det forekommer.

Med dette som utgangspunkt ba flertallet regjeringen om raskt å bidra til at rovdyr- og rovfuglproblemene reduseres i et samspill mellom myndigheter og næringen.

Tilgang på nødvendige arealer er en sentral forutsetning for at reindriftsnæringen skal få økt sin produksjon og lønnsomhet. Komiteens flertall støtter at det prioriteres midler over reindrifftsavtalen til forskningsprosjekter for mer kunnskap om ulike arealinngrepss innvirkning på reindrifften. Flertallet finner det positivt at det jobbes aktivt for å bygge opp kompetanse hos reinbeitedistriktene om plan- og bygningsloven, samt at det bygges opp kompetanse om reindrift og reindrifftsrettigheter hos fylkeskommuner og kommuner. Flertallet var også positive til videreføring av arbeidet med å få helhetlige og dynamiske kart over reindriffts arealbruk, og viste til at disse kartene vil være konfliktforebyggende og gi forutsigbarhet.

2.2 Reindrifftspolitiske virkemidler

Reindrifften er regulert gjennom reindrifftsloven av 15. juni 2007. Loven konstituerer ikke reindrifftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriffts rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk med videre. I reindrifftsloven legges det opp til en større grad av egenforvaltning av interne forhold i reindriffts næringen enn hva som har vært tilfelle tidligere. Det arbeidsmessige fellesskapet siida utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering.

Formålet med reindrifftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriffts befolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse målene skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindrifften. Reindrifften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnlovens § 108 og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindrifftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriffts viktigste ressursgrunnlag.

Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindrifftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindrifftsloven som har betydning for reindrifften. Herunder nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energiloven, fjelloven og Finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindrifftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriffts samene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt. Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. I den senere tid har det innenfor reindrifftsretten skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindrifften og arbeidet frem mot en ny lov viser klart at

siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Reindrifftsloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 den gjeldende hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) fullmakt til å forhandle med Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindrifftsneringen. Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. Gjennom reindrifftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindrifftsavtalen.

Ut over de nevnte virkemidlene viser Økonomisk utvalg også til gjeldende konsultasjonsavtale mellom statlige myndigheter og Sametinget. Som urfolk har samene rett til å bli konsultert i saker som angår dem. Denne retten er nedfelt i ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige saker, artikkel 6. Konvensjonen ble ratifisert av Norge 19. juni 1990. I «Avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget» er det fastsatt nærmere prosedyrer for hvordan konsultasjonene med Sametinget skal foregå. Ved kongelig resolusjon 1. juli 2005 ble det stadfestet at de avtalte prosedyrene skal gjelde for hele statsforvaltningen. Statlige myndigheter kan også ifølge denne avtalen ha en plikt til å konsultere med andre samiske interesser i tillegg til Sametinget. Dette gjelder særlig i saker som direkte berører samiske næringer, slik som reindrifften, og kan blant annet være i forbindelse med utarbeidelse av verneplaner, etablering av energiltak, samt ved leting og utvinning av mineraler innenfor reinbeiteområdene. Konsultasjoner med reindrifften vil blant annet bidra til å få frem nødvendig kunnskap om hvordan slike tiltak vil virke inn på reindrifften.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskapet for reindriftnæringen, som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i åtte kapitler. I hovedoversikten i kapittel 4 er regnskap for 2019 sammenlignet med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2020 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindriftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften fra 2010 til 2019. Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein slik som kjøtt, innmat, skinn, gápmasat og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i den samlede livdyrverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, distriktenes kostnader (felleskostnader) og kostnader i tamreinlag.

Resultatmålet som beregnes viser vederlag til arbeid og kapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag til arbeid og egenkapital. Resultatet beregnes samlet for næringen, per årsverk og per siidaandel.

Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen gjort uten forkortelser og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Selv om Polmak/Varanger ikke er et ensartet område har en på bakgrunn av ulike driftsforhold valgt å splitte Øst-Finnmark reinbeiteområde inn i Polmak/Varanger og Karasjok. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette området kan sammenlignes med Vest-

Finnmark reinbeiteområde. Fra og med 2006 til og med 2015 er resultatene fra Karasjok splittet opp i to soner: Karasjok øst og Karasjok vest, resultatene fra Vest-Finnmark er delt opp i tre soner: Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er blant annet gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5. Årsaken til dette er ønske om å fremstille sammenlignbare resultater over tid i allerede eksisterende soner innenfor disse områdene som er store og har ulike driftsformer.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reineiernes melding om reindrift gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerede utgående beholdning som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigert reintall per 31. mars i driftsåret 2018/19 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2019.

Produksjonsbaserte inntekter

Priser

I utarbeidelsen av totalregnskapet har det tidligere vært bruttopris fra slakteriene som ble lagt til grunn for beregning av kjøttinntektene. Slakteriene skal rapportere månedlig til Landbruksdirektoratet, og rapporten skal blant annet inneholde brutto- og nettopris per skrott.

Årsaken til at totalregnskapet baserte seg på bruttopris, var at slakte- og eventuelt fraktkostnadene ble ført opp som kostnader i totalregnskapets kostnadskapittel. Ved beregning av vederlag til arbeid og egenkapital er kostnadene trukket fra inntektene. Brutttopris består dermed av netto skrottopris med tillegg av slakte- og eventuelle fraktekostnader, eksklusiv merverdiavgift. Nettoprisen er kun skrottopris eksklusiv merverdiavgift.

Fra og med avtaleåret 2016/2017 ble vilkår for beregning av produksjonspremie presisert. Fra og med dette driftsåret er frakt- og slaktekostnader ikke inkludert i den næringspliktige inntekten, og da heller ikke i beregning av produksjonspremien. Dette betyr også at slakteriene endret sine avregningsmetoder til ikke å inkludere slakte- og fraktekostnadene i avregningsbilag til reineierne.

Reineiernes kostnader knyttet til slaktingen fremkommer ikke lengre som en del av næringens totale kostnader. Det blir derfor ikke korrekt å fortsette med beregning av bruttopriser når man ikke har slaktekostnader å trekke fra. Dette gjør at kjøttpriser og -inntekter, fra og med kalenderåret 2016, er beregnet ut fra nettopris. I prinsippet skal det totale vederlaget være upåvirket og dermed sammenlignbart med tidligere år, men fra og med 2016 er det et brudd i både inntekts- og kostnadsseriene.

Det er også brudd i inntekts- og kostnadsseriene mellom 2008 og 2009. Dette fordi rapporteringene fra slakteriene hadde flere feil i årene 2006–2009.

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra kjøtt og inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Med begrepet biprodukter menes andre produkter fra rein slik som horn, skinn, hjerte, lever og blod. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter til sammen.

Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Rapportene importeres inn i Landbruksdirektoratets databasesystem, og herfra genereres all informasjon til tabeller som baserer seg på vekt, pris, alder og kjønn i totalregnskapet.

Utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning var frem til 2015 satt til 20 dyr per siidaandel. For tamreinlagene var privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr. Fra og med regnskapsåret 2015 gikk man over til å benytte det reelle tallet for privat uttak, da endringer i datasystemet har gjort dette mulig. Tallene hentes fra melding om reindrift. Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi per kg som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Det beregnes gjennomsnittspris ved å dele den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde på områdets totale kvantum.

Bonus fra slakterier er også en del av reineiers inntekter. Bonus utbetalt i 2019 er basert på slakt i 2018. Bonus er hovedsakelig ikke med som kjøttinntekter i tabeller og figurer, men er med i sammendragstabeller/-figurer i sammendraget, delkapittel 4.7 og 4.8, samt i kapittel 8.

Endring i den samlede livdyrverdien

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i den samlede livdyrverdien, fremkommer næringens produksjonsinntekter. Endringer i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer, det vil si endringer i reintall, flokksammensetning og dyreverdi, i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i den totale livdyrverdien fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall per 1. januar 2019 beregnes på grunnlag av korrigert reintall per 31. mars 2019 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2018/2019) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2019. Reintall per 31. desember 2019 estimeres med utgangspunkt i beregnet korrigert reintall per 31. mars 2020 (beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2018/2019) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2020. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet per 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slaktetidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindriftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene. Tallene hentes fra siidaandelsinnehavers næringsoppgavene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten ”Andre produksjonsbaserte inntekter” omfatter leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tallene hentes fra næringsoppgavene.

Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriftsnæringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

De direkte tilskuddene gjennom sammenligningsperioden omfatter distriktstilskudd, produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel (fra og med 2020), etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd (til og med 2011), ektefelle- og samboertillegg, samt særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark (fra og med 2010 til og med 2012). Det ordinære driftstilskuddet ble avvirket i avtaleåret 2014/2015.

Andre tilskudd gjennom sammenligningsperioden omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger og anlegg), pramming/transport, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tiltak konvensjonsbeiter, tilskudd til feltbarnehage, tilskudd til innløsning av siidaandeler og ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak. Enkelte av tilskuddene er avvirket, men tas med i oversikten fordi det i tabellene framkommer tall knyttet til postene.

Posten ekstraordinære tilskudd har rommet ulike ordninger over tid. Eksempler i denne sammenheng er tap ved ulykker og tilskudd til implementering av bruksregler.

Tilskudd til tilleggsnæringer

Sametinget gir tilskudd til næringsutvikling og tilleggsnæringer til reindrift. Et av de prioriterte områdene er å øke omsetningen av lokalmat og videreforedling av lokalmat. Sametinget har også en særskilt satsning på samisk reiseliv og samiske kultur næringer.

Sametinget har en egen næringsavtale for duodji, som trådte i kraft 1. januar 2006. Over denne avtalen kan Sametinget gi støtte til blant annet til etablererstilskudd, investeringstilskudd og andre utviklingstiltak. Merkevarerbygging innenfor duodjinæringen er særlig prioritert.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, tidligere Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, ble fra 1. januar 2015 utvidet til også å inkludere Reinprogrammet. Reinprogrammet ble gjort operativt fra høsten 2012. Programmet avløste da det tidligere VSP rein. Programmet skal være tilpasset bedriftenes utfordringer. Samtidig skal reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter, inngå.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyl-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindriftsutøverne økonomisk skadesløse. For å få tatt ut slaktedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig å sette inn mer kostnadskrevende tiltak som føring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slaktning. Det gis også tilskudd til nedføring av slaktedyrr. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Fra og med avtaleåret 2015/2016 ble det innført en grenseverdi på 3000Bq/kg reinkjøtt i målt radioaktivitetsnivå fra et representativt utvalg rein for at kompensasjon skal kunne innvilges. Kostnader for reinbeitedistrikter og reieiere er inkludert i næringens totale kostnader. Økt arbeidsforbruk og eventuelle inntektsvirkninger som følge av dette er inkludert, men ikke spesifisert. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr. 15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivaretatt, har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regioninndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene forvalter i dag midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Bruken av midlene skal følge fastsatt forskrift om tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Formålet med tilskuddordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr. For at tilskuddene skal kunne gis, må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt. De enkelte søknadene behandles av Fylkesmannen og midlene utbetales derfra. Det er dermed fylkesmannen som er vår kilde til tabellene i publikasjonen. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Miljødirektoratet ved rovvilttap, erstatninger over reindrifftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra Miljødirektoratet og innrapporterte trafikktap fra melding om reindrift – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Jernbaneverket. Årsaken til at erstatningssatsene fra Miljødirektoratet legges til grunn, er at forsikringsselskapene og Jernbaneverket oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindrifftsfond. Disse erstatningene inntektsføres i

en egen post som omfatter årlige erstatninger og engangserstatninger. I de tilfeller der distrikter ikke søker tilskudd får vi ikke inn distriktsregnskap.

Kostnader

Fra og med 2016 er det en endring i beregningene av de totale kostnadene. Dette har sammenheng med presisering av vilkår for produksjonspremie og endring av slakterienes avregninger til reineier. Kostnadene knyttet til frakt- og slakt inkluderes ikke lengre i den næringspliktige inntekten, og framkommer ikke som inntekt på selvangivelser og næringsoppgaver. Slaktekostnadene framkom til og med 2015 som en del av de totale kostnadene. På lik linje med inntektsberegningene, som av samme årsak er endret fra og med 2016, er slaktekostnadene ikke lengre inkludert i kostnadene.

Siidaandelens kostnader

Fra og med 2009 er alle innleverte næringsoppgaver lagt til grunn for beregninger av siidaandelens kostnader. Det gjøres en forholdsmessig endring av kostnadene ut fra antall innleverte næringsoppgaver. Tidligere ble kostnadene beregnet ut fra et utvalg av næringsoppgaver og selvangivelser. Systemendringer og andre metoder for dataoverføringer har derimot muliggjort et bredere informasjonsgrunnlag.

I 2020 har Økonomisk utvalg utarbeidet en kostnadsanalyse basert på næringsoppgavene til siidaandelene og deres ektefeller i en tiårs periode rapport nr 38/2020.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader per rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der regnskap mangler.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er overføringer i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

Tamreinlagenes kostnader

Tamreinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene til gjetere er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi, reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokksammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter.

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle hjelpemidler) og gjeld beregnes på grunnlag av næringsoppgavene. Som gjeld regnes siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og skyldig merverdi- og arbeidsgiveravgift.

Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeidedistrikter, eller i private og offentlige fond.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag til arbeid og kapital, og vederlag til arbeid og egenkapital. Disse resultatmålene beregnes både totalt, per siidaandel og per årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

En arbeidstidsundersøkelse ble igangsatt i 2012 og ferdigstilt i 2013. Undersøkelsen bygde på et spørreskjema som ble sendt ut til alle siidaandelsledere. I spørreskjemaet ble innehaverne bedt om å anslå arbeidsinnsatsen til seg selv, familie og andre som bidro med arbeidskraft i siste driftsår. Svarprosenten var liten, men var større enn ved forrige undersøkelse, som ble gjennomført i 1989, og representerte på en bedre måte hele reindriften. Beregningen tok hensyn til innehavers kjønn og alder, antall reineiere i siidaandelen og reinbeiteområde.

Datagrunnlaget ga også mulighet for å beregne kvinners arbeidsinnsats i reindriften. Beregningen baserte seg på kvinnelige innehavere, felles siidaandeler og kvinnelige ektefeller/samboere. Kvinneandelen blant øvrige medlemmer ble ikke iberegnet. Dette tilsa at den reelle andelen av kvinners totale arbeidsinnsats var noe høyere enn denne beregningen, da innehavere og ektefeller bidro med 80 prosent av arbeidsforbruket og de resterende 20 prosent ble utført av andre medlemmer i siidaandelen.

Årsverksberegningene for tamreinlag ble ikke oppdatert ved arbeidstidsundersøkelsene i 1989 og 2013. Fra og med totalregnskapet 2018 har vi derfor gått over til å bruke tamreinlagenes egne beregninger for årsverk. Dette har ført til at antall årsverk for tamreinlagene har blitt halvert, noe som har den effekten at vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk har økt.

Reindrifftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 ble det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen var å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå før skatt. Som følge av dette, og som følge av at den skattemessige virkningen av reindrifftsfradraget er vanskelig å beregne, er virkningen av reindrifftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet.

Reindrifftsfradraget har, fra og med inntekståret 2009, fulgt økningen av jordbruksfradraget.

For 2019 utgjorde fradraget inntil 63 500 kroner pluss 38 prosent av inntekt i reindriftnæring som overstiger 63 500 kroner opp til et maksimalt fradrag på 166 400 kroner. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 63 500 kroner gir reindrifftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 63 500 kroner og 334 289 kroner er fradraget 63 500 kroner pluss 38 prosent av næringsinntekt over 63 500 kroner. Når næringsinntekten er 334 290 kroner eller høyere får man maksimalt fradrag på 166 400 kroner.

Avgiftsfritak ved kjøp av driftsmidler i reindriften

Fra og med 1. juli 2018 ble det gitt nye regler om fritak for engangsavgift og fradragsrett for merverdiavgift for snøscootere og ATVer til bruk i reindriftnæringen. Kjøretøy som brukes som driftsmidler i reindriftnæringen får på denne måte en mer lik avgiftsbehandling som kjøretøy som benyttes som driftsmidler i landbruket for øvrig.

Etter de nye reglene kan virksomheter som driver med reindrift kjøpe inntil fire eller åtte, avhengig av organisasjonsform, snøscootere eller ATVer per toårsperiode til bruk i reindriftnæringen uten å betale engangsavgift på disse. De får også fradragsrett for merverdiavgift på inntil fire eller åtte slike kjøretøy per toårsperiode. Fradragsretten gjelder også for merverdiavgift ved reparasjoner og drift av disse kjøretøyene.

Langsiktige utviklingstrekk

Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindriften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2019 og budsjett 2020

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår kjøttinntekter, endringer i samlet livdyrverdi, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader og sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) i totalregnskapet. I det følgende omtales de ulike postene hver for seg. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2019 i kapittel 4.7, mens kapittel 4.8 viser budsjettet for 2020.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum, gjennomsnittspris og verdi for 2019, samt gjennomsnittspris og verdi for 2018, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kroner per kg henvises det til tabell 4.1.5. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2019 og 2018 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Tonn slakt i 2019			2019		2018		
	Slakteri	Privat	Totalt	Kroner per kg	Verdi 1 000 kr	Tonn slakt	Kroner per kg	Verdi 1 000 kr
Polmak/Varanger	259	9	267	75,16	20 094	273	76,73	20 912
Karasjok øst	167	14	180	75,81	13 669	69	81,77	5 618
Karasjok vest	159	36	196	71,31	13 960	202	79,99	16 153
Øst-Finnmark	584	59	643	74,28	47 797	543	78,43	42 600
Kautokeino øst	162	34	197	73,68	14 503	138	76,45	10 525
Kautokeino midt	156	45	201	66,25	13 310	190	71,69	13 626
Kautokeino vest	136	22	158	71,39	11 261	89	74,04	6 575
Vest-Finnmark	455	101	555	70,46	39 140	417	73,82	30 748
Troms	51	19	70	96,36	6 768	54	94,23	5 065
Nordland	59	13	72	86,53	6 266	70	85,97	6 038
Nord-Trøndelag	93	8	101	74,04	7 488	121	68,47	8 319
Sør-Tr./Hedmark	225	7	232	80,04	18 584	162	79,11	12 805
Tamreinlag	234	0	234	89,01	20 855	204	84,18	17 192
Totalt i 2019	1 702	207	1 909	76,94	146 898			
<i>Totalt i 2018</i>						<i>1 571</i>	<i>78,13</i>	<i>122 767</i>

Tabell 4.1.1 viser en økning i de totale kjøttinntektene fra 123 mill. kroner i 2018 til 147 mill. kroner i 2019.

Fra 2018 til 2019 økte slakteuttaket med 22 prosent og gjennomsnittsprisen gikk ned med omtrent 1,5 prosent. I 2018 var det større konkurranse mellom slakterier i Finnmark, dette

gjorde at prisene steg. I 2019 var det mindre konkurranse blant annet på grunn av en konkurs og prisene ble lavere.

Privat slakt hentes fra melding om reindrift.

Bonus fra slakterier er også en del av reiseiers inntekter. Bonus utbetalt i 2019 er basert på slakt i 2018. Tabell 4.1.2 viser utbetalt bonus i 2018 og 2019.

Tabell 4.1.2 Bonus utbetalt i 2019 og 2018 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Bonus 2019	Bonus 2018
Polmak/Varanger	2 615	1 388
Karasjok øst	586	266
Karasjok vest	922	388
Øst-Finnmark	4 122	2 042
Kautokeino øst	681	582
Kautokeino midt	524	691
Kautokeino vest	667	673
Vest-Finnmark	1 872	1 946
Troms	35	-
Nordland	-	-
Nord-Trøndelag	-	-
Sør-Tr./Hedmark	-	-
Tamreinlag	-	-
Totalt	6 029	3 988

Bonus er hovedsakelig ikke med som kjøttinntekter i tabeller og figurer, men er med i sammendragstabeller/-figurer i sammendraget, delkapittel 4.7 og 4.8, samt i kapittel 8.

Antall slakt

Tabell 4.1.3 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i de tre siste kalenderårene og driftsårene. Tabellen viser også vinterslakt i årene 2018, 2019 og 2020.

Tabell 4.1.3 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeite- område	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt		
	2017	2018	2019	2017/18	2018/19	2019/20	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	5 921	12 261	11 612	6 040	13 014	13 055	203	956	822
Karasjok øst	2 345	2 456	8 232	2 169	4 871	6 195	270	2 685	241
Karasjok vest	5 911	8 666	8 498	6 247	9 360	8 317	852	1 527	395
Øst-Finnmark	14 177	23 383	28 342	14 456	27 245	27 567	1 325	5 168	1 458
Kautokeino øst	4 549	5 812	7 944	4 524	5 980	7 937	216	403	6
Kautokeino midt	8 524	8 008	8 568	8 086	8 023	8 673	314	329	433
Kautokeino vest	8 907	4 069	7 471	7 343	6 731	8 091	108	2 770	2 639
Vest-Finnmark	21 980	17 889	23 983	19 953	20 734	24 701	638	3 502	3 078
Troms	1 278	1 538	1 908	1 277	1 557	1 888	0	19	0
Nordland	1 884	2 132	1 961	1 844	2 217	1 936	13	98	75
Nord-Trøndelag	5 298	4 817	3 892	5 044	5 037	4 057	641	861	1 029
Sør-Tr./Hedmark	6 988	6 408	9 628	7 408	8 578	6 576	2 015	4 185	1 217
Tamreinlag	7 428	7 083	7 935	7 384	7 504	7 560	4	425	53
Totalt	59 033	63 250	77 649	57 366	72 872	74 285	4 636	14 258	6 910

Av tabell 4.1.3 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier økte i kalenderåret 2019 og i driftsåret 2019/20. Vinterslakt i 2020 var betydelig lavere enn i 2019.

Slakteuttaket på landsbasis har variert mye de siste tre årene. Fra kalenderåret 2018 til 2019 var økningen på om lag 14 399 dyr. På regionalt nivå er det spesielt i Karasjok øst den største økningen framkommer. Karasjok øst har økt sitt uttak fra 2018 til 2019 med 235 prosent.

Tabellen nedenfor viser hvor stor andel Finnmark har av totalt slakteuttak på landsbasis (slakt levert slakteri). Andel vinterslakt er vinterslakt hele landet delt på driftsår.

Tabell 4.1.4 Andel av totalt slakt, og andel vinterslakt

	2015	2016	2017	2018	2019
Slakteandel Finnmark	70 %	70 %	61 %	65 %	67 %
Andel vinterslakt	20 %	17 %	8 %	8 %	20 %

Andel vinterslakt i 2019 utgjør 20 prosent av det totale uttaket. Andelen er på nivå med 2016 og 2015 i sammenligningsperioden.

Slaktevekter

Tabell 4.1.5 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvekt i 2019 er 20,4 kg. For voksne rein er slaktevekten 33,6 kg i gjennomsnitt, og for kalv er slaktevekten 17,1 kg i gjennomsnitt. De totale gjennomsnittsvektene har i sammenligningsperioden vært stabile mellom 22,0 og 22,7 kg, men har falt i 2019.

Slaktevektene er lavest i Finnmark. I 2019 har Finnmark 67 prosent av det totale slakteuttaket i landet, hvorav 84 prosent av denne andelen er kalv. I antall tonn, har Finnmark 58 prosent av det totale uttaket i landet, noe som skyldes lavere slaktevekter totalt sett i dette området enn områdene for øvrig.

Tabell 4.1.5 Utvikling i gjennomsnittsvæker (slakt til slakteri) i perioden 2015-19 (kg)

Gjennomsnittsvæker	2015	2016	2017	2018	2019
Kalv	19,1	19,6	18,8	19,2	17,1
Voksne	32,4	33,3	34,0	33,3	33,6
Totalt	22,1	22,7	22,5	22,0	20,4
Andel kalv totalt	78 %	78 %	76 %	80 %	80 %
Andel kalv Finnmark	81 %	82 %	79 %	84 %	84 %

Tabell 4.1.6 gir en noe mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2018 og 2019. Tamreinlagene, Troms og Nordland er de områdene med høyest slaktevekter.

Tabell 4.1.6 Gjennomsnittlige slaktevekter (levert til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2018 og 2019 (kg)

Reinbeiteområde	Gj.sn. slaktevekter kalv			Gj.sn. slaktevekter voksne			Gj.sn. slaktevekter totalt		
	2018	2019	Endring	2018	2019	Endring	2018	2019	Endring
Polmak/Varanger	19,7	20,2	0,5	33,3	34,1	0,8	21,4	22,3	0,8
Karasjok øst	19,5	18,6	-0,9	31,1	28,8	-2,3	21,7	20,2	-1,5
Karasjok vest	17,0	17,0	0,0	29,3	26,9	-2,4	19,7	18,7	-1,0
Øst-Finnmark	18,8	18,8	0,0	31,1	30,2	-0,9	20,8	20,6	-0,2
Kautokeino øst	17,6	18,5	0,9	28,4	30,3	2,0	19,4	20,5	1,1
Kautokeino midt	16,4	16,4	0,1	28,0	28,5	0,5	18,5	18,2	-0,3
Kautokeino vest	17,2	16,2	-1,0	28,7	28,1	-0,6	18,1	18,2	0,1
Vest-Finnmark	17,0	17,0	0,1	28,2	29,0	0,8	18,7	19,0	0,3
Troms	22,9	21,8	-1,0	38,9	41,5	2,6	26,4	26,8	0,4
Nordland	21,8	21,9	0,1	43,0	48,1	5,1	27,2	30,2	3,0
Nord-Trøndelag	19,7	19,9	0,2	33,6	33,5	0,0	23,8	23,8	0,1
Sør-Tr./ Hedmark	20,4	19,6	-0,8	33,7	34,6	0,8	24,0	23,4	-0,6
Tamreinlag	24,0	24,1	0,1	40,6	40,4	-0,2	28,7	29,5	0,8
Totalt	19,2	19,0	-0,2	33,3	33,6	0,3	22,0	21,9	-0,1

For en mer detaljert fordeling av slaktevektene henvises det til ressursregnskapet.

Priser

En vanskelig markedssituasjon i perioden 2010-2012 bidro til en reduksjon i produsentprisen. Markedsregulerende tiltak iverksatt av avtalepartene, en planmessig gjennomføring av merkenøytrale markeds kampanjer fra Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt, og økt markedsarbeid fra reinkjøttbransjen bidro til å gjenskape balansen i reinkjøttmarkedet og til at produsentprisen nådde et historisk høyt nivå i 2015. Deler av denne økningen knyttes til at slakteriene økte sine slakte og fraktkostnader betydelig i årene før. Her vises det til at bruttoprisen er prisen for skrodd tillagt slaktekostnader og eventuelle fraktkostnader. Brutttoprisen som reieneierne fører opp i sin næringsoppgave dannet grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

Fra 2016 ble det en endring i totalregnskapet ved at tallene fra 2016 er basert på nettopris kontra tidligere bruttopris. Dermed er det fra 2016 et brudd i inntekts og kostnadsserier. Årsaken til dette er en endring i vilkårene for produksjonspremie og dermed ble det endring i avregningsmetodene til slakteriene. Dette er beskrevet nærmere i kapittel 3 om produksjonsbaserte inntekter.

Tabell 4.1.7 viser prisutviklingen i perioden 2015 til 2019. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen (netto) har gått ned med 1,19 kroner per kg fra 2018 til 2019, og økt med 17,86 kroner per kg i sammenligningsperioden. Nedgangen er hovedsakelig i Finnmark. Når prisen skal settes har noen slakterier med pris på innmat og skinn i prisen.

Tabell 4.1.7 Nettoprisutvikling i perioden 2015-19, og endring fra 2018 til 2019 (kroner per kg kjøtt omsatt via slakteri)

Reinbeite-område	Pris 2015	Pris 2016	Pris 2017	Pris 2018	Pris 2019	Endring 2018-19	
						Beløp	Prosent
Polmak/Varanger	59,70	69,21	74,43	76,73	75,16	-1,58	-2 %
Karasjok øst	57,47	72,47	76,40	81,77	75,81	-5,95	-7 %
Karasjok vest	53,12	68,41	72,58	79,99	71,31	-8,68	-11 %
Øst-Finnmark	57,52	69,81	74,06	78,43	74,28	-4,15	-5 %
Kautokeino øst	56,89	67,62	76,27	76,45	73,68	-2,77	-4 %
Kautokeino midt	52,29	59,21	71,44	71,69	66,25	-5,44	-8 %
Kautokeino vest	52,66	60,49	70,26	74,04	71,39	-2,65	-4 %
Vest-Finnmark	53,76	62,24	72,07	73,82	70,46	-3,36	-5 %
Troms	88,37	96,36	95,92	94,23	96,36	2,13	2 %
Nordland	80,91	83,09	80,84	85,97	86,53	0,56	1 %
Nord-Trøndelag	62,71	65,66	68,28	68,47	74,04	5,56	8 %
Sør-Tr./Hedmark	66,21	75,24	77,07	79,11	80,04	0,94	1 %
Tamreinlag	71,80	78,32	82,11	84,18	89,01	4,48	6 %
Totalt	59,08	70,20	75,46	78,13	76,94	-1,19	-2 %

Verdi av kjøttproduksjonen

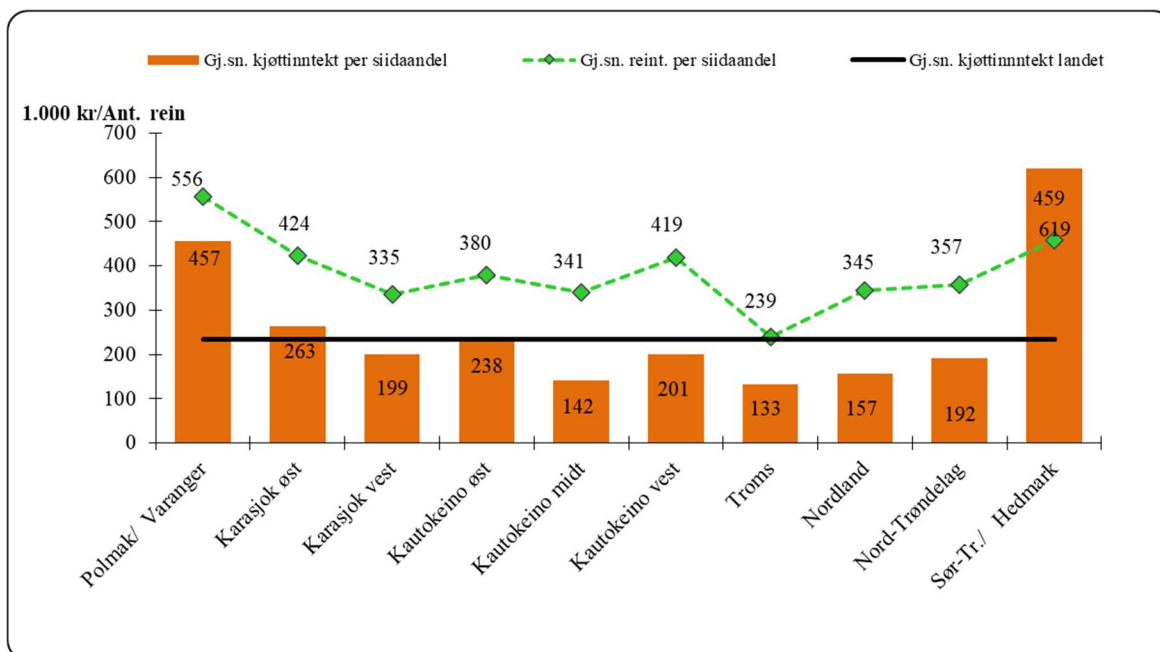
Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen fra 2015 til 2019 fremgår av tabell 4.1.8.

Tabell 4.1.8 Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2015-19

Reinbeite- område	Verdi 2015	Verdi 2016	Verdi 2017	Verdi 2018	Verdi 2019	Endring 2018-19	
						Beløp	%
Polmak/Varanger	24 839	24 201	11 170	20 912	20 094	-818	-4 %
Karasjok øst	8 582	12 959	5 168	5 618	13 669	8 051	143 %
Karasjok vest	13 057	13 333	10 078	16 153	13 958	-2 195	-14 %
Øst-Finnmark	46 478	50 500	26 406	42 600	47 794	5 194	12 %
Kautokeino øst	13 628	13 216	8 938	10 525	14 497	3 972	38 %
Kautokeino midt	17 492	14 092	13 984	13 626	13 307	-318	-2 %
Kautokeino vest	19 231	10 888	12 558	6 575	11 260	4 685	71 %
Vest-Finnmark	50 389	38 119	35 434	30 748	39 131	8 383	27 %
Troms	5 847	6 721	4 835	5 065	6 764	1 700	34 %
Nordland	7 398	7 125	5 659	6 038	5 466	-572	-9 %
Nord-Trøndelag	9 182	10 486	9 671	8 319	7 383	-936	-11 %
Sør-Tr./Hedmark	16 938	13 817	13 567	12 805	18 584	5 778	45 %
Tamreinlag	17 667	19 629	18 416	17 192	17 494	302	2 %
Totalt	153 898	146 398	113 989	122 767	142 615	19 848	16 %

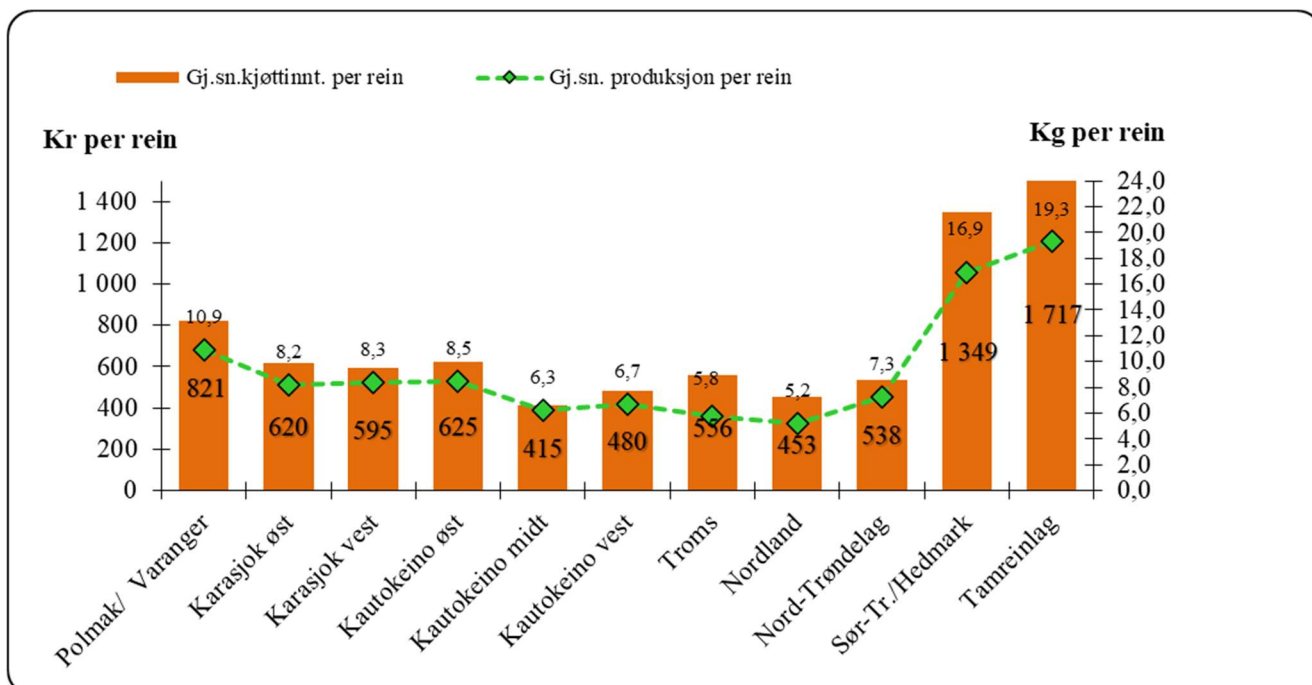
Fra 2014 til 2015 var den totale verdien økende. I 2016 økte slakteuttaket, mens verdien av den totale kjøttproduksjonen gikk ned som følge av prisbruddet med overgang til nettoppris. I 2017 var det reduksjon i både slakteuttak og verdien av den totale kjøttproduksjonen, mens begge deler økte igjen i 2018 og 2019.

Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel på landsbasis i 2019 var 235 000 kroner.

Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel (samisk reindrift) i 2019 (1000 kroner) Kurven viser gjennomsnittlig reinteall per siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

I området for samisk reindrift er det for 2019 registrert 537 aktive siidaandeler med rein. Gjennomsnittlig reinteall per siidaandel er på 378 dyr i 2019. Øst-Finnmark, Kautokeino vest, Nordland, Nord Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark har økning i gjennomsnittlig reinteall, i øvrige områder er det stabilt.

Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein i vårflokk i 2018 (kroner per rein) Kurven viser produksjon per rein i vårflokk (kg per rein).

Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein, som varierer mellom 415 kroner i Kautokeino midt og 1 717 kroner hos tamreinlagene. Gjennomsnittlig kjøttinntekt per rein for landet er 685 kroner.

Gjennomsnittlig produksjon per rein i vårflokk er 8,9 kg i 2019, noe som er en økning på 1,6 kg fra 2018. Det er stor variasjon mellom både områder og soner. Lavest produksjon per rein har Troms og Nordland med henholdsvis 5,8 kg og 5,2 kg per rein. Høyest produksjon per rein har tamreinlagene, Sør-Trøndelag og Hedmark og Polmak/Varanger med henholdsvis 19,3 kg, 16,9 kg, og 10,9 kg per rein. I områdene for øvrig ligger den gjennomsnittlige produksjonen per rein i vårflokk mellom 6,3 – 8,2 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri samt privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

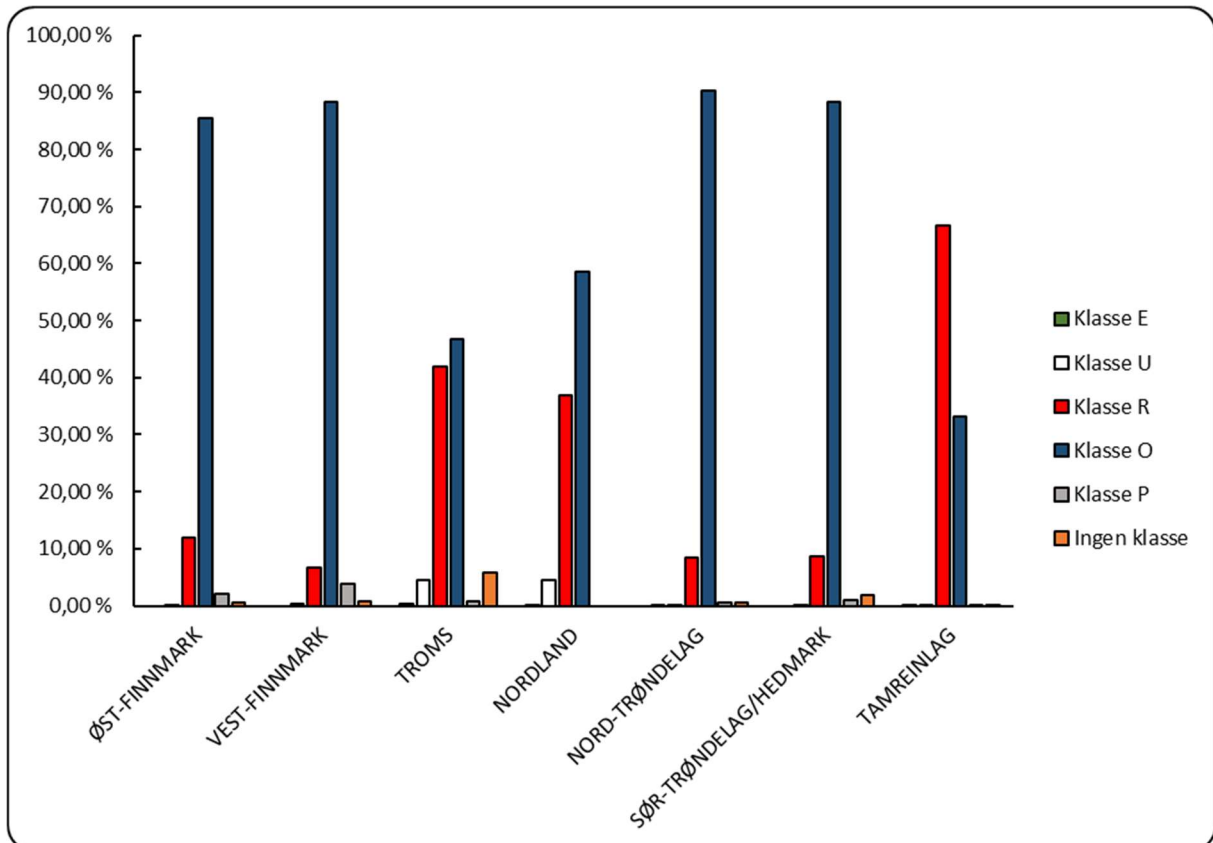
Klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt

Høsten 2015 ble det innført et nytt klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Hensikten med systemet var å premiere levering av slakterein med god kjøttfylde. Dette skulle stimulere reieneieren til å øke inntjeningen av den enkelte rein. Allerede høsten 2015 så man positive effekter av nytt klassifiseringssystem ved økt slakting av kalv og økt bevissthet om betydning av å levere rein med god kjøttfylde. Samtidig bidro systemet også til økt forutsigbarhet og likebehandling når det gjelder fastsetting av klasse for slaktet. I forbindelse med reindrifftsavtalen 2018/2019 ble avtalepartene enige om å utvikle og innføre lengdemåling på rein. Bakgrunnen for dette var at gjeldende klassifiseringssystem ikke hadde fungert etter hensikten, og slik at klassifiseringen skal kunne gjøres så objektivt som mulig. Hovedmålet med prosjektet er å oppnå en mer transparent klassifisering i alle reinslakteriene slik at systemet oppnår større tillit i verdikjeden.

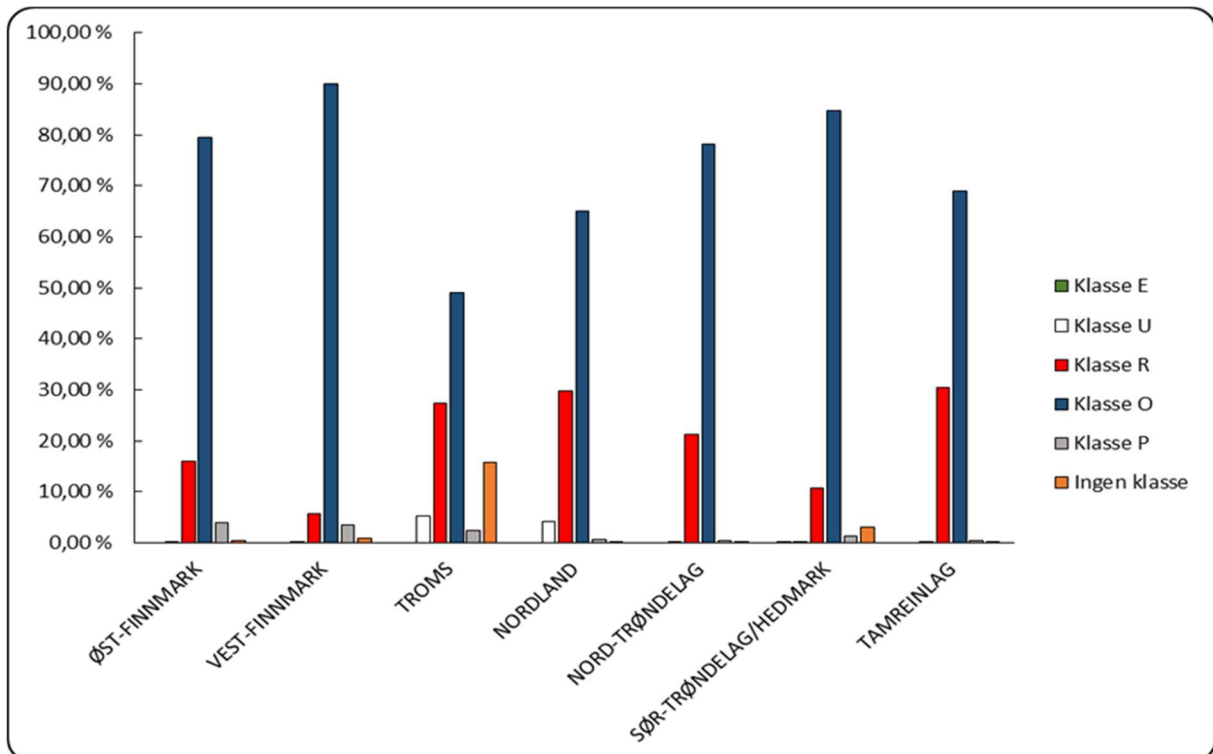
I 2019 hadde 13 av 16 slakteri installert nytt system og 73 prosent av reinen ble klassifisert etter nytt system. I løpet av 2020/ 2021 har samtlige slakterier fått installert nytt system.

Figurene 4.1.3 a) og b) viser fordeling av de ulike kvalitetsklassene i de forskjellige reinbeiteområdene i 2019 og 2018. Klasse E er slakt med eksepsjonell muskelutvikling, klasse U er slakt med svært god muskelutvikling, klasse R er slakt med god muskelutvikling, klasse O er slakt med middels muskelutvikling og klasse P er slakt med lav muskelutvikling.

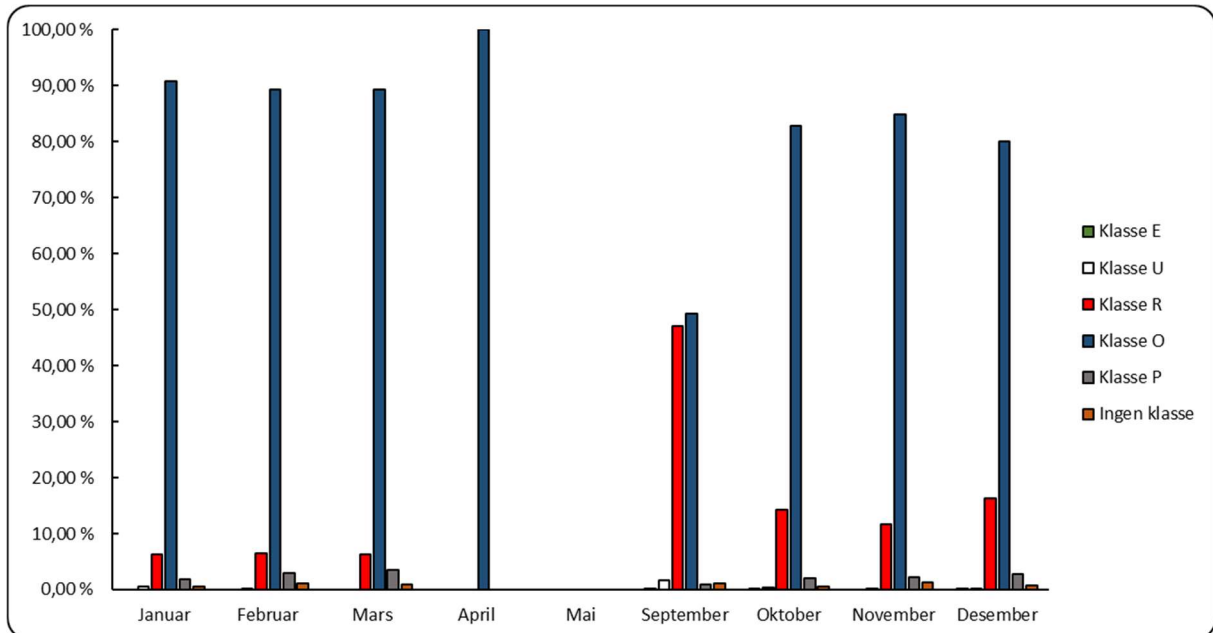
Figur 4.1.3 a) Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt på reinbeiteområdene i 2019.

Figur 4.1.3 b) Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt på reinbeiteområdene i 2018.

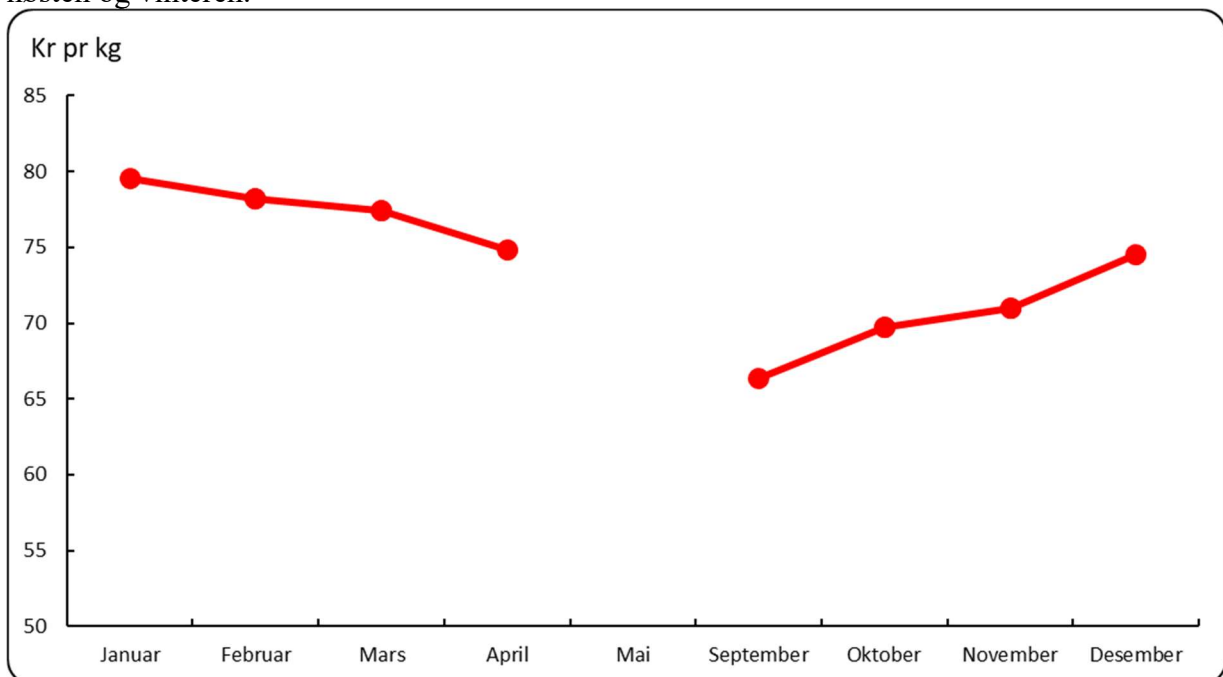
Figurene viser at de fleste områdene har størst andel av slakt med kvalitetsklasse O i både 2019 og 2018. Unntaket er tamreinlagene som har størst andel av kvalitetsklasse R i 2019.

Figur 4.1.4 viser fordeling av slakt til slakterier på de ulike klassene i klassifiseringssystemet i slaktemåneder og figur 4.1.5 viser pris per kg i slaktemåneder, begge i 2019. Fra mai til august ble det ikke slaktet.

Figur 4.1.4 Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt i slaktemåneder i 2019.

Figur 4.1.4 viser at alle slaktemånedene har størst andel med kvalitetsklasse O i 2018. Andel slakt med klasse R, som er en klasse høyere enn O, er høyest i september og reduseres utover høsten og vinteren.

Figur 4.1.5 Kroner per kg for slakt til slakterier i slaktemåneder i 2019.

Det går frem av figur 4.1.5 at prisen for reinsdyrkjøtt til slakterier i 2019 er høyest i desember og januar. Det ble ikke slaktet i mai 2019 derfor er det et hopp i figuren. Fra oktober og ut året er prisen stigende. I perioden før jul har det i noen områder vært høyere konkurranse som følge av at en ny aktør kom inn på markedet og det førte til høyere priser.

Endring i samlet livdyrverdi

Tabell 4.1.8 viser korrigerte reintall per 31. mars i perioden fra 2015 til 2019, og beregnet korrigeret reintall per 31. mars 2020. Tallene er avrundet til nærmeste hundre. Tabellen bygger på opplysninger fra melding om reindrift. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.9 Korrigeret reintall per 31. mars i perioden 2015-19, og reintall per 31. mars 2020 (avrundet)

Reinbeite- område	2015	2016	2017	2018	2019	Øvre reintall 2019	2020 (beregnet)
Polmak/Varanger	24 100	24 700	24 300	24 400	24 481	26 200	23 900
Karasjok øst	19 400	20 700	20 000	21 000	22 052	21 300	22 300
Karasjok vest	22 500	23 500	24 300	24 900	23 457	23 150	22 900
Øst-Finnmark	66 000	68 900	68 600	70 300	69 990	70650	69 100
Kautokeino øst	21 900	23 200	23 500	22 800	23 193	22 989	22 800
Kautokeino midt	34 000	34 200	33 000	31 700	32 070	31 650	32 200
Kautokeino vest	23 500	23 500	22 600	23 000	23 456	23 850	23 400
Vest-Finnmark	79 400	80 900	79 100	77 500	78 719	78 489	78 400
Troms	12 100	12 000	12 000	12 000	12 165	15 750	12 400
Nordland	14 500	14 400	14 200	13 800	13 817	18 200	13 800
Nord-Trøndelag	14 400	14 200	14 200	14 200	13 921	16 300	13 900
Sør-Tr./Hedmark	13 000	13 200	13 800	14 600	13 773	14 300	13 800
Tamreinlag	12 500	13 000	13 100	13 100	12 145	-	11 900
Totalt	211 900	216 600	215 000	215 500	214 530		213 300

Tabell 4.1.9 viser en økning i reintallet fra 211 900 dyr i 2015 til 213 300 dyr i 2020 (beregnet tall). Tallene har vært relativt stabile i hele perioden. I 2020 hadde vi en beitekrise, en kan derfor forvente et fall i livdyrverdien når vi får korrigerede tall i totalregnskapet 2020. Det henvises her til ressursregnskapet for nærmere omtale.

Tabellene 4.1.10 og 4.1.11 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i den totale livdyrverdien. Reintall per 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet periodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i samlet livdyrverdi fra 1. januar til 31. desember som er interessant. Reintall per 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigeret reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars gjeldende kalenderår. Reintall per 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigeret reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars påfølgende kalenderår. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse.

Tabell 4.1.10 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2015-19

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
Slakteri	76 349	82 894	59 033	63 250	77 749
Privat	7 846	6 919	5 864	5 845	6 761
Totalt	84 195	89 813	64 897	69 095	84 510
<i>Bestandsendring</i>	-1 849	-9 622	-3 143	8 315	-8 860
Totalt antall	82 346	80 191	61 754	77 410	75 650
Tonn slakt	1 917	2 085	1 511	1 571	1 909
<i>Bestandsendring</i>	-122	-192	-89	167	-195
Totalt tonn	1 796	1 893	1 421	1 738	1 714
Verdi slakt					
1 000 kr	153 898	146 398	113 989	122 767	142 615
<i>Bestandsendring</i>	-9 661	-12 660	-6 609	12 879	-14 946
Total verdi					
1 000 kr	144 237	133 738	107 380	135 646	127 669

Tabell 4.1.10 viser at endringene i den samlede livdyrverdien i 2019 utgjør en nedgang på 8 860 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen en nedgang på henholdsvis 195 tonn og 15 mill. kroner sammenlignet med 2018.

For reineiere vil flokken ha større verdi enn det som gjenspeiler seg i livdyrverdien.

Tabell 4.1.11 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2018 og 2019

Reinbeiteområde	Antall rein	Tonn	Kroner per kg	2019	2018
				Verdi 1 000 kr	Verdi 1 000 kr
Polmak/Varanger	-761	-23	75,16	-1 759	1 209
Karasjok øst	-2 242	-44	75,81	-3 318	6 811
Karasjok vest	-1 698	-31	71,31	-2 192	-2 918
Øst Finnmark	-4 701	-98	74,28	-7 269	5 102
Kautokeino øst	-852	-19	73,68	-1 381	768
Kautokeino midt	194	11	66,25	733	1 036
Kautokeino vest	-190	7	71,39	480	4 886
Vest Finnmark	-848	-1	70,46	-169	6 690
Troms	177	6	96,36	559	99
Nordland	-25	-4	86,53	-350	-207
Nord Trøndelag	110	3	74,04	188	-341
Sør Tr./Hedmark	-2 986	-78	80,04	-6 213	2 618
Tamreinlag	-587	-23	89,01	-2 074	-1 081
Totalt	-8 860	-195	76,94	-15 327	12 879

Det går frem av tabell 4.1.11 at den totale livdyrverdien har falt med 15,3 mill. kroner i løpet av 2019. Nedgangen er størst i Øst-Finnmark og Sør Trøndelag/Hedmark.

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking og liknende er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen.

Tabell 4.1.12 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2015 til 2019. Tabellen bygger på opplysninger fra selvangivelser og næringsoppgaver.

Tabell 4.1.12 Binæringsinntekter i perioden 2015-19 (1 000 kroner)

Reinbeiteområder	2015	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	186	170	405	301	185
Karasjok øst	925	1 700	453	1 097	257
Karasjok vest	821	1 479	1 914	2 232	2 842
Øst-Finnmark	1 932	3 349	2 772	3 630	3 284
Kautokeino øst	717	317	1 060	533	140
Kautokeino midt	836	786	1 394	1 608	1 167
Kautokeino vest	952	1 265	1 196	1 467	864
Vest-Finnmark	2 504	2 368	3 650	3 608	2 170
Troms	372	906	3 429	4 411	1 117
Nordland	1 088	1 746	1 675	566	631
Nord-Trøndelag	670	294	462	99	173
Sør-Tr.lag/Hedmark	686	1 847	1 528	1 462	1 722
Totalt:	7 252	10 510	13 516	13 776	9 097
Totalt i prosent av produksjonsbaserte inntekter:	4,1 %	6,1 %	8,6 %	7,2 %	9,7 %

Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en nedgang på ca. 4,5 mill. kroner fra 2018. De har likevel økt andel av de produksjonsbaserte inntektene. Dette kommer av en nedgang i de produksjonsbaserte inntektene.

Tilskudd til tilleggsnæringer, som forvaltes av Sametinget, er omtalt i kap. 4.2.

En verdi som ikke kommer frem i Totalregnskapet er verdien av egen produksjon av for eksempel duodjiprodukter, jakt og fiske, som ikke selges, men som brukes i reindriften. Denne verdien er vanskelig å tallfeste.

Det er også flere som har duodji som næring. Disse tallene kommer heller ikke frem i Totalregnskapet.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår leieinntekter, provisjonsinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.13 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2019, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.13 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2019 (1 000 kroner)

Reinbeite- område	Leie- inntekter	Andre dr. rel. innt.	Totalt 2019
Polmak/Varanger	51	3 111	3 162
Karasjok øst	1 200	193	1 393
Karasjok vest	0	779	779
Øst-Finnmark	1 252	4 083	5 334
Kautokeino øst	76	1 152	1 229
Kautokeino midt	0	3 200	3 200
Kautokeino vest	0	1 108	1 108
Vest-Finnmark	76	5 460	5 536
Troms	864	3 436	4 301
Nordland	45	5 762	5 806
Nord-Trøndelag	0	5 800	5 800
Sør-Tr./Hedmark	30	2 504	2 535
Totalt	2 267	27 045	29 312

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 29,3 mill. kroner, som er en nedgang på om lag 8 mill. kroner i forhold til 2018. For nærmere omtale av beregning av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører driftstilskudd, etableringstilskudd, produksjonspremie, kalveslaktetilskudd, ektefelle tillegg og distriktstilskudd.

Andre tilskudd gjennom perioden omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (sperre- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter, ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak og livdyrlån), tilskudd til pramming og transport, fagbrevordning i reindriften, tiltak konvensjonsbeiter, tilskudd til innløsning av siidaandeler (utgått) og tilskudd til feltbarnehager.

Inntektsoverføringer i perioden 2015-2019 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2019 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2015-2019 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer per siidaandel og inntektsoverføringer per kg.

Tabell 4.2.1 viser en økning i direkte tilskudd på 14,1 mill. kroner, og en økning i andre tilskudd på 1 mill. kroner fra 2018 til 2019. De totale inntektsoverføringene ble økt med 15,2 mill. kroner fra 2018 til 2019. I de direkte tilskuddene var det i årene fra 2015 til 2018 en

økning på 28,1 mill. kroner. Tilskuddene for 2019 er nå på høyde med det de var i 2017. Økningen fra 2014 til 2017 på 28,1 kom blant annet som en følge av at satsene for beregning av produksjonspremien var jevnt stigende, fra 31 prosent i avtaleåret 2013/2014 til 37 prosent i avtaleåret 2016/2017. Kombinasjonen av økte satser, økte priser, en betydelig økning av slaktekostnader og et høyt slakteuttak til og med 2016, som følge av reintallsreduksjoner medførte høyere utbetaling av produksjonspremien. I 2018 redusertes produksjonspremien og kalveslaktetilskuddet med henholdsvis 23 og 29 prosent som følge av en betydelig reduksjon i slakteuttaket i 2017. Reduksjonen i slakteuttaket skyldtes blant annet en vanskelig vår i 2017 med nedising av beiter som førte til spredning av rein og økt rovdyrtpap, særlig i Øst-Finnmark. Reduksjon i kalveprosent og en halvering av vinterslakt i 2017, på grunn av at slaktingen kom seinere i gang dette året, førte også til reduksjon i slakteuttaket.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2015-2019 (1 000 kroner)

Post	2015	2016	2017	2018	2019
Distriktstilskudd	10 723	11 988	11 484	11 731	15 370
Produksjonspremie	32 134	41 957	42 111	32 215	35 440
Driftstilskudd inkl. etableringstilskudd	2 802	3 969	4 622	5 773	5 938
<i>Ungdom</i>	<i>1 099</i>	<i>1 340</i>	<i>1 116</i>	<i>1 342</i>	<i>2 213</i>
<i>Etablering</i>	<i>1 703</i>	<i>2 629</i>	<i>3 506</i>	<i>4 431</i>	<i>3 724</i>
Kalveslaktetilskudd	15 881	22 118	26 849	18 992	26 389
Ektefelletillegg	1 612	1 469	1 089	1 130	810
Sum direkte tilskudd:	63 151	81 502	86 154	69 841	83 946
Investeringer ¹	5 513	5 315	1 434	1 255	2 517
Pramming/transport	5 825	4 655	4 760	6 582	6 068
Tiltak konvensjonsbeiter	1 904	1 897	2 697	2 599	3 216
Fagbrevordning i reindriften	973	1 274	1 442	1 610	1 292
Feltbarnehage	-	4	93	60	75
Sum andre tilskudd:	14 215	13 141	10 426	12 107	13 167
Totalt:	77 366	94 643	96 580	81 948	97 113

Det henvises for øvrig til vedleggstabell 3 for fordeling av ordinære inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2015-2019, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer per siidaandel i 2019.

Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2018 etter inntektspost og reinbeiteområde.

¹ I 2015 omfatter investeringer i hovedsak mange utbedringer og opprustninger av gjerder og slakteanlegg. Investeringer i 2016 omfatter hovedsakelig ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak, spesielt i Vest-Finnmark. I 2017 omfatter investeringer i hovedsak øvrige reindriftnlegg i Finnmark. I 2018 er størstedelen av investeringer ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak. I 2019 er størstedelen av investeringer gått til reindriftnlegg.

Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2019 etter inntektspost og reinbeiteområde (1 000 kroner)

Tilskudd	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	S-Tr/ Hedm.	Tamr. lag	Totalt
Distriktstilskudd	4 157	5 183	1 590	1 389	995	1 422	635	15 370
Produksjonspremie	13 303	10 797	1 799	1 824	2 571	3 787	1 360	35 440
Driftstilskudd	1 908	2 660	290	340	570	170	-	5 938
Kalveslaktetilskudd	11 114	7 133	566	741	1 672	2 580	2 584	26 389
Ektefelletillegg	120	300	90	90	120	90	-	810
Sum direkte tilskudd	30 601	26 073	4 334	4 383	5 927	8 048	4 579	83 946
Investeringer	1 545	-	-	552	420	-	-	2 517
Pramming/transport	-	5 740	121	117	91	-	-	6 068
Tiltak konvensjonsbeiter	-	-	1 656	1 560	-	-	-	3 216
Feltbarnehage	524	409	86	194	79	-	-	1 292
Fagbrevordning	27	30	-	-	18	-	-	75
Sum andre tilskudd	2 096	6 179	1 862	2 422	608	-	-	13 167
Sum tilskudd 2019	32 697	32 252	6 197	6 806	6 535	8 048	4 579	97 113
<i>Sum tilskudd 2018</i>	<i>19 626</i>	<i>34 346</i>	<i>4 788</i>	<i>5 297</i>	<i>6 430</i>	<i>7 049</i>	<i>4 412</i>	<i>81 948</i>
<i>Sum tilskudd 2017</i>	<i>31 277</i>	<i>35 149</i>	<i>5 392</i>	<i>4 992</i>	<i>6 577</i>	<i>8 650</i>	<i>4 543</i>	<i>96 580</i>
<i>Sum tilskudd 2016</i>	<i>28 912</i>	<i>35 816</i>	<i>4 626</i>	<i>5 454</i>	<i>6 449</i>	<i>9 160</i>	<i>4 225</i>	<i>94 643</i>
<i>Sum tilskudd 2015</i>	<i>20 476</i>	<i>30 450</i>	<i>3 632</i>	<i>5 235</i>	<i>5 956</i>	<i>7 739</i>	<i>3 877</i>	<i>77 366</i>

Tabellen viser at i sammenligningsperioden har tilskuddene totalt økt med 19,7 mill. kroner. Til sammenligning var kalveandelen i 2014 på 71 prosent, og satsen for kalveslaktetilskuddet 275 kroner per kalv slaktet, mens kalveandelen i 2019 var 80 prosent, og satsen for kalveslaktetilskuddet 500 kroner per kalv.

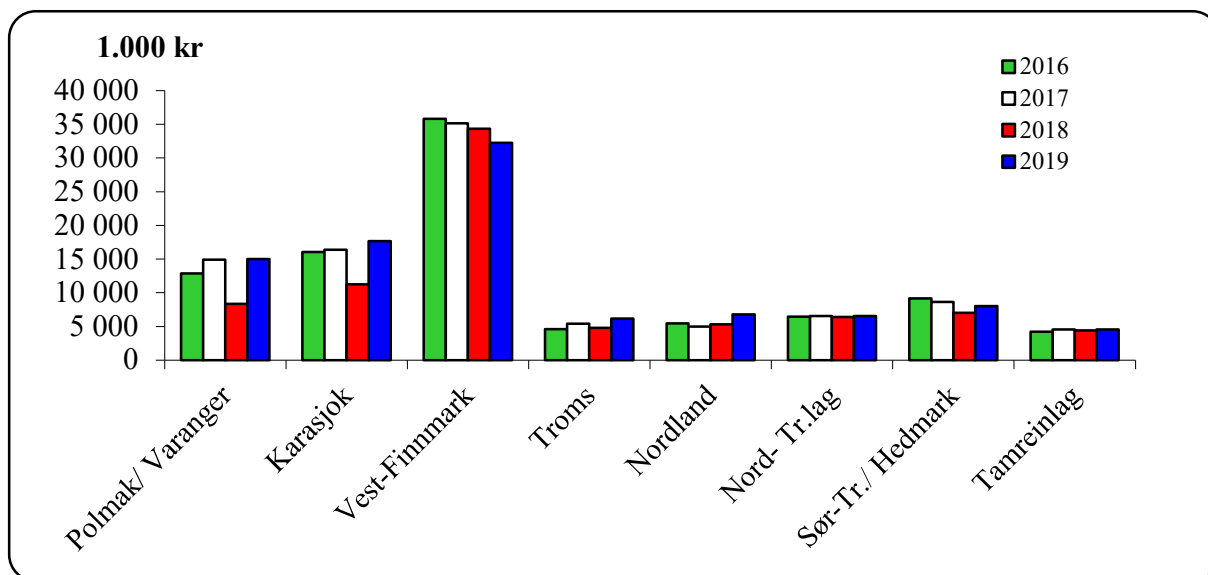
Tabell 4.2.3 viser inntektsoverføringer for 2019 etter inntektspost i Finnmark.

Tabell 4.2.3 Inntektsoverføringer i Finnmark i 2019 etter inntektspost (1 000 kroner)

Tilskudd	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Øst- Finnmark	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest	Vest- Finnmark
Distriktstilskudd	1 307	1 011	1 839	4 157	977	3 108	1 099	5 183
Produksjonspremie	6 298	2 157	4 848	13 303	3 592	4 210	2 994	10 797
Driftstilskudd	330	685	893	1 908	935	1 330	395	2 660
Kalveslaktetilskudd	5 852	1 769	3 494	11 114	2 582	2 365	2 187	7 133
Ektefelletillegg	-	-	120	120	30	210	60	300
Sum direkte tilskudd	13 787	5 621	11 193	30 601	8 115	11 223	6 735	26 073
Investeringer	1 194	351	-	1 545	-	-	-	-
Pramming/transport	-	-	-	-	2 856	2 073	811	5 740
Feltbarnehage	27	-	-	27	-	30	-	30
Fagbrevordning	-	323	201	524	316	50	43	409
Sum andre tilskudd	1 221	674	201	2 096	3 171	2 154	854	6 179
Sum tilskudd 2019	15 008	6 295	11 394	32 697	11 287	13 377	7 589	32 252
<i>Sum tilskudd 2018</i>	<i>8 345</i>	<i>3 716</i>	<i>7 565</i>	<i>19 626</i>	<i>10 807</i>	<i>14 153</i>	<i>9 385</i>	<i>34 346</i>

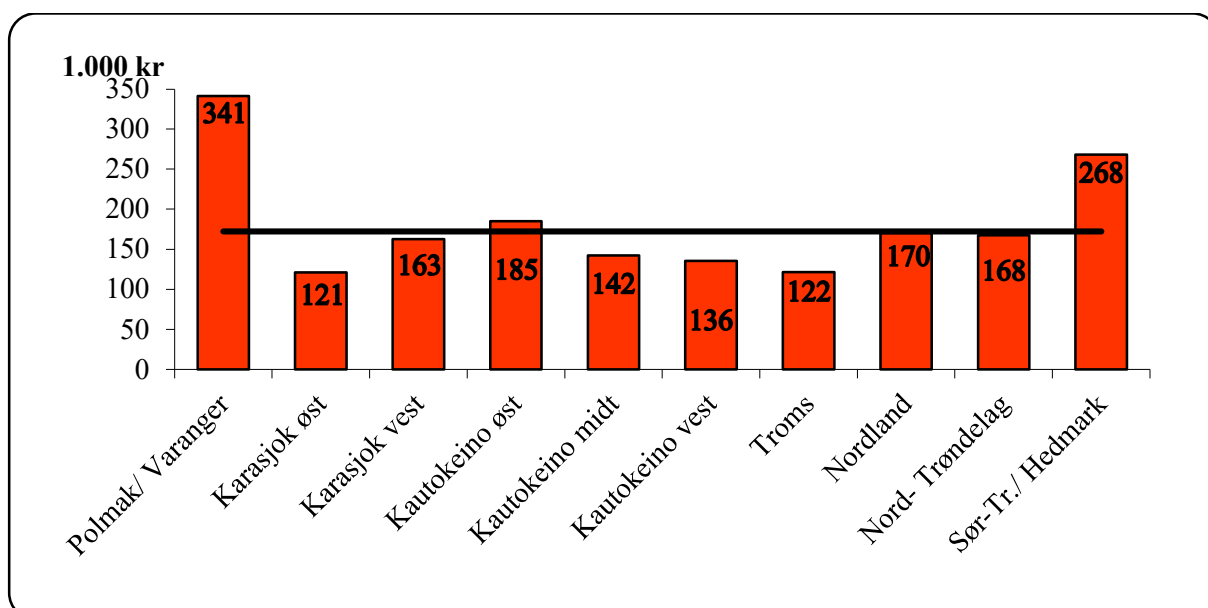

Av tabell 4.2.2 og figur 4.2.1 går det frem at alle reinbeiteområdene, bortsett fra Kautokeino midt og Kautokeino vest, har økning i de totale inntektsoverføringene sammenlignet med 2018.

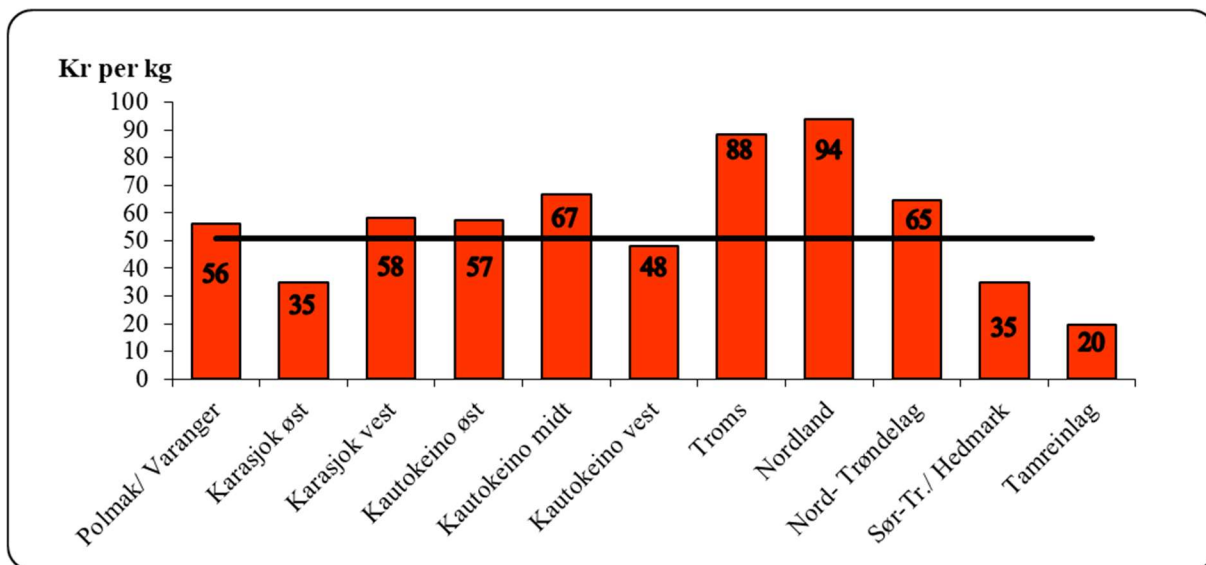
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2016-2019 (1 000 kroner)

Figur 4.2.2 viser forskjellene mellom områdene når det gjelder overføringer per siidaandel. Gjennomsnittet for alle områder er 172 000 kroner per siidaandel, dette er en økning på 28 000 kroner fra 2018. Figuren viser også at Polmak/Varanger ligger høyest i landet med et gjennomsnitt på 341 000 kroner per andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter, vil være styrende for hva de enkelte områder får i utbetalinger per siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene, samt enkelte ordninger over Reindriftens utviklingsfond.

Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2019 (1 000 kroner)

Figur 4.2.3 viser 51 kroner i inntektsoverføring per kg kjøtt i landsgjennomsnitt, noe som er en reduksjon på 1 krone per kg kjøtt sammenlignet med 2018. Siidaandelene i Troms og Nordland har de høyeste overføringene per siidaandel med henholdsvis 88 og 94 kroner per kg produsert kjøtt. Av de samiske områdene ligger Karasjok øst lavest med 35 kroner per kg produsert kjøtt.

Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per kg kjøtt i 2019

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak:

- I 2010, 2014 og 2019 er det ikke utbetalt noen ekstraordinære tilskudd.
- I 2011 omfatter posten tap ved ulykker hos tamreinlagene.
- I 2012 omfatter hoveddelen av utbetalingene støtte til et distrikt i Karasjok for deres arbeid med reintall og beitesoner. Øvrige utbetalinger er knyttet til flere mindre prosjekter, deriblant støtte til materiell for etablering av arbeidsstue og hengebru.
- I 2013 omfatter posten tap av rein ved rasulykke hos et reinbeitedistrikt i Sør-Trøndelag/Hedmark.
- I 2015 omfatter posten tap av rein i rasulykke hos tamreinlagene og i Sør-Trøndelag/Hedmark.
- I 2016 omfatter posten tap av rein ulykker i Nordland og Sør-Trøndelag/Hedmark.
- I 2017 omfatter posten tap av rein i ulykke i Nordland, utvikling av distrikt i Kautokeino øst og utvikling/produksjon av ny type fôr i Kautokeino vest.
- I 2018 omfatter posten utvikling av ny type fôr, utvikling av enhet for mekanisert føring av rein og utarbeidelse av høringsuttalelse og prioritetskart, alle i Finnmark.

Tilskudd til tilleggsnæringer

Sametinget gir tilskudd til næringsutvikling og tilleggsnæringer til reindrift. Et av de prioriterte områdene er å øke omsetningen og videreføring av lokalmat. Sametinget har også en særskilt satsning på samisk reiseliv og samiske kulturnæringer.

Sametinget har en egen næringsavtale for duodji, som trådte i kraft 1. januar 2006. Over denne avtalen kan Sametinget gi støtte til blant annet etablererstilskudd, investeringstilskudd og andre utviklingstiltak. Merkevarebygging innenfor duodjinæringen er særlig prioritert. Fra og med reindriftsavtalen 2014/2015 ble overføringen til Sametinget avvirket og etter avvirkningen fører ikke Sametinget lenger en oversikt over hvorvidt tilskuddsmottakere over duodjiavtalen er tilknyttet reindriftnæringen. Denne avtalen er derfor ikke med i tabell 4.2.4 fra og med 2016.

Tabell 4.2.4 Tilskudd til tilleggsnæringer i perioden (1 000 kroner)¹

Reinbeiteområde	2015	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	35	-	-	90	0
Karasjok øst	-	58	-	0	0
Karasjok vest	-	151	250	117	0
Øst Finnmark	35	209	250	207	0
Kautokeino øst	253	-	-	79	0
Kautokeino midt	318	341	190	0	105
Kautokeino vest	386	-	-	0	0
Vest Finnmark	957	341	190	79	105
Troms	69	-	60	195	0
Nordland	382	218	-	0	0
Nord Trøndelag	-	-	-	0	0
Sør Tr./Hedmark	-	-	200	0	0
Tamreinlag	-	-	-	0	0
Totalt	1 443	768	700	481	105

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning

I forbindelse med forhandlingene om reindriftsavtalen for 2012/13 ble Reinprogrammet etablert. Reinprogrammet avløste det tidligere Verdiskapingsprogrammet for reindrift. Hovedformålet med Reinprogrammet var å oppnå mer verdiskapning innen produksjon, kommersialisering og salg av reinkjøtt og biprodukter fra rein. Samtidig inngikk reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter i programmet. Fra og med 1. januar 2015 ble Reinprogrammet fasett inn i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, nå endret navn til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning.

¹ I 2015 inneholder tabellen tilskudd til næringskombinasjoner.

Tabell 4.2.5 Utbetalinger til reindriftsutøvere over Verdiskapingsprogrammet/Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet (1 000 kroner)

Reinbeite område	2001-2011	2012	2013 ¹	2014 ¹	2015	2016	2017	2018	2019	Tot.
Polmak/Varanger	4 430	-	-	-	-	-	95	63	63	4 651
Karasjok øst ²	5 329	-	852	-	-	852	-	-	-	7 033
Karasjok vest	1 668	-	-	258	-	-	-	-	-	1 926
Øst-Finnmark	11 427	-	852	258	-	852	95	63	63	13 610
Kautokeino øst	992	-	-	-	-	-	32	100	-	1 124
Kautokeino midt	939	228	-	-	-	-	666	-	-	1 833
Kautokeino vest	1 924	36	-	-	-	-	-	86	70	2 116
Vest-Finnmark ³	11 469	264	-	-	-	-	32	186	70	12 687
Troms	3 340	-	-	-	-	-	-	32	-	3 372
Nordland	5 857	585	92	-	75	-	-	-	32	6 641
Nord-Tr.lag	2 485	-	-	-	-	162	-	-	-	2 647
Sør-Tr. /Hedm.	1 525	24	-	429	-	-	-	-	200	2 178
Tamreinlag	648	-	-	-	-	-	-	-	-	648
Totalt	36 751	873	944	687	75	1 014	793	281	365	41 783

Bakgrunns materialet til tabell 4.2.5 viser at det i 2004 var utbetalinger på totalt på 11,1 mill. kroner til reindriftsutøvere. I de påfølgende år har utbetalingene stadig blitt redusert. Totalt er det utbetalt 41,8 mill. kroner til reindriftsutøvere over programmene siden oppstarten i 2001. Det bevilges også midler til bedrifter som har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen som ikke vises i denne tabellen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en oversikt over innvilgede prosjekter.

Tiltak mot radioaktiv forurensing

I 2019 er det ingen utbetalinger til tiltak mot radioaktiv forurensing mens i 2018 var det utbetalt 909 000 kroner til reieiere til tiltak mot radioaktiv forurensning. Midlene gikk til anlegg hos tamreinlagene. Dette var anlegg for utsatt slakt som følge av radioaktivitet i reinkjøtt

I 2017 og 2016 var det ingen utbetalinger til reieiere til tiltak mot radioaktiv forurensing, i 2015 var de samlede utbetalingene 167 000 kroner.

Bortsett fra i 2011 og 2018, har utbetalinger for tiltak mot radioaktivitet blitt redusert de siste årene. Imidlertid varierer forekomsten av radioaktivitet i beitevekster mellom år. Derfor vil utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet variere.

¹ Reinprogrammet var operativt fra 01.01.2013 til 31.12.2014. Fra 01.01.2015 ble programmet faset inn i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat.

² Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst pga. at soneinndelingen først ble innført i 2006.

³ Utbetalingene til Kautokeino fra 2001 til 2005 er lagt til Vest-Finnmark pga. at soneinndelingen først ble innført i 2006.

Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1990-2018 fordelt på tiltak. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing og økologi vises det til kapittel 6.2.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra fylkesmennene til ulike tiltak mot rovviltskader i reindriften og tabell 4.2.7 viser utbetalingene fordelt på tilskuddsmottaker, begge for kalenderåret 2019. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype i 2019 (1 000 kr)

Reinbeiteområde	Tidlig slakting	Intensiv gjeting og utvidet tilsyn i kalvingsperiode	Foring	Flytting til mindre utsatte områder	Annet	Totalt
Polmak/Varanger	-	-	-	-	-	-
Karasjok øst	-	46	380	-	24	450
Karasjok vest	-	85	138	-	18	241
Øst-Finnmark	-	131	518	-	42	691
Kautokeino øst	-	117	520	15	80	733
Kautokeino midt	-	285	604	-	92	981
Kautokeino vest	-	65	509	-	54	627
Vest-Finnmark	-	467	1 634	15	226	2 341
Troms	-	214	970	-	100	1 283
Nordland	206	449	1 374	1 108	30	3 167
Nord-Trøndelag	291	-	177	-	-	468
Sør-Tr.lag/Hedm.	372	50	-	-	50	472
Totalt 2019	869	1 310	4 672	1 123	448	8 422
<i>Totalt 2018</i>	<i>1 175</i>	<i>1 964</i>	<i>3 820</i>	<i>1 258</i>	<i>283</i>	<i>8 501</i>

Tabell 4.2.7 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tilskuddsmottaker i 2019 (1 000 kr)

Reinbeiteområde	Siidaandel	Siida	Reinbeitedistrikt	Totalt
Polmak/Varanger	-	-	-	-
Karasjok øst	34	184	233	450
Karasjok vest	241	-	-	241
Øst-Finnmark	275	184	233	691
Kautokeino øst	579	-	154	733
Kautokeino midt	223	100	658	981
Kautokeino vest	223	-	404	627
Vest-Finnmark	1 025	100	1 216	2 341
Troms	675	-	608	1 283
Nordland	1 683	-	1 484	3 167
Nord-Trøndelag	357	111	-	468
Sør-Tr.lag/Hedm.	-	397	75	472
Totalt 2019	4 015	792	3 616	8 422
<i>Totalt 2018</i>	<i>3 499</i>	<i>2 676</i>	<i>2 326</i>	<i>8 501</i>

Det fremgår av tabellene at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdependende tiltak mot rovviltskader er på 8,4 mill. kroner i 2019, noe som er lavere enn fjoråret. Siden 2014 har bevilgningen økt med 2,4 mill. kroner. Dette kan være en direkte følge av at fylkesmennene i større grad har informert reindriften om tilskuddet og mulighetene som ligger her, og derav utløst flere søknader.

Det bevilges også midler til felles tiltak som kommer både landbruket og reindriften til gode. Disse tallene er ikke tatt med i tabellen.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter: erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken. Sistnevnte er beregnet med grunnlag i innrapporterte tall fra melding om reindrift.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2015-19 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2015	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	6 188	4 111	7 660	10 418	5 884
Karasjok øst	4 286	3 673	3 757	6 287	4 274
Karasjok vest	4 637	4 456	6 102	6 243	3 347
Øst-Finnmark	15 111	12 240	17 519	22 948	13 504
Kautokeino øst	2 161	2 044	2 580	5 947	5 933
Kautokeino midt	5 110	5 975	5 435	12 922	11 271
Kautokeino vest	3 236	4 345	3 135	5 324	4 701
Vest-Finnmark	10 507	12 363	11 150	24 194	21 905
Troms	12 095	10 050	11 129	13 260	13 307
Nordland	13 169	14 713	15 934	17 928	19 882
Nord-Trøndelag	8 107	8 541	9 076	9 283	10 758
Sør-Tr. /Hedmark	2 118	3 407	3 202	3 313	3 892
Tamreinlagene	2 744	468	491	743	422
Totalt	63 850	61 783	68 501	91 667	83 671

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er betydelige. Det er erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt som står for hovedtyngden. I 2019 utgjorde disse omtrent 96 prosent av de totale erstatningsutbetalingene for tap av rein.

På grunn av redusert reintall kunne det forventes at erstatninger for tap av rein også ville reduseres, men i motsetning til hos husdyr viser tabellen at erstatninger for tap av rein er økende men en nedgang fra 2018 til 2019.

Erstatningsutbetalingene skjer på grunnlag av dokumenterte og sannsynliggjorte skader, der det blant annet blir lagt vekt på om tapet er skjedd i et område hvor det er dokumentert forekomst av rovvilt eller det i flere foregående år er påvist rovvilttap. Dette medfører at utbetalingene varierer mellom de ulike reinbeiteområdene.

Det gjøres oppmerksom på at tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt er inkludert i erstatningsutbetalingene.

Tabell 4.3.2 viser antall erstattede dyr de tre siste årene fordelt på skadevolder, og tabell 4.3.3 viser antall erstattede dyr i 2019 per område, fordelt på skadevolder. Tallene er hentet fra Miljødirektoratets rovbase, Jernbaneverket og melding om reindrift.

Tabell 4.3.2 Antall erstattede fordelt på skadevolder i perioden 2017-19

Tapsårsak/skadevolder	2019			2018			2017		
	Kalv	Simle	Okse	Kalv	Simle	Okse	Kalv	Simle	Okse
Gaupe	3 213	1 561	296	3 839	1 673	274	3 177	1 427	270
Jerv	3 677	1 486	396	4 355	1 849	512	3 721	1 864	400
Bjørn	285	58	1	184	37	7	213	41	1
Ulv	200	73	19	2	1	0	29	3	0
Kongeørn	5 734	233	9	7 161	248	17	4 584	150	1
Uspesifisert rovvilt	305	172	55	704	320	59	1 215	270	67
Tog	30	241	73	66	449	168	13	73	84
Trafikk	178	226	88	216	283	139	176	391	100
Totalt	13 622	4 050	937	16 527	4 860	1 176	13 128	4 219	923

Tabell 4.3.3 Antall erstattede per område i 2019 fordelt på skadevolder

Tapsårsak/skadevolder	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nordland	Nord-Tr. lag	Sør-Tr.lag	Tamreinlag
Gaupe	888	1 544	583	1 010	848	198	0
Jerv	1 298	1 366	634	1 277	668	293	23
Bjørn	130	122	0	0	69	23	0
Ulv	127	123	0	0	6	36	0
Kongeørn	1 119	2 925	929	346	351	227	79
Uspesifisert rovvilt	3	6	5	327	112	64	15
Tog	0	0	0	317	26	0	0
Trafikk	134	174	123	0	18	35	7
Totalt	3 699	6 260	2 274	3 277	2 098	876	124

For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.4 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2016-2019.

Tabell 4.3.4 Erstatning for arealinngrep i perioden 2016-19 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	209	334	269	107
Karasjok øst	600	447	2 238	1 761
Karasjok vest	-	-	0	0
Øst-Finnmark	809	782	2 507	1 868
Kautokeino øst	-	95	700	0
Kautokeino midt	-	400	1 660	720
Kautokeino vest	2 550	2 666	3 049	200
Vest-Finnmark	2 550	3 161	5 409	920
Troms	-	368	163	201
Nordland	2 456	1 051	2 277	0
Nord-Trøndelag	596	430	973	581
Sør-Trøndelag	-	769	1 009	809
Sum	6 411	6 561	12 339	4 379
Andel innleverte regnskap i prosent:	73 %	75 %	81 %	74 %

Distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriale for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte siidaandel ikke er med i oversikten. Manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet gjør for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Tallene i tabellen er forholdstall, som blir beregnet opp til 100 prosent.

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reineiere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

4.4 Kostnader

Siidaandelens kostnader

Siidaandelens kostnader i perioden 2016-2019 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelens kostnader i 2019 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2016-19 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019
Polmak/ Varanger	24 692	23 064	16 395	20 857
Karasjok øst	23 008	14 886	18 368	11 616
Karasjok vest	24 188	18 423	20 973	13 437
Øst-Finnmark	71 889	56 373	55 737	45 911
Kautokeino øst	19 024	13 985	15 824	12 546
Kautokeino midt	28 296	26 192	28 437	21 130
Kautokeino vest	17 931	15 524	16 966	13 706
Vest-Finnmark	65 251	55 700	61 227	47 382
Troms	17 270	14 746	15 214	13 110
Nordland	26 906	24 033	24 056	22 162
Nord-Trøndelag	11 475	11 625	10 785	11 767
Sør-Tr. / Hedmark	11 054	9 488	8 906	9 991
Totalt	203 845	171 965	175 924	150 323

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader går ned med 25 mill. kroner i forhold til 2018 (14 prosent). Polmak/ Varanger, Sør-Trøndelag/Hedmark og Nord-Trøndelag er de eneste områdene med en økning i kostnader, med 27, 12 og 9 prosent.

De områdene som synker mest i kostnader er Karasjok Øst, Karasjok Vest og Kautokeino Vest, med 37, 36 og 19 prosent. Kostnadene som går mest ned er varekjøp og avskrivning. Fra 2016 til 2018 ble kostnadene redusert med 14 prosent. Dette har en sammenheng med at slakt- og fraktkostnadene ikke lenger er inkludert i kostnadene, som beskrevet i kapittel 3.2. Etter 2016 er ikke lenger kostnader til slakt og frakt med, dette forklarer en nedgang i kostnader til 2017. I 2018 kom det avgiftsfritak ved kjøp av nyttekjøretøy, det kan være med å forklare en nedgang i kostnader i 2019.

Avskrivninger og kjøretøy/maskiner er de postene som utgjør størstedelen av kostnadene, landet sett under ett, med henholdsvis 20 og 17 prosent av de totale kostnadene.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2019 etter kostnadsart (1 000 kroner)

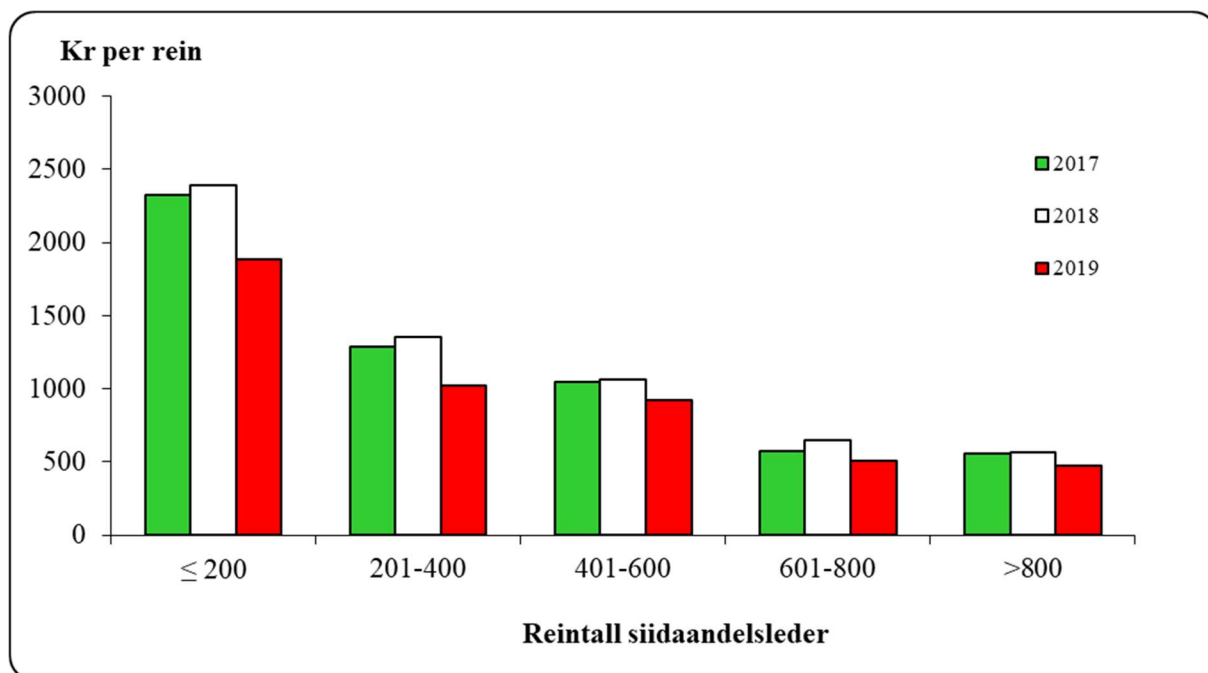
Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag	Totalt 2019
Frakt og transport	131	243	38	107	12	0	531
Varekjøp	7 058	2 078	1 781	5 980	2 807	1 125	20 830
Reiser	827	564	260	323	243	174	2 391
Utstyr	7 039	8 729	1 784	2 364	1 668	1 253	22 837
Kjøretøyer og maskiner	5 987	11 461	1 802	2 823	1 294	1 710	25 076
Bygninger og anlegg	2 466	1 543	239	878	297	218	5 640
Avskrivninger	8 661	11 489	2 606	3 618	2 073	1 777	30 224
Strøm, energi	2 391	2 613	561	594	613	385	7 156
Administrasjon	1 036	1 350	384	609	415	211	4 004
Leie	522	666	319	1 226	361	324	3 418
Forsikring	1 461	1 209	488	462	419	267	4 305
Salg og reklame	3	16	0	3	60	0	81
Fremmedtjenester	2 068	3 017	1 013	2 659	793	1 810	11 361
Provisjonskostnad	25	105	0	0	0	0	130
Diverse	6 236	2 301	1 837	515	713	737	12 338
Totalt	45 911	47 382	13 110	22 162	11 767	9 991	150 323

Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelenes kostnader i Finnmark i 2019 fordelt på soner (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	0	15	115	144	80	19
Varekjøp	5 834	559	665	288	1 222	568
Reiser	162	473	192	84	277	203
Utstyr	2 798	2 143	2 097	2 607	3 507	2 615
Kjøretøyer og maskiner	1 300	1 949	2 738	3 205	5 242	3 014
Bygninger og anlegg	983	803	680	319	490	734
Avskrivninger	3 864	1 631	3 166	2 469	5 447	3 572
Strøm, energi	899	762	730	688	1 116	808
Administrasjon	402	239	395	349	589	411
Leie	241	123	158	200	297	169
Forsikring	699	389	373	272	570	367
Salg og reklame	3	0	0	0	3	13
Fremmedtjenester	1 106	811	152	1 096	1 283	638
Provisjonskostnad	0	0	25	69	35	0
Diverse	2 567	1 718	1 951	755	972	574
Totalt	20 857	11 616	13 437	12 546	21 130	13 706

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Bakgrunns materialet viser at kostnadene kan variere mer mellom reinbeitesonene i Finnmark enn mellom reinbeiteområdene. Kostnadene som går mest ned er varekjøp og avskrivning.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere gruppert etter reintall. Figur 4.4.1 gir en oversikt over variasjonen i gjennomsnittlige kostnader per rein fordelt etter siidaandelens reintall.

Figur 4.4.1 Gjennomsnittlige kostnader (kroner per rein) i perioden 2017-19 etter siidaandelsleders reintall

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandelsledere som har 200 rein eller mindre har de klart høyeste kostnadene per rein. Bakgrunns materialet viser at kostnader til avskrivninger og kjøretøy/maskiner utgjør den største andelen av de totale kostnader i den minste reintallsgruppen.

For de øvrige gruppene og totalt er det også avskrivninger som er den største kostnadsposten. Det er ikke tatt hensyn til slaktekostnader i tabellen, da disse ikke lar seg fordele på reintall.

Felleskostnader i samisk reindrift/distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.3. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.4. Tallene i tabellen er forholdsmessig beregnet ut i fra antall rein med utgangspunkt i de regnskapene vi har fått inn.

Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2016-19 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	3 513	3 570	4 084	3 487
Karasjok øst	1 957	2 112	2 194	2 450
Karasjok vest	606	735	1 628	1 313
Øst-Finnmark	6 076	6 417	7 906	7 250
Kautokeino øst	1 638	2 165	2 751	3 099
Kautokeino midt	2 535	3 033	3 120	3 965
Kautokeino vest	2 641	3 411	4 156	4 507
Vest-Finnmark	6 814	8 609	10 026	11 571
Troms	5 014	6 250	5 129	5 541
Nordland	8 392	7 969	10 198	6 175
Nord-Trøndelag	3 982	3 157	3 530	2 999
Sør-Tr. / Hedmark	1 804	3 016	3 032	2 940
Totalt	32 083	35 419	39 821	36 476

Det fremgår av tabell 4.4.3 at de totale felleskostnadene i sammenligningsperioden var lavest i 2015 og høyest i 2018 og reduseres i 2019 med 8 prosent. Det er posten kjøretøy og maskiner som har økt mest fra i fjor, mens postene leie og fremmedtjenester har hatt størst reduksjon.

Felleskostnadene for de ulike områdene kan til dels ha store variasjoner mellom år, og også variasjoner mellom de ulike utgiftspostene mellom år.

Økonomisk utvalg påpeker at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad. Det foreligger heller ikke datagrunnlag for alle distrikter alle år. Forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter kan også føre til forskjellige måter å postere kostnader på.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i 2019 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polm/ Var	K-sjøk øst	K-sjøk vest	Kauto øst	Kauto midt	Kauto vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	S-Tr/ Hedm.
Frakt/transp	202	258	0	0	0	0	275	117	1 460	1 025
Varekjøp	895	0	919	0	136	364	2 622	369	101	760
Reiser	18	113	0	48	17	26	0	160	5	9
Utstyr	139	0	0	0	169	0	20	18	23	49
Kj.tøy/mas.	205	63	0	256	80	471	127	20	360	75
Bygn/anl.	468	15	0	0	136	30	59	9	89	1
Avskr.	579	156	0	61	403	791	218	324	31	69
Strøm/ener gi	25	0	0	0	0	0	3	0	176	70
Adm.	76	200	255	2 186	73	44	53	253	98	129
Leie	47	0	2	0	0	0	47	40	49	77
Forsikring	39	23	0	0	0	0	0	21	112	37
Fremmedtj.	107	479	0	523	158	103	382	0	0	100
Diverse	687	1 143	138	25	2 792	2 678	1 735	4 844	493	539
Totalt	3 487	2 450	1 313	3 099	3 965	4 507	5 541	6 175	2 999	2 940

Tabell 4.4.4 viser at postene diverse (41 prosent) og varekjøp (17 prosent) utgjør de største andelene av felleskostnadene i samisk reindrift i 2019.

Kostnader i tamreinlag

Tamreinlagenes totale kostnader for perioden 2016 til 2019 er vist i tabell 4.4.5.

Differansen på de ulike postene mellom år kan delvis tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet.

Tabell 4.4.5 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2016-19 (1 000 kroner)

Kostnader	2016	2017	2018	2019
Frakt og transport	284	127	194	0
Varekjøp	1 504	717	1 196	2 955
Reiser	143	84	104	0
Utstyr	5 695	5 136	4 455	0
Kjøretøyer og maskiner	295	195	305	0
Bygninger og anlegg	90	24	92	0
Avskrivninger	1 235	892	942	1 162
Strøm, energi	24	-	20	0
Administrasjon	180	-	270	0
Leie	931	800	869	0
Forsikring	124	-	112	0
Fremmedtjenester	155	-	127	0
Diverse	87	124	63	8 260
Totalt	10 747	8 100	8 750	12 376

Som nevnt i kapittel 3.2 holdes lønnsutgiftene utenfor i Totalregnskapet. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene til gjetere er en betydelig kostnadspost. I 2019 utgjorde kostnader for arbeidskraft i tamreinlagene i overkant av 10 mill. kroner.

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.6 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og tamreinlagenes kostnader.

Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2019 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	Øst-Finm	Vest-Finm	Troms	Nordland	Nord-Trøndelag	Sør-Tr./Hedmark	Tamrein lag
Frakt og transport	590	243	313	224	1 472	1 025	-
Varekjøp	8 871	2 577	4 403	6 350	2 908	1 885	2 955
Reiser	958	655	260	483	248	183	-
Utstyr	7 178	8 898	1 804	2 381	1 690	1 302	-
Kjøretøyer og maskiner	6 254	12 268	1 929	2 844	1 654	1 784	-
Anlegg	2 948	1 709	298	887	386	219	-
Avskrivninger	9 396	12 744	2 823	3 942	2 104	1 846	1 162
Strøm, energi	2 417	2 613	564	594	789	455	-
Administrasjon	1 568	3 653	437	862	513	341	-
Leie	571	666	366	1 266	410	401	-
Forsikringer	373	367	488	483	531	304	-
Salg og reklame	3	16	-	3	60	-	-
Fremmedtjenester	2 655	3 801	1 395	2 659	793	1 910	-
Diverse	8 204	7 797	3 572	5 359	1 207	1 276	8 260
Totalt	53 136	58 848	18 651	28 337	14 766	12 931	12 376

Det går frem av tabell 4.4.6 at postene varekjøp, kjøretøy/maskiner, avskrivninger, diverse og utstyr i sum utgjør de største kostnadspostene når en ser på samtlige reinbeiteområder under ett. På grunn av ulik detaljeringsgrad i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige kostnadsarter over år.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i Finnmark i 2019 etter kostnadsart fordelt på soner (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kauto øst	Kauto midt	Kauto vest
Frakt og transport	202	272	115	144	80	19
Varekjøp	6 728	559	1 584	288	1 357	932
Reiser	180	586	192	132	294	229
Utstyr	2 938	2 143	2 097	2 607	3 676	2 615
Kjøretøyer og maskiner	1 504	2 012	2 738	3 461	5 322	3 486
Anlegg	1 451	818	680	319	626	764
Avskrivninger	4 443	1 787	3 166	2 531	5 851	4 363
Strøm, energi	925	762	730	688	1 116	808
Administrasjon	478	439	650	2 535	663	455
Leie	288	123	160	200	297	169
Forsikringer	738	413	373	272	570	367
Salg og reklame	3	-	-	-	3	13
Fremmedtjenester	1 213	1 290	152	1 619	1 440	741
Diverse	3 254	2 861	2 089	781	3 764	3 252
Totalt	24 345	14 066	14 725	15 576	25 059	18 213

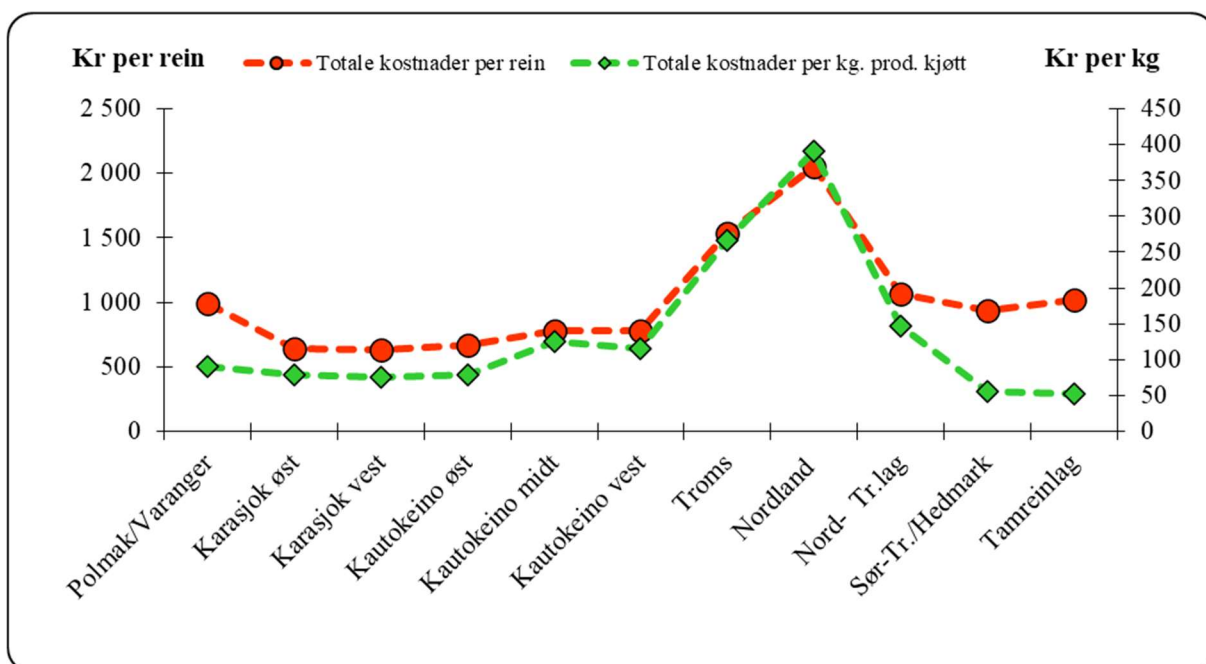
Tabell 4.4.8 viser utviklingen på de ulike kostnadsartene de fire siste årene, totalt for hele landet.

Tabell 4.4.8 Totale kostnader i perioden 2016-19 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	2016	2017	2018	2019
Frakt/transport	4 589	3 620	6 027	3 867
Varekjøp	33 824	28 278	28 777	29 950
Reiser	4 325	4 235	3 473	2 786
Utstyr	40 224	39 734	39 904	23 254
Kjøretøy og mask.	38 538	31 633	33 043	26 733
Bygn./anlegg	8 143	6 193	7 240	6 448
Avskrivninger	45 952	38 447	38 094	34 017
Strøm/energi	9 476	8 739	8 791	7 431
Administrasjon	8 504	8 839	7 674	7 373
Leie	8 745	7 476	6 896	3 679
Forsikringer	6 263	4 893	5 684	4 538
Salg og reklame	689	282	161	81
Fremmedtjenester	19 440	12 925	14 976	13 213
Provisjon	53	-	-	-
Diverse	17 963	20 191	23 756	35 674
Sum	246 675	215 484	224 495	199 045

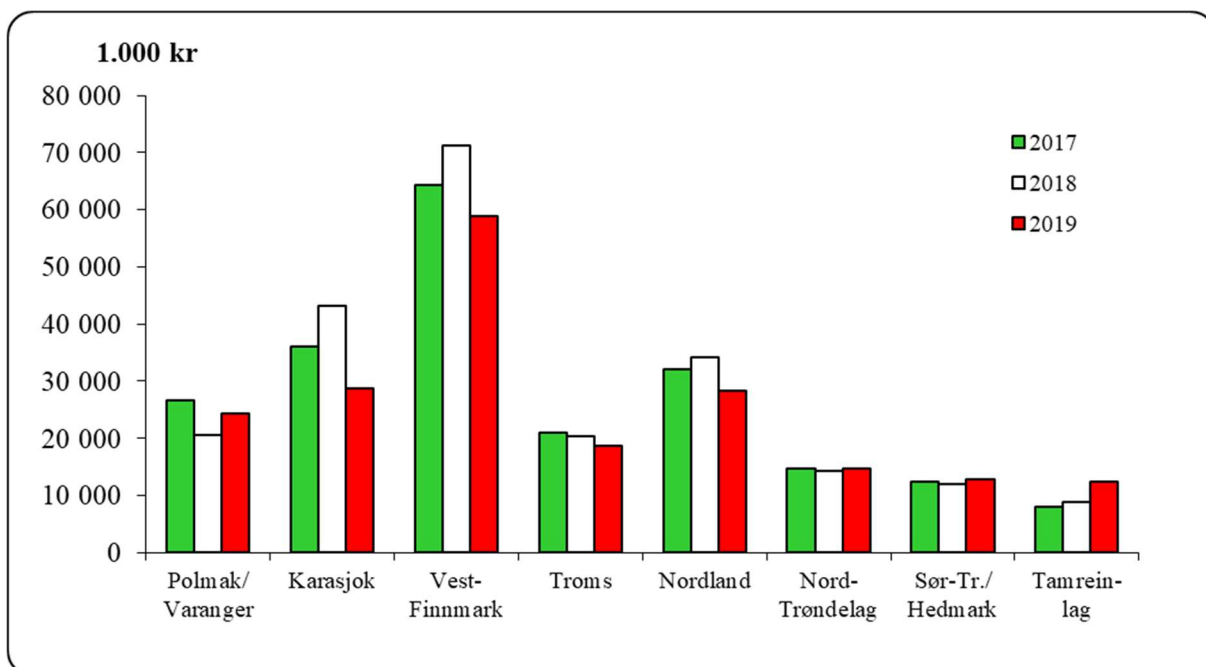
Figur 4.4.2 viser totale kostnader per rein og per kg produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Nordland har de høyeste kostnadene både når det gjelder totale kostnader per rein og totale

kostnader per kg produsert kjøtt. Karasjok Vest og Karasjok Øst har de laveste kostnadene per rein, mens tamreinlagene, Sør-Trøndelag/Hedmark og Karasjok Vest har de laveste kostnadene per kg produsert kjøtt.

Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) per rein og per kg produsert kjøtt i 2019

Figur 4.4.3 viser totale kostnader de tre siste årene.

Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2017-19 (1 000 kroner)

Nærmere om kostnadsutviklingen

Tabell 4.4.9 viser utviklingen per kostnadsart for de siste 10 årene. Tabellen viser også hvor stor andel av den totale kostnaden, (næringsoppgaver og distriktsregnskap) de forskjellige kostnadsartene representerer. Vi ser i tillegg den totale kostnadsendringen (prosentvis) i perioden 2010-2019.

Tabell 4.4.9 Totale kostnader i perioden 2010-2019 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel av total i 2019	Endring 2010-2019
Frakt/transp	6 320	4 198	3 950	5 065	5 051	5 630	4 589	3 620	6 027	3 867	2 %	-39 %
Varekjøp	22 171	25 648	23 126	33 138	33 923	36 987	33 824	28 278	28 777	29 950	15 %	35 %
Reiser	3 708	2 498	2 564	2 590	3 023	3 619	4 325	4 235	3 473	2 786	1 %	-25 %
Utstyr	26 155	23 531	28 507	18 784	30 879	32 994	40 224	39 734	39 904	23 254	12 %	-11 %
Kjøretøy og maskiner	29 982	27 651	29 419	28 157	38 290	33 730	38 538	31 633	33 043	26 733	13 %	-11 %
Bygn./anlegg	8 429	5 687	6 113	4 835	4 775	8 412	8 143	6 193	7 240	6 448	3 %	-24 %
Avskrivn.	28 935	30 106	31 322	37 481	35 825	38 959	45 952	38 447	38 094	34 017	17 %	18 %
Strøm/energi	7 404	7 073	6 503	7 526	8 767	8 480	9 476	8 739	8 791	7 431	4 %	0 %
Administr.	7 026	8 678	6 450	5 992	6 357	6 916	8 504	8 839	7 674	7 373	4 %	5 %
Leie	3 865	4 178	3 971	3 063	5 872	7 013	8 745	7 476	6 896	3 679	2 %	-5 %
Forsikringer	3 364	3 669	3 373	3 902	4 308	4 750	6 263	4 893	5 684	4 538	2 %	35 %
Salg og reklame	600	567	478	773	1 109	692	689	282	161	81	0 %	-86 %
Fremmedtjenester	17 266	12 532	16 799	18 618	18 937	20 994	19 440	12 925	14 976	13 213	7 %	-23 %
Provisjon	11	6	0	0	0	139	0	0	0	0	0 %	-100 %
Diverse	7 472	7 406	11 680	21 423	11 600	13 806	17 963	20 191	23 756	35 674	18 %	377 %
SUM	172 708	163 428	174 255	191 347	208 716	223 121	246 675	215 484	224 495	199 045	100 %	15 %

Tabellen viser at det gjennom hele perioden er kjøretøy/maskiner, avskrivninger, varekjøp og utstyr som utgjør hoveddelen av de totale kostnadene.

Den totale kostnadsøkningen fra 2010 – 2019 er på 15 prosent. Sammenligner vi dette med inntektene i næringen, er tallene som følger (sammenligningstallene er hentet fra tidligere års totalregnskap):

- Reduksjon fra 2010 – 2019 i produksjonsbaserte inntekter: 8,9 prosent
- Økning fra 2010 – 2019 i inntekter fra kjøtt- og biprodukter: 26,0 prosent
- Økning fra 2010 – 2019 i de totale inntektene: 4,8 prosent

Som tidligere nevnt hentes kostnadsopplysningene fra selvangivelser og næringsoppgaver. Økonomisk utvalg har ikke detaljkunnskaper om hvilke prinsipper den enkelte siidaandelsinnehaver legger til grunn ved føring på postene, men forholder oss til tallene vi får utlevert fra Skatteetaten. De enkelte siidaandelsinnehaverne kan ha ulike prinsipper ved regnskapsføringen. Noen av postene i våre tabeller er summert av flere mindre poster. Dette gjelder blant annet postene utstyr og varekjøp.

Tabell 4.4.10 viser utviklingen i postene utstyr og varekjøp for perioden 2015 – 2019. Tallene er hentet fra siidaandelsinnehavernes næringsoppgaver.

Tabell 4.4.10 Utvikling av kostnader i perioden 2015-19 på postene Varekjøp og Utstyr (1 000 kroner)

Kostnadsgruppe	Varekjøp		Utstyr	
	År/Kostnadsart	Varekostnad	Beholdningsendring av varer	Rep og vedlikehold annet utstyr
2019	18 655	256	5 467	16 869
2018	22 116	-22	6 035	21 249
2017	19 585	2	7 132	19 262
2016	23 243	64	6 323	19 650
2015	25 503	180	5 319	14 912

Slakterienes priser for slakting

Tabellen nedenfor viser en oversikt over slakterienes slakte- og fraktekostnader, definert områdevis. Tabell 4.4.11 viser slakterienes innrapporterte priser til slakt og frakt, per kg produsert kjøtt. Tallene er hentet fra slakterienes rapportering på månedlig slakting, og omfatter både leieslakt og oppkjøp. Tallene er ekskl. mva.

Tabell 4.4.11 Slakterienes priser på slakting, inkl. frakt

	Andel slakt	Pris per kg	Andel slakt	Pris per kg	Andel slakt	Pris per kg
Slakteriadresse	2017		2018		2019	
Øst-Finnmark	22 %	7,5	26 %	22,5	23 %	8,5
Vest-Finnmark	31 %	16,9	33 %	15,8	40 %	15,1
Troms	2 %	24,1	3 %	16,4	2 %	15,6
Nordland	2 %	9,1	2 %	11,1	2 %	9,7
Nord-Trøndelag	11 %	17,3	10 %	17,4	8 %	15,6
Sør-Tr./Hedmark	32 %	11,5	27 %	12,4	25 %	13,3
Totalt	100 %	13,2	100 %	16,7	100 %	13,1

Tabellen viser at slakte- og fraktkostnadene har hatt en nedgang i sammenligningsperioden.

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for den samlede livdyrverdien er utarbeidet med utgangspunkt i en modell for beregning av veiledende livdyrpriser. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter per dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrtilllegg på 25 prosent. Livdyrverdien for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerte livdyrprisene (per dyrekategori) og flokks sammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall for siidaandelen ligger til grunn for beregning av livdyrverdiene.

Andre aktiva hentes fra siidaandelsleders og ektefelle/samboers næringsoppgaver.

Siidaandelsleders og ektefelle/samboeres totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig merverdiavgift) er grunnlaget for lånegjeld. Manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene.

En oversikt over siidaandelens samlede kapitalforhold i 2019 er gitt i tabell 4.5.1. Sammenheng for årene 2016-2019 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelens samlede kapitalforhold i 2019 (1 000 kroner)

Reinbeite- område	Eiendeler:			Lånegjeld:		Egenkap.	Egenkap.
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	Prosent ¹	2019	2018
Polmak/Varanger	74 120	32 313	106 433	25 505	24,0 %	80 928	82 874
Karasjok øst	56 439	9 747	66 186	15 043	22,7 %	51 143	60 533
Karasjok vest	52 867	22 159	75 026	28 088	37,4 %	46 938	67 513
Øst-Finnmark	183 426	64 219	247 645	68 636	27,7 %	179 009	210 920
Kautokeino øst	60 976	16 088	77 064	21 125	27,4 %	55 939	52 810
Kautokeino midt	70 202	32 122	102 324	37 214	36,4 %	65 110	69 748
Kautokeino vest	55 069	22 542	77 611	20 520	26,4 %	57 090	58 743
Vest-Finnmark	186 247	70 752	256 999	78 860	30,7 %	178 139	181 301
Troms	55 677	13 947	69 624	24 464	35,1 %	45 160	41 018
Nordland	55 985	21 298	77 283	24 195	31,3 %	53 088	56 320
Nord-Trøndelag	39 439	9 381	48 821	13 886	28,4 %	34 935	33 792
Sør-Tr./Hedmark	42 761	10 980	53 741	14 487	27,0 %	39 254	41 275
Totalt	563 536	190 577	754 112	224 528	29,8 %	529 585	564 626

Den totale gjeldsandelen ligger på 29,8 prosent av sum eiendeler, mens den var på 32,3 prosent i 2018. Til sammenligning kan nevnes at gjeldsandelen i perioden 2004-2013 lå mellom 15,7 prosent og 24,7 prosent. Siidaandelinnehavernes kapitalstatus er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

Tabell 4.5.2 Siidaandelens samlede kapitalforhold i perioden 2016-2019 (1 000 kroner)

Kapitalforhold	2016	2017	2018	2019
Livdyrverdi	526 853	577 548	586 323	563 536
Andre aktiva	258 728	243 699	248 257	190 577
Sum aktiva	785 581	821 247	834 580	754 112
Gjeld	264 859	266 712	269 954	224 528
Gjeld i prosent	33,7 %	32,5 %	32,3 %	29,8 %
Egenkapital	520 722	554 535	564 626	529 585

Det fremgår av tabell 4.5.2 at livdyrverdien for rein i 2018 var på høyeste nivå i sammenligningsperioden. Økningen kom som en følge av økte priser. Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden. Verdien av andre aktiva varierer noe, og var på sitt høyeste i 2016.

¹ Gjeld i prosent av sum eiendeler

Rentekostnader for samisk reindrift og tamreinlag i perioden fra 2016 til 2019 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2016 til 2019 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2016-2019 (1 000 kroner)

Område	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	763	1 189	962	1 051
Karasjok øst	1 415	929	934	504
Karasjok vest	1 405	1 377	1 361	1 280
Øst-Finnmark	3 583	3 495	3 257	2 834
Kautokeino øst	1 162	1 252	1 225	1 047
Kautokeino midt	2 071	1 996	2 041	1 677
Kautokeino vest	912	849	927	819
Vest-Finnmark	4 145	4 097	4 193	3 542
Troms	1 029	1 153	1 049	989
Nordland	999	904	890	955
Nord-Trøndelag	573	743	757	688
Sør-Tr./Hedmark	660	642	550	602
Totalt samisk reindrift	10 990	11 034	10 697	9 611
Tamreinlag	334	549	505	539
Totalt	11 324	11 583	11 202	10 150

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene for 2019 reduseres i forhold til 2018.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2016-19 (1 000 kroner)

	2016	2017	2018	2019
Gjeld	264 859	266 712	269 954	224 528
Renter	10 990	11 034	10 697	9 611
Rentesats	4,15 %	4,14 %	3,96 %	4,28 %

Tabell 4.5.4 viser at fra 2016 til 2019 sank gjelden med 15 prosent. Rentesatsen i sammenligningsperioden gikk ned i 2018, mens den for 2019 er høyest i sammenligningsperioden. Perioden sett under ett synes imidlertid rentesatsen å være noe høy. En årsak til dette er at næringens kapital i hovedsak er bundet opp mot verdien av reinflokkene, og ikke til fast eiendom som gir større sikkerhet for lån, og dermed lavere rentesats.

Tabell 4.5.5 viser den områdevisse fordelingen av antall reindrifftsfradrag for regnskapsåret 2019. Tabellen er basert på opplysninger fra skattemyndighetene, og utvalget består av samtlige siidaandelsledere som har levert næringsoppgave.

Tabell 4.5.5 Prosentvis fordeling av reindriftsfradrag for 2019, etter fradragenes størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av reindriftsfradrag (%)		
	< 63 500 kr	63 500 kr- 166 400 kr	Maksimalt fradrag 166 400 kr
Polmak/Varanger	3 %	32 %	65 %
Karasjok øst	18 %	38 %	44 %
Karasjok vest	19 %	68 %	12 %
Øst-Finnmark	14 %	50 %	36 %
Kautokeino øst	26 %	66 %	8 %
Kautokeino midt	21 %	67 %	12 %
Kautokeino vest	21 %	59 %	21 %
Vest-Finnmark	22 %	65 %	13 %
Troms	9 %	54 %	37 %
Nordland	3 %	30 %	67 %
Nord-Tr.lag	3 %	38 %	59 %
Sør-Tr./Hedmark	0 %	28 %	72 %
Totalt 2019	14 %	51 %	35 %
Totalt 2018	13 %	55 %	32 %

Det fremgår av tabell 4.5.5 at i alt 35 prosent av siidaandelslederne i utvalget oppnådde fullt reindriftsfradrag på 166 400 kroner for regnskapsåret 2019. Andelen siidaandelsledere som oppnådde fullt reindriftsfradrag var høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark (72 prosent).

Totalt reindriftsfradrag i 2019 var 44,7 mill. kroner som gikk til siidaandelsledere og deres ektefeller (2018: 55,2 mill. kroner).

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall aktive siidaandeler, utøvers alder, mannlig eller kvinnelig innehaver, om det er felles siidaandel og antall reineiere i siidaandelene utenom innehaver. For nærmere omtale av årsverksberegninger henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2019 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene av årsverk for siidaandelene er det lagt til grunn at et årsverk er 1 800 timer.

Fra og med 2018 baserer årsverk for tamreinlagene seg på tamreinlagenes egne beregninger. Der vi ikke har fått inn tall, er det brukt et gjennomsnitt. Tidligere ble arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnet i forhold til et fast antall rein per årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2019

Reinbeiteområde	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk	Antall siidaandeler
Polmak/Varanger	2 043	1,13	50	490	44
Karasjok øst	3 749	2,08	108	204	52
Karasjok vest	3 502	1,95	136	172	70
Øst-Finnmark	3 193	1,77	294	238	166
Kautokeino øst	2 808	1,56	95	244	61
Kautokeino midt	3 464	1,92	181	177	94
Kautokeino vest	2 817	1,56	88	268	56
Vest-Finnmark	3 103	1,72	364	216	211
Troms	2 822	1,57	80	152	51
Nordland	3 027	1,68	67	205	40
Nord-Trøndelag	2 321	1,29	50	277	39
Sør-Tr./Hedmark	2 995	1,66	50	276	30
Tamreinlag			23	540	
Totalt	3 036	1,69	928	231	537

Tabell 4.6.1 viser at det i 2019 var totalt 537 aktive siidaandeler. Antall aktive siidaandeler har økt med en i Kautokeino midt og en i Kautokeino øst. Det påpekes at antall siidaandeler er aktive andeler, altså med rein. I publikasjoner tidligere enn 2012 har man lagt til grunn samtlige andeler, også dem uten rein. Det ble gjort en arbeidstidsundersøkelse i 2012 som er grunnlag for utregningsmetode for årsverk. Økonomisk utvalg ser behovet for et bedre datagrunnlag.

Det fremgår videre det var totalt 928 årsverk i reindriften i 2019. Arbeidsforbruket målt i timer per siidaandel er høyest i Karasjok øst, og lavest i Polmak/Varanger. Differansen er på 1 706 timer. Målt i antall rein per årsverk i samisk reindrift varierer arbeidsforbruket fra 152 rein i Troms til 490 rein i Polmak/Varanger.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriften totalregnskap for perioden 2016-19 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2019 fordelt etter reinbeiteområder. De enkelte elementene i totalregnskapet er kommentert foran. Her gis derfor bare et kort sammendrag av hovedlinjene i utviklingen.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2016-19, og endring fra 2018 til 2019 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2016	2017	2018	2019	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	173 076	156 702	190 543	176 009	-14 533
Kjøtt og biprodukter	146 398	113 989	122 767	146 898	24 131
Bonus		8 187	3 988	6 029	2 041
Endring i livdyrverdien	-12 660	-6 609	12 879	-15 327	-28 206
Binæringsinntekter	10 510	13 516	13 776	9097	-4 679
Andre prod. baserte inntekter ¹	28 828	27 620	37 132	29 312	-7 820
Statstilskudd:	103 915	107 205	92 461	106 025	13 565
Direkte tilskudd	81 502	86 154	69 841	83 946	14 105
Andre tilskudd	13 141	10 426	12 107	13 167	1 061
Ekstraordinære tilskudd	1 090	950	342	20	-322
Tilskudd til binæringer	768	700	481	105	-376
Utviklingsprogrammet	1 014	793	281	365	84
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	909	-	-909
Konfl. demp. tiltak rovvilt	6 400	8 183	8 501	8 422	-79
Erstatninger:	68 193	75 062	104 006	88 050	-15 956
Tap av rein	61 783	68 501	91 667	83 671	-7 996
Arealinngrep	6 411	6 561	12 339	4 379	-7 960
Sum inntekter	345 184	338 969	387 010	366 187	-16 925
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	203 845	171 965	175 924	150 323	-25 602
Felleskostnader	32 083	35 419	39 821	36 476	-3 345
Kostnader i tamreinlag	10 747	8 100	8 750	12 376	3 626
Sum kostnader	246 675	215 484	224 495	199 175	-25 320
Vederlag til arbeid og kapital	98 509	123 486	162 514	170 910	4 498
Renter på lånt kapital	11 324	11 583	11 202	10 150	-1 052
Vederlag til arbeid og egenkapital					
Totalt (1 000 kr.)	87 185	111 903	151 312	160 760	9 447
Per årsverk(kr.)	95 221	119 172	169 443	173 046	3 603
Per siidaandel (kr.)	151 442	192 273	270 684	287 071	16 387
Sum årsverk	916	939	893	929	36
Antall siidaandeler ²	576	582	559	560	1
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital, ekskl. erstatninger for arealinngrep</i>					
<i>Totalt (1 000 kr)</i>	80 774	105 342	138 974	156 381	17 407
<i>Per årsverk (kr)</i>	88 181	112 185	155 626	168 332	12 707
<i>Per siidaandel (kr)</i>	140 232	181 000	248 611	279 251	30 640

Tabell 4.7.1 viser en liten økning i resultatmålene fra 2018 til 2019. Vederlag til arbeid og egenkapital øker fra 151,3 mill. kroner i 2018 til 160,7 mill. kroner i 2019 (+ 9,4 mill. kroner). Målt per årsverk utgjør resultatmålet vederlag til arbeid og egenkapital 173 046 kroner i 2019 (2018: 169 443 kroner). Tilsvarende tall per siidaandel i 2019 er 280 071 kroner (2018: 270 684 kroner).

¹ Posten omfatter leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (23 i 2019) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med områdenes priser og gjennomsnittsvæker, skaper endringene i samlet livdyrverdi. For 2019 gir dette en nedgang på 27,8 mill. kroner sammenlignet med 2018.

I 2019 var de produksjonsbaserte inntektene på 176,0 mill. kroner, mens de i 2018 var på 190,5 mill. kroner. Totalt er dette en nedgang på 14,5 mill. kroner.

Statstilskuddene økes fra 92,5 mill. kroner i 2018 til 106 mill. kroner i 2019 (13,5 mill. kroner). Dette skyldes hovedsakelig en økning i distriktstilskudd og kalveslaktetilskudd.

Erstatningene reduseres fra 104,0 mill. kroner i 2018 til 88,0 mill. kroner i 2019. Dette er en nedgang på 15,8 mill. kroner. Nedgangen kommer hovedsakelig som følge av lavere arealerstatning og mindre utbetalt til tap av rovvilt.

Totalt sett innebærer dette en nedgang i sum inntekter fra 387,0 mill. kroner i 2018 til 370 0 mill. kroner i 2019 (-16,9 mill. kroner).

De totale kostnadene i næringen reduseres fra 224,5 mill. kroner i 2018 til 199,2 mill. kroner i 2019.

Inntekter utenfor reindrift har gått ned i perioden, dette kan komme av naturlige variasjoner da en del av arbeidsinntekten er strøjobber. Dermed vil det kunne variere fra år til år hvordan inntekten blir.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2019 fordelt etter reinbeiteområder (1 000 kroner)

Regnskaps- poster	Øst- Finnmark	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Trøndelag	Sør-Tr./ Hedmark	Sum samisk	Tamrein- lag	Totalt
Produksjonsbaserte inntekter:	53 269	48 550	12 779	12 354	13 649	16 628	157 229	18 781	176 009
Kjøtt og biprodukter	47 797	39 140	6 768	6 266	7 488	18 584	126 043	20 855	146 898
Bonus	4 122	1 872	35	0	0	0	6 029	0	6 029
Endring i livdyrverdien	-7 267	-170	558	-304	185	-6 209	-13 207	-1 739	-15 327
Binæringsinntekter	3 284	2 170	1 117	631	173	1 722	9 097	0	9 097
Andre	5 334	5 536	4 301	5 806	5 800	2 535	29 312	0	29 312
Statstilskudd:	33 451	34 788	7 480	10 005	7 003	8 645	101 372	4 654	106 025
Ordinære tilskudd	30 601	26 073	4 334	4 383	5 927	8 048	79 368	4 579	83 946
Andre tilskudd	2 096	6 179	1 862	2 422	608	0	13 167	0	13 167
Ekstraordinære tilskudd	0	20	0	0	0	0	20	0	20
Tilskudd til binæringer	0	105	0	0	0	0	105	0	105
Utviklingsprogrammet	63	70	0	32	0	200	365	0	365
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	691	2 341	1 283	3 167	468	397	8 347	75	8 422
Erstatninger:	15 372	22 825	13 508	19 882	11 339	4 701	87 628	422	88 050
Tap av rein	13 504	21 905	13 307	19 882	10 758	3 892	83 249	422	83 671
Arealinngrep	1 868	920	201	0	581	809	4 379	0	4 379
Sum inntekter	102 092	106 163	33 767	42 241	31 991	29 974	346 229	23 856	370 085
Kostnader:	0								
Siidaandelens kostnader	45 911	47 382	13 110	22 162	11 767	9 991	150 323	0	150 323
Felleskostnader	7 250	11 571	5 541	6 175	2 999	2 940	36 476	0	36 476
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0	0	12 376	12 376
Sum kostnader	53 161	58 953	18 651	28 337	14 766	12 931	186 799	12 376	199 175
Vederlag for arbeid og kapital	48 930	47 210	15 116	13 904	17 225	17 043	159 430	11 480	170 910
Renter på lånt kapital	2 834	3 542	989	955	688	602	9 611	539	10 150
Vederlag for arbeid og egenk.	0								
Totalt (1.000 kr)	46 097	43 668	14 127	12 949	16 537	16 441	149 819	10 941	160 760
Per årsverk(kr)	156 791	119 638	176 590	193 266	330 740	328 827	165 363	475 691	173 046
Per siidaandel (kr)	277 690	206 957	277 004	323 720	424 026	548 044	278 992	0	287 071
Sum årsverk	294	365	80	67	50	50	906	23	929
Ant.siidaandeler	166	211	51	40	39	30	537	0	560
Vederlag for arbeid og egenkapital i 2018:	0								
Totalt (1.000 kr)	41 481	38 687	15 749	6 331	18 149	17 995	138 392	12 921	151 312
Per årsverk (kr)	148 148	112 461	196 864	91 751	355 862	367 241	158 524	646 036	169 443
Per siidaandel (kr)	249 888	183 349	308 806	150 734	465 358	599 828	256 756	0	270 684
Antall årsverk i 2018	280	344	80	69	51	49	873	20	893
Antall siidaand. i 2018	166	211	51	42	39	30	539	0	559

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2019 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare forskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Endringer i den samlede livdyrverdien skyldes i hovedsak endringer i reintall og flokks sammensetning. Tabellen viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene.

Fra 2018 til 2019 utgjør endringene i samlet livdyrverdi følgende verdiendring i mill. kroner for de ulike reinbeiteområdene:

- **Øst-Finnmark:** - 7,6
- **Vest-Finnmark:** - 0,2
- **Troms:** + 0,5
- **Nordland:** - 0,3
- **Nord-Trøndelag:** + 0,2
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** - 6,2
- **Tamreinlag:** - 7,7

Øst-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med om lag 4,1 mill. kroner sammenlignet med 2018. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 8,3 mill. kroner. Statstilskuddene øker med 12,2 mill. kroner. De totale erstatningene reduseres med 10,0 mill. kroner. Totalt reduseres inntektene med 6,3 mill. kroner, og kostnadene øker med 10,5 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 166.

Vest-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med 5,0 mill. kroner sammenlignet med 2018. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 0,1 mill. kroner. Statstilskudd reduseres med 1,1 mill. kroner, og erstatninger reduseres med 6,8 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene reduseres med 8,0 mill. kroner. Kostnadene reduseres med om lag 12,3 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 211.

Troms: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 1,6 mill. kroner sammenlignet med 2018. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 4,2 mill. kroner. Statstilskudd og erstatninger reduseres med til sammen 0,8 mill. kroner. Kostnadene reduseres med 1,7 mill. kroner. Antall siidaandeler reduseres med 1.

Nordland: Vederlag til arbeid og egenkapital øker med 6,6 mill. kroner sammenlignet med 2018. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 1,2 mill. kroner. Statstilskudd økes med 1,5 mill. kroner, og erstatninger reduseres med 0,3 mill. kroner. Kostnadene reduseres med 5,9 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 42.

Nord-Trøndelag: Vederlaget til arbeid og egenkapital reduseres med 1,6 mill. kroner sammenlignet med 2018. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 1,6 mill. kroner. Statstilskuddene reduseres med 0,6 mill. kroner sammenlignet med 2018, og erstatningene øker med 1,1 mill. kroner. Området har økt sine kostnader med 0,5 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 39.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 1,5 mill. kroner sammenlignet med 2018. De produksjonsbaserte inntektene og erstatningene reduseres med til sammen 2,3 mill. kroner, mens statstilskuddene øker med 1,5 mill. kroner. Kostnadene øker med 1,0 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Tamreinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital reduseres med 2,0 mill. kroner sammenlignet med 2018. De produksjonsbaserte inntektene økes med 2,7 mill. kroner. Statstilskudd reduseres med 0,7 mill. kroner og erstatninger reduseres med 0,3 mill. kroner. Kostnadene øker med 3,6 mill. kroner.

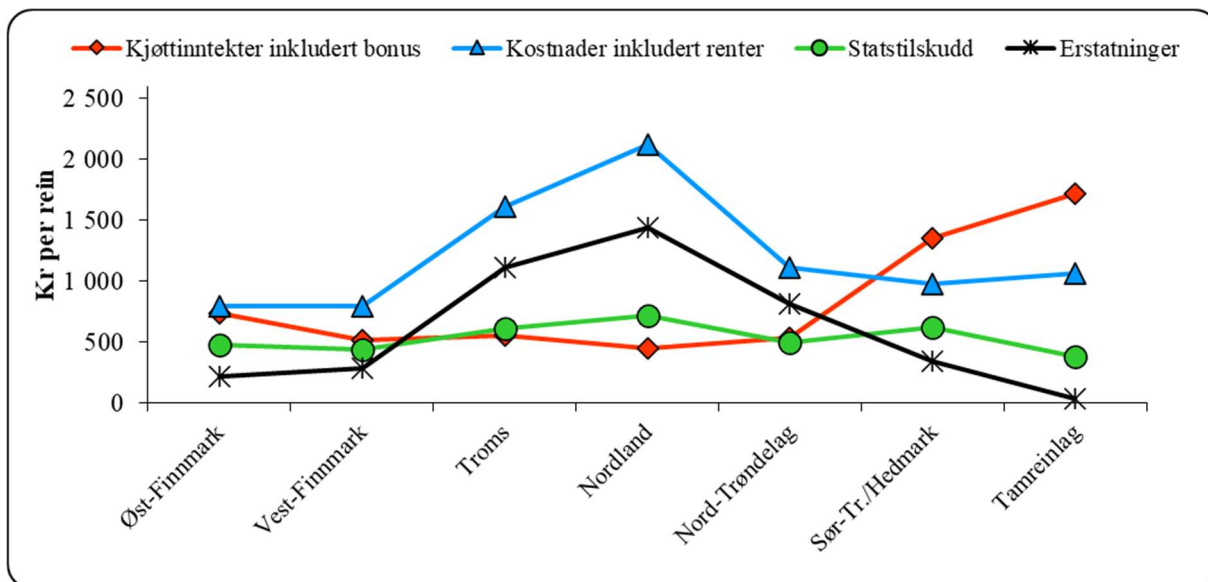
Tabell 4.7.3. Totalregnskap for 2019 fordelt på soner i Finnmark (1 000 kroner)

Regnskapsposter	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautokeino øst	Kautokeino midt	Kautokeino vest
Produksjonsbaserte inntekter:	24 298	12 588	16 310	15 171	18 933	14 381
Kjøtt og biprodukter	20 094	13 669	13 960	14 503	13 310	11 261
Bonus	2 615	586	922	681	524	667
Endring i livdyrverdien	-1 758	-3 317	-2 192	-1 381	732	479
Binæringsinntekter	185	257	2 842	140	1 167	864
Andre	3 162	1 393	779	1 229	3 200	1 108
Statstilskudd:	15 071	6 745	11 635	12 020	14 483	8 286
Ordinære tilskudd	13 787	5 621	11 193	8 115	11 223	6 735
Andre tilskudd	1 221	674	201	3 171	2 154	854
Ekstraordinære tilskudd	-	-	-	-	20	-
Tilskudd til binæringer	-	-	-	-	105	-
Utviklingsprogrammet	63	-	-	-	-	70
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-
Konfl.demp. tiltak rovvilt	-	450	241	733	981	627
Erstatninger:	5 991	6 035	3 347	5 933	11 991	4 901
Tap av rein	5 884	4 274	3 347	5 933	11 271	4 701
Arealinngrep	107	1 761	-	-	720	200
Sum inntekter	45 360	25 368	31 292	33 123	45 407	27 567
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	20 857	11 616	13 437	12 546	21 130	13 706
Felleskostnader	3 487	2 450	1 313	3 099	3 965	4 507
Kostnader i tamreinlag	-	-	-	-	-	-
Sum kostnader	24 345	14 066	14 750	15 645	25 095	18 213
Vederlag til arbeid og kapital	21 015	11 302	16 540	17 477	20 312	9 354
Renter på lånt kapital	1 051	504	1 280	1 047	1 677	819
Vederlag til arbeid og egenkapital						
Totalt (1 000 kr.)	19 964	10 798	15 261	16 431	18 635	8 536
Per årsverk(kr.)	399 282	99 979	112 216	172 961	102 954	95 908
Per siidaandel (kr.)	453 729	207 649	218 020	269 366	198 241	152 425
Sum årsverk	50	108	136	95	181	89
Antall siidaandeler	44	52	70	61	94	56
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital i 2018:</i>						
Totalt (1 000 kr)	27 411	6 626	7 527	11 769	16 121	10 775
Per årsverk (kr)	571 065	65 600	57 461	123 881	98 298	126 764
Per siidaandel (kr)	622 980	127 415	107 535	189 817	173 342	192 410
Antall årsverk i 2018	48	101	131	95	164	85
Antall siidaandeler i 2018	44	52	70	62	93	56

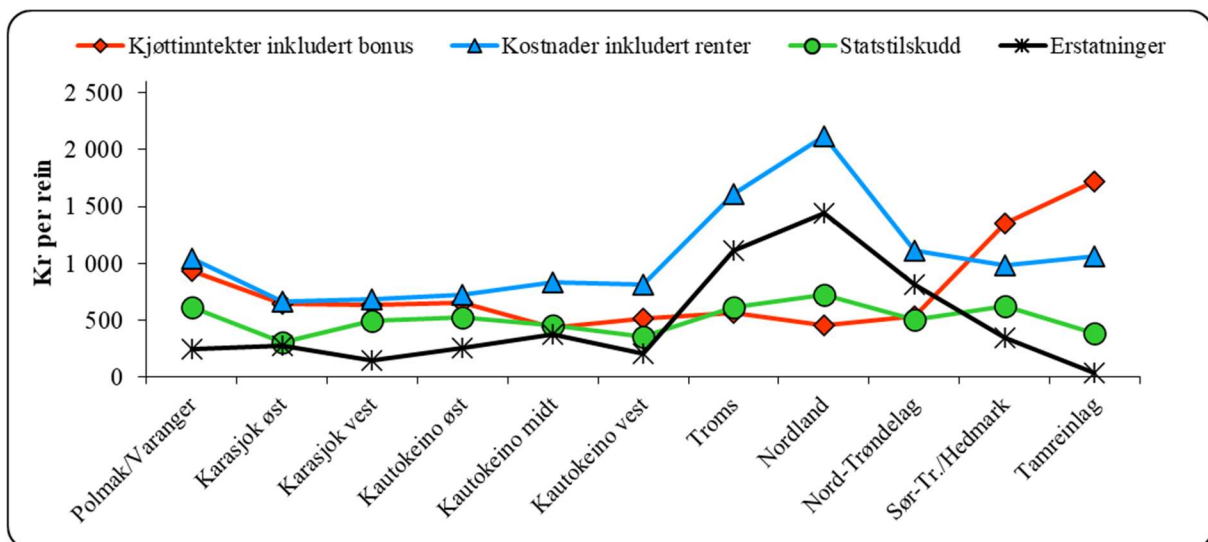
Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene. Dette framkommer særlig på vederlagsberegningene per årsverk og per siidaandel. Vederlag til arbeid og egenkapital for Polmak/Varanger, som ligger

høyest, utgjør 399 282 kroner per årsverk. For Karasjok Vest som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 95 908 kroner per årsverk.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene per rein er høyest hos tamreinlagene og i Sør-Trøndelag/Hedmark, samt at kostnadene per rein er høyest i Nordland og Troms. Samtidig ser vi at Nordland ligger høyest både når det gjelder erstatninger og statstilskudd per rein.

Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2019 etter reintall, per reinbeiteområde (kroner per rein)

Figur 4.7.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2019 etter reintall, fordelt på soner (kroner per rein)

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk og vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden fra 2016 til 2019 for de ulike reinbeiteområdene og sonene.

Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i perioden 2016-19 (kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019
<i>Polmak/Varanger</i>	273 952	289 834	571 065	399 282
<i>Karassjok øst</i>	-6 702	13 395	65 600	99 979
<i>Karassjok vest</i>	39 998	77 497	57 461	112 216
Øst-Finnmark	61 655	92 217	148 148	156 791
<i>Kautokeino øst</i>	56 302	76 359	123 881	172 961
<i>Kautokeino midt</i>	25 660	43 255	98 298	102 954
<i>Kautokeino vest</i>	81 568	122 219	126 764	95 908
Vest-Finnmark	46 993	71 291	112 461	119 638
Troms	61 804	83 090	196 864	176 590
Nordland	82 048	60 151	91 751	193 266
Nord-Trøndelag	247 264	317 481	355 862	330 740
Sør-Tr./Hedmark	394 913	387 618	367 241	328 827
Sum samisk reindr.	85 922	108 828	158 524	165 363
Tamreinlag	305 938	345 748	646 036	475 691
Totalt	95 221	119 172	169 443	173 046

Polmak/Varanger skiller seg ut som den sonen i Finnmark som har jevnt positive tall og et godt resultat. Det er en nedgang i 2019, men vederlaget er fortsatt høyere enn i 2017. Dette skyldes blant annet at de produksjonsbaserte inntektene ligger på et høyt nivå sammenlignet med de øvrige sonene.

Det fremgår også av tabell 4.7.4 at vederlaget har variert mye i perioden, og at det er stor variasjon mellom sonene.

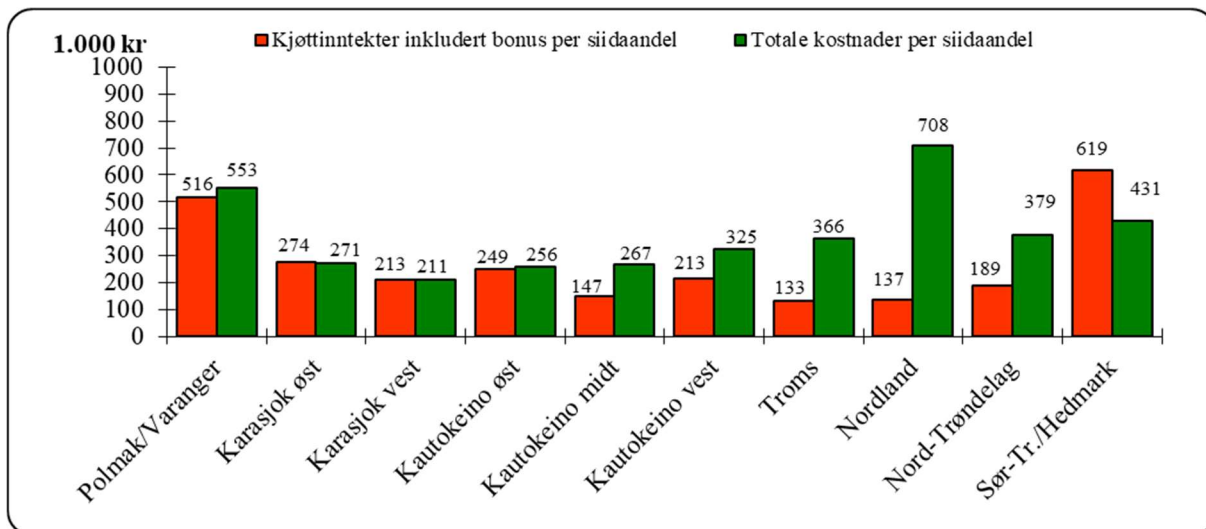
Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2016-19 (kroner)

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019
<i>Polmak/Varanger</i>	292 048	316 182	622 980	453 729
<i>Karassjok øst</i>	-13 181	24 730	127 415	207 649
<i>Karassjok vest</i>	78 467	150 566	107 535	218 002
Øst-Finnmark	106 412	154 992	249 888	277 690
<i>Kautokeino øst</i>	88 577	128 086	189 817	269 366
<i>Kautokeino midt</i>	47 185	80 591	173 342	198 241
<i>Kautokeino vest</i>	127 184	188 689	192 410	152 425
Vest-Finnmark	79 409	122 927	183 349	206 957
Troms	85 789	131 282	308 806	277 004
Nordland	131 929	103 116	150 734	323 720
Nord-Trøndelag	333 454	415 167	465 358	424 026
Sør-Tr./Hedmark	605 672	620 188	599 828	548 044
Sum samisk reindrift	130 877	167 916	256 756	278 992
Tamreinlag ¹	305 938	345 748	646 036	475 691
Totalt	151 442	192 273	270 684	287 071

¹ Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for tamreinlagene.

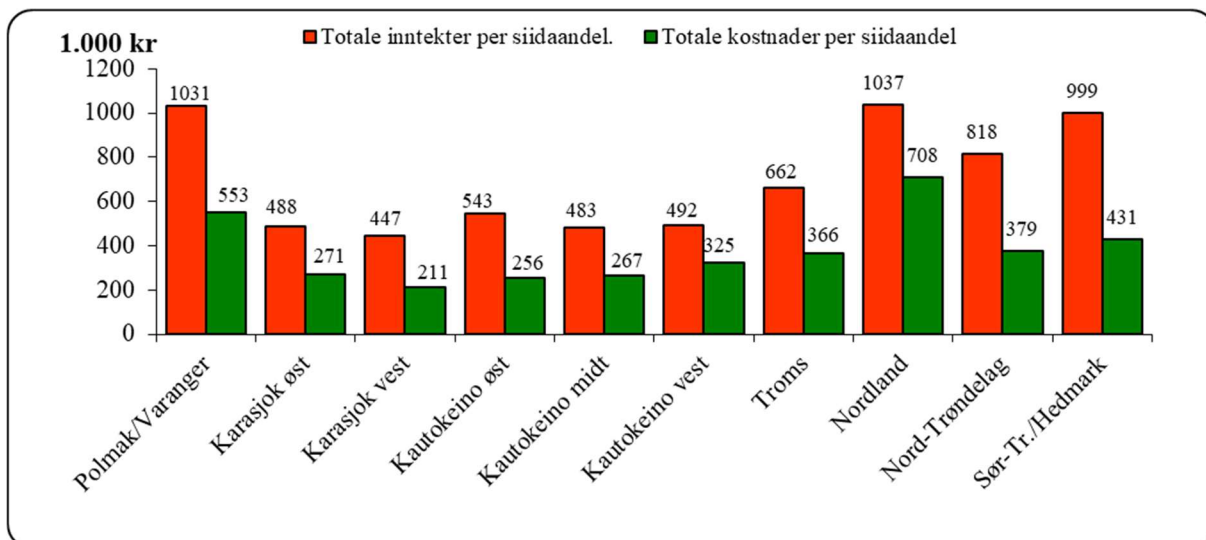
Tabell 4.7.5 viser at vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel er høyest i 2019 i sammenligningsperioden.

Figur 4.7.3 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader per siidaandel i 2019. Det går frem av figuren at de totale kostnadene per siidaandel er større enn kjøttinntektene per siidaandel i samtlige områder, unntatt i Karasjok Øst og Sør-Trøndelag/Hedmark.

Figur 4.7.3 Kjøttinntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2019 (1 000 kroner)

I figur 4.7.4 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden.

Figur 4.7.4 Totale inntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2019 (1 000 kroner)

4.8 Budsjett 2020

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Innledningsvis redegjøres det for bakgrunnen til budsjettallene.

Deretter presenteres budsjettet for 2020 i tabell 4.8.1. Budsjettfordelingen på områdenivå, når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader, er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

Vinterslakt for 2020 er på totalt 6 910 dyr for hele landet.

For 2020 budsjetteres det med et totalt slakteuttak på 30 546 dyr i Finnmark inkludert et privat slakteuttak på 4 991 dyr.

For områdene sør for Finnmark legges til grunn et totalt slakteuttak på 23 824 dyr. Inkludert et privat slakteuttak på 1 121 dyr.

Det gjøres oppmerksom på privat uttak også omfatter dyr som er slaktet i utland, og etter Animaliehygieneforskriften til privat omsetning.

Slaktetallene kan påvirkes av driftsforhold resten av året.

Med bakgrunn i ovenstående estimeres det at det blir slaktet 54 370 dyr, inkludert et forventet privat uttak på 6 112 dyr, i kalenderåret 2020.

Med utgangspunkt i foreløpige slaktedata for 2020 (vinterslakt) og tall fra Animalia, legger utvalget til grunn gjennomsnittlige slaktevekter på henholdsvis 19,2 kg for kalv og 34,7 kg for voksne dyr.

Andelen kalveslakt utgjorde 80 prosent i 2019 og 2018, mot 76 prosent i 2017. For 2020 legges det til grunn at andel kalveslakt vil være 78 prosent. Dette er usikkert siden det var en beitekrise vinteren 2020.

Med utgangspunkt i gjennomsnittsvekt, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr forventes en total produksjon på 1 241 tonn i 2020 (2019: 1 909 tonn). Av totalproduksjonen antas det at 191 tonn vil gå til privat forbruk og omsetning, og at 1 050 tonn vil bli levert til slakteri.

Basert på innrapporterte slaktedata og informasjon fra slakteriene hittil i 2020 anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 81,91 kroner per kg.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2020 til 101,7 mill. kroner (2019: 146,8 mill. kroner).

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2019. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 9,1 og 29,3 mill. kroner på disse postene.

Livdyrverdien for 2020 beregnes av et gjennomsnitt fra de tre siste årene. Med dette som utgangspunkt legges det til grunn at den beregnede livdyrverdien vil endres negativt til 2,8 mill. kroner i 2020.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres på grunnlag av foreliggende regnskapstall per 7. november 2020.

For ordinære tilskudd er det regnskapsført 83,9 mill. kroner i 2020. Dette er en økning på 2,2 mill. kroner fra 2019.

Andre tilskudd budsjetteres med 0,9 mill. kroner Dette er en nedgang på 2,2 mill. kroner fra 2019.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og utvikling ser ut til, per 7. november 2020, å betale ut 365 000 kroner til reindriftsutøvere i 2020. Programmet retter seg mer inn mot bedrifter enn tidligere, og utbetalinger til bedrifter tas ikke med når vi beregner vederlagene i Totalregnskapet.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, blir det ikke budsjettert med utbetalinger til tiltak mot radioaktivitet i 2020. Det gjøres oppmerksom på at kun postene anlegg, føring, tap, tidligslakt, kostholdskompensasjon og nedføring inngår under tiltak mot radioaktivitet. Refusjoner til reineiere i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i kjøttinntektene og måling av radioaktivitet inngår i kjøre- og arbeidsinntektene.

For konfliktdempende tiltak til rovvilt budsjetteres det med 8,4 mill. kroner for 2020.

Ut fra forutsetningene overfor budsjetteres summen av statstilskuddene med 101,2 mill. kroner, en nedgang på 4,8 mill. kroner fra regnskapsåret 2019.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein til rovvilt og erstatninger for tap av rein i trafikken (tog og bil) beregnes med utgangspunkt i de tre foregående år. Det vil si at det budsjetteres med et gjennomsnitt av de tre foregående årene, vektet opp mot områdenes historiske andel av de forskjellige erstatningsordningene. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres også med et gjennomsnitt av de tre foregående årene.

Totalt sett innebærer dette at sum inntektsposter budsjetteres med 357 mill. kroner (2019: 366,1 mill. kroner).

Kostnader

De generelle kostnadene er i utgangspunktet budsjettert til å være på samme nivå som i 2019, korrigert for endringer i konsumprisindeksen. Vi kan forvente en økning som følge av beitekrisen vinteren og våren 2020, men dette er ikke tatt med i budsjettet.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 153,4 mill. kroner på posten siidaandelens kostnader. Korrigeret for prisstigning budsjetteres det likeledes med 37 mill. kroner på posten felleskostnader, samt 12,6 mill. kroner på tamreinlagenes kostnader.

De totale kostnadene budsjetteres da til 203,0 mill. kroner i kalenderåret 2020 (2019: 199,2 mill. kroner).

Vederlag til arbeid og egenkapital

Gjeldsbelastningen i 2020 forutsettes å være på samme nivå som året før. Utvalget går derfor ut fra dette ved beregning av rentekostnader. Gitt en forventet gjeldsbelastning og rentenivå (Nibor-rente per oktober 2020), budsjetteres det med rentekostnader for 2020 på 10,1 mill. kroner

Totalt sett innebærer dette en nedgang i vederlag til arbeid og egenkapital fra 160,8 mill. kroner i 2019 til 120,2 mill. kroner i 2020.

Beregnet arbeidsinnsats for 2020 er 925 årsverk. Med utgangspunkt i disse forutsetningene, er vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk beregnet til 129 946 kroner (2019: 173 045 kroner), og vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel beregnet til 215 800 kroner (2019: 287 070 kroner).

Tabell 4.8.1 Sammen drag av totalregnskapet i perioden 2016-19, budsjett for 2020 og endring fra 2019 til 2020 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2016	2017	2018	2019	Budsjett 2020	Endring 2019-20
Produksjonsbaserte inntekter:	173 076	156 702	190 543	176 009	143 249	-32 760
Kjøtt og biprodukter	146 398	113 989	122 767	146 898	101 651	-45 247
Bonus		8 187	3 988	6 029	6 080	51
Endring i livdyrverdien	-12 660	-6 609	12 879	-14 946	-2 892	12 054
Binæringsinntekter	10 510	13 516	13 776	9 097	9 097	0
Andre prod. baserte innt.	28 828	27 620	37 132	29 312	29 312	0
Statstilskudd:	103 915	107 205	92 461	106 025	101 201	-4 824
Ordinære tilskudd	81 502	86 154	69 841	83 946	81 919	-2 027
Andre tilskudd	13 141	10 426	12 107	13 167	9 842	-3 325
Ekstraordinære tilskudd	1 090	950	342	20	20	0
Tilskudd til binæringer	768	700	481	105	107	2
Utviklingsprogrammet	1 014	793	281	365	944	579
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	909	0	0	0
Konfl. demp. tiltak rovvilt	6 400	8 183	8 501	8 422	8 369	-53
Erstatninger:	68 193	75 062	104 006	88 050	89 039	989
Tap av rein	61 783	68 501	91 667	83 671	81 280	-2 391
Arealinngrep	6 411	6 561	12 339	4 379	7 760	3 381
Sum inntekter:	345 184	338 969	387 010	370 084	333 489	-36 595
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	203 845	171 965	175 924	150 323	153 371	3 048
Felleskostnader	32 083	35 419	39 821	36 476	37 216	740
Kostnader i tamreinlag	10 747	8 100	8 750	12 376	12 628	252
Sum kostnader:	246 675	215 484	224 495	199 175	203 215	4 040
Vederlag til arbeid og kapital	98 509	123 486	162 514	170 909	130 274	-40 635
Renter på lånt kapital	11 324	11 583	11 202	10 150	10 074	-76
Vederlag til arbeid og egenkapital						
Totalt (1 000 kr)	87 185	111 903	151 312	160 759	120 200	-40 559
Per årsverk(kr)	95 221	119 172	169 443	173 045	129 946	-43 099
Per siidaandel (kr)	151 442	192 273	270 684	287 070	215 800	-71 270
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital eks erstatning for arealinngrep</i>						
<i>Totalt (1 000 kr)</i>	<i>80 774</i>	<i>105 342</i>	<i>138 974</i>	<i>156 861</i>	<i>112 440</i>	<i>-44 421</i>
<i>Per årsverk (kr)</i>	<i>88 181</i>	<i>112 185</i>	<i>155 626</i>	<i>168 849</i>	<i>122 186</i>	<i>-46 663</i>
<i>Per siidaandel (kr)¹</i>	<i>140 232</i>	<i>181 000</i>	<i>248 611</i>	<i>280 109</i>	<i>208 040</i>	<i>-72 069</i>
<i>Sum årsverk</i>	<i>916</i>	<i>939</i>	<i>893</i>	<i>929</i>	<i>925</i>	<i>-4</i>
<i>Antall siidaandeler</i>	<i>576</i>	<i>582</i>	<i>559</i>	<i>560</i>	<i>557</i>	<i>-3</i>

¹ Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (39 i 2016, 41 i 2017, 20 i 2018 og 23 i 2019) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindriftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindriften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindriftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
  1. Tabeller
  2. Tabelloversikt
  3. Figuroversikt
  4. Kart over reinbeiteområdene
  5. Ordforklaring

5. Nærmere om reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund og staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsavtalen for 2020/2021 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – Reindrifftsens utviklingsfond og Kostnadssenkende og direkte tilskudd.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, samt at det fastsettes retningslinjer for bruken av de økonomiske virkemidlene. Ved at næringen representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund er gitt forhandlingsrett med staten, er næringen gitt en særlig mulighet til å utøve avgjørende innflytelse på egen økonomisk situasjon og utvikling. Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i gjeldende Hovedavtale for reindrifften. Hovedavtalen ble inngått mellom staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriffts-næringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken.

Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne økt økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig bidro overføringene til en utilsiktet virkning ved at reintallet økte, og da særlig reintallet i deler av Finnmark. På 1990-tallet sto reintallstilpassingen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordelingen, sentralt når man drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. Innretningen av de økonomiske virkemidlene viste seg etter hvert ikke å ha den ønskede effekt på reintallstilpassingen.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/2004 ble tilskuddsordningene derfor lagt vesentlig om. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kroner). Videre er det rettet oppmerksomhet mot tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt, ved fortsatt å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping.

I de siste årene har en særlig fremhevet og prioritert næringsrettede tiltak, samt gjennomført en rekke forenklingstiltak i reindrifftsavtalen.

5.2 Reindrifftsavtalen 2020/2021

Rammen for reindrifftsavtalen 2020/2021 er på 149,5 mill. kroner. Dette er en økning på 13,4 mill. kroner fra foregående avtaleår. Bevilgningen for reindrifftsavtalen 2020/2021 er innarbeidet i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop.nr 1 S (2019-2020), Landbruks- og matdepartementet.

Hovedformålet med reindrifftsavtalen 2020/2021 er å legge til rette for å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I tråd med regjeringsplattformen blir tiltak som støtter opp om økologisk bærekraft prioritert. Gjennom arbeidet med fastsetting av et økologisk bærekraftig reintall er det nå blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. De siste reindrifftsavtalene har støttet opp om de som har fulgt opp vedtakene om reduksjon, mens de som ikke har fulgt reduksjonskravene ikke har fått tilskudd. De produksjonsrettede tilskuddene har blitt prioritert framfor tilskudd som ikke direkte stimulerer til økt slaktning og omsetning. Ved inngåelsen av de siste reindrifftsavtalene er det gjennomført en rekke forenklingstiltak. I tillegg har tiltak som støtter opp om de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet blitt prioritert. Reindrifftsavtalen 2020/2021 har også stor oppmerksomhet omkring disse områdene.

Den totale bevilgningen for de kostnadssenkende og direkte tilskuddene er økt fra 88,2 mill. kroner for avtaleåret 2019/20 til 95,8 mill. kroner for avtaleåret 2020/2021.

Avsetning til produksjonspremie økes fra 35,5 mill. kroner til 40,4 mill. kroner, satsen endres fra 34 prosent til 36 prosent av avgiftspliktig salgssinntekt. Avsetningen til kalveslaktetilskuddet går ned fra 25,6 mill. kroner til 24,5 mill. kroner, satsen videreføres med 500 kroner per slaktet kalv. Det avsettes 2,2 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom, dette er en videreføring fra 2019/2020. Etableringstilskudd går ned fra 4,4 mill. kroner til 3,9 mill. kroner, og ektefelle-/samboertillegget reduseres med 0,1 mill. kroner til 1,1 mill. kroner. Satsene for driftstilskudd til ungdom forblir uendret på 2,2 mill. kroner.

Distriktstilskuddet videreføres med en økning på 4,4 mill. kroner til 21,8 mill. kroner i 2020/2021.

Bevilgningen til Reindrifftsens utviklingsfond (RUF) er på 42,4 mill. kroner i avtaleåret 2020/2021. Tildelingsrammen settes lik bevilgningsrammen. Herunder er det lagt opp til konfliktforebyggende tiltak (1,5 mill. kroner), Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet (8,2 mill. kroner), fagbrevordningen (3,0 mill. kroner), markeditiltak (5,0 mill. kroner), pramming (4,5 mill. kroner), lærings- og omsorgsbaserte tjenester (3,5 mill. kroner), optisk klassifisering av rein (0,5 mill. kroner), tilskudd til fjerning av gammelt gjerdemateriell utgår, beredskapsfond (3,0 mill. kroner), frakttilskudd (2,5 mill. kroner), tilskudd til rapportering av rein (0,3 mill. kroner) og arbeid med HMS i reindrifften (2,0 mill. kroner). Totalt sett innebærer dette at 4,95 mill. kroner ikke er øremerket av avtalepartene og skal dekke kostnadene til de øvrige ordningene på RUF.

Avsetningene til velferdsordninger videreføres med 4,0 mill. kroner. Organisasjonstilskuddet videreføres med 7,3 mill. kroner.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at det ikke vil være samsvar mellom rammefordeling og regnskapstall. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2018/2019 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2020. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsopplysninger før de kan innvilges.

Reindrifftsavtalens ramme er ikke en overslagsbevilgning. Dette innebærer at økt slaktning som igjen medfører økte utbetalinger av de produksjonsrettede tilskuddene må finne sin inndekning innenfor gitt ramme. Særlig i 2016 og 2017 var utbetalingene av disse tilskuddene større enn gitt bevilgning. Merforbruket har i hovedsak blitt dekket inn ved en overføring fra Reindrifftsens utviklingsfond. Tilsvarende ble mindreforbruket på de direkte tilskuddsordningene i 2014 og 2015 overført til Reindrifftsens utviklingsfond for å styrke fondets egenkapital. De bevilgningstall som presenteres i kapittel 5 er de bevilgningstall som er fremforhandlet av avtalepartene, og som Stortinget har bevilget gjennom sin behandling av budsjettproposisjon for det enkelte år. Dette innebærer at de budsjettmessige omfordelingene som avtalepartene har gjort i løpet av året, og som Stortinget har gitt sin tilslutning til enten gjennom behandlingen av reindrifftsavtaleproposisjonen eller i nysalderingen på slutten av budsjettåret, ikke fremkommer i oversikten.

De to største postene i reindrifftsavtalen er post 51 Reindrifftsens utviklingsfond og post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Ramme 2016/17	Ramme 2017/18	Ramme 2018/19	Ramme 2019/20	Ramme 2020/21
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	31,6	32,8	33,9	36,6	42,4
	Ekstrabevilgning					30,0
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,5	7,5	7,3	7,3
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	74,2	76,7	79,1	88,2	95,8
79	Velferdsordninger	2,6	2,6	2,6	4,0	4,0
	Sum	114,5	118,6	123,1	136,1	179,5

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens de fire siste årene (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Prognose 2020
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	43,1	40,3	42,7	85,4
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,5	7,5	7,3
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	88,2	71,0	84,0	84,3
79	Velferdsordninger	2,4	2,3	2,4	2,8
	Sum	139,8	120,1	136,6	179,8

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag* utgjør hoveddelen av post 75. På grunn av beitekrise i 2020 ble det gjort en ekstrabevilgning til Reindrifftsens Utviklingsfond på 30 millioner i tillegg til at avtalepartene besluttet å overføre 10 millioner fra Reindrifftsens Utviklingsfonds egenkapital. Dette sees på post 51 som er økt i forhold til rammen.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kroner)

Benevnelse	Ramme 2016/17	Ramme 2017/18	Ramme 2018/19	Ramme 2019/20	Ramme 2020/21
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	61,0	62,3	63,0	68,9	72,1
<i>Produksjonspremie</i>	29,5	33,5	33,0	35,5	40,4
<i>Særskilt driftstilskudd til ungdom</i>	1,4	1,4	2,0	2,2	2,2
<i>Etableringstilskudd</i>	1,9	1,9	2,6	4,4	3,9
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	26,6	24,0	24,0	25,6	24,5
<i>Ektefelletillegg</i>	1,6	1,5	1,4	1,2	1,1
<i>Særskilt driftstilskudd til kvinner</i>	-	-	-	1,9	1,9
Distriktstilskudd	10,4	11,6	16,1	17,4	21,8
Frakttilskudd ¹	2,5	2,5	2,0	2,5	2,5
Tilskudd til rapportering av rein ¹	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Totalt post 75	74,2	76,7	79,1	91,0	98,6

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fire siste avtaleårene (mill. kroner)

Benevnelse	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Prognose 2020
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	74,6	58,0	68,6	66,5
<i>Produksjonspremie</i>	42,1	32,2	35,4	34,4
<i>Særskilt driftstilskudd til ungdom</i>	1,1	1,3	2,2	2,2
<i>Særskil tilskudd til kvinner med egen siidaandel</i>				0,6
<i>Etableringstilskudd</i>	3,5	4,4	3,7	3,9
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	26,8	19,0	26,2	25,2
<i>Ektefelletillegg</i>	1,1	1,1	0,9	0,8
Distriktstilskudd	11,5	11,7	10,9	17,2
Frakttilskudd	1,9	1,1	2,0	2,3
Tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting	0,2	0,2	0,2	0,3
Totalt post 75	88,2	71,0	71,0	86,3

5.4 Reindrifftsens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på RUF avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Det resterende av bevilgningen skal dekke de formål som sorterer under RUF, men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Økonomisk støtte fra Reindrifftsens utviklingsfond kan innvilges etter ordningene for tilskudd til reindrifftsanlegg, støtte ved

¹ Fra og med 2018/19 er frakttilskudd og tilskudd til rapportering av rein flyttet til Reindrifftsens utviklingsfond.

omfattende tap av rein i ulykker, tilskudd til utgifter ved foring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite¹ og tilskudd til feltbarnehage. Økonomisk støtte kan også innvilges til andre tiltak, som for eksempel sikring av reindriffts beiterett, gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse og tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindrifften. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på fondet de fire siste årene. Enkelte av bevilgningene er gitt av avtalepartene mens andre er RUF-styrets/Landbruksdirektoratets disponeringer på løpende ordninger.

---

¹ Flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite finansieres med overføringer fra kapittel 1142 post 71 Omstillingstiltak for indre Finnmark.

**Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriften utviklingsfond
2016-2019 (1 000 kroner)**

	2016	2017	2018	2019
Konfliktforebyggende tiltak reindrift/jordbruk	1 450	1 450	1 450	1 450
Utviklingsprogrammet	8 200	5 500	8 200	8 200
Fagbrevordning	2 000	2 000	2 000	2 766
Markedsfremmende tiltak	3 000	4 000	5 000	5 000
Tiltak konvensjonsbeiter	2 300	1 935	2 800	3 255
Pramming/transport	5 483	3 441	6 218	4 500
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	1 000	800	1 850	1 570
Reindriften arealbrukskart	-	-	300	300
Nasjonalt klassifiseringssystem	600	600	850	640
Fjerning gamle og ulovlige gjerder	-	1 000	1 000	1 000
Reindriftsfaglig medvirkning	500	500	200	200
Organisasjonsutvikling NRL	750	750	-	-
Tråante 2017 konferanse	-	1 660	-	-
CWD-gjerde	-	2 100	-	-
Trollheimensaken	-	600	-	-
Individmerking av rein	-	300	-	-
Optisk klassifiseringssystem for reinkjøtt	-	-	1 150	110
Tilrettelegging distriktsplaner Nordland og Troms	-	-	150	-
Fremtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark/Trøndelag	-	-	500	-
Beredskapsfond	-	-	-	2 000
Etablering HMS tjeneste i reindrift	-	-	-	1 000
Frakttilskudd	-	-	-	2 000
Tilskudd til rapportering	-	-	-	300
Gjennomgang av tidligere utredninger kvinnerettede tiltak	-	-	200	-
Forskning/forskningsformidling	3 216	3 679	3 158	150
Kvinnerettede tiltak	61	510	300	277
Tråante 2017 torg	300	-	-	-
Feltbarnehager	4	120	120	87
Gjeterhytter	159	-	-	-
Gjerdeanlegg/sperregjerder	1 600	272	800	3 176
Refusjon kursutgifter	40	100	80	11
Administrasjonskost. RUF-styret	120	100	100	120
Administrasjonskost. Økonomisk utvalg	500	520	600	500
Tap av rein i ulykke	-	636	-	-
Juridisk bistand	199	357	102	416
Diverse	381	1 990	294	891
Tilsagn totalt:	31 863	34 920	37 422	39 919

Det går frem av tabellen at de tre største postene på fondet, gjennom hele perioden, er postene Utviklingsprogrammet, Pramming/transport, og Markedstiltak.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskapning

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskapning, tidligere Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, ble fra 1. januar 2015 utvidet til også å inkludere Reinprogrammet. Reinprogrammet ble gjort operativt fra høsten 2012. Programmet avløste da det tidligere VSP rein. Programmet skal være tilpasset bedriftenes utfordringer. Samtidig skal reiselivsbasert næringsutvikling i reindrifften, samt samarbeidstiltak mellom reindrifften og foredlingsbedrifter, inngå.

Det ble avsatt en bevilgning på 8,2 mill. kroner over reindrifftsavtalen 2019/20 til Utviklingsprogrammet.

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader over Utviklingsprogrammet i perioden fra programmet startet opp i 2015 og frem til 21.08.2020. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 43,1 mill. kroner fordelt på 88 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 490 128 kroner per prosjekt. Av de 88 prosjektene er 36 (41 prosent) lokalisert i Finnmark.

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Utviklingsprogrammet fra oppstarten i 2015 og frem til 21.08.2020*

Reinbeite- Område	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1 000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Øst-Finnmark	19	22 %	9 310	490 000
Vest-Finnmark	17	19 %	6 597	388 074
Troms	11	13 %	4 020	365 455
Nordland	7	8 %	2 945	420 643
Nord-Trøndelag	4	5 %	2 805	701 250
Sør-Tr./Hedmark	8	9 %	5 660	707 500
Tamreinlag	0	0 %	0	0
Overgripende/flere områder	22	25 %	11 795	536 115
Totalt	88	100 %	43 131	490 128

*Regnskapstall per 21.08.2020.

Transport og flytting

Landbruksdirektoratet administrerer på vegne av reindriffts-næringen en avtale med 2Marine AS, om pramming av rein til og fra øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms.

Kostnadene ved prammingen økte betydelig som følge av regulerte døgnpriser, fra 3 mill. kroner i 2003 til 6 mill. kroner i 2014. Med bakgrunn i de betydelige økte kostnader til pramming av rein ble det i forbindelse med forhandlingene om reindrifftsavtalen 2014/15 opprettet en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå ordningen med pramming. Gruppen foreslo at reintransport skulle opprettholdes etter samme mønster som før, men at det skulle gjennomføres kostnadskutt i transporten ved at seilingsplanen på høsten skulle avkortes. Dette førte til at kostnadene for pramming gikk ned, og i 2017 lå de på 4,6 mill. kroner. I 2018 økte kostnadene igjen til 6,2 mill. kroner som følge av økte opp- og nedriggingskostnader, samt en økning i prammedøgn. I 2019 er det tildelt 4,5 mill. kroner til pramming og transport.

Forskning og utvikling

Fra og med avtaleåret 2011/12 er det ikke foretatt konkrete avsetninger til forskning og utvikling (FoU) over reindrifftsavtalen, men lagt opp til at RUF-styret selv avklarer avsetning til formålet. Dette med unntak av enkelte øremerkinger som avklares under forhandlingene om reindrifftsavtalen. I 2011/12 ble det øremerket 0,15 mill. kroner til et forskningsprosjekt på Fosen. I 2012/13, 2013/14 og 2014/15 var øremerkingen på henholdsvis 0,3 mill. kroner, 1,0 mill. kroner og 1,0 mill. kroner til finansiering av NRLs andel i prosjektet «Reindrifftsens hverdag». I avtalen fra og med 2016/17 er det ikke foretatt konkrete avsetninger.

RUF styret utarbeidet i 2018 en ny handlingsplan for Reindrifftsens utviklingsfonds midler for FoU. Planen er gjeldende fra og med 2019. Handlingsplanens FoU-områder som er aktuelle for støtte er reindrifftsens arealbruk, driftsmessige forhold i reindrifften og Reinhelse og dyrevelferd.

Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og utvikling i perioden 2017-19, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)

FoU-område	2018		2019		2020*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Arealbruk	1	100					100	3 %
Rein	3	1 332					1332	40 %
Bærekraftig utvikling/endring	1	751					751	23 %
Drift og produksjon	2	975					975	29 %
Samfunnsforhold	-	-					-	-
<i>FoU-områder aktuelle for støtte fra og med 2019:</i>								
Reindrifftsens arealbruk			1	150			150	5 %
Driftsmessige forhold			-	-	-	-	-	-
Reinhelse og dyrevelferd			-	-	-	-	-	-
Totalt	7	3 158	1	150			6 987	100 %

* Foreløpige tall per 29.08.2020

Tabell 5.4.3 gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden 2018-2020 innenfor hvert av FoU-områdene. Hoveddelen av forskningsmidlene er benyttet på drift/produksjon og rein. Tallene per år inneholder både pågående prosjekter (over flere år) og nye prosjekter. Dette betyr at et prosjekt kan framkomme som innvilget søknad flere år på rad. Antall innvilgede søknader er dermed noe høyere enn antall prosjekter.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part kan tilskudd bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite, under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Fra og med 2014 er det Fylkesmannen i Trøndelag som er tilskuddsforvalter. For avtaleåret 2019/20 var avsetningen til konfliktforebyggende tiltak på 1,45 mill. kroner over reindrifftsavtalen, og 2 mill. kroner over jordbruksavtalen. Avsetningen skal også dekke kostnadene til administrasjon av ordningen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 2017-2020, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)

Reinbeite- område	2017-2019		2020*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	3	649	1	109	758	8 %
Karasjøk	2	214	0	0	214	2 %
Øst-Finnmark	5	863	1	109	972	10 %
Vest-Finnmark	1	75	1	83	157	2 %
Troms	2	2 072	1	69	2 140	21 %
Nordland	2	296	1	525	821	8 %
Nord-Trøndelag	4	823	0	0	823	8 %
Sør-Tr./Hedmark	15	4 158	4	924	5 082	51 %
Tamreinlag	0	0	0	0	0	0 %
Totalt	29	8 287	8	1 709	9 996	100 %

*Foreløpige tall per 16.9.2020

Tabellen viser at en stor andel av de totale bevilgningene til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk har gått til Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

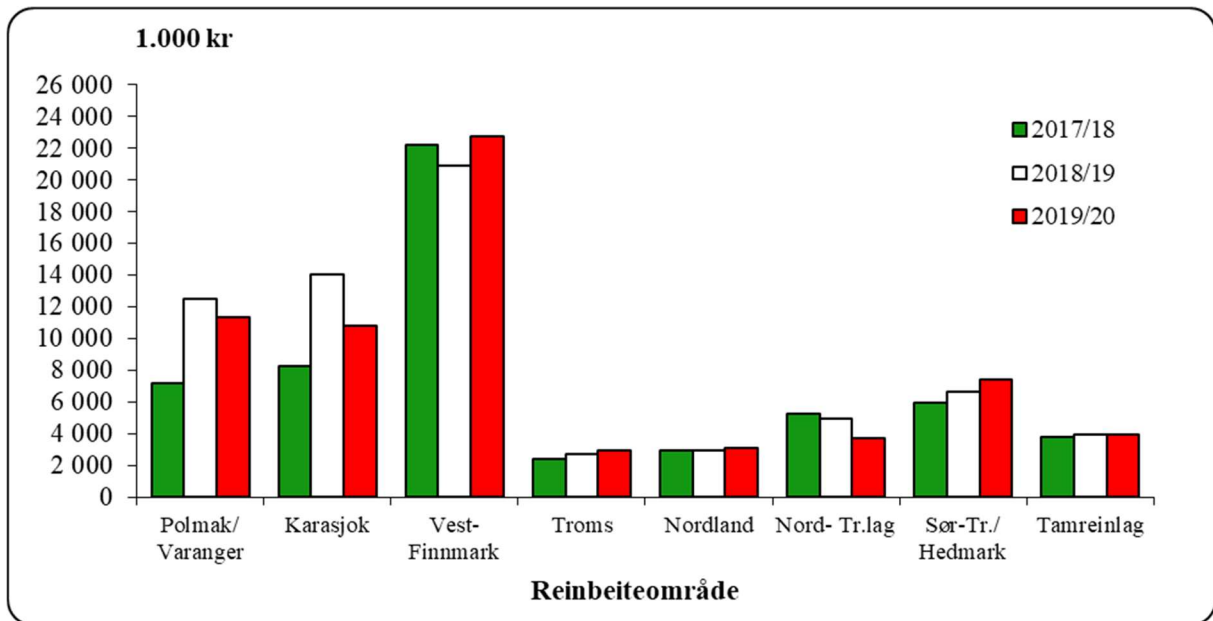
Som vist i tabell 5.3.3 består kap. 1151 post 75 kostnadssenkende og direkte tilskudd av underpostene tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag (distriktstilskudd) og tilskudd til slakterier (frakttilskudd og rapporteringstilskudd, fra og med 2018/19 er frakttilskudd og tilskudd til rapportering av rein flyttet til Reindriffts utviklingsfond kap. 1151 post 51). Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet.

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal i henhold til forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten og virke utjevne mellom enheter i næringen. For tilskudd til siidaandeler og tamreinlag i driftsåret 2019/2020 viser figurer og tabeller utbetalinger per 26. oktober 2020.

Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddsbehandlingen de tre siste driftsårene. Det fremgår av figuren at tilskuddene økte for Vest-Finnmark, Troms, Nordland og Sør-Trøndelag sammenlignet med fjoråret. Tilskuddene i Øst-Finnmark og Nord-Trøndelag ble redusert.

Det gjøres oppmerksom på at resultatet av tilskuddsbehandlingen for det enkelte driftsår ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret, som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt.

Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de tre siste driftsårene (1 000 kroner)

I det følgende presenteres resultatene av tilskuddsbehandlingen for siste driftsår (2018/2019) mer inngående. Tabell 5.5.1 viser en oversikt over hovedresultatene av tilskuddsbehandlingen for driftsåret 2019/20.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2019/20 (totalt)

Reinbeiteområde	Totalt		Innvilget		Avslag	Ikke søkt
	Antall ¹	% ²	Antall	% ³	Antall	Antall
Polmak/Varanger	44	8 %	44	100 %	0	0
Karasjok øst	51	9 %	43	84 %	16	6
Karasjok vest	70	13 %	67	96 %	6	0
Øst-Finnmark	165	30 %	154	93 %	5	6
Kautokeino øst	62	11 %	50	81 %	3	9
Kautokeino midt	95	18 %	90	95 %	16	4
Kautokeino vest	57	11 %	49	86 %	2	8
Vest-Finnmark	214	39 %	189	88 %	6	21
Troms	52	10 %	30	58 %	5	20
Nordland	41	8 %	27	66 %	0	11
Nord-Tr.lag	40	7 %	30	93 %	0	5
Sør-Tr/Hedmark	30	6 %	28	93 %	0	0
Totalt	542	100 %	465	86 %	48	63
Tamreinlag	4	100 %	4	100 %	0	0

Tabellen viser at 465 av 542 siidaandeler har fått innvilget tilskudd, dette gir et tilslag på 86 prosent for 2019/2020. 100 prosent av søknadene fra tamreinlagene er innvilget. Kategoriene avslag/ikke søkt inneholder også søknader som ikke var ferdigbehandlet ved utarbeidelse av tabellen. For ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2019/2020, og totalt for 2018/2019. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd per område og gjennomsnittlig innvilget beløp per andel av produksjonspremie og kalveslaktetilskudd for andeler som har fått innvilget tilskudd.

¹ Antall siidaandeler med rein ved driftsårets begynnelse – dvs. per 01.04.2019

² Andel av totalt antall siidaandeler

³ Andel av antall siidaandeler i reinbeiteområdet/sonen

Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2019/20 (innvilget), og totalt for 2018/19

Reinbeite- område	Produksjonspremie		Kalveslaktetilskudd		Driftstilsk. ungdom ¹	Etablerings- tilskudd ²	Ektefelle- tillegg ³
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Antall	Antall
Polmak/Varanger	42	140 533	42	115 369	5	5	-
Karasjok øst	30	68 941	29	52 000	8	3	1
Karasjok vest	56	62 631	58	39 341	10	5	5
Øst-Finnmark	128	89 672	129	66 940	23	13	6
Kautokeino øst	44	86 337	43	68 453	8	9	1
Kautokeino midt	69	50 478	71	37 000	13	10	6
Kautokeino vest	47	78 141	49	61 255	4	7	2
Vest-Finnmark	160	68 466	163	52 589	25	26	9
Troms	25	73 267	24	28 938	2	4	2
Nordland	26	76 920	22	28 864	2	3	4
Nord-Tr.lag	32	61 283	32	41 672	2	3	3
Sør-Tr./Hedmark	30	158 907	29	85 451	-	1	2
Totalt	401	82 275	399	56 011	54	50	26
2018/19	436	77 758	428	55 270	56	55	30
Tamreinlag	4	340 000	4	657 125	-	-	-
2018/19	4	340 000	4	645 875	-	-	-

Tabellen viser at det er innvilget 401 produksjonspremier og 399 kalveslaktetilskudd, 54 driftstilskudd til ungdom, 50 etableringstilskudd og 26 ektefelle tillegg.

Tabellen viser også at det er innvilget produksjonspremie og kalveslaktetilskudd til fire tamreinlag.

Det har totalt sett vært en økning i utbetaling av produksjonspremie og kalveslaktetilskudd i forhold til driftsåret 2018/2019.

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

¹ Driftstilskudd utbetales med 40 000 kroner i de siidaandelene der leder er under 30 år per 1. januar i driftsåret.

² Etableringstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 35 år utbetales med 80 000 kroner det første året etter overdragelsen og med 65 000 kroner de to påfølgende år

³ Ektefelle- og samboertillegget utbetales med 30 000 kroner.

Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeite- område	Driftsår				
	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20
Polmak/Varanger	95 %	100 %	95 %	100 %	100 %
Karasjok øst	73 %	73 %	83 %	81 %	84 %
Karasjok vest	81 %	81 %	84 %	96 %	96 %
Øst-Finnmark	83 %	84 %	87 %	92 %	93 %
Kautokeino øst	74 %	74 %	76 %	79 %	81 %
Kautokeino midt	72 %	85 %	91 %	86 %	95 %
Kautokeino vest	91 %	93 %	88 %	77 %	86 %
Vest-Finnmark	77 %	84 %	86 %	82 %	88 %
Troms	64 %	55 %	55 %	57 %	58 %
Nordland	71 %	69 %	71 %	65 %	66 %
Nord-Tr.lag	90 %	92 %	92 %	90 %	93 %
Sør-Tr./Hedmark	97 %	100 %	87 %	93 %	93 %
Totalt	79 %	81 %	83 %	82 %	86 %
Tamreinlag	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Bakgrunns materialet fra fylkesmannen viser at den viktigste årsaken, der årsaken er kjent, til at siidaandelen ikke oppnår tilskudd, er reintall og søknad etter fristen oppgitt i de fleste tilfellene. Når det gjelder tamreinlagene, fremgår det av tabell 5.5.3 at tilslagsprosenten har vært 100 prosent gjennom hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.4 gir en oversikt over avslåtte/manglende søknader om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2019/2020. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslaget eller hvorfor det ikke er søkt.

For noen av områdene er det forholdsvis store variasjoner mellom årene. En av årsakene til dette kan være den prosessen man har gått gjennom med reintallsreduksjoner og tilpasning til reduksjonsprosessen. Dette kan ha medført at vilkårene for å motta tilskudd ikke har vært til stede i hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2018/19, avslag eller ikke søkt

Reinbeite- område	Antall avslag	Antall ikke søkt	Begrunnelse for avslag:			
			§ 3 ¹	§ 4 ²	§ 3 ³	Annet
Polmak/Varanger	0	0	0	0	-	0
Karasjok øst	16	6	0	16	-	0
Karasjok vest	6	0	0	6	-	0
Øst-Finnmark	22	6	0	22	-	0
Kautokeino øst	3	9	1	1	-	1
Kautokeino midt	16	4	1	15	-	0
Kautokeino vest	2	8	0	2	-	0
Vest-Finnmark	21	21	2	18	-	1
Troms	5	20	4	1	-	0
Nordland	0	11	0	0	-	0
Nord-Tr.lag	0	5	0	0	-	0
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	-	0
Totalt	48	63	6	41	-	1
Tamreinlag	-	-	-	-	-	-

Det var i alt 128 siidaandeler som ved utarbeidelse av tabell 5.5.4 ikke hadde fått innvilget tilskudd. Av disse var det 17 som ikke var ferdigbehandlet, 63 som ikke hadde søkt og 48 som har fått avslag på sine søknader.

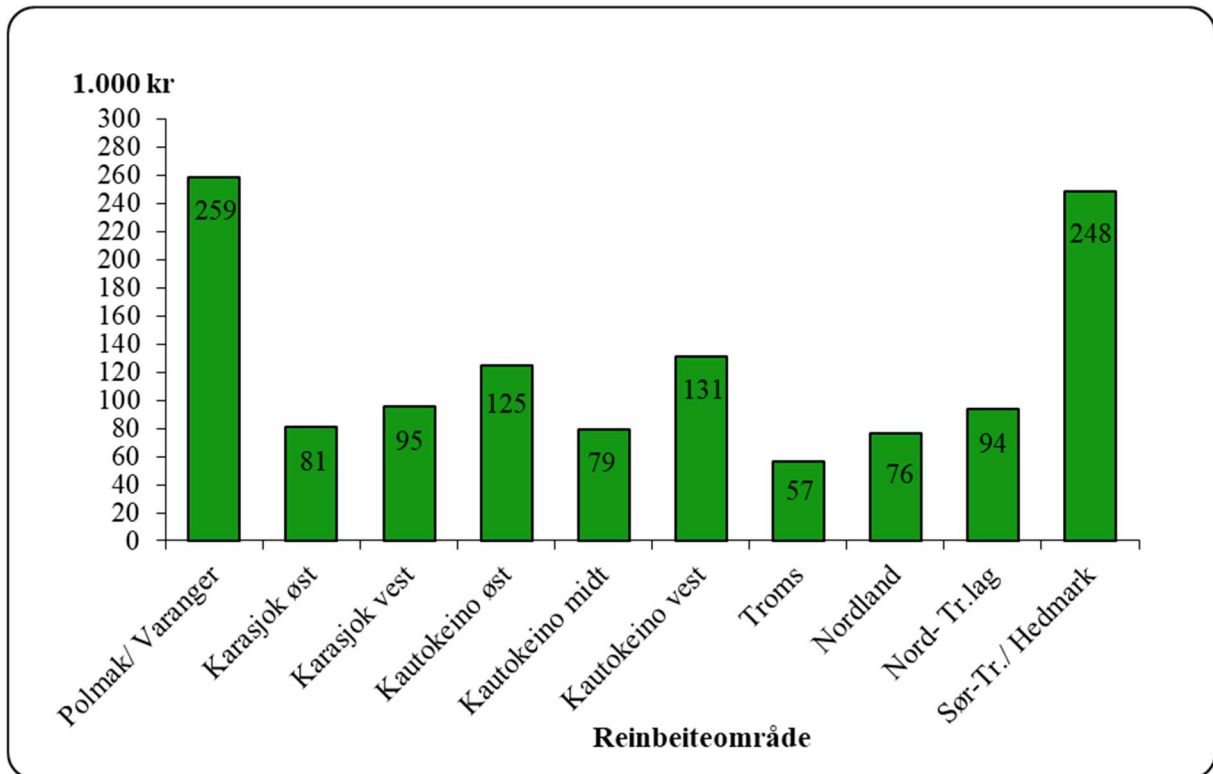
Av disse er 6 avslått som følge av at siidaandelen har en avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i innehaver(e)s merke på under 50 000 kroner, 41 avslått som følge av at siidaandelens reintall ikke er i samsvar med godkjente bruksregler, 0 avslått som følge av at siidaandelsleder mottar alderspensjon og 1 avslått som følge av andre årsaker (for eksempel søkt etter søknadsfristens utløp). Inkludert i tallene er også vedtak som er påklaget.

I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2019/2020 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon per område. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene/sonene når det gjelder tilskudd per siidaandel.

¹ Avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke er under 50 000 kroner.

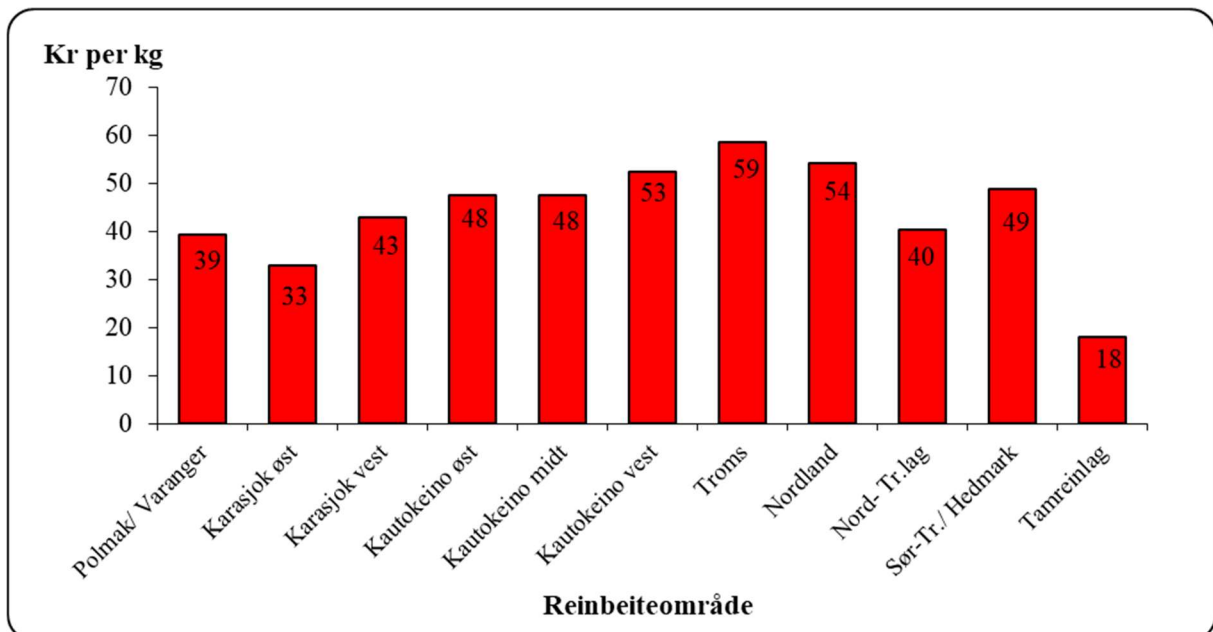
² Reintallet i siidaandelen er ikke i samsvar med reintall fastsatt i godkjente bruksregler.

³ Siidaandelsleder mottar alderspensjon.

Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2019/2020 (Tall i 1 000 kroner per siidaandel)

Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon per andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene per andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene per kg produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store og heller ikke like entydige.

Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2019/20 (kroner per kg)

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag omfatter henholdsvis tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen og avsetning til kriseberedskap. Ved sammenligning over år må en også for denne tilskuddsordningen være klar over den betydningen endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd har for nivået på utbetalingene. Forskyvninger i utbetalingstidspunkt mellom år har også stor betydning for sammenligningen.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2015-2019, og tabell 5.5.6 gir en oversikt over avslåtte/manglende søknader om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag for driftsåret 2019/2020. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslaget.

Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2015-19 (utbetalingsår) (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2015	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	919	919	944	1 049	1 307
Karasjok øst	1 007	872	704	732	1 011
Karasjok vest	1 147	2 084	1 714	1 711	1 839
Øst-Finnmark	3 073	3 875	3 361	3 492	4 157
Kautokeino øst	933	780	1 144	961	977
Kautokeino midt	1 594	2 359	1 884	2 208	3 108
Kautokeino vest	1 016	871	1 157	1 273	1 099
Vest-Finnmark	3 543	4 010	4 185	4 442	5 183
Troms	997	956	1 004	1 001	1 590
Nordland	720	580	664	538	1 389
Nord-Tr.lag	1 060	719	719	807	995
Sør-Tr./Hedmark	700	1 250	950	851	1 422
Tamreinlag	630	600	600	600	635
Totalt	10 723	11 988	11 484	11 731	15 370

Tabell 5.5.6 Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag driftsåret 2019/20, avslag eller ikke søkt

Reinbeite- område	Antall avslag	Antall ikke søkt	Begrunnelse for avslag:					
			§ 1-2a ¹	§ 1-2b ²	§ 1-2c ³	§ 1-2d ⁴	§ 1-6 ⁵	Annet
Polmak/Varanger	-	-	-	-	-	-	-	-
Karasjok øst	1	1	1	-	-	-	-	-
Karasjok vest	-	-	-	-	-	-	-	-
Øst-Finnmark	1	1	-	-	-	-	-	-
Kautokeino øst	-	-	-	-	-	-	-	-
Kautokeino midt	-	-	-	-	-	-	-	-
Kautokeino vest	-	-	-	-	-	-	-	-
Vest-Finnmark	-	-	-	-	-	-	-	-
Troms	-	2	-	-	-	-	-	-
Nordland	-	2	-	-	-	-	-	-
Nord-Tr.lag	-	1	-	-	-	-	-	-
Sør-Tr./Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	1	6	-	-	-	-	-	-
Tamreinlag	-	-	-	-	-	-	-	-

Tilskudd til slakterier

Tilskudd til slakterier er frakttilskudd og tilskudd for rapportering av slaktet rein. Frakttilskuddet forvaltes i henhold til forskrift om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slaktning. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til effektiv slaktning og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Rapporteringstilskuddet forvaltes i henhold til Forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning. Forskriften skal sikre at det foreligger en forvaltningsmessig kontroll av det slakteuttak som kreves for enkelte ordninger over reindrifftsavtalen samt oversikt over lagerbeholdning av reinkjøtt jf. § 1.

Til og med driftsåret 2015/2016 ble tilskuddet beregnet ut fra avstanden mellom slakteplass og fryse-/nedskjæringsanlegg, og fra og med avtaleåret 2013/2014 ble det også gitt tilskudd til frakt av levende rein.

I 2016/2017 var det en endring i forskriften for tilskudd ved frakt av rein. Jf. § 3 kan det gis tilskudd til frakt av levende rein og skrotter i perioden 15. august til og med 31. oktober med en sats på 40 kroner per dyr, og i perioden 1. november til og med 31. mars kan det gis tilskudd til frakt av skrott med en sats på 30 kroner per dyr.

¹ Reinbeitedistriktet/tamreinlaget er ikke i drift

² Reinbeitedistriktet/tamreinlaget har ikke vedtatt distriktsplan og sendt siste oppdaterte versjon til fylkesmannen

³ Fylkesmannen har ikke fått oversendt revisorgodkjent regnskap for foregående år

⁴ Reinbeitedistriktet/tamreinlaget har ikke avsatt midler til kriseberedskapsfond

⁵ Søkt etter fristen

Tabell 5.5.7 og 5.5.8 gir en oversikt over resultatene av tilskuddsbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt, og tabellen viser derfor utbetalingene i kalenderåret.

**Tabell 5.5.7 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår
(1 000 kroner)**

Fraktsoner	2017	2018	2019
Frakt av skrott 5-200 km	-	-	-
Frakt av skrott 201-300 km	-	-	-
Frakt av skrott >300 km	-	-	-
Frakt av levende rein	752	158	850
Frakt av skrott fra og med 2016/2017	1 186	893	1 157
Totalt	1 938	1 051	2 006

**Tabell 5.5.8 Tilskudd for rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning, etter
utbetalingsår (1 000 kroner)**

	2017	2018	2019
Tilskudd for rapportering	245	176	207
Optisk klassifisering	-	326	1 395

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften økonomi i perioden 2010-2019. Dette materialet setter regnskapstallene for 2019, som er presentert i kapittel 4, inn i en lengre tidsperiode. Det øvrige tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til fast 2019 kroner ved hjelp av konsumprisindeksen. Inndelingen i kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag til arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Med bruttopriser menes pris til reineier inkludert slakte- og evt. fraktomkostninger. Fra og med 2016 er det igjen nettoprisen som blir brukt.

I 2016 er det brudd i prisbildet, og vi viser til nærmere omtale av dette under avsnitt for pris i kapittel 3.2.

6.1 Kjøttinntekter

Figur 6.1.1 viser kjøttinntektene og prisens utvikling (uten bonus) i perioden 2010-2019.

Etter et rekordstort slakteuttak de første ukene av slaktesesongen 2009/2010, stoppet slaktingen i Finnmark tilnærmet opp etter oktober 2009. En gjennomgang gjennomført av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning viser at det var flere årsaker til slaktestoppen. Her nevnes høy pris, finanskrisen, tap av markedsandeler og da særlig innenfor storhusholdningsmarkedet, manglende markedsføring, samt manglende leveringsavtaler og distribusjonsløsninger for å få reinkjøttet ut i butikk.

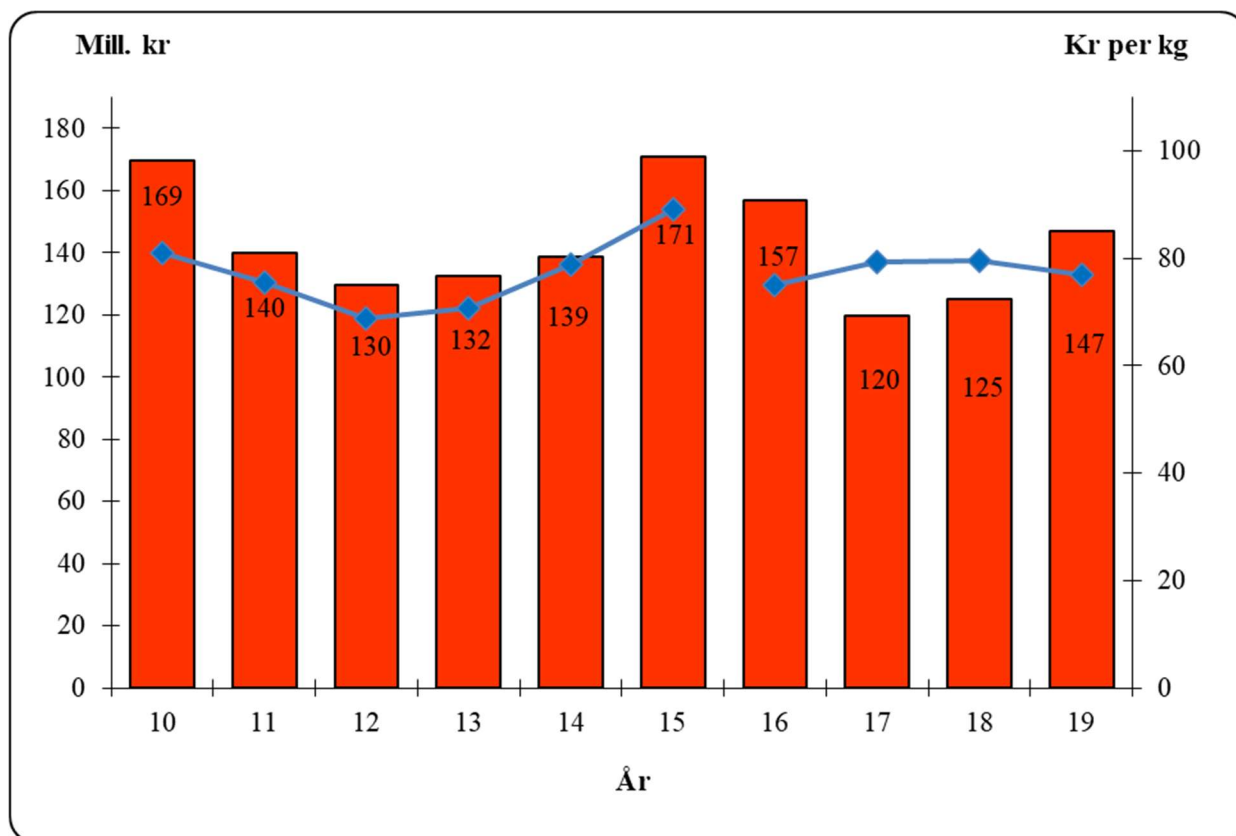
Ved inngangen til slaktesesongen 2010 var situasjonen fortsatt svært vanskelig. Grunnet en vanskelig markedsituasjon og svak likviditet hos slakteriene i Finnmark, fikk mange reineiere i dette området ikke mulighet til slakting.

Utover de problemer reineierne sto overfor knyttet til oppfølging av bruksreglene og faren for at reinen ble sluppet inn på vinterbeitene, ville manglende slakting sette flere reindriftsfamilier i en vanskelig økonomisk situasjon. På bakgrunn av de nevnte forhold var det behov for å sette inn tiltak som omgående la til rette for at reineierne fikk slaktet. Partene ble derfor enige om å etablere en midlertidig reguleringsordning. Den midlertidige reguleringsordningen bidro til en reduksjon i reinkjøttprisen og å gjenskape markedsbalansen for reinkjøtt. Denne reguleringsordningen varte frem til 31 mars 2011.

I 2017 førte en vanskelig vår med nedising av beiter til spredning av rein, samt reduksjon i kalveproduksjon og vinterslakt, til en betydelig reduksjon i slakteuttaket.

Prisen på reinkjøtt hadde en negativ utvikling til og med 2012. Etter den tid økte prisen og var i 2015 oppe på 80,28 kroner per kg omsatt via slakteri. Dette er en økning på 37,54 prosentpoeng på tre år. Denne prisøkningen sammenholdt med økt slakteuttak førte til en positiv inntektsutvikling.

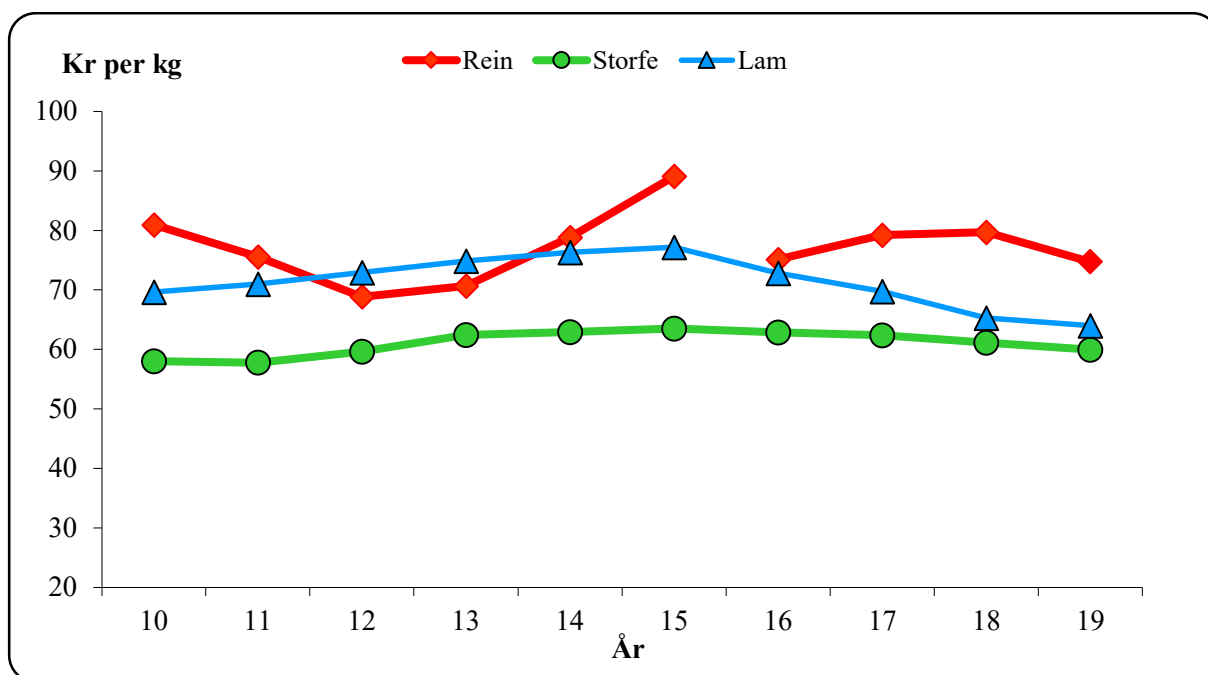
Som nevnt er prisen fra og med 2016 en nettopris, og derfor lavere enn de foregående årene. Fra 2018 til 2019 sank prisen fra 78,13 kroner per kg til 74,71 kroner per kg.

Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 2010-2019 (søylar), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2019 kroner)

Priser

Figur 6.1.2 viser produsentpriser for kjøtt av rein, storfe og lam. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for storfe og lam følger omtrent samme tendens, mens prisen for reinkjøtt de siste årene varierer mer. Reinkjøttprisen økte mye til og med 2008, var deretter nedadgående til og med 2012, men var fra og med 2013 til 2018 igjen stigende. Prisutviklingen for reinkjøtt synes å være uavhengig av prisutviklingen for storfe- og lammekjøtt, men mer avhengig av markedsforhold og markedsarbeid.

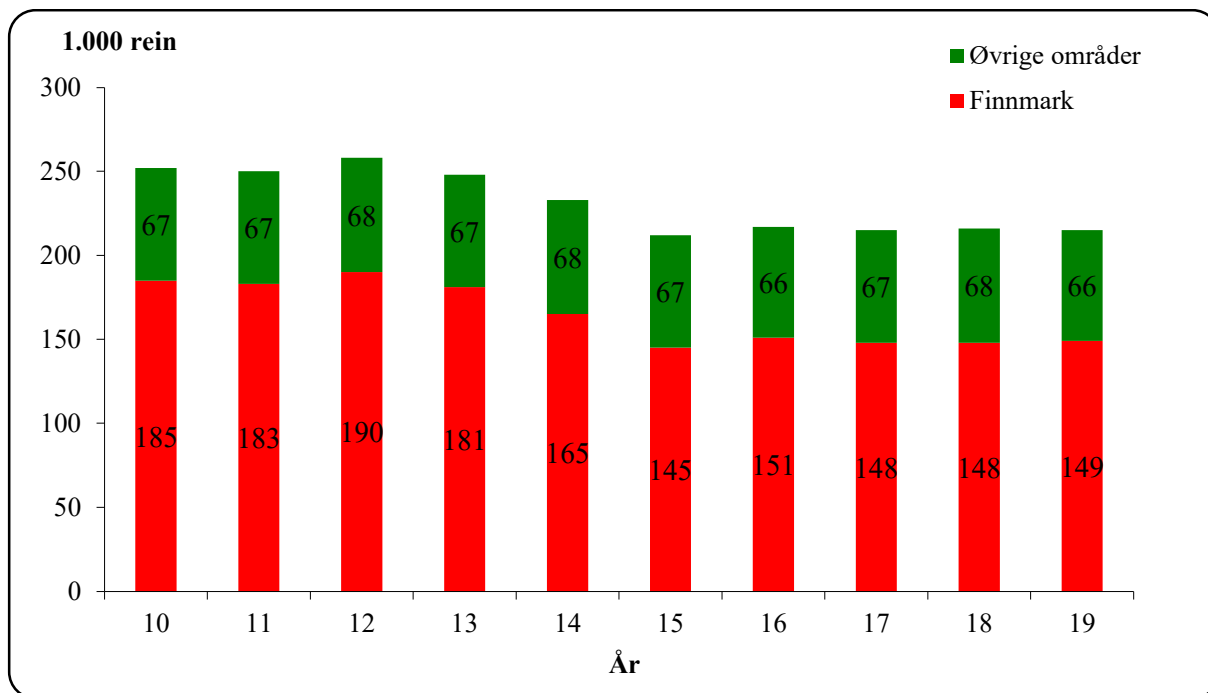
Figur 6.1.2 Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og lam, eksklusive tilskudd (2019 kroner)

Produsert kvantum

Figur 6.1.3. viser utvikling av reintallet fra 2010 til 2019. Figuren viser at reintallet har vært tilnærmet stabilt i områdene sør for Finnmark. Reintallet i Finnmark har i større grad variert, med lavest og høyest reintall i henholdsvis 2015 og 2012 i sammenligningsperioden. Svingningen disse årene er et tydelig resultat av arbeidet og prosessene omkring reintallsreduksjonene.

Produktiviteten per rein er et resultat av naturgitte betingelser (vegetasjon, tilgjengelighet, klima osv.), kalvetilgang, annen arealbruk, rovdyrbelastning, beitebelastning og flokkens kjønns- og aldersstruktur. En del av disse faktorene kan utøverne påvirke, enten alene eller i fellesskap.

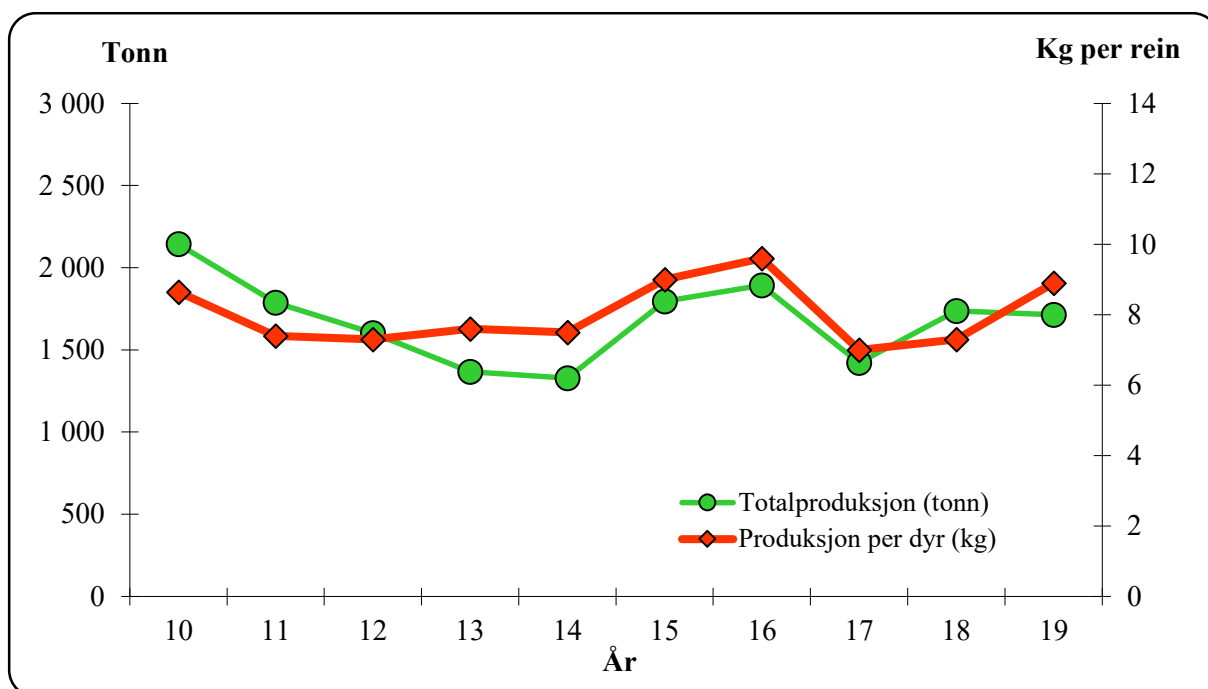

Figur 6.1.3 Utvikling i reintall per 31. mars i perioden 2010-2019 (korrigert reintall)

Et optimalt dyretall i forhold til tilgjengelige beiteressurser er vesentlig for produksjon og utbytte. Både et for høyt og et for lavt dyretall gir en lavere avkastning på lang sikt. På kort sikt er det imidlertid mulig å oppnå gevinst selv ved et for høyt reintall. Dette har sammenheng med at beiten ikke bare har en årlig tilvekst, men også representerer en lagret ressurs. En slik utnyttning bygger da på forbruk av denne "grunnkapitalen".

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon per dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i den samlede livdyrverdien.

Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon per dyr i vårflokk (kg per rein)

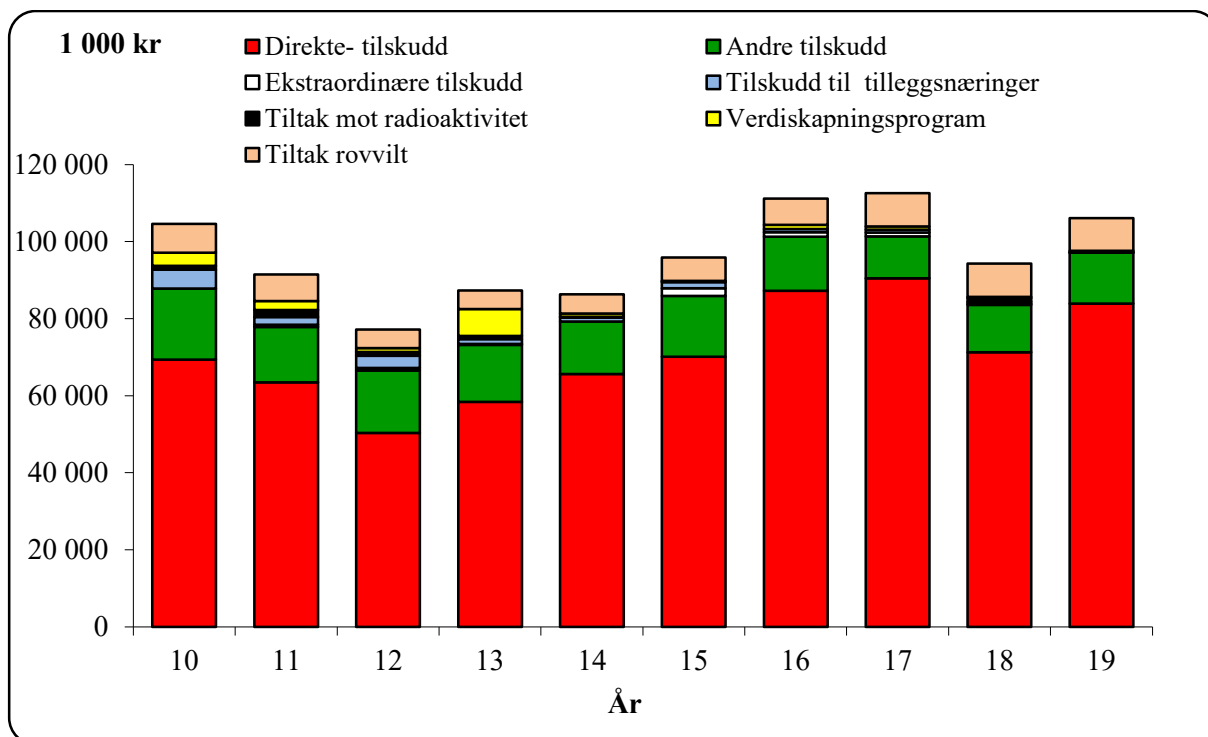
Det framgår av figur 6.1.4 at det gjennom hele perioden har vært varierende produksjonsmengde. Fra 2010 til 2014 var det en jevn reduksjon i totalproduksjonen, mens produksjonen per dyr var relativt stabil. Fra 2014 til 2016 hadde både totalproduksjonen og produksjon per dyr en betydelig økning på henholdsvis 42 prosent og 28 prosent. I 2018 var det en økning i totalproduksjonen, mens det i 2019 igjen er økning i produksjonen mens totalproduksjonen er stabil.

6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til tilleggsnæringer, tilskudd fra Utviklingsprogrammet, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovvilt. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, særskilt tilskudd for Vest-Finnmark (fra og med driftsåret 2009/2010 til og med 2011/2012), ektefelle tillegg og særskilt driftstilskudd til kvinner. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til pramming/flytting, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend (ingen utbetalinger etter 2011), fagbrevordning i reindriften, tilskudd til feltbarnehage og tilskudd til innløsning av siidaandel (ingen utbetalinger etter 2014). Ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak overføringer i forbindelse med uvanlig store tap.

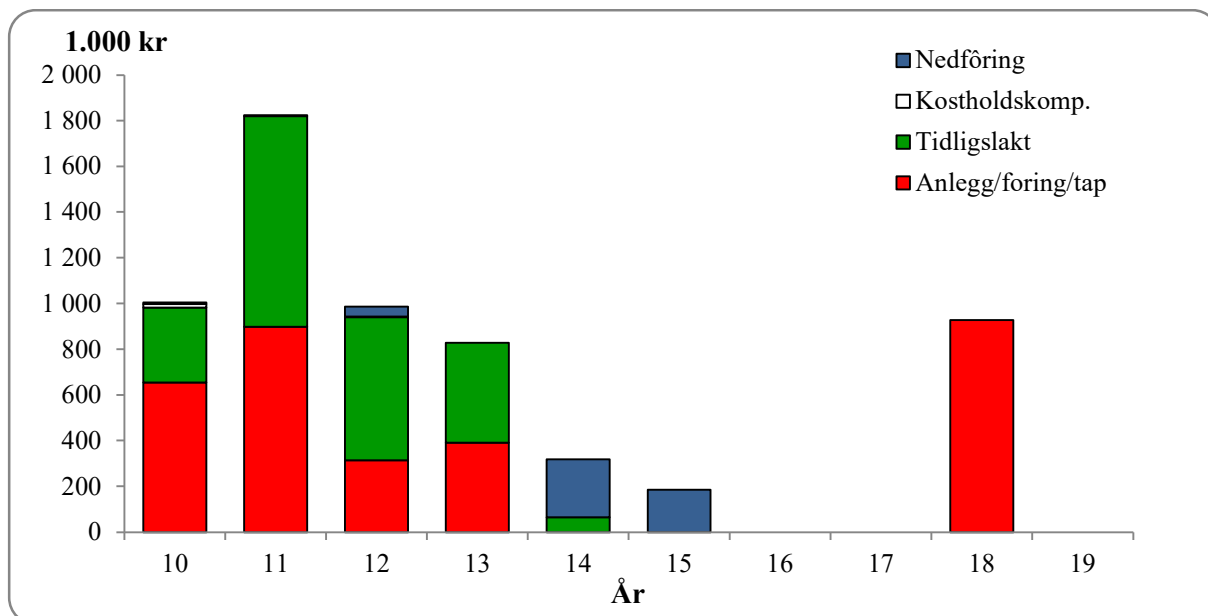
Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 2010 til 2019, alt oppgitt i 2019 kroner. Det framkommer av figuren at de direkte tilskuddene har variert en del i perioden, mens gruppen med andre tilskudd har holdt seg relativt stabil. Variasjonen i de direkte tilskuddene kommer nok som en følge av endringer i ordninger over tid, men også som en følge av variasjoner i slakteuttak og produksjon.

Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2010-2019 (2019 kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjernobylulykken. I juli 1986 fattet derfor regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadesløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken. Forurensingen rammet særlig hardt områder på Sør-Helgeland og sørover. På bakgrunn av dette er det gitt årlige kompensasjoner til reiniere som gjennomfører tiltak for å redusere radioaktivitetsnivået i reinflokket. I ordningens funksjonstid har det vært gjort flere endringer.

Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2010-2019 (2019 kroner)

Figur 6.2.2 viser at utbetalingene har vært sterkt nedadgående i siste halvdel av perioden og i de siste årene har de målte verdier av radioaktivitet vært under grensen for iverksettelse av tiltak. I 2018 ble det likevel vedtatt og utbetalt kompensasjon for ekstrakostnader til oppføring av anlegg for gjennomføring av utsatt slakt som følge av radioaktivitet i reinkjøtt. I 2019 er det ikke utbetalt noe i tiltak mot radioaktivitet.

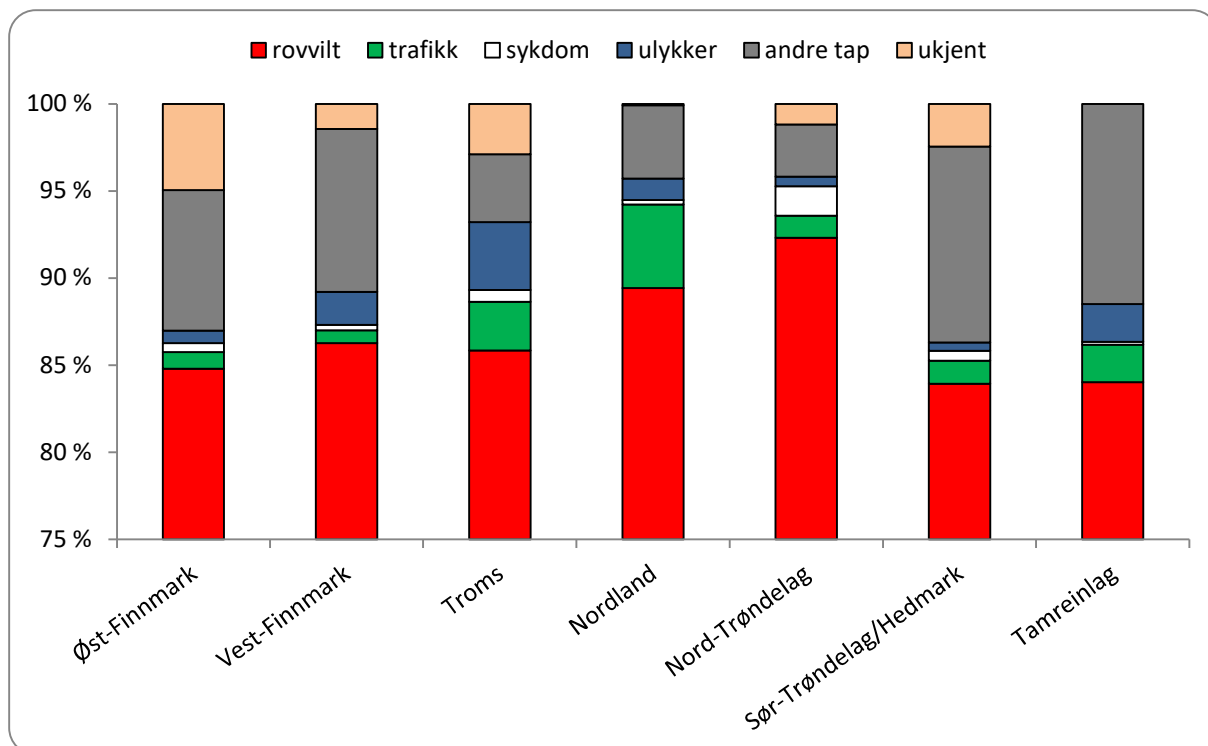
Økningen i tilskudd i 2011 sammenlignet med øvrige år før og etter, kom som en følge av økte behov til fôring og tidligslakt dette året.

6.3 Rovvilt

Innrapporterte tap til fredet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir økt tapsrisiko, og det gjør reindriftnæringen spesielt sårbar ved økning i rovviltstammene. Det finnes få tapseforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevede, og de kommer ofte i konflikt med reindriften tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindriften basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 6.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2019/2020 (innrapporterte tap) fordelt på tapsårsak. På grunn av at opplysningene er hentet fra melding om reindriften presenteres de for driftsåret i denne figuren.

Figur 6.3.1 Innrapporterte tap av rein i driftsåret 2019/20 fordelt på tapsårsak (prosent)

Av figuren går det fram at rovvilt og andre tap er hovedårsak til tapene, og andelen innrapporterte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 84 prosent av de innrapporterte totale tapene. Det fremgår også av figuren at andelen innrapporterte rovvilttap i driftsåret 2019/2020 er størst i Nord Trøndelag og Nordland, med oppgitt rovvilttap på henholdsvis 92 prosent og 88 prosent av totalt innrapporterte tap.

Tabell 6.3.1 viser utviklingen i innrapporterte rovvilttap i forhold til totale innrapporterte tap for driftsårene i perioden 2015/2016-2019/2020

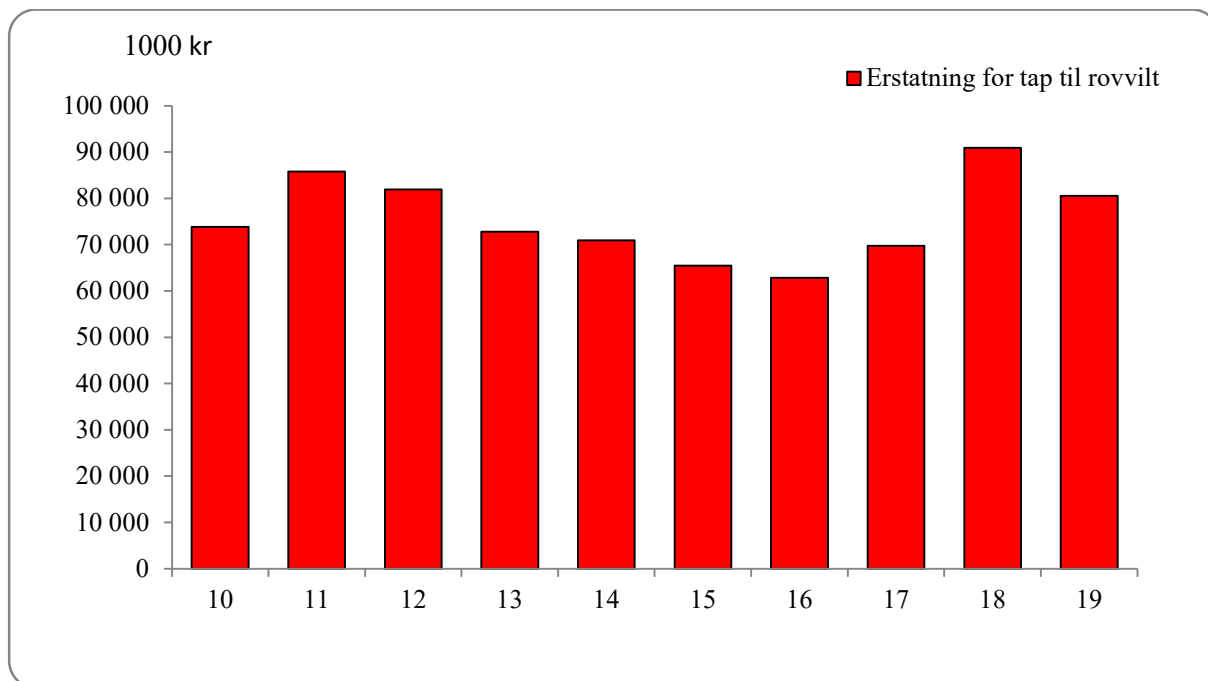
Tabell 6.3.1 Innrapporterte rovvilttap i forhold til innrapporterte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Øst-Finnmark	87 %	88 %	81 %	88 %	85 %
Vest-Finnmark	85 %	88 %	86 %	90 %	86 %
Finnmark	86 %	88 %	84 %	89 %	86 %
Troms	90 %	89 %	88 %	85 %	86 %
Nordland	91 %	93 %	91 %	92 %	89 %
Nord-Trøndelag	94 %	94 %	93 %	88 %	92 %
Sør-Tr./Hedmark	81 %	84 %	82 %	84 %	84 %
Tamreinlag	75 %	53 %	41 %	51 %	83 %
Totalt	87 %	89 %	85 %	89 %	86 %

Av tabellen framgår det at andelen innrapporterte rovvilttap i 2019/20 totalt er på 86 prosent av de samlede tapene, en liten nedgang fra fjoråret.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovvilterstatninger fra Miljødirektoratet i den siste tiårsperioden.

Figur 6.3.2 Utbetalte rovvilterstatninger til reindriftsnæringen i perioden 2010-2019 (2019 kroner)

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2016 (61,6 mill. kroner) og høyest i 2018 (89,1 mill. kroner). Det er vanskelig å dokumentere tap av rein til rovvilt, og dokumentasjonskravet er strengt. Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er dermed lav. Det er i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes.

Erstatningene økte i perioden før 2008. Dette skyldes økende rovvilttap, men kanskje i enda sterkere grad at dokumentasjon av tap gjennom forskningsprosjekter og utredninger i tapsutsatte områder har gitt økt aksept for sannsynliggjorte tap. Erstatningssatsene har også økt i perioden.

Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til innrapporterte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til innrapporterte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Øst-Finnmark	23 %	25 %	33 %	26 %	20 %
Vest-Finnmark	12 %	19 %	16 %	26 %	23 %
Finnmark	16 %	21 %	23 %	26 %	21 %
Troms	42 %	41 %	41 %	39 %	40 %
Nordland	44 %	47 %	42 %	45 %	46 %
Nord-Trøndelag	49 %	48 %	44 %	40 %	41 %
Sør-Tr./Hedmark	41 %	45 %	35 %	36 %	28 %
Tamreinlag	56 %	51 %	56 %	49 %	42 %
Totalt	24 %	29 %	29 %	31 %	27 %

Fra og med driftsåret 2014/2015 kunne erstatningsutmålingen ta hensyn til hvorvidt siidaandelen har fulgt opp sine pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintallet. Dette er først og fremst aktuelt for siidaandeler i Finnmark. Et ulovlig høyt reintall vil anses som et brudd på reindriftsloven, noe som kan føre til avkortning av rovvilterstatningen. En eventuell avkortning vurderes av fylkesmannen i sin saksbehandling av erstatningssøknadene, men det skal da vurderes hvorvidt det er en årsakssammenheng mellom siidaandelens overtredelse av reindriftsloven og rovvilttapet. Dyr som er dokumentert tapt til rovdyr, skal uansett erstattes fullt ut uten eventuell avkortning.

Tabell 6.3.3 viser en oversikt over rovvilt og antall rein i samisk reindrift i de ulike fylkene. Tallene for rovvilt er hentet fra Rovdata, og de ulike rovdyrene er ulikt fordelt på antall individer, antall familiegrupper, bestandsestimat og antall hekkende par. Tidsanvisningen er også ulik for noen av gruppene. Noen av tallene er estimater eller anslag, mens andre er dyr påvist eller foreløpig dokumentert og kartlagt.

Tabell 6.3.3 Rovvilt og reintall i samisk reindrift

Fylke	Reintall i 2019	Gaupe – antall familiegrupper i 2019/2020	Jerv – bestandsestimat for årene 2017-2019
Finnmark	148 709	3	
Troms	12 165	8	67
Nordland	13 817	11	65
Trøndelag/Hedmark/Møre og Romsdal	39 839	23	161
Sum	214 530	45	293

Tabell 6.3.3 forts. Rovvilt og reintall i samisk reindrift

Fylke	Bjørn – antall individer i 2019	Ulv – antall individer vinteren 2018/2019	Kongeørn – antall hekkende par i perioden 2010-2014
Finnmark	61	-	112
Troms	7	-	127
Nordland	4	-	117
Trøndelag/Hedmark/Møre og Romsdal	76	75-78	264
Sum	148	75-78	620

- Gaupe er antall familiegrupper av gaupe påvist før jakt.
- Jerv er bestandsestimat på antall jerv for årene 2017-2019.
- Bjørn er antall identifiserte individer.
- Ulv er antall foreløpige dokumenterte og kartlagte ulv i Norge vinteren 2018/2019, noen av individene har tilhold i både Norge og Sverige.
- Tallene på Gaupe, jerv, bjørn og ulv har vi fått fra Rovdata.
- Kongeørn er anslagsvis antall hekkende par i perioden 2010-2014. Tallene er hentet fra NINA rapport 1158 «Estimering av antall hekkende par kongeørn basert på kjent forekomst i Norge for perioden 2010-2014. Dette er den siste rapporten som er kommet ut for antall hekkende par av kongeørn. Ifølge NINA Minirapport 570

«Kongjørn: Bestands- og habitatmodellering» tilsvarer ett hekkende par 3,16 kongjørn over større områder.

Forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Økonomisk utvalg kommenterer her kort de tiltakene som fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til siste år. Formålet med tilskuddsordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr. Tiltak mot rovvilt er ressurskrevende. Det er visse typer tiltak som har effekter i perioder av driftsåret. Vinter- og vårperioden er da viktig, og tiltak som har vært gjort i forbindelse med denne perioden er utvidet tilsyn i kombinasjon med føring i området. Jf. tabell 4.2.5 er dette det tiltaket som har hatt mest oppslutning, og de som har gitt tilbakemeldinger om tiltaket melder om reduserte tap. Andre gjennomførte tiltak er tidlig slakting, flytting av rein fra kritiske områder og andre tiltak. Utvidet tilsyn alene skal ikke støttes økonomisk, men kan støttes i kombinasjon med andre tiltak. For at tilskudd skal kunne gis må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og forebyggende effekt.

6.4 Erstatninger

I totalregnskapet grupperes erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

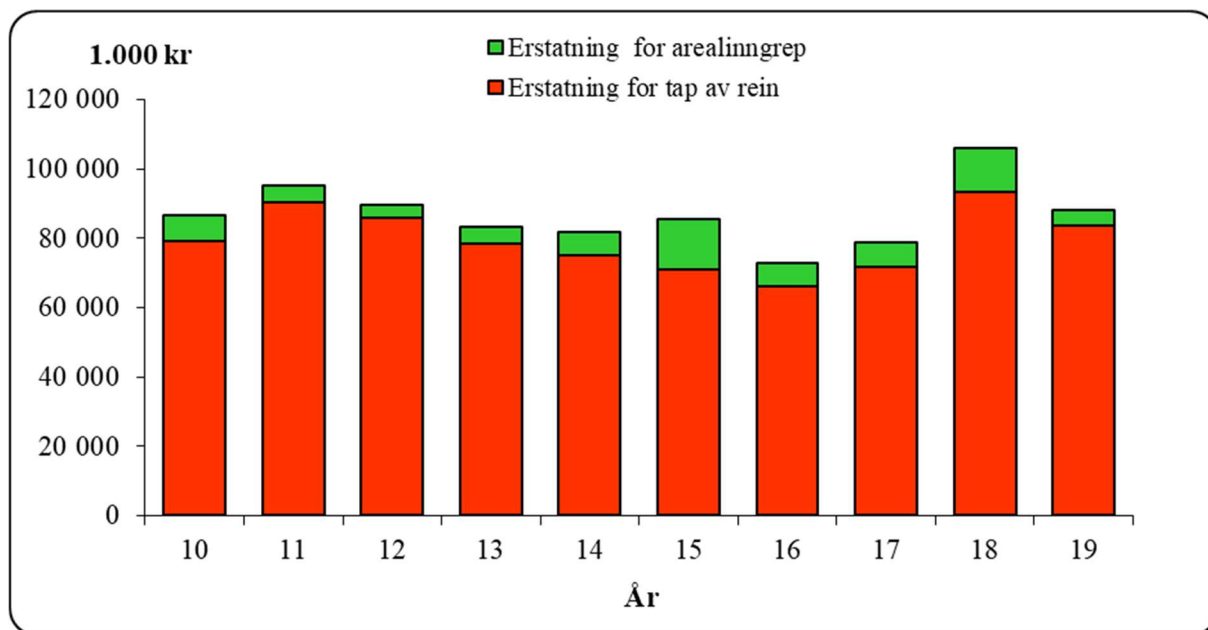
Figur 6.4.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 2010 til 2019.

Vi ser at arealerstatningene har holdt seg forholdsvis stabile i årene etter 2010. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at tallene er usikre, da andel leverte distriktsregnskap og hvem som leverer disse, varierer fra år til år. De største utbetalingene for arealinngrep har vært i 2015 og 2018.

Figuren viser at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene. Fra 2011 til 2014 var de totale erstatningsutbetalingene nedadgående.

I 2015 økte i erstatningsutbetalingene for arealinngrep, noe som medførte en økning i de totale utbetalingene. I 2016 var det registrert reduksjon i erstatninger for arealinngrep, samt en liten reduksjon i utbetalingene for tap av rein. I 2017 økte erstatningene for tap av rein, mens erstatninger for arealinngrep var på omtrent samme nivå som året før. I 2018 økte både erstatninger for tap av rein og arealinngrep. I 2019 går både erstatning for arealinngrep og erstatning tap av rein ned.

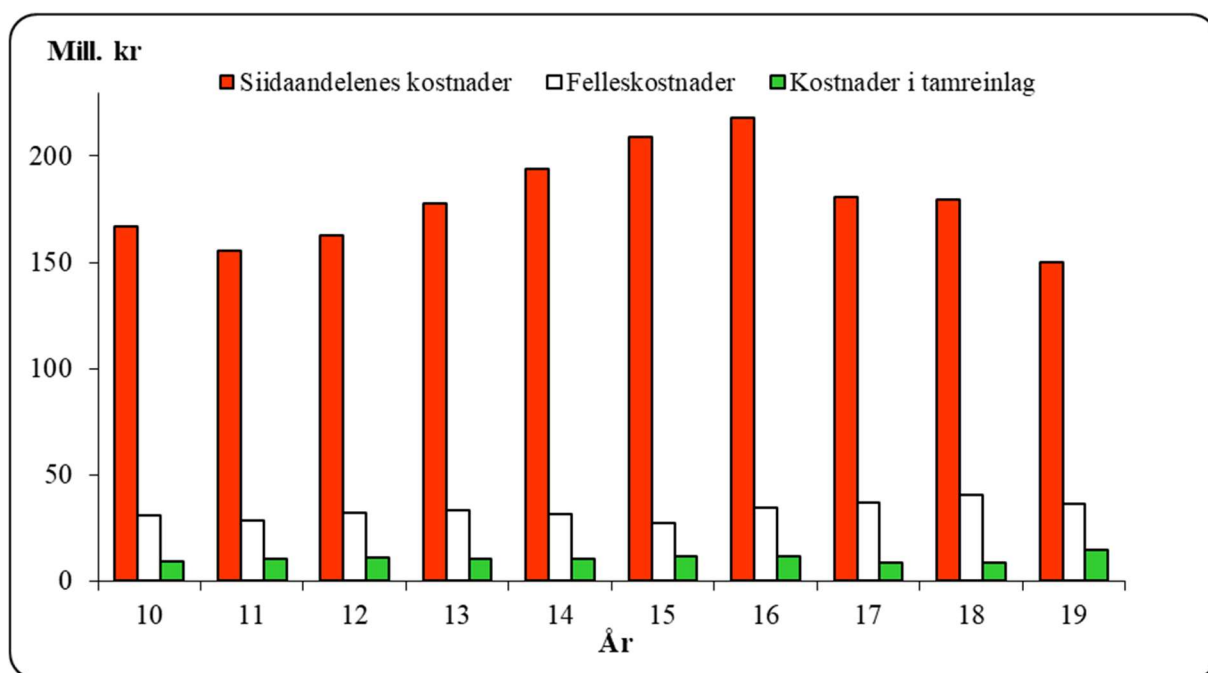

Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2010-2019 (2019 kroner)

6.5 Kostnader

Totale kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond mv.) og kostnader i tamreinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.

Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 2010-2019 (2019 kroner)

Utviklingen i siidaandelenes kostnader viser en nedgang i sammenligningsperioden. Reduksjonen i 2017 skyldes i stor grad at slakte- og fraktkostnadene ikke lengre er med i regnskapet, se kapittel 3.2 for nærmere informasjon.

Generelt er avskrivninger, kjøretøy/maskiner, utstyr og varekjøp en stor del av kostnadsbildet gjennom hele perioden.

Av områdene/sonene er det Polmak/Varanger (12 prosent), Kautokeino midt (13 prosent) og Nordland (14 prosent) som står for den største andelen av de totale kostnadene i 2019. Til sammenligning kan det nevnes at Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og tamreinlagene til sammen står for 19 prosent av de totale kostnadene, med henholdsvis 7 prosent, 6 prosent og 6 prosent.

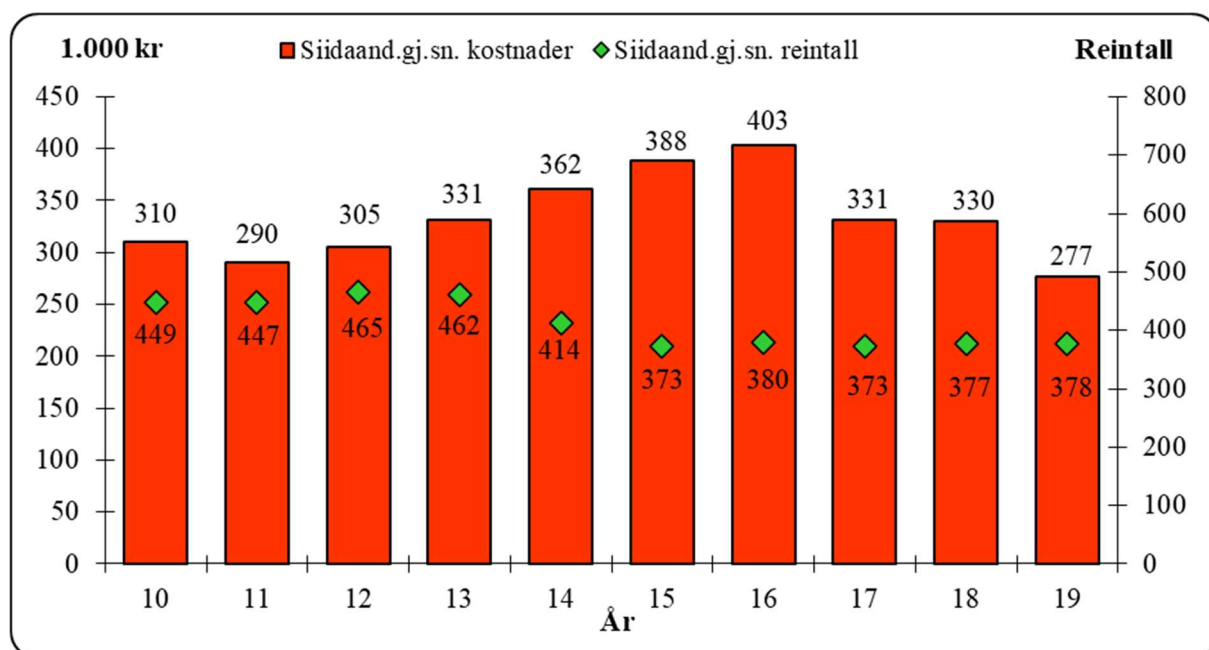
Tamreinlagenes kostnader har variert noe, men omfanget av disse kostnadene er såpass små at det utgjør lite i det totale kostnadsbildet. I det følgende beskrives derfor bare kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

For regionale forskjeller henvises det til kapittel 4.4.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i 2019 kroner for perioden 2010-2019. Det fremgår av figuren at i sammenligningsperioden var siidaandelenes gjennomsnittskostnader lavest i 2019 (277 000 kroner), og høyest i 2016 (403 000 kroner).

Figur 6.5.2 viser også at gjennomsnittlig reintall per siidaandel har variert i perioden. Tallet er nå nede på 378 dyr.

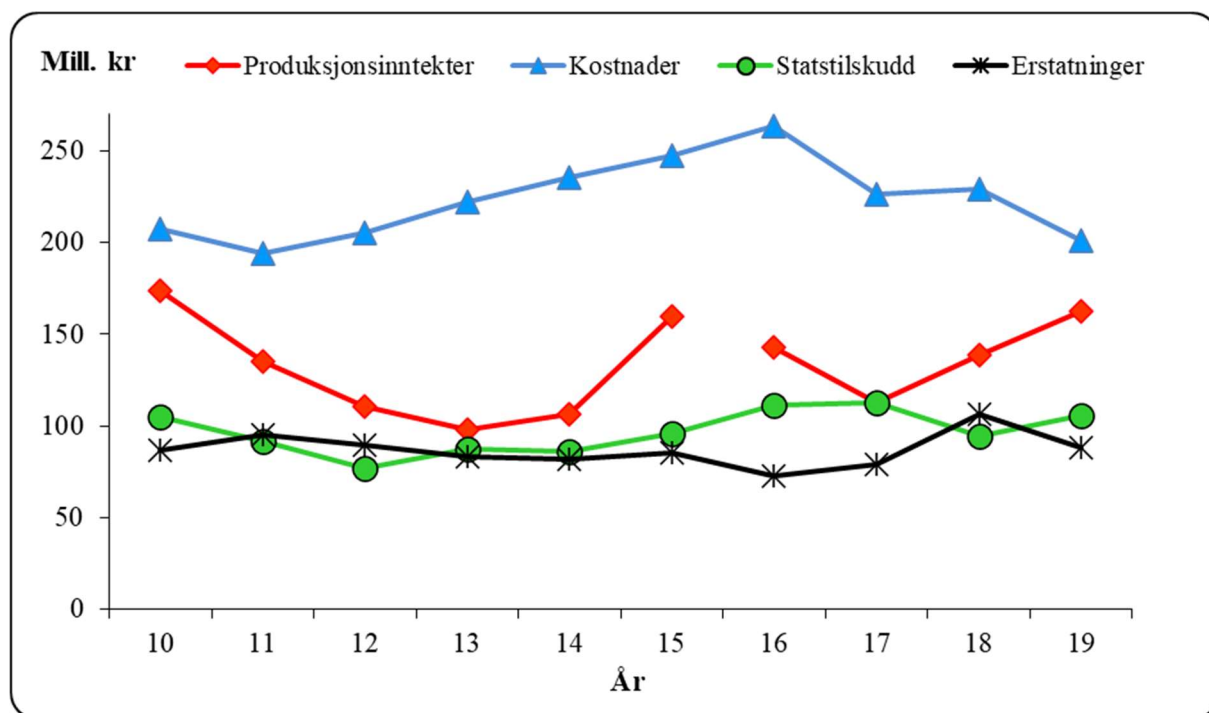
Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søyler) (2019 kroner) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintall

Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond. Det kan ikke påvises noen sikker sammenheng mellom overføringer og kostnadsnivå innenfor den siste tiårsperioden. Etter en reduksjon i felleskostnadene fra 2010 til 2011, økte de igjen i 2012 og 2013. Fra 2013 til 2015 ble felleskostnadene redusert med 15 prosent, mens de fra 2015 til 2018 økte med 54 prosent. Fra 2019 til 2018 gikk de igjen ned med 8,4 prosent.

6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for hovedpostene i reindriftens totalregnskap og vederlag til arbeid og egenkapital i perioden 2010-2019.

Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2019 kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien)

Det går frem av figur 6.6.1 at statstilskuddene var jevnt nedadgående til og med 2012. I de påfølgende årene økte statstilskuddene, med unntak av reduksjon i 2018.

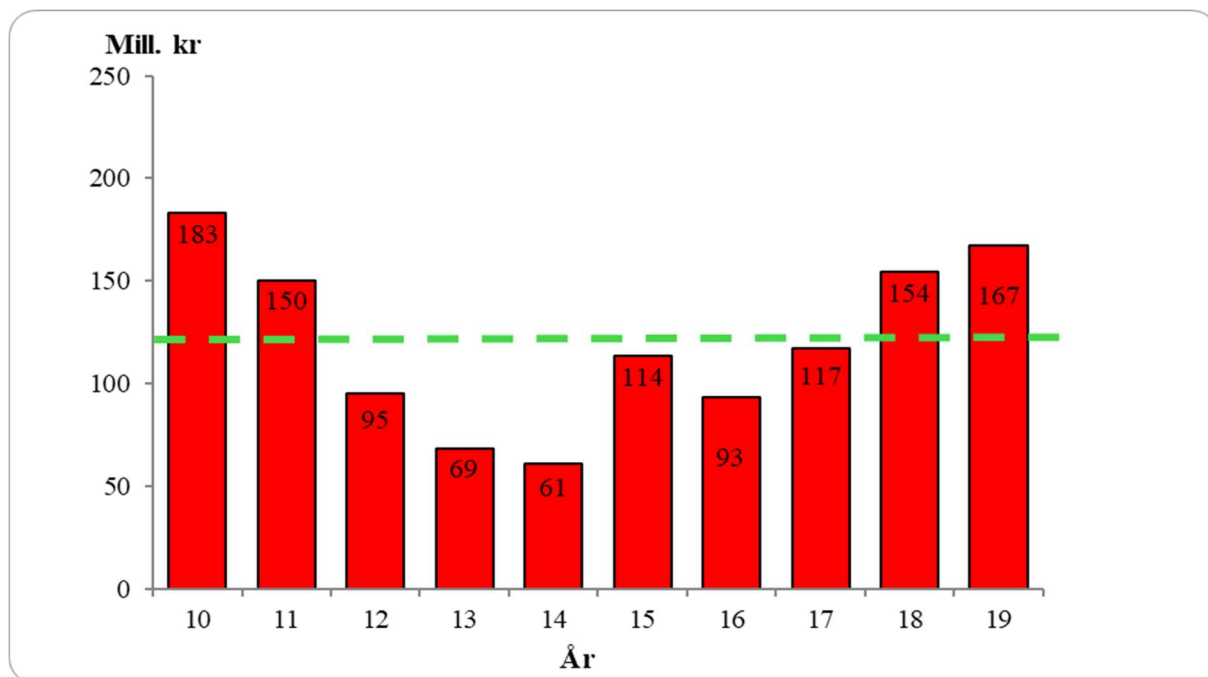
Erstatningene var økende fra 2009 til 2011, mens fra 2011 frem til 2016 ble erstatningene redusert. I 2016 og 2018 var erstatningene igjen økende, før en nedgang i 2019.

I 2011 var det både en reduksjon i slaktekvantum, samt reduserte utgifter på spesielt postene varekjøp og utstyr, som medførte den totale reduksjonen. For perioden 2012 til 2016 var det økning i kostnadene, blant annet som følge av en økning i varekjøp, kjøretøy og maskiner,

samt avskrivninger. I 2017 reduseres kostnadene på lik linje med slakteuttaket, og i 2018 lå kostnadene på omtrent samme nivå som året før. I 2019 går kostnadene ned i forhold til 2018.

Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i den samlede livdyrverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av priser og verdi av kjøttproduksjonen.

Det henvises til kapittel 8 for nærmere omtale av utviklingen i totalregnskapets hovedposter i den siste tiårsperioden.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2019 kroner)

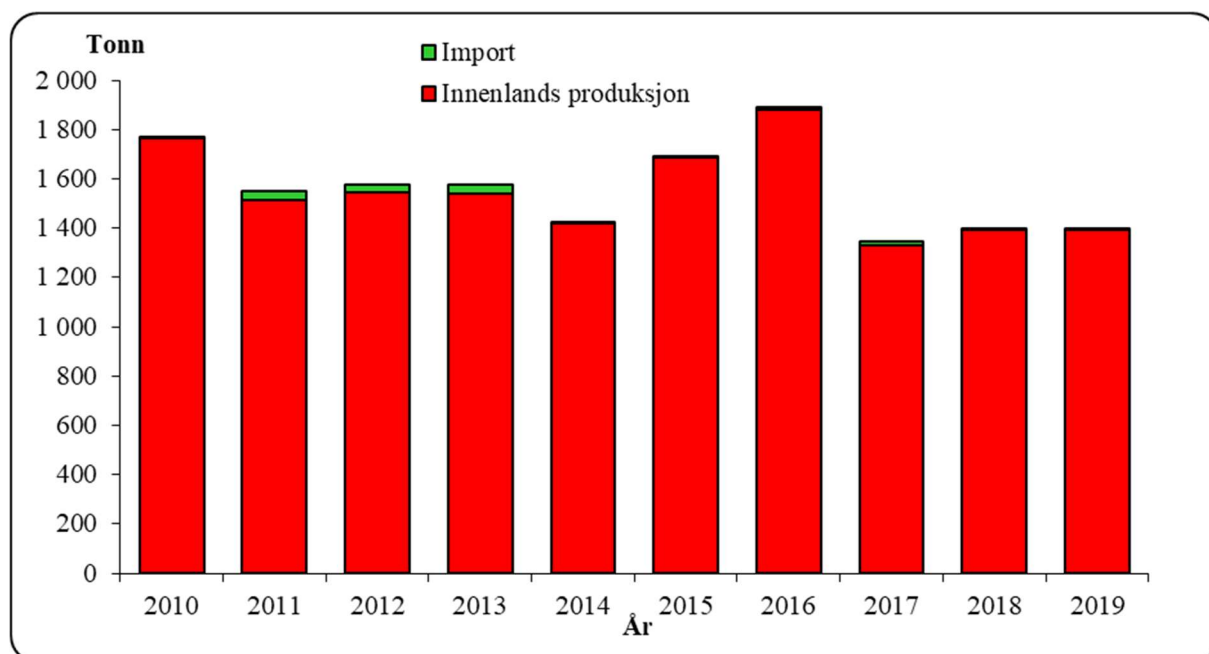
Figur 6.6.2 viser at vederlag til arbeid og egenkapital var klart høyest i sammenligningsperioden i 2010. Årsaken til nedgang i 2011 må sies å være lavere slaktekvantum og slakteripriser, i tillegg til et derav lavere tilskuddsnivå. I 2012 er vederlaget redusert som følge av reduksjon i samtlige inntektsposter og ny økning i kostnadene. Vederlaget ble ytterligere redusert i 2013 på grunn av reduksjon i inntekter og erstatninger, reduksjon i livdyrverdi, samt en betydelig økning i siidaandelens kostnader. I 2014 økte både inntekter og tilskudd, men kostnadene økte tilsvarende og man ble dermed liggende på omtrent samme nivå som i 2013. I 2015 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 85 prosent sammenlignet med 2014. Dette kom som en kombinasjon av økning i både kjøttinntekter, erstatninger og tilskudd. I 2016 ble vederlaget redusert med 18 prosent på grunn av reduksjon i kjøttinntektene, inntektene og erstatningene, samt økte kostnader. I 2017 økte vederlag til arbeid og egenkapital som følge av økning i statstilskudd og erstatninger, samt reduserte kostnader. I 2018 og 2019 økte vederlaget ytterligere som følge av økte kjøttinntekter og erstatninger og begrenset økning av kostnader. Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden er på 120 mill. 2019 kroner.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1 prosent av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 1.300 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slakting av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2019 var det 16 norske slakterier som innrapporterte slakting av norsk rein. Ingen av de utførte og innrapporterte slaktingene i perioden 2016-2019 ble utført ved finske slakteri. I kalenderåret 2015 var det til sammenligning 14 norske slakterier som innrapporterte slakting av norsk rein og 0,7 prosent av den utførte og innrapporterte slaktingen ble utført ved finske slakteri.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2010-2019 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2015	2016	2017	2018	2019
0106.0010 - Levende rein	0,14	5,00	13,61	5,65	-
0208.9021 - Hele og halve skrotter	-	-	0,02	-	-
0208.9022 - Kjøttstykker med bein	1,23	1,10	0,70	0,55	0,5
0208.9029 - Utbeinet kjøtt	0,88	4,42	3,28	2,08	2,9
0210.9903 - Saltet, tørket, røkt etc.	-	-	-	-	-
Totalt	2,26	10,52	17,61	8,28	3,4

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i 2019 hovedsakelig er utbeinet kjøtt som importeres. Importen i 2019 er fra Sverige.

Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

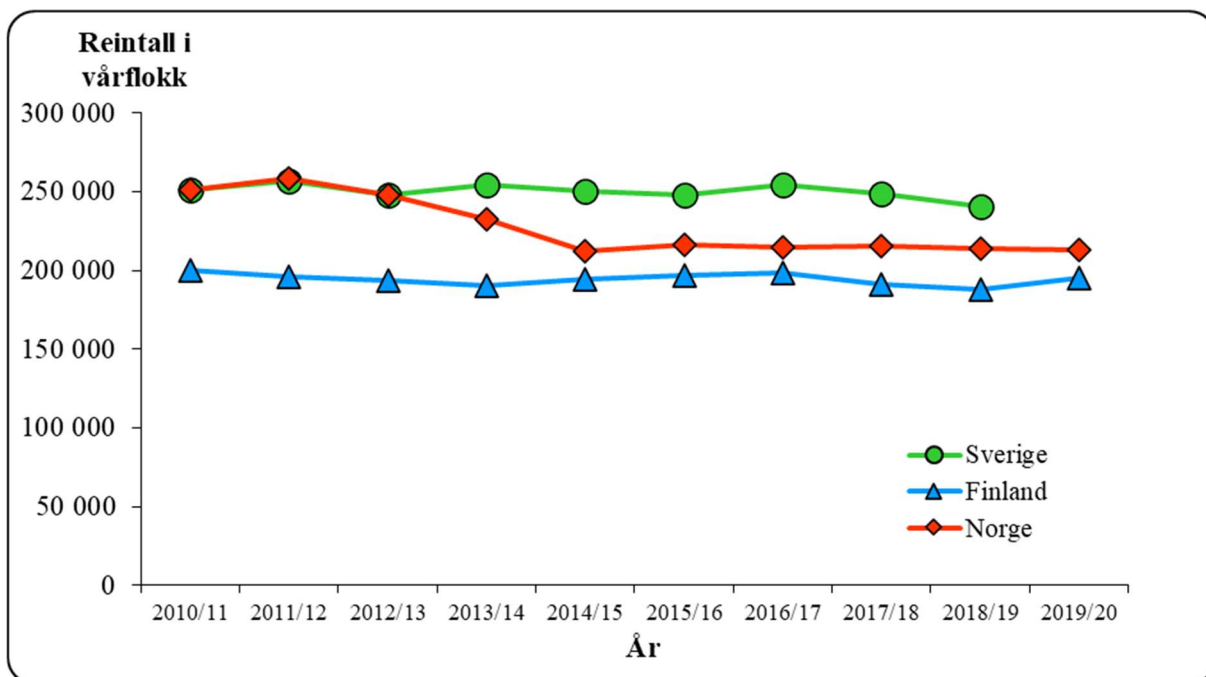
Eksport (tonn)	2015	2016	2017	2018	2019
0106.0010 - Levende rein	48,45	-	-	-	0,00
0208.9021 - Hele og halve skrotter	1,79	12,31	13,43	9,8	5,08
0208.9022 - Kjøttstykker med bein	0,01	0,11	-	-	0,04
0208.9029 - Utbeinet kjøtt	0,26	0,61	0,26	0,69	1,08
0210.9903 - Saltet, tørket, røkt etc.	-	-	-	-	-
Totalt	50,51	13,02	13,69	10,49	6,20

Tabell 6.7.2 viser at eksporten av levende rein og reinkjøtt reduseres. Eksporten av levende rein var, ifølge SSB, dyr fraktet til Sverige. Av reinkjøtt bestod eksporten i hovedsak av hele og halve skrotter som ble eksportert til Sverige. Utbeinet kjøtt ble eksportert til Danmark, Tyskland, New Zealand og USA.

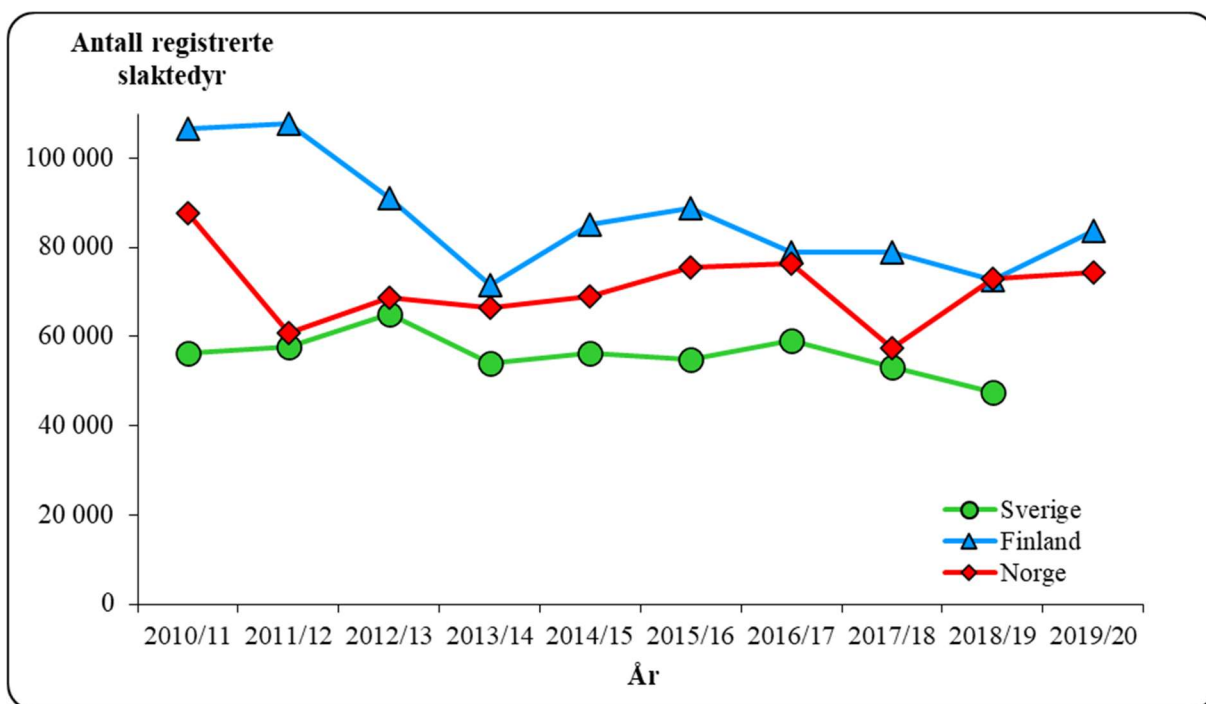
Markedssituasjonen i Sverige og Finland

Figurene 6.7.2, 6.7.3 og 6.7.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene. Tallene fra Finland og Sverige kommer fra den finske reindriftingsforeningen og det svenske Sametinget.

Tabellene viser tall for Norge og Finland til og med driftsåret 2019/2020, og for Sverige til og med driftsåret 2018/2019. Grunnen til dette er at tallene fra Sverige ikke var klare innen tidsfristen for ferdigstillelse av Totalregnskapet.

Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

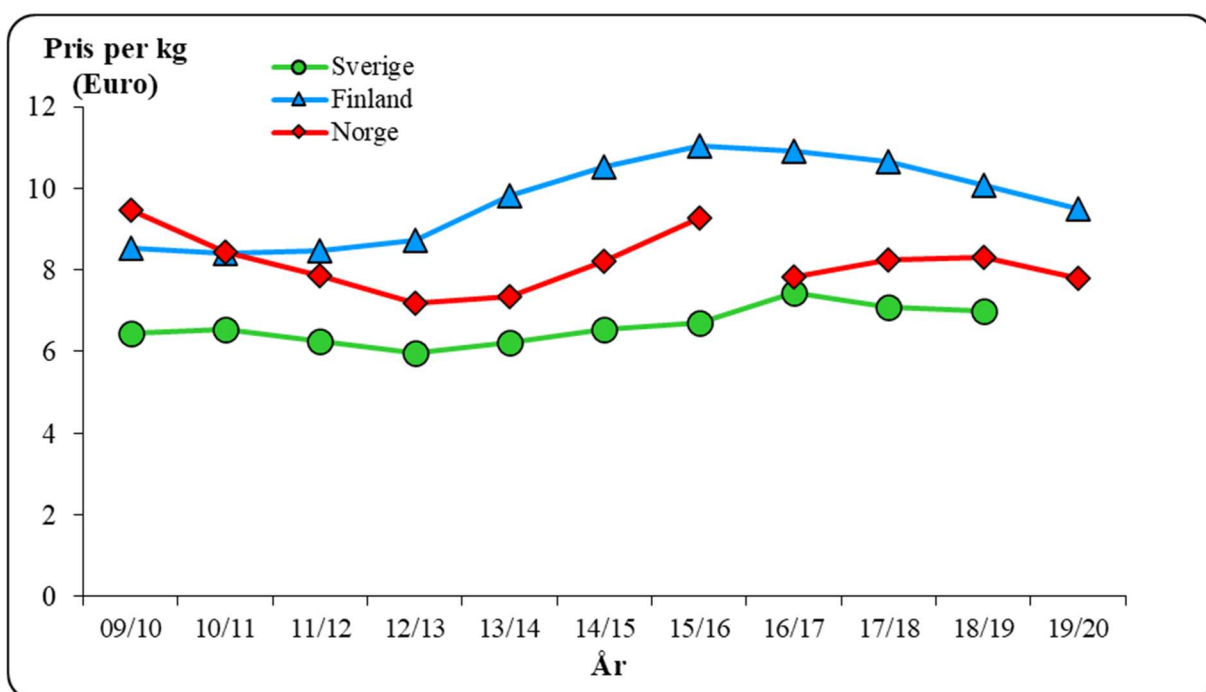
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge

Det fremgår av figur 6.7.2 at både Sverige og Finland har hatt et stabilt reintall gjennom hele perioden. Norge har, med bakgrunn i reduksjonsprosessen, en stor reduksjon i reintallet sammenlignet med årene fram til og med 2011/2012.

Figur 6.7.3 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr har vært varierende i perioden. Finland har det høyest antall slaktedyr i hele perioden med unntak av i 2018/19.

Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.

Figur 6.7.4 viser pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2019-euro. Figuren viser blant annet at spesielt Finland har hatt en positiv utvikling helt siden 2008/2009, og at prisene her de siste årene har vært høyere enn nivået i både Norge og Sverige. Etter en prisøkning i både Norge og Sverige i perioden til og med 2008/2009, har den for Norges del vært nedadgående i perioden etter – helt fram til og med 2012/2013. Vi ser at Sverige følger omtrent samme trend, men at utslagene ikke er fullt så store her. I tillegg til svingninger i markedet, kan prisøkningen og -reduksjonen i Norge imidlertid også ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Rapporteringene derfra har også basert seg på for høye bruttopriser, noe som gir seg utslag i en reduksjon på prisen fra og med driftsåret 09/10. Fra 16/17 ble prisen i Norge redusert som følge av at beregningen nå baserer seg på nettopris. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris per kg, 2019-euro)

7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen

Mange reindriftsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindriftsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindriftsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt "sum lønn med videre utenfor reindriften").

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntektspostene er datamateriale fra selvangivelser og næringsoppgaver. Disse tar primært sikte på å gi svar på kostnads- og kapitalforhold i næringen.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelslederens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Mens man tidligere korrigerer sum inntekter i forhold til antall mottatte regnskap, legges nå samtlige utøveres (innehavere og ektefeller) selvangivelser til grunn for beregningene. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigerer lønn til reindriftsutøvere som er med i tellekorpene ved tellinger. I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigerer for disse inntektene. Årsaken til dette er at bakgrunns materialet ikke gir grunnlag for å fordele lønn til reindriftsutøvere som er med i tellekorpene ved tellinger etter siidaandelslederens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2017, 2018 og 2019 (1 000 kroner)

Reinbeite- område	Gjennomsnitt per siidaandel			Totalt		
	Hovedeier	Ektefelle	Samlet	2017	2018	2019
Polmak/ Varanger	199	183	382	15 147	15 214	16 829
Karasjok	205	101	306	41 622	41 595	37 318
Øst-Finnmark	203	126	329	56 768	56 809	54 147
Vest- Finnmark	134	174	308	77 618	86 484	65 536
Troms	189	107	296	18 700	20 509	15 382
Nordland	117	117	234	14 844	14 838	9 364
Nord-Tr.lag	132	108	240	12 179	14 385	9 373
Sør-Tr./ Hedmark	100	170	270	10 794	8 991	8 103
Totalt	155	144	300	190 903	202 016	161 906

Tabell 7.1.1 viser sum lønn fordelt på hovedeier og ektefelle. Sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 162,0 mill. kroner i 2019 (202 mill. kroner i 2018).

Lønnsinntektene utenom næringen er dermed høyere enn kjøttinntektene i reindriftsnæringen, som i 2019 var på 142 mill. kroner. Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med gjennomsnittlig 155 000 kroner for siidaandelsledere og 144 000 kroner for ektefeller.

Polmak/ Varanger har høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næringen for innehaver, og sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. per siidaandel varierer fra 382 000 kroner i Polmak/Varanger til 240 000 kroner i Nord-Trøndelag.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for innehaver, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av innehaverne som har ektefeller, samt for innehavere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2019 for siidaandelsledere med ektefeller og siidaandelsledere uten ektefeller (1 000 kroner).

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt per siidaandel			
	Siidaandelsleder med ektefeller/samboer			Siidaandelsleder uten ektefeller
	Leder	Ektefelle	Samlet	Leder
Polmak/Varanger	267	474	741	157
Karasjok	144	331	475	232
Øst-Finnmark	187	382	569	211
Vest-Finnmark	121	426	547	142
Troms	198	308	507	184
Nordland	74	274	321	156
Nord-Trøndelag	169	223	392	97
Sør-Tr./Hedmark	68	283	351	195
Totalt 2019	138	359	497	169
<i>Totalt 2018</i>	<i>152</i>	<i>496</i>	<i>649</i>	<i>182</i>

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften reduseres for innehavere og for ektefeller/samboere sammenlignet med 2018.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2019 (1 000 kroner per siidaandel)

Reinbeiteområde	Lønn	Pensjoner	Annen næringsinnt.	Renter	Totalt
Polmak/Varanger	308	38	0	36	382
Karasjok	249	27	0	30	306
Øst-Finnmark	267	30	0	32	329
Vest-Finnmark	299	2	0	7	308
Troms	249	38	0	8	296
Nordland	245	-18	3	4	234
Nord-Tr.lag	197	36	2	5	240
Sør-Tr./Hedmark	288	-31	4	9	270
Totalt	272	13	1	14	300
<i>Prosent</i>	<i>91 %</i>	<i>4 %</i>	<i>0,2 %</i>	<i>5 %</i>	<i>100 %</i>

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (91 prosent). Deretter følger renter (5 prosent), pensjoner (4 prosent) og andre næringsinntekter (0,2 prosent). Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 272 000 kroner per siidaandel i samisk reindrift i 2019 (2018: 322 000 kroner).

Siidaandelsleders samlede inntekt utenom næring er fordelt med 78 prosent på lønn, 13 prosent på pensjoner, 0,4 prosent på andre næringsinntekter og 8 prosent på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 104 prosent, -5 prosent, 0 prosent og 1 prosent. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant innehavere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2019 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner	Menn	Inntekt < 200 000		Inntekt ≥ 200 000	
			Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	85 %	48 %	9 %	80 %	91 %	20 %
Karasjok	86 %	63 %	21 %	76 %	79 %	24 %
Øst-Finnmark	86 %	59 %	17 %	77 %	83 %	23 %
Vest-Finnmark	88 %	69 %	26 %	76 %	74 %	24 %
Troms	67 %	63 %	13 %	77 %	88 %	23 %
Nordland	83 %	53 %	80 %	82 %	20 %	18 %
Nord-Tr.lag	88 %	50 %	43 %	88 %	57 %	13 %
Sør-Tr./Hedmark	60 %	56 %	67 %	93 %	33 %	7 %
Totalt 2019	83 %	63 %	28 %	79 %	72 %	21 %
<i>Totalt 2018</i>	<i>88 %</i>	<i>62 %</i>	<i>21 %</i>	<i>77 %</i>	<i>79 %</i>	<i>23 %</i>

Tabell 7.1.4 viser at 83 prosent av de kvinnelige og 63 prosent av de mannlige siidaandelslederne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2019. Videre viser tabellen at 28 prosent av de kvinnelige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften. 79 prosent av de mannlige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller og samboere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2019 (prosent)

Reinbeite- område	Kvinner	Menn	Inntekt < 200 000 utenfor reindriften		Inntekt ≥ 200 000 utenfor reindriften	
			Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	100 %	83 %	18 %	40 %	82 %	60 %
Karasjok	87 %	43 %	10 %	33 %	90 %	67 %
Øst-Finnmark	91 %	62 %	13 %	38 %	87 %	63 %
Vest-Finnmark	94 %	80 %	10 %	50 %	90 %	50 %
Troms	87 %	67 %	38 %	50 %	62 %	50 %
Nordland	81 %	100 %	0 %	50 %	100 %	50 %
Nord-Tr.lag	69 %	100 %	18 %	67 %	82 %	33 %
Sør-Tr./Hedmark	94 %	50 %	7 %	100 %	93 %	0 %
Totalt 2019	89 %	71 %	13 %	50 %	88 %	50 %
<i>Totalt 2018</i>	<i>91 %</i>	<i>73 %</i>	<i>15 %</i>	<i>47 %</i>	<i>85 %</i>	<i>53 %</i>

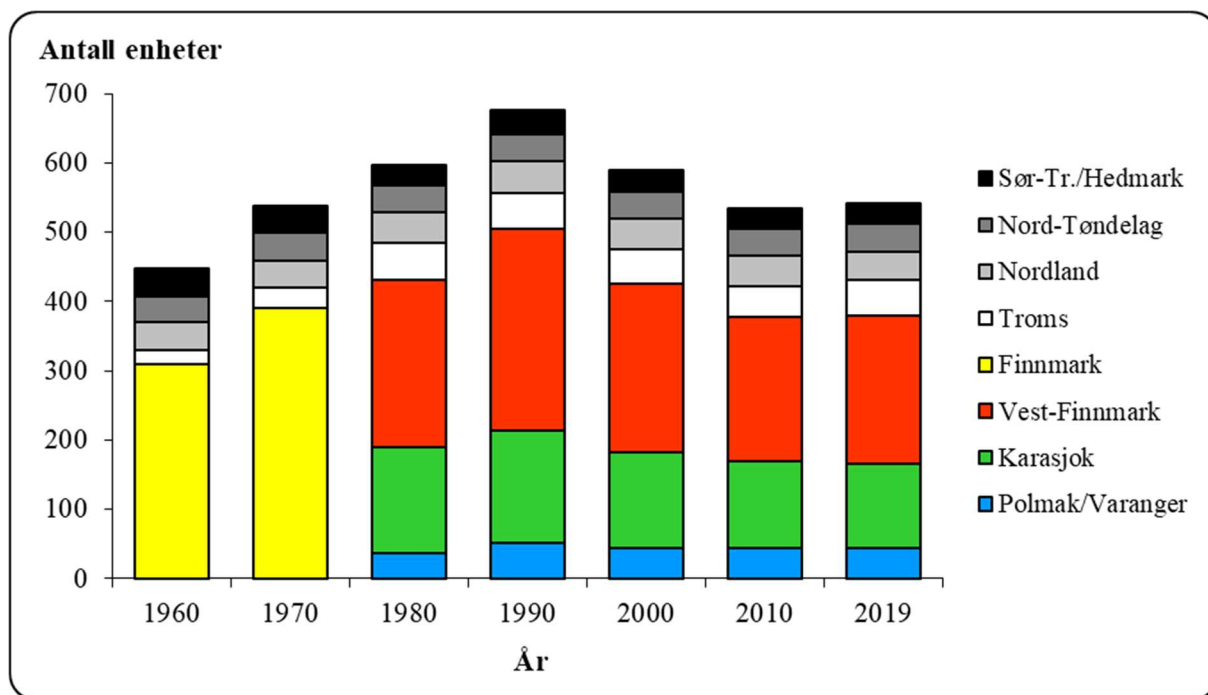
Det går frem av tabell 7.1.5 at 89 prosent av de kvinnelige og 71 prosent av de mannlige ektefellene og samboerne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2019. Av kvinnene er det 88 prosent som tjener over 200 000 kroner utenfor reindriften og 13 prosent som tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften, mens hos de mannlige er det 50 prosent som tjener over 200 000 kroner utenfor reindriften og 50 prosent som tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften. På bakgrunn av tabell 7.1.5 kan en derfor trekke den konklusjonen at ektefellers og samboeres inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelens økonomi. Dette gjelder i særlig grad bidraget fra kvinnelige ektefeller og samboere, ettersom det er en relativt høy andel av kvinnelige ektefeller og samboere som har til dels betydelige lønnsinntekter. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten overstiger 50 000 kroner og det leveres egen næringsoppgave. Da det er vanskelig å skille ut disse, blir de i dette tilfellet regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

I reindriftsloven av 1978 ble driftsenhet innført som grunnenhet. Før 1978 ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein per familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis beskrivelse av befolknings- og sysselsettingsnivået i næringen. Heller ikke begrepet driftsenhet var entydig. Siden begrepet siidaandel erstattet begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriftsloven trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.

Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1960 til 2019 er vist i figur 7.2.1. Fram til 1990 inneholder figuren også dem som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter.

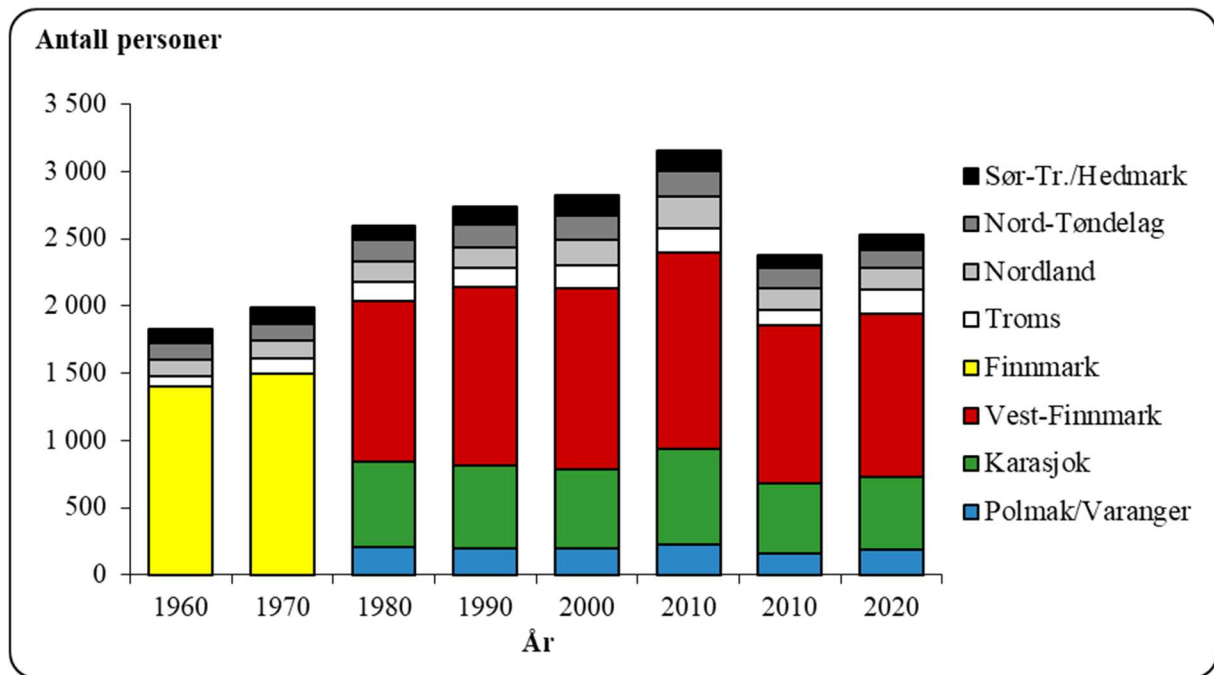
Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2019

I Finnmark økte antallet enheter med 195 fra 1960 til 1990. Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Selv om det var et uttrykt ønske om å begrense etableringen av nye enheter på grunn av ressursituasjonen, hadde man så sent som i perioden 1985 til 1988 en økning på 44 enheter i Finnmark. Det meste av denne økningen var imidlertid en offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1960 til 1990. Økningen skyldes blant annet overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde. Dette gjaldt distrikter som ligger nord for Vestfjorden.

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1960 til 1990 var en betydelig økning i antall enheter registrert i reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall personer tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk reduksjon i antall enheter, mens antall personer knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Reduksjonen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark. Programmet innebar blant annet en ordning med omstillingslønn for reineiere som avviklet driften, samt et tilpasset utdanningstilbud og tilrettelegging av sysselsetting for tidligere reindriftsutøvere og for ungdom i reindriftsmiljøet. Etter 1997 økte antallet siidaandeler, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært med i Omstillingsprogrammet kom tilbake til næringen.

Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2020

Tallmaterialet for antall personer i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall personer er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt. Fra og med 2018 er antall personer i figur 7.2.2 personer med rein registrert i melding om reindrift, da dette gir et mer riktig bilde av hvor mange som driver med reindrift. Figuren viser også to søyler for 2010 der søylen med flest personer viser personer registrert i melding om reindrift med og uten rein, mens den andre søylen er personer med rein. I publikasjoner før 2017 er antallet personer i siidaandelen med og uten rein.

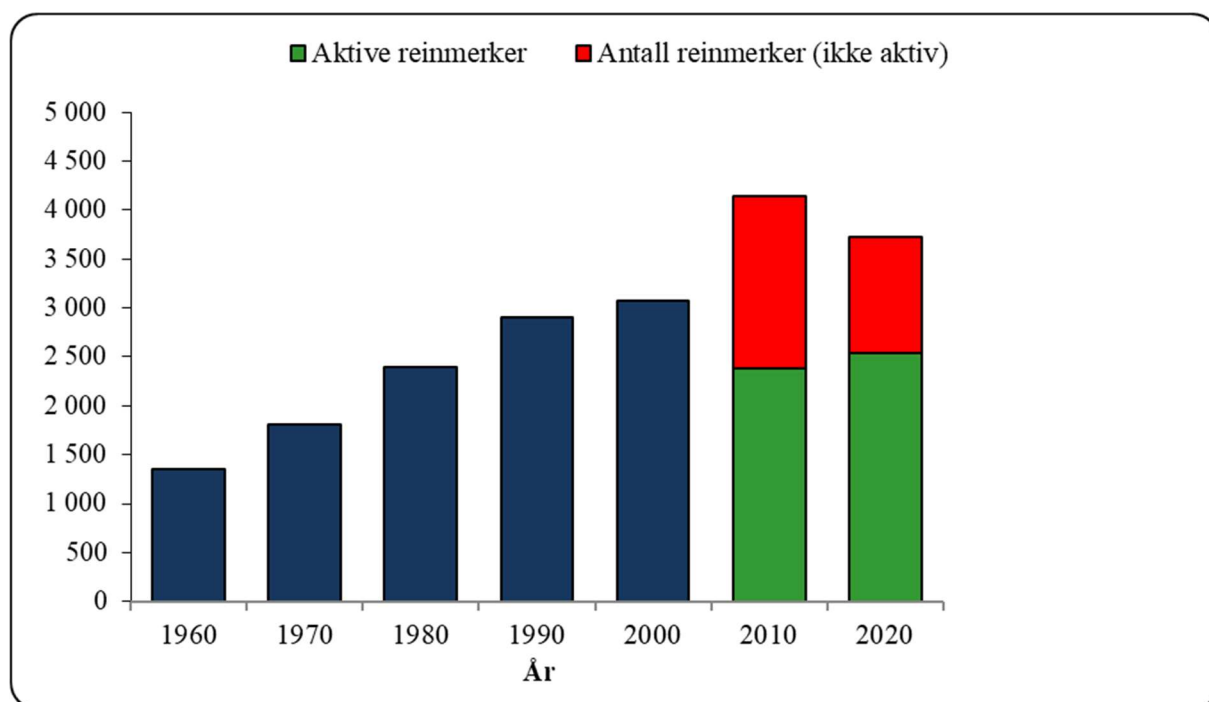
Opplysningene omfatter i hovedsak personer som etter reindriften § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsleder, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindriften § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltpersoner eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.1 viser utviklingen i antall personer per familieenhet/driftsenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1960 til 2020. På samme måte som i figur 7.2.2 er antall personer i tabellen i 2020 antall personer med rein registrert i melding om reindrift. I 2010 vises to tallserier, den første personer med og uten rein, og den andre med rein.

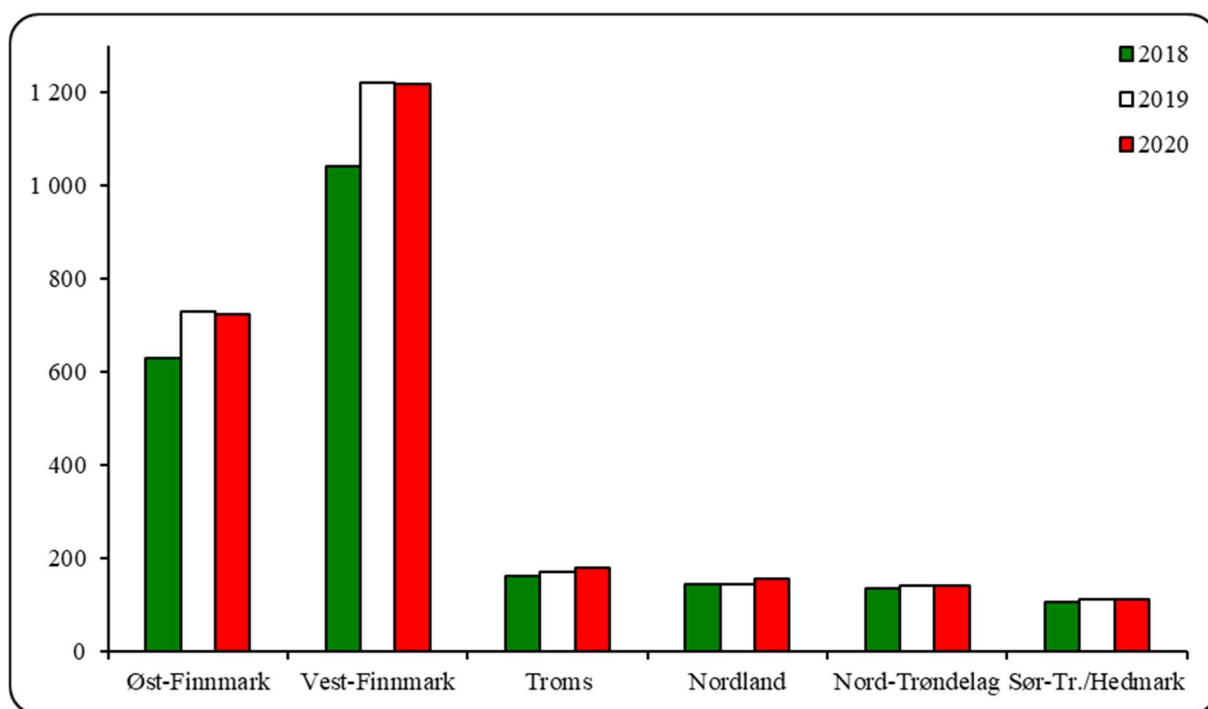
Tabell 7.2.1 Antall personer per enhet (siidaandel/familieenhet)

Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2010	2020
Polmak/Varanger			5,8	3,9	4,4	5,2	3,6	4,3
Karasjok			4,1	3,7	4,5	5,7	4,2	4,4
Vest-Finnmark			4,9	4,6	5,9	7,0	5,6	5,7
Finmark	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,3	4,9	5,1
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	4,0	2,5	3,4
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,5	3,8	3,8
Nord-Trøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	3,7	3,6
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,2	3,4	3,8
Totalt samisk reindrift	4,1	3,7	4,3	4,0	5,0	5,9	4,5	4,7

Figur 7.2.3 viser antall registrerte reinmerker i perioden 1960 – 2020. Tallene er hentet fra merkeregisteret over reinmerker. Det gjøres oppmerksom på at tallene også inkluderer merker uten rein, og det totale antallet merker er dermed ikke ensbetydende med antall reineiere eller antall aktive merker. Aktive merker er vist i figur 7.2.4. Antall aktive merker i 2020 er 2 538, det vil si med rein registrert på dette merket.

Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2019

Figur 7.2.4 Antall aktive merker i perioden 2018-2020

Syssetting

Metode for beregning av arbeidsforbruk i samisk reindrift bygde lenge på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. En ny arbeidstidsundersøkelse ble ferdigstilt senhøsten 2013, og beregningene i publikasjonene fra og med 2013 er dermed gjort på grunnlag av denne.

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, utøverens alder, innehavers kjønn, om siidaandelen ledes sammen med ektefelle, samt antall reineiere i siidaandelen.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Det kan mange ganger være vanskelig å måle reell arbeidstid, samt hvordan den enkelte registrerer ventetid og den tiden som går med til å forflytte seg etter flokken. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i tamreinlagene ble tidligere beregnet som et fast antall rein per årsverk. Fra og med 2018 baserer årsverk for tamreinlagene seg på tamreinlagenes egne beregninger.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2020 er spesifisert i tabell 7.2.2. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer for siidaandelene.

Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2020

Reinbeite- område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk
Polmak/Varanger	2 001	1,11	49	500
Karasjok øst	3 749	2,08	108	204
Karasjok vest	3 502	1,95	136	172
Øst-Finnmark	3 182	1,77	293	239
Kautokeino øst	2 808	1,56	95	244
Kautokeino midt	3 464	1,92	181	177
Kautokeino vest	2 846	1,58	89	265
Vest-Finnmark	3 111	1,73	365	216
Troms	2 822	1,57	80	152
Nordland	3 027	1,68	67	205
Nord-Trøndelag	2 321	1,29	50	277
Sør-Tr./Hedmark	2 995	1,66	50	276
Tamreinlag			23	504
Totalt gjennomsnitt	3 035	1,69	928	231

Tabell 7.2.2 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk per enhet, har Polmak/Varanger det laveste arbeidsforbruket (2 001 timer og 1,11 årsverk) og Karasjok øst det høyeste (3 749 timer og 2,08 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift i 2020 gir et gjennomsnitt på 1,69 årsverk per siidaandel.

Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.3.

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2016-20

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	47	48	48	49	49
Karasjok	239	232	232	244	245
Øst-Finnmark	287	280	280	293	293
Vest-Finnmark	355	369	344	365	365
Troms	69	79	80	80	80
Nordland	68	72	69	67	67
Nord-Trøndelag	53	51	51	50	50
Sør-Tr./Hedmark	46	48	49	50	50
Tamreinlag	41	41	20	20	23
Totalt antall årsverk	918	939	893	925	928

Vi ser at antall årsverk i reindriftsnæringen har holdt seg forholdsvis stabilt fra og med 2015. Dette kan ha sammenheng med den nye arbeidstidsundersøkelsen, hvor beregningen som tidligere nevnt baserer seg på flere faktorer og resultatet dermed er blitt mindre utsatt for store variasjoner som følge av enkeltfaktorer. Vi ser imidlertid at det i 2016 var en reduksjon på 43 årsverk sammenlignet med 2015. Dette har sammenheng med en stor reduksjon av reintallet, samt at antall reineiere i siidaandelene er redusert med 10 prosent i forhold til 2015.

Reduksjonen i antall reineiere kan ha flere årsaker. Fra og med driftsåret 13/14 ble det blant annet innført en generell regel om at minst 85 prosent av reintallet i siidaandelen skal eies av siidaandelens leder eller dens nærmeste familie, for å unngå avkortning i tilskuddsutbetalinger. Dette kan ha medført en endring av eierstrukturen/antall reineiere, og herunder en generell opprydding i strukturen og sammensetningen i siidaandelene. Fra 2019 til 2020 var det en økning på 3 årsverk.

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.4. Fra og med 2008 er tallet definert som antall siidaandeler med rein, og tallserien er også korrigert i forhold til tidligere års publikasjoner.

Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene

Reinbeiteområde	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44
Karasjok	123	122	124	122	122	122	122	122	122	121
Øst-Finnmark	167	166	168	166	166	166	166	166	166	165
Vest-Finnmark	208	207	209	209	209	210	214	211	211	214
Troms	44	48	48	47	48	50	50	51	51	52
Nordland	44	39	39	41	42	42	42	42	40	41
Nord-Trøndelag	39	39	39	39	39	39	39	39	39	40
Sør-Tr./Hedmark	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Totalt samisk reindrift	532	529	533	532	534	537	541	539	537	542

Tabell 7.2.5 viser utviklingen i antall personer i samisk reindrift den siste tiårsperioden. Fra og med 2010 er antall personer i tabellen personer registrert med rein, da dette gir et mer riktig bilde av hvor mange som driver med reindrift. 2014 mangler da vi ikke har tallmateriale fra dette året.

Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polmak/Varanger	157	162	177	177	168	165	168	170	186	187
Karasjok	528	481	530	528	498	514	472	460	543	537
Øst-Finnmark	685	643	707	705	666	679	640	630	729	724
Vest-Finnmark	1 170	1 208	1 213	1 213	1 221	1 094	1 200	1 041	1 220	1 218
Troms	112	109	115	115	149	79	154	163	172	179
Nordland	166	155	159	159	161	135	159	146	145	157
Nord-Trøndelag	146	145	146	146	145	141	139	137	142	142
Sør-Tr./Hedmark	103	103	99	100	104	90	108	105	113	113
Totalt samisk reindrift	2 382	2 363	2 439	2 438	2 446	2 218	2 400	2 222	2 521	2 533

Likestilling i reindriften

Tabell 4.6.1 (under kapittel 4.6) viser det totale antall beregnede årsverk i reindriftsnæringen. Etter arbeidstidsundersøkelsen som er beskrevet i kapittel 3.2 har vi særskilt beregnet kvinners innsats og betydning for reindriften. Antall årsverk utført av kvinner framkommer i tabell 7.2.6 nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at beregningene er utført med bakgrunn i kvinnelige innehaveres, samt kvinnelige ektefellers arbeidsinnsats, og at arbeidstiden til andre medlemmer av siidaandelen ikke er iberegnet.

Ved beregning av antall årsverk utført av kvinner tas det hensyn til antall kvinnelige innehavere i felles siidaandel, antall kvinnelige siidandelsinnehavere med ektefelle, om den eventuelle ektefellen selv er aktiv reindrifutøver, samt antall kvinnelige ektefeller i de siidaandeler som har mannlig innehaver og som ikke er fellesandel.

Det beregnede arbeidsforbruket for kvinner i 2019 er spesifisert i tabell 7.2.6. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer.

Tabell 7.2.6 Arbeidsforbruk for kvinner i 2019

Reinbeite- område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk	Antall siidaandeler
Polmak/Varanger	532	0,30	13,01	471	44
Karasjok øst	581	0,32	16,79	286	52
Karasjok vest	392	0,22	15,24	406	70
Øst-Finnmark	488	0,27	45,04	380	166
Kautokeino øst	553	0,31	18,74	305	61
Kautokeino midt	462	0,26	24,12	373	94
Kautokeino vest	397	0,22	12,34	428	56
Vest-Finnmark	471	0,26	55,21	362	211
Troms	560	0,31	15,86	191	51
Nordland	596	0,33	13,25	240	40
Nord-Trøndelag	550	0,31	11,91	299	39
Sør-Tr./Hedmark	580	0,32	9,66	322	30
Totalt	506	0,28	151	331	537
<i>Totalt 2018</i>	<i>497</i>	<i>0,28</i>	<i>149</i>	<i>294</i>	<i>539</i>

Tabell 7.2.6 viser at det i 2019 var totalt 151 årsverk utført av kvinner i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer per andel er høyest i Nordland og Nord-Trøndelag, og lavest i Kautokeino vest. Differansen er på 199 timer. Målt i antall rein per årsverk (rein med kvinnelig eier) varierer arbeidsforbruket fra 191 rein i Troms til 471 rein i Polmak/Varanger.

Tabell 7.2.7 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig innehaver, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelslederens alder.

Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2020 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	7	1	4	2	-	1	6	-
Karasjok	17	2	9	6	9	6	2	-
Øst-Finnmark	24	3	13	8	9	7	8	-
Vest-Finnmark	24	8	8	8	5	16	3	-
Troms	10	1	5	4	4	5	1	-
Nordland	7	2	3	2	2	2	3	-
Nord-Trøndelag	5	-	4	1	1	1	3	-
Sør-Tr./Hedmark	4	-	2	2	-	-	4	-
Totalt	74	14	35	25	21	31	22	0
<i>Totalt 2019</i>	<i>78</i>	<i>13</i>	<i>39</i>	<i>26</i>	<i>23</i>	<i>32</i>	<i>23</i>	<i>0</i>

Det fremgår av tabell 7.2.7 at det i 2020 er til sammen 74 kvinnelige siidaandelsledere. Dette utgjør 13,7 prosent av det totale antallet siidaandelsledere. Majoriteten av de kvinnelige innehaverne er mellom 31 og 50 år.

Tabell 7.2.8 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig innehaver, mens tabell 7.2.9 viser en oversikt over antall felles siidaandelsledere. Beregningene er basert på data fra melding om reindrift for driftsåret 2019/2020. Reintall er hentet fra melding om reindrift. Det gjøres oppmerksom på at noen av disse er innehavere for siidaandeler med 0 rein i beholdningen, og at de dermed ikke er å betegne som aktive siidaandeler, men fortsatt er registrert i systemet. Da totalregnskapet baserer seg på tall ned til sonenivå, velger vi å ikke gå nærmere inn på de enkelte siidaandeler og definere hvorfor reintallet ligger på 0. Dette er imidlertid forklaringen på avviket mellom tabell 7.2.4 Antall siidaandeler og tabell 7.2.6 – 7.2.8 Siidaandeler fordelt på kvinnelige, mannlige og fellesinnehavere.

Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2020 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	30	3	16	11	1	2	23	5
Karasjok	79	19	32	28	8	29	37	4
Øst-Finnmark	109	22	48	39	9	31	60	9
Vest-Finnmark	137	28	75	34	32	61	40	4
Troms	35	2	21	12	5	21	9	-
Nordland	24	1	15	8	6	6	12	-
Nord-Trøndelag	23	3	10	10	-	6	17	-
Sør-Tr./Hedmark	21	1	8	12	1	2	18	-
Totalt	349	57	177	115	53	127	156	13
<i>Totalt 2019</i>	<i>342</i>	<i>48</i>	<i>179</i>	<i>115</i>	<i>50</i>	<i>134</i>	<i>145</i>	<i>13</i>

Tabell 7.2.8 viser at det i 2020 er 349 mannlige siidaandelsledere. Dette utgjør 65 prosent av det totale antallet innehavere. I likhet med de kvinnelige siidaandelslederne, er også hoveddelen av de mannlige innehaverne mellom 31 og 50 år.

Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2020

Reinbeiteområde	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	7	2	2	3	-
Karasjok	24	6	8	8	2
Øst-Finnmark	31	8	10	11	2
Vest-Finnmark	52	12	28	10	2
Troms	7	2	5	-	-
Nordland	9	2	2	5	-
Nord-Trøndelag	11	1	2	8	-
Sør-Tr./Hedmark	5	-	1	4	-
Totalt	115	25	48	38	4
<i>Totalt 2019</i>	<i>120</i>	<i>25</i>	<i>52</i>	<i>38</i>	<i>5</i>

Tabell 7.2.9 viser at det i 2020 er 115 enheter med felles siidaandel. Dette utgjør 21 prosent av det totale antallet innehavere. Hoveddelen av innehaverne er ledere for siidaandeler med mellom 101 og 250 rein.

Tabell 7.2.10 Fordeling av siidaandelsleders alder i 2010, 2015 og 2020

Reinbeiteområde	2010			2015			2020		
	<= 30	31-50	> 50	<= 30	31-50	> 50	<= 30	31-50	> 50
Polmak/Varanger	14 %	41 %	45 %	11 %	48 %	41 %	11 %	55 %	34 %
Karasjok	12 %	47 %	41 %	18 %	42 %	40 %	18 %	39 %	43 %
Øst-Finnmark	13 %	45 %	42 %	16 %	43 %	40 %	16 %	43 %	40 %
Vest-Finnmark	13 %	49 %	38 %	9 %	50 %	41 %	17 %	47 %	35 %
Troms	4 %	39 %	57 %	8 %	45 %	47 %	6 %	56 %	38 %
Nordland	7 %	48 %	45 %	7 %	55 %	38 %	8 %	48 %	45 %
Nord-Trøndelag	8 %	49 %	44 %	10 %	36 %	54 %	8 %	41 %	51 %
Sør-Tr./Hedmark	7 %	43 %	50 %	0 %	43 %	57 %	3 %	40 %	57 %
Totalt	11 %	47 %	43 %	10 %	46 %	43 %	14 %	46 %	40 %

Tabell 7.2.10 viser fordeling av siidaandelsleders alder på områdenivå i 2010, 2015 og 2020. Aldersstrukturen har vært tilnærmet lik i sammenligningsperioden, og det er flest siidaandelsledere i aldersgruppen 31-50 år.

Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2020 etter reineierens kjønn (prosent)

Reinbeite- område	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/ Varanger	26 %	74 %
Karasjok	25 %	75 %
Øst-Finnmark	25 %	75 %
Vest-Finnmark	27 %	73 %
Troms	26 %	74 %
Nordland	26 %	74 %
Nord-Trøndelag	26 %	74 %
Sør-Tr./Hedmark	23 %	77 %
Totalt	26 %	74 %
<i>Totalt 2019</i>	<i>25 %</i>	<i>75 %</i>

Tabell 7.2.11 viser at 26 prosent av reintallet i 2020 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.12 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2020 etter reineierens medlemstype (prosent)

Reinbeite- område	Fordeling reintall prosent		
	Innehaver	Ektef./ sambo.	Andre
Polmak/Varanger	73 %	3 %	24 %
Karasjok	73 %	3 %	25 %
Øst-Finnmark	73 %	3 %	24 %
Vest-Finnmark	57 %	6 %	37 %
Troms	75 %	4 %	21 %
Nordland	74 %	5 %	21 %
Nord-Trøndelag	81 %	3 %	16 %
Sør-Tr./Hedmark	78 %	4 %	19 %
Totalt	68 %	4 %	28 %
<i>Totalt 2019</i>	<i>67 %</i>	<i>5 %</i>	<i>28 %</i>

Tabell 7.2.12 viser at siidaandelsledere står oppført som eiere av 68 prosent av reintallet i 2020, mens ektefeller/samboere og andre eier henholdsvis 4 prosent og 28 prosent av reintallet.

Aldersstruktur og fordeling av reintall

Tabell 7.2.13 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift etter reneiers alder (prosent)

Reinbeite- område	2010			2015			2020		
	Alder			Alder			Alder		
	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50
Polmak/Varanger	24 %	38 %	38 %	20 %	41 %	39 %	15 %	54 %	31 %
Karasjok øst	14 %	46 %	40 %	23 %	41 %	36 %	25 %	28 %	47 %
Karasjok vest	24 %	47 %	29 %	25 %	42 %	34 %	19 %	42 %	39 %
Øst-Finnmark	21 %	44 %	35 %	22 %	41 %	36 %	19 %	42 %	39 %
Kautokeino øst	22 %	57 %	21 %	20 %	51 %	28 %	21 %	50 %	29 %
Kautokeino midt	22 %	48 %	30 %	20 %	51 %	29 %	20 %	51 %	29 %
Kautokeino vest	19 %	44 %	38 %	15 %	47 %	39 %	16 %	43 %	41 %
Vest-Finnmark	21 %	49 %	30 %	19 %	50 %	31 %	19 %	48 %	33 %
Troms	11 %	35 %	54 %	16 %	41 %	43 %	12 %	54 %	34 %
Nordland	13 %	48 %	39 %	17 %	49 %	34 %	15 %	44 %	41 %
Nord-Trøndelag	16 %	46 %	38 %	15 %	39 %	46 %	13 %	42 %	45 %
Sør-Tr./Hedmark	11 %	45 %	43 %	7 %	42 %	51 %	6 %	41 %	53 %
Totalt	19 %	46 %	35 %	19 %	45 %	36 %	17 %	45 %	38 %

Tabell 7.2.14 Fordeling av siidaandelsleders reintall i samisk reindrift etter siidaandelsleders alder (prosent)

Reinbeite- område	2010			2015			2020		
	Alder			Alder			Alder		
	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50
Polmak/Varanger	16 %	43 %	41 %	9 %	52 %	40 %	10 %	60 %	30 %
Karasjok øst	3 %	54 %	44 %	15 %	52 %	34 %	18 %	31 %	51 %
Karasjok vest	13 %	57 %	30 %	19 %	48 %	33 %	10 %	49 %	41 %
Øst-Finnmark	11 %	51 %	38 %	14 %	51 %	35 %	13 %	47 %	40 %
Kautokeino øst	12 %	63 %	25 %	5 %	60 %	35 %	14 %	65 %	21 %
Kautokeino midt	7 %	54 %	38 %	7 %	56 %	37 %	15 %	57 %	27 %
Kautokeino vest	8 %	47 %	45 %	4 %	49 %	47 %	5 %	52 %	42 %
Vest-Finnmark	9 %	55 %	36 %	6 %	55 %	40 %	12 %	58 %	31 %
Troms	3 %	36 %	61 %	6 %	46 %	47 %	6 %	62 %	32 %
Nordland	1 %	58 %	41 %	8 %	58 %	35 %	6 %	51 %	43 %
Nord-Trøndelag	3 %	52 %	45 %	5 %	41 %	54 %	7 %	43 %	50 %
Sør-Tr./Hedmark	4 %	47 %	49 %	0 %	44 %	56 %	0 %	41 %	59 %
Totalt	8 %	52 %	40 %	8 %	51 %	41 %	10 %	51 %	39 %

Tabellene 7.2.13 og 7.2.14 viser at reintallet fordelt etter alder har holdt seg veldig stabilt i perioden 2010-2020, både når det gjelder fordeling av totalt reintall og siidaandelsleders reintall.

Tabell 7.2.15 viser siidaandelsleders reintall i samisk reindrift fordelt etter siidaandelsleders alder. Det gjøres oppmerksom på at i enkelte siidaandeler har ikke leder rein, mens andre medlemmer i siidaandelen er reineiere.

Tabell 7.2.15 a) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2020 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2020				
	Antall enheter	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	66	15 %	61 %	23 %	2 %
30-50	250	12 %	39 %	44 %	4 %
51-67	177	16 %	36 %	47 %	2 %
> 67	24	29 %	38 %	25 %	8 %
Totalt	517	15 %	41 %	42 %	3 %

Tabell 7.2.15 a) viser at i 2020 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppen under 30 år et reintall på mellom 100 og 250. I aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall på mellom 251-600, mens i gruppen med siidaandelsleder på over 67 år hadde flest et reintall på mellom 100 -250.

Tabell 7.2.15 b) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2015 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2015				
	Antall enheter	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	48	10 %	60 %	27 %	2 %
30-50	250	13 %	40 %	44 %	3 %
51-67	198	25 %	35 %	39 %	2 %
> 67	24	21 %	50 %	21 %	8 %
Totalt	520	18 %	40 %	39 %	3 %

Tabell 7.2.15 b) viser at i 2015 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppene under 30 år og over 67 år et reintall på mellom 100 og 250, mens i aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall mellom 251 og 600.

Tabell 7.2.15 c) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2010 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2010				
	Antall enheter	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	52	25 %	40 %	31 %	4 %
30-50	252	11 %	34 %	49 %	6 %
51-67	204	19 %	34 %	43 %	4 %
> 67	22	36 %	27 %	23 %	14 %
Totalt	530	16 %	35 %	44 %	5 %

Tabell 7.2.15 c) viser at i 2010 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppen under 30 år et reintall på mellom 100 og 250, i aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall mellom 251 og 600 og i aldersgruppen over 67 år hadde flest et reintall på under 100.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalgs oppgave er å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget peker også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av virkemidler over reindriftsavtalen.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i samlet livdyrverdi)
- Statstilskudd
- Erstatninger
- Kostnader

Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier inkludert bonus, samt beregnet privat forbruk og omsetning. Inntektene fra privat slakteuttak og omsetning er beregnet ut fra samme priser som fra slakterier. Fra og med 1997 til og med 2014 var grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning 20 dyr per siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene. Fra og med 2015 benyttes tall fra reineiernes melding om reindrift.

Økonomisk utvalg henviser til avsnitt om pris under kap. 3.2, for beskrivelse av inntekts- og kostnadsreduksjonen fra 2015 til 2016. Jfr. beskrivelsen i kap. 3.2 er det i dette kapitlet markert brudd i inntekts- og kostnadslinjene i figurene.

Statstilskuddene omfatter direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, tilskudd til tilleggsnæringer, Utviklingsprogrammet og konfliktforebyggende tiltak mot rovvilt.

Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og bil.

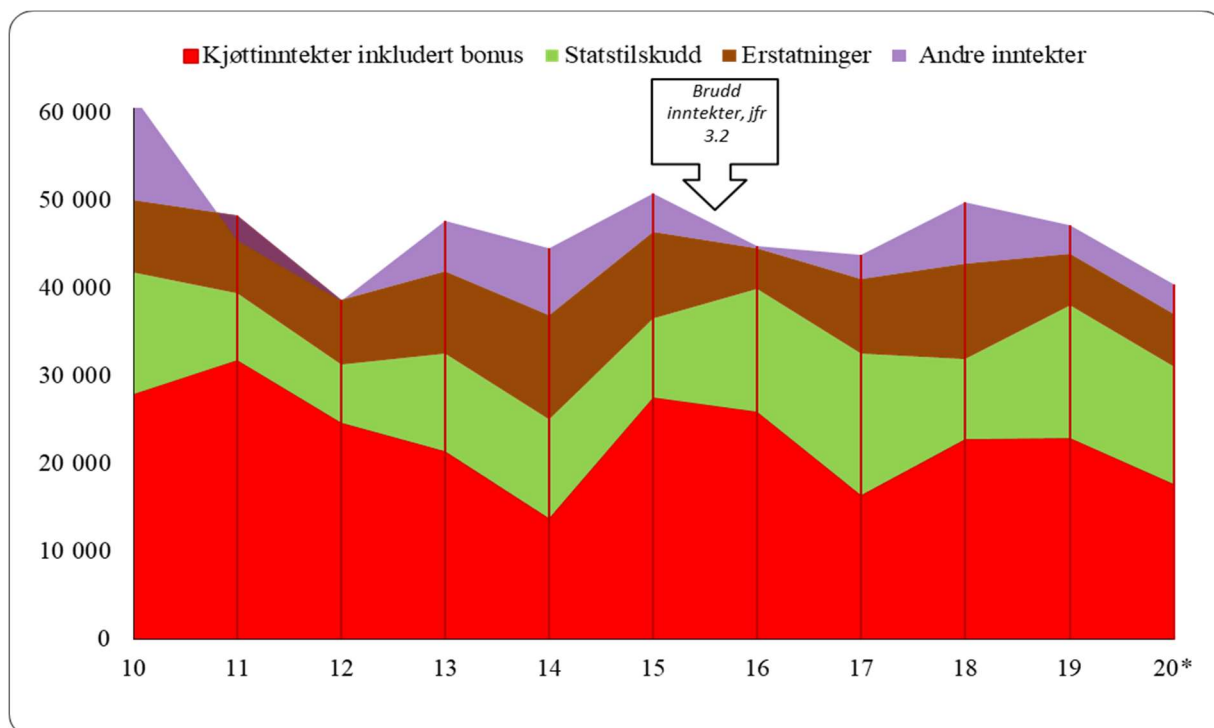
Kostnadene omfatter siidaandelenes kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene.

CWD (Chronic Wasting Disease) er påvist i Nordfjella Villreinområde. På grunn av smitte til tamreindriften skaper dette utrygge forhold for reinbeiteområdene i Trøndelag og for

tamreinlagene. Prøvetaking under slakteuttaket skaper en ekstra belastning, og det er satt begrensninger for sanking av lav i området på grunn sykdommen.

Polmak/Varanger

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019-kroner)

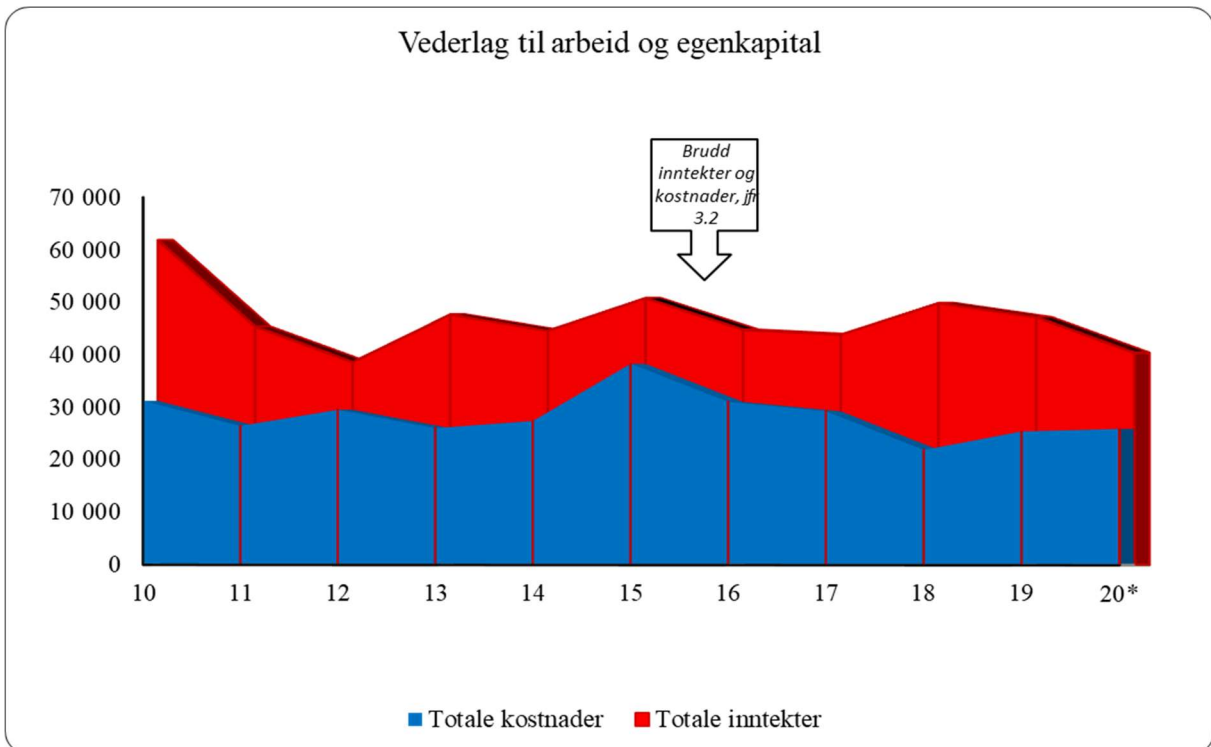
Det totale oversiktsbildet viser at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger har vært best i 2015. Sammenlignet med øvrige områder har Polmak/Varanger gjennom hele perioden utpekt seg som et område med sunn økonomi. Som den eneste av sonene i Øst-Finnmark har Polmak/Varanger et positivt vederlag til arbeid og egenkapital gjennom hele sammenligningsperioden.

Kjøttinntektene var i 2011 på høyeste nivå i sammenligningsperioden. Vi ser at 2015 ble tilnærmet like bra som 2011, og forklaringen er den samme for alle tre årene, et høyt slakteuttak kombinert med høye priser som resulterer i et bra inntektsnivå. Lave kostnader var med på å bidra til et godt resultat på vederlaget til arbeid og egenkapital. Fra og med 2013 snudde imidlertid dette, og som følge av reduksjon i slakteuttaket i 2013 og 2014 ble også kjøttinntektene redusert. Det har periodevis vært problemer med låste beiter i området. Under slike forhold har reinen blitt føret. Låste beiter kan være en årsak til at slakteuttaket i 2014 gikk ned. I 2015 hadde imidlertid Polmak/Varanger et hopp i kostnadsutviklingen, og vederlaget var dermed ikke så høyt som det kunne ha vært med tanke på slakteuttaket og kjøttinntektene dette året. I 2016 ble kostnadene redusert igjen, og vederlag til arbeid og egenkapital økte. Som følge av en stor reduksjon i slakteuttaket i 2017 grunnet en vanskelig vår med nedising av beiter, ble kjøttinntektene redusert. Kostnadene ble også redusert dette året, og dette førte til en liten økning i vederlag til arbeid og egenkapital. I 2018 øker kjøttinntektene i forhold til året før og holder seg stabil i 2019, økningen kommer blant annet som følge av et økt slakteuttak.

Statstilskuddene har i perioden variert en del. I hele perioden sett under ett er det årene 2009-2010 og 2016-2017 som har gitt de største utbetalingene. Sammenligner vi tilskuddene med

slakteuttaket ser vi at Polmak/Varanger hadde et høyt slakteuttak i perioden 2010-2012, samt i 2015 og 2016. Dette gjenspeiles i tilskuddene for de påfølgende årene. Økningen i 2013 og 2014 henger sammen med at flere, ved tilpasning av reintallet, hadde oppfylt vilkårene for tilskudd.

Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Polmak/Varanger de fem siste årene (2014-2018) er på 38 prosent. I 2018 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 29 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall 10 prosent. Rovvilttapet i området er høyt, men stabilt. I områder hvor det er høyt slakteuttak, er tap til rovvilt generelt lavere.

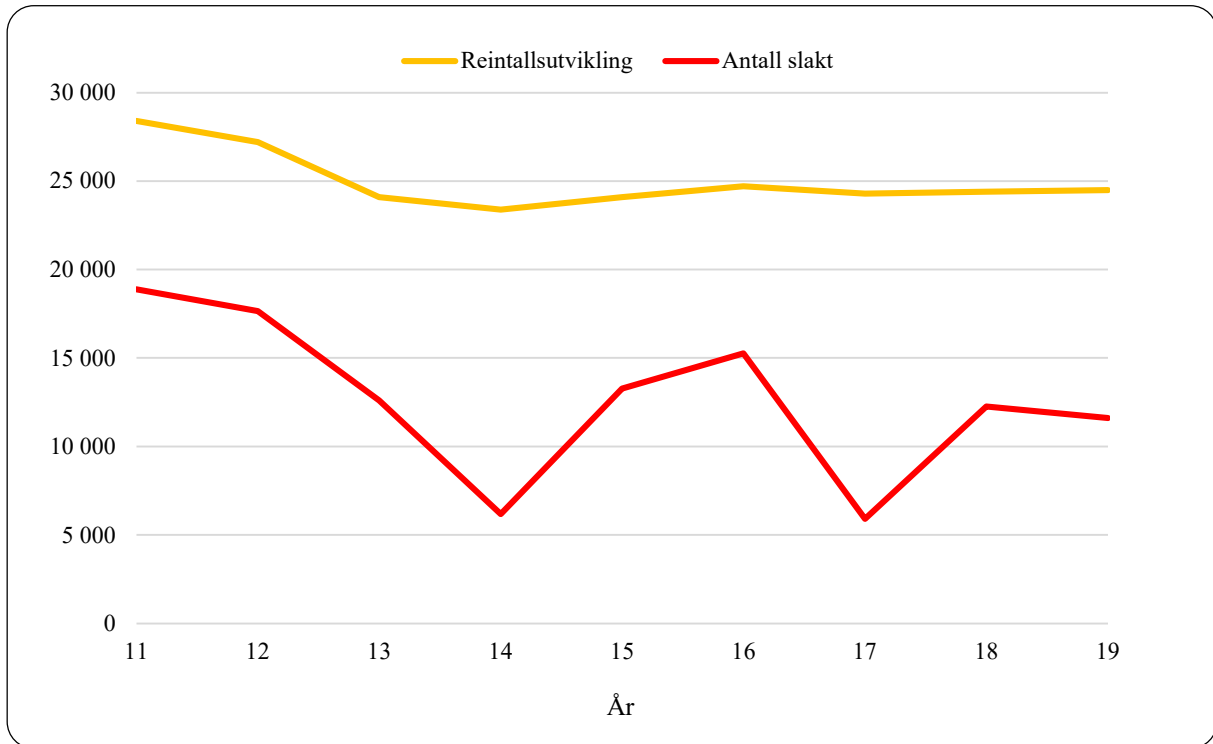

Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

Kostnadene er en post som hadde en økende tendens frem til 2015, og ble deretter redusert frem til 2018. Økningen skyldtes høyere driftskostnader samt større utgifter knyttet til slakting. I 2011 har Polmak/Varanger, som de fleste andre områder, redusert sine kostnader, og det er spesielt på postene utstyr og anlegg reduksjonen kom. Fra 2012 til 2014 ser vi et kostnadsnivå som er forholdsvis stabilt, men at det fortsatt jevnt over ligger høyere enn nivået på kjøttinntektene. I 2015 økte kostnadene, da spesielt på postene varekjøp og anlegg. I 2016 og 2017 ble disse postene redusert igjen, det samme med de totale kostnadene. Kostnadene økte i 2019 og spesielt posten varekjøp.

Det meldes om stabile beiteforhold frem til januar 2020. Etter det det isbelagt enkelte steder i øst. Distrikt 5 og 6 ble erklært kriseområde i slutten av februar og mars. I Polmak ble beitene innmeldt dårlig fra midten av mars. Klimaendringer har ført til ekstraordinære driftsforhold i kystnære områder, dette har medført daglig føring og intens gjeting av flokken.

Samtlige distrikter i Polmak/Varanger har fokus på reintall, og har derfor reintall innenfor øvre fastsatte reintall. Tettheten av rein per kvadratkilometer har ligget på et lavere og mer stabilt nivå i Polmak/Varanger enn i resten av Finnmark. Derfor har Polmak/Varanger et forholdsvis stabilt reintall i sammenligningsperioden, og de høyeste gjennomsnittlige slaktevektene og produksjonen per livdyr i Finnmark, jf. Ressursregnskap for reindriftsnæringen. En annen grunn til det stabile reintallet er at noen av distriktene har gitt tilleggsløp over lang tid for å holde flokken samlet og for å få tammere dyr.

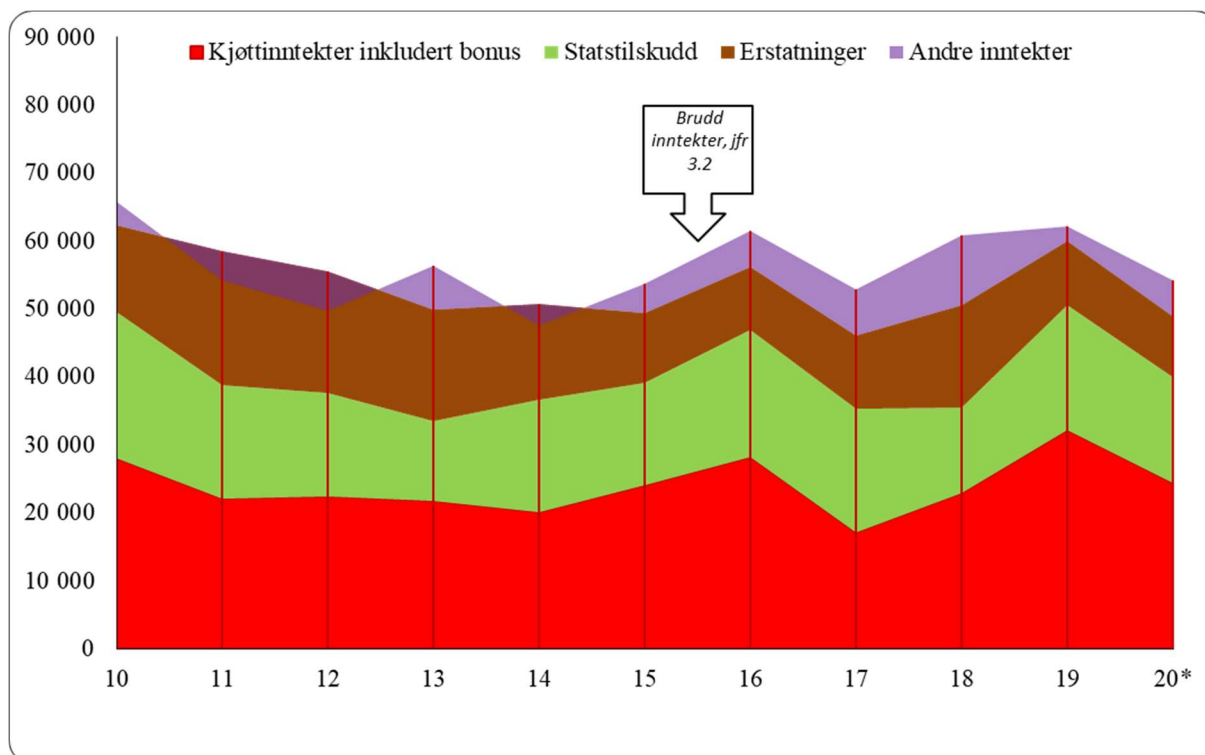

Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2011-2019

Som det fremgår av figur 8.1.3 så har det årlige slakteuttaket i sammenlikningsperioden variert mellom 19 000 og 6 000 slakt, og det gjennomsnittlige uttaket har ligget på ca. 13 tusen dyr årlig. Årene 2014 og 2017 skiller seg ut med spesielt lavt slakteuttak, noe som skyldes lav kalvetilgang disse årene. I Polmak/Varanger ligger kalveslakteandelen på rundt 70 prosent, og på grunn av vanskelige beiteforhold med låste vinter- og vårbeiter før disse slaktesesongene, medførte en lav kalvetilgang at reineierne hadde lite kalv å slakte.

En helhetsvurdering av situasjonen tilsier at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger var best i begynnelsen og slutten av perioden. I starten av perioden skyldes dette blant annet at slakteuttaket var høyt, og i slutten av perioden skyldes det blant annet høye priser på slakt levert til slakteriene som følge av gode slaktevekter.

Karasjok

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019-kroner)

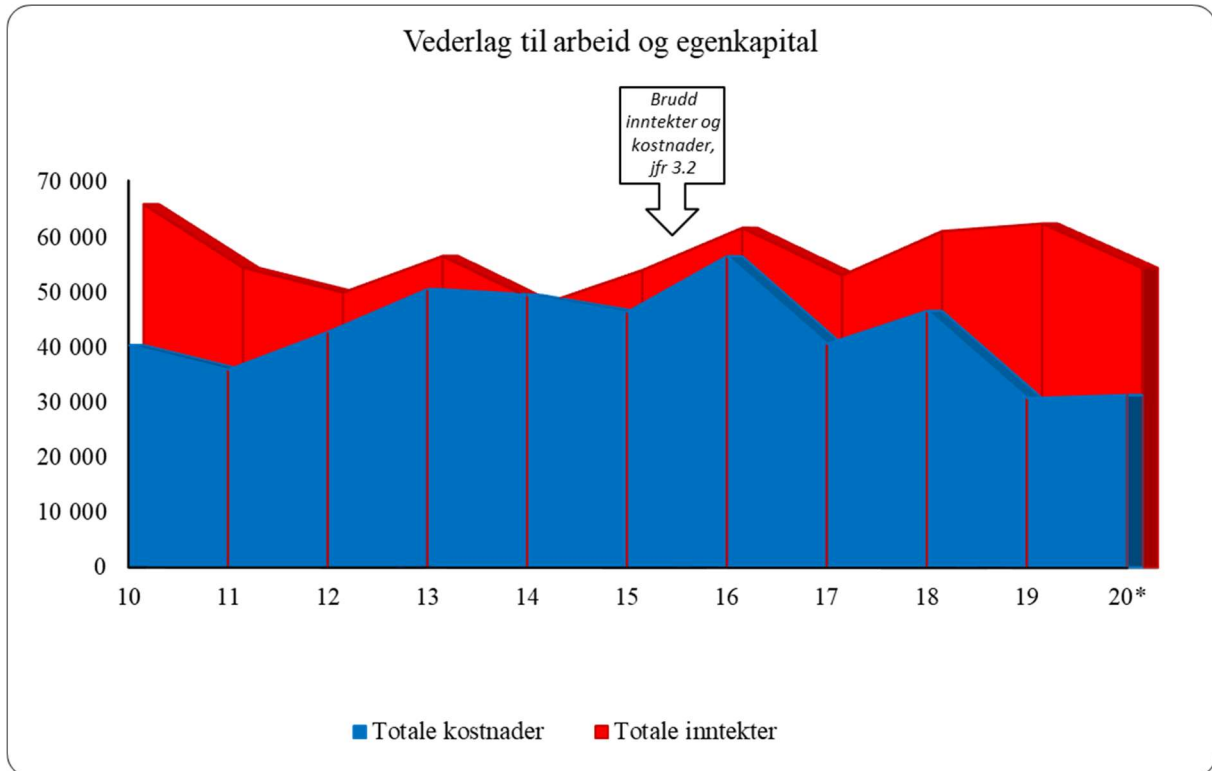
Kjøttinntektene i dette området har variert mellom 18 mill. kroner og 37 mill. kroner, med et gjennomsnitt på 27 mill. kroner. Et høyt slakteuttak kombinert med en prisøkning er bakgrunnen for de økte kjøttinntektene i 2015 og 2016. På grunn av et lavere slakteuttak i 2017 grunnet en vanskelig vår med nedising av beiter, ble kjøttinntektene redusert. Både slakteuttak og kjøttinntektene økte igjen i 2018 og 2019.

Karasjok har gjennom stort sett hele perioden hatt lave priser per kg slakt. Dette har sammenheng med lave slaktevekter og derav lavere oppgjørpris fra slakteri. Prisbildet for Karasjok ser imidlertid ut til å ha endret seg de siste årene, og på tross av fortsatt lave slaktevekter så er det for 2018 en prisøkning på 7 prosent sammenlignet med året før. Dette snudde og prisen ble 2019 redusert med 9 prosent i forhold til 2018.

I 2010 er det en økning i statstilskuddene. Økningen kan relateres til økning i samtlige av de produksjonsuavhengige tilskuddene i Karasjok øst. Etter et lavere slakteuttak i 2010, ble tilskuddene igjen redusert. Både slakteuttaket og statstilskuddene ble redusert i 2011. Reduksjonen i tilskudd fra 2012 til 2013 må ses i sammenheng med manglende oppfyllelse av vilkårene om reintall, det var 10 prosent som fikk avslag på søknad om tilskudd på grunn av dette i 2013. For 2016 og 2017 økte tilskuddene som en følge av økt slakteuttak årene før. I 2018 reduseres statstilskuddene som følge av et lavt slakteuttak i 2017. I 2019 er statstilskuddene på omtrent samme nivå som i 2017.

I 2011 var det en markant økning i erstatningsutbetalingene i forhold til årene før. Det var erstatninger for tap av rein som økte dette året. I årene etter er det reduserte erstatningsutbetalinger, og i 2016 var utbetalingene redusert med 52 prosent sammenlignet

med 2011. Fra 2016 til 2018 økte erstatningsutbetalingene med 61 prosent. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Karasjok de fem siste årene (2014 -2018) er på 23 prosent. I 2019 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 24 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 8 prosent i Øst Finnmark. Det oppgitte rovvilttapet er høyest i Finnmark og lavere i resten av landet. I områder hvor det er høyt slakteuttak, er tap til rovvilt generelt lavere.

Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Karasjok i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019-kroner)

Fra 2011 var det en jevn økning av kostnadene, med en topp i 2016. Fra 2016 til 2018 er kostnadene redusert med 17 prosent, mens økningen fra 2017 til 2018 er på 16 prosent. Denne økningen kan blant annet skyldes økte driftskostnader til føring og økte drivstoffkostnader. Fra 2018 til 2019 er det en nedgang på 33 prosent, nedgangen er størst på postene varekjøp og avskrivning. Det er kun i 2009 at kjøttinntektene er høyere enn kostnadene. De største kostnadsartene for dette området er avskrivninger, varekjøp og utstyr, som gjennom hele perioden har utgjort en betydelig del av de totale utgiftene.

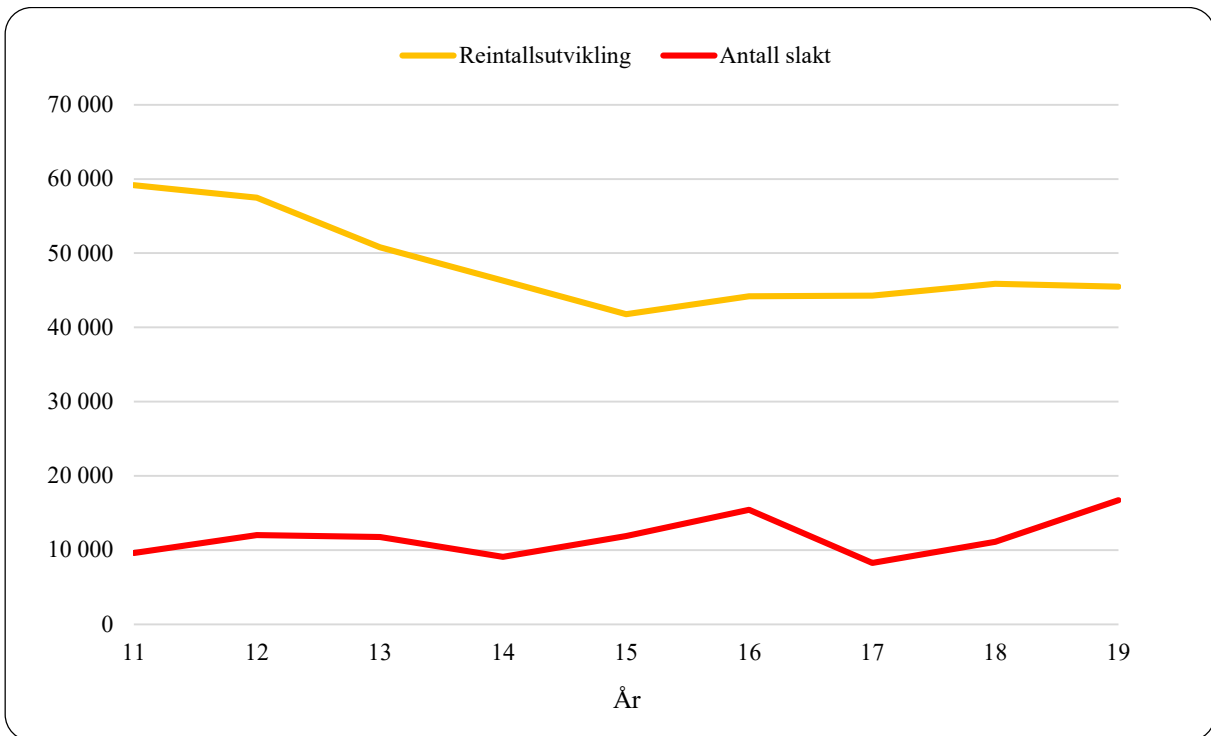
Målt i resultatmålet arbeid og egenkapital har 2009 markert seg som det beste året i sammenligningsperioden. Uttaket i antall slakt var høyt, og med en stigende kjøttpris i forhold til årene før genererte dette noe høyere inntekter. Erstatningsutbetalingene var også særlig høye dette året.

Det meldes om dårlige beiteforhold for alle distrikter i Karasjok Øst og Vest, vinter/vår beitene ble erklært som kriseområde fra februar/mars. I kystnære områder var det tidlig låste beiter i høyereliggende områder som følge av ustabile klimatiske forhold. Ved låste beiter søker flokkene alternative beiteområder, noe som kan bety beitekonflikter. Flokkene blir unødig forstyrret i en periode der tilgjengelighet til beite er varierende. Disse forholdene har ført til intensiv gjeting og daglig føring i kystnære områder.

Gode beiter er avgjørende for kalveproduksjonen. Dårlige beiteforhold om vinteren og vårvinteren virker negativt på simlene, noe flere av distriktene i Karasjok har tatt tak i ved å føre flokkene i tilfelle en mulig beitekrise skulle oppstå.

I 2001 var reintallet i Karasjok på rundt 30 000 dyr etter et par snørike vintre med store tap i 1997 og 2000. I påvente av forholdsmessig reduksjon som følge av ny reindriftslov fikk man en topp i perioden 2007-2012 på rundt 60 000 dyr.

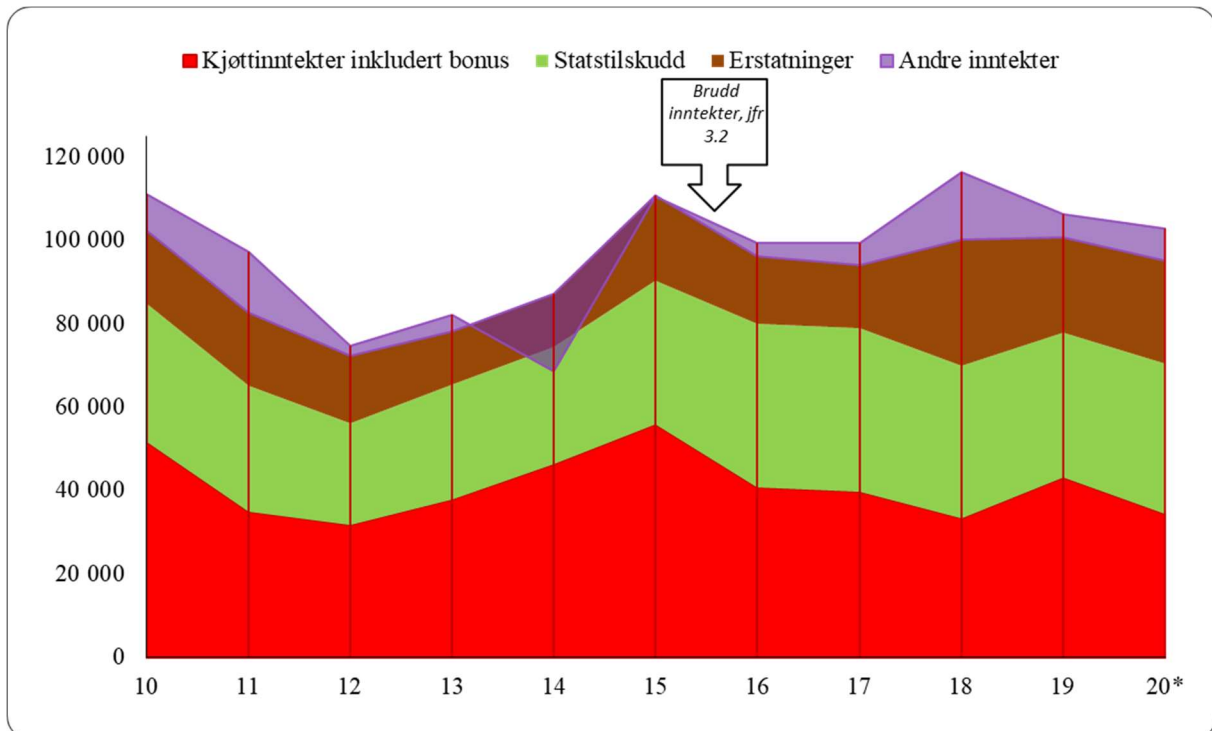

Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2011-2019

Antall kalver etter tap mer enn doblet seg i Karasjok i perioden 2000 til 2009, fra om lag 10 000 kalver til over 20 000 kalver (kalvetilgang etter tap på 30-40 prosent). Den gjennomsnittlige slaktevekten på kalv var over 20 kg i 2001-2004, og sank gradvis ned til under 16 kg i takt med reintallsøkningen frem til 2010.

Etter at siidaandelene fikk pålegg om forholdsmessig reduksjon, gikk reintallet ned igjen til rundt 42 000 dyr i 2015. Etter dette har enkelte siidaer/distrikt igjen økt reintallet. Reduksjonen i reintall i første del av sammenlikningsperioden har gitt utslag i noe distriktvis økning i slaktevektene på kalv. Slakteuttaket i antall slakt har vært relativt stabilt i perioden 2011-2019, som det fremgår av figur 8.1.6. Omtrent 80 prosent av slakteuttaket er kalv i Karasjok i 2019. Antall kalver etter tap har siden 2015 ligget mellom 10 000 og 15 000 kalv (kalvetilgang etter tap på 30-50 %) og slaktevektene på kalv i snitt mellom 16 og 18 kg. En helhetsvurdering av situasjonen tilsier at økonomien i reindriften i Karasjok var best i begynnelsen og slutten av perioden. I starten av perioden skyldes det at slakteuttaket var høyt. I slutten av perioden skyldes dette hovedsakelig høye kjøttinntekter som følge av gode priser på slakt med relativt gode slaktevekter.

Vest-Finnmark

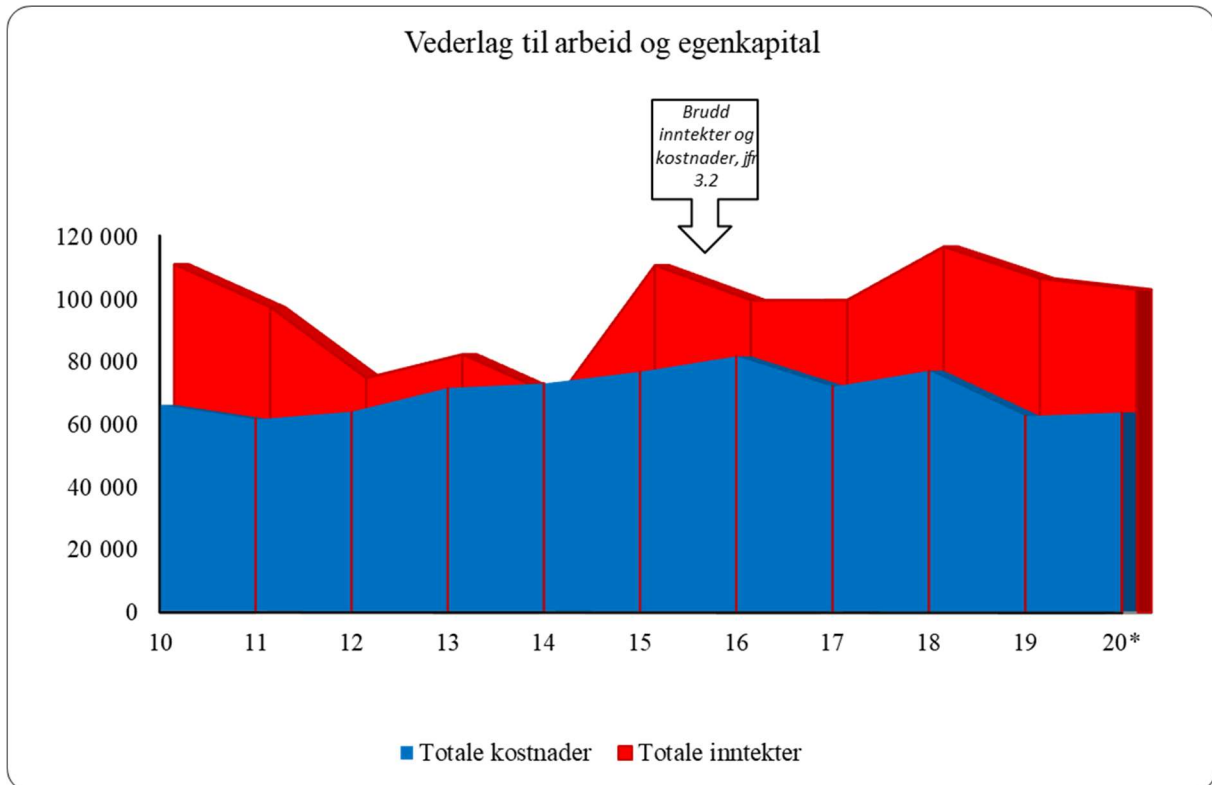
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019-kroner)

Kjøttinntektene i dette området har variert mellom 31 mill. kroner og 56 mill. kroner i året, med ett gjennomsnitt på 38 mill. kroner. Vest-Finnmark står med dette for om lag 27 prosent av de totale kjøttinntektene i Norge. Slakteuttaket gikk i årene 2010 til 2012 mye ned, og vi må helt tilbake til 2003 for å finne et lavere uttak målt i antall slaktede dyr. Fra 2013 økte slakteuttaket og inntektene igjen. Slaktevektene er i perioden jevnt over på et lavt nivå. Kjøttinntektene er lavere enn kostnadene gjennom hele perioden. I 2016, 2017 og 2018 hadde Vest-Finnmark reduserte kjøttinntekter i hovedsak som følge av reduksjon i slakteuttak. I 2019 er det en økning på omtrent 4000 slaktede dyr. Det sees også på kjøttinntektene som øker med 32 prosent sammenlignet med 2018.

Tilskuddordningene for Vest-Finnmark har vært noe endret i perioden. Fra og med avtaleåret 2009/2010 innførte man en ny tilskuddsmodell som erstattet ordningen med tidligslaktetilskudd og kalveslaktetilskudd. Den nye tilskuddsordningen satte et produksjonskrav på 8 kg per rein i vårflokk, og tilskudd ble utmålt per kg slakt med differensierte satser ut fra slaktetidspunkt. Kravet medførte at flere måtte slakte mer for å få statstilskudd. Ordningen ble avvirket i 2012. I årene 2010-2012 gikk tilskuddene gradvis nedover. Reduksjonen i 2012 er et resultat av reduksjon i produksjonspremien og Vest-Finnmark-tilskuddet. Som for Karasjok må variasjonen i tilskuddsutbetalingene i perioden ses i sammenheng med manglende oppfyllelse av vilkårene om fastsatt reintall. I perioden 2013-2017 var statstilskuddene økende, blant annet som følge av økning i kjøttinntektene fra 2012-2016. Et lavere slakteuttak i 2017 førte til reduserte statstilskudd i 2018.

Ser vi hele perioden under ett, har erstatningsutbetalingene knyttet til tap av rein økt fra 13,9 mill. kroner i 2010 til 21,9 mill. kroner i 2019.

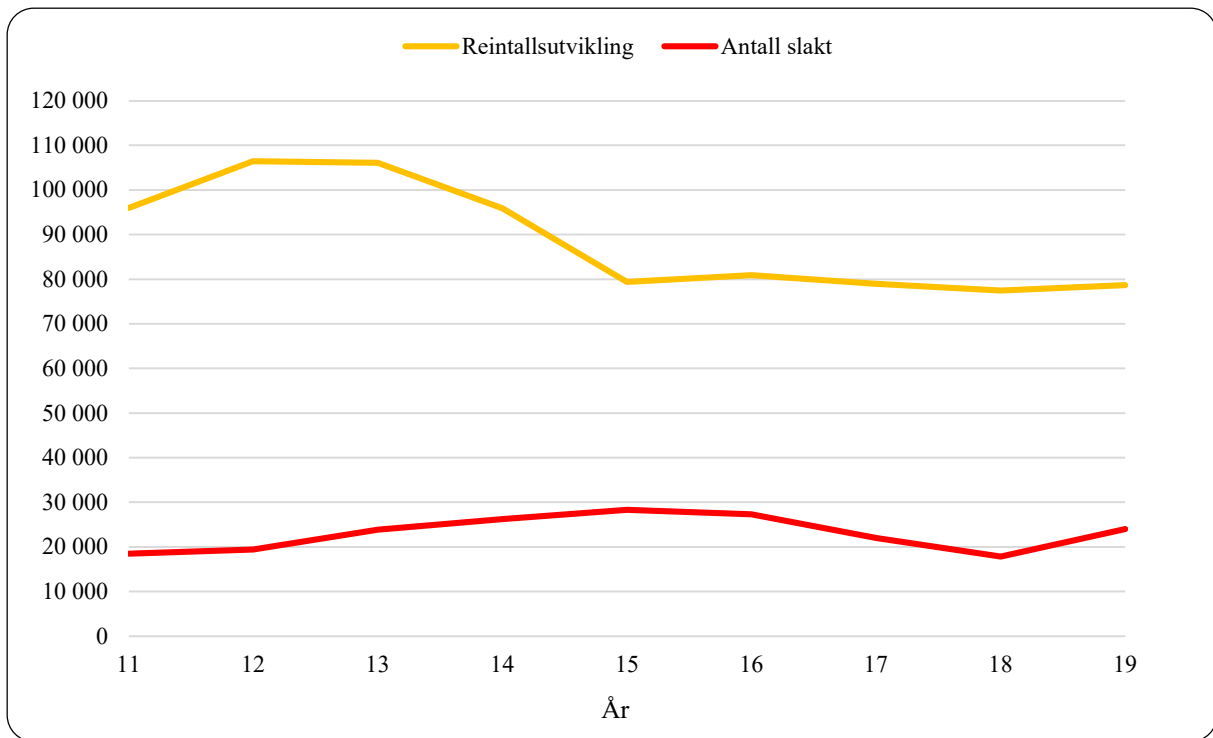
I 2019 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 44 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 10,9 prosent.

Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

Kostnadsnivået har i hele sammenligningsperioden ligget godt over kjøttinntektene. Om lag 22 prosent av de totale kostnadene gjennom hele perioden kommer av utgifter til kjøretøy og maskiner. Til sammenligning kan det nevnes at det samme tallet for hele landet ligger på ca. 16 prosent. Vest-Finnmark står alene for om lag 31 prosent av de samlede kostnadene for hele Reindriften-Norge. I 2010 og 2011 reduserte Vest-Finnmark sine kostnader i forhold til årene før, mens kostnadene økte i perioden 2012-2016. I 2017 ble kostnadene redusert, før de igjen økte i 2018 for å gå ned igjen i 2019.

Utfordringen i Vest-Finnmark var i de første årene i perioden å få ned reintallet til et bærekraftig nivå. I 2019 er reintallet i Vest-Finnmark nede på om lag 78 700 dyr.

Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finnmark i perioden 2011-2019

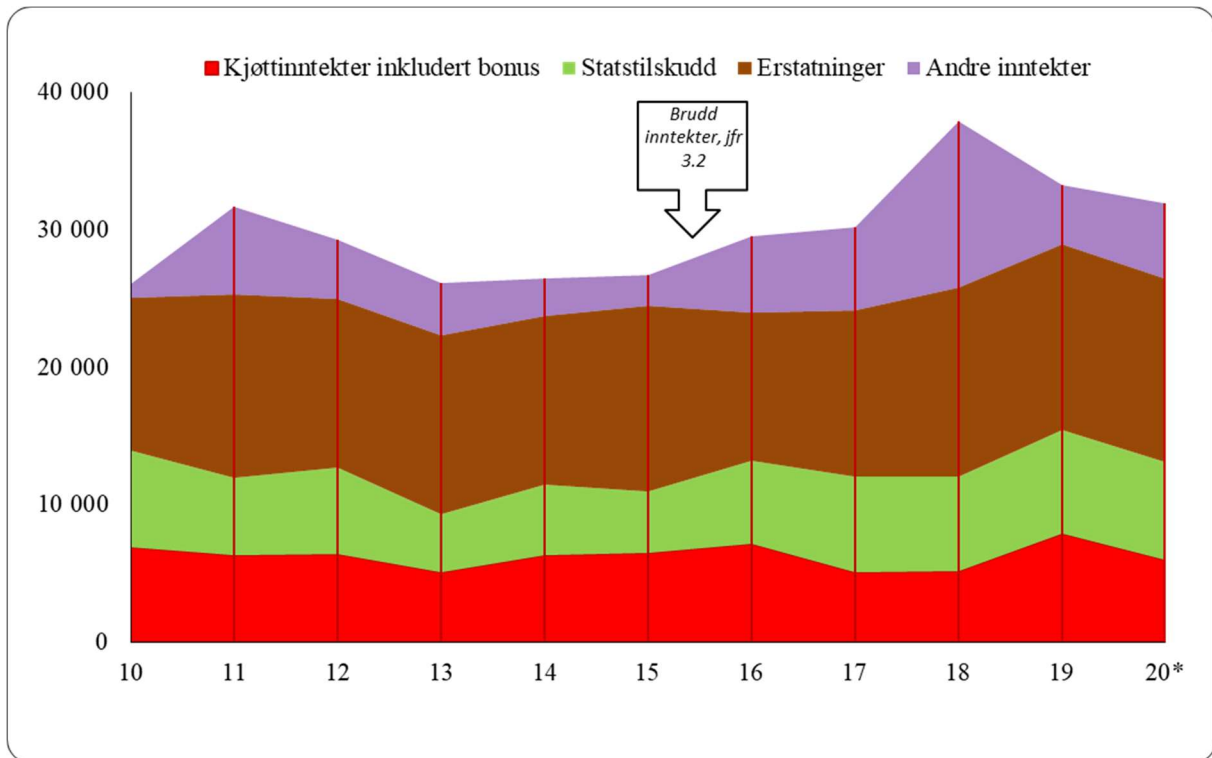
I 2001 var reintallet i Vest-Finnmark nede i 73 000 dyr etter ett par snørrike vintre med påfølgende store tap i 1997 og 2000. I påvente av forholdsmessig reduksjon som følge av ny reindriftslov fikk man en reintallsøkning opp til en topp i perioden 2012-2013 på i overkant av 100 000 dyr, jf. figur 8.1.9.

Den gjennomsnittlige slaktevekten på kalv var over 19 kg i 2001-2004, og sank etter det gradvis ned til rundt 16 kg. I 2019 er gjennomsnittsvekt på kalv 17,03 kg.

Etter at siidaandelene fikk pålegg om forholdsmessig reduksjon gikk reintallet ned til rundt 80 000 dyr i 2015. Etter dette har enkelte siidaer/distrikt igjen økt reintallet. Reduksjonen i reintall i første del av sammenlikningsperioden har gitt utslag i noe distriktsvis økning i slaktevektene på kalv. Slakteuttaket i antall slakt har variert mellom 20 000 og 30 000 i perioden 2011-2019, som det fremgår av figur 8.1.9. Det har vært en økende andel kalveslakt i dette uttaket, og i driftsåret 2018/19 var kalveslakteandelen i Vest-Finnmark på 71 prosent.

En helhetsvurdering av situasjonen tilsier at økonomien i reindriften i Vest-Finnmark var best i begynnelsen av perioden og i 2015, som følge av høye slakteinntekter. Siden 2015 har økte statstilskudd og erstatninger bidratt til å opprettholde et positivt økonomisk resultat.

Troms

Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019-kroner)

Antall slakt er forholdsvis stabilt i Troms. I 2011 så vi imidlertid en stor reduksjon, noe som kan forklares med at et av de største distriktene ikke leverte slakt dette året. Fra 2018 til 2019 økte antall slakt med 21 prosent. Troms har blant de høyeste gjennomsnittsvektene på rapportert slakt gjennom stort sett hele perioden.

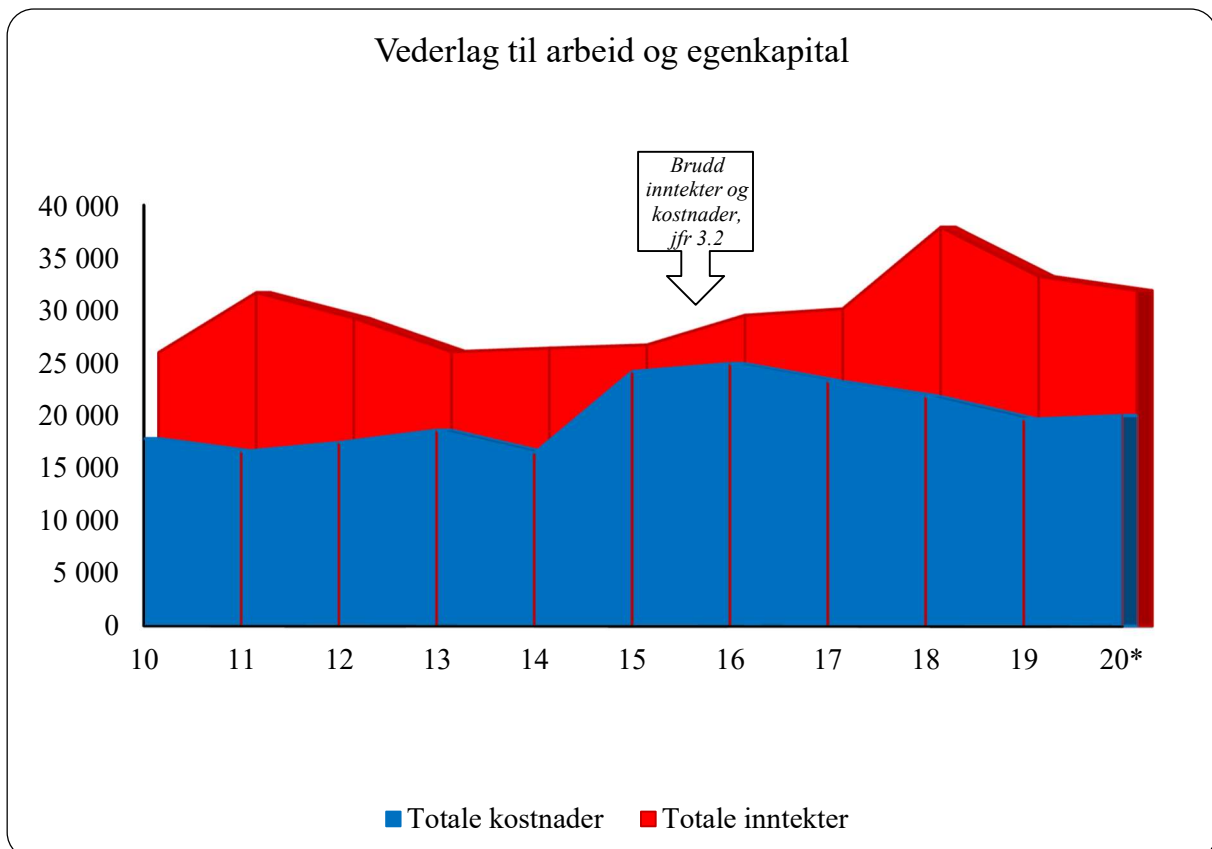
Troms har i perioden 2014-2019 hatt landets høyeste gjennomsnittspris per kg kjøtt.

Statstilskuddene har vært noe varierende i perioden. En sannsynlig årsak til dette kan være tilslagsprosenten, altså hvor mange som får innvilget tilskudd av totalt antall søknadsberettigede. Troms skiller seg ut som et område hvor tilslagsprosenten er den laveste blant alle områdene. Bakgrunns materialet viser at tilslagsprosenten for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag fra 2010-2019 har variert fra 51 prosent til 77 prosent. I 2019 var andelen som hadde fått avslag på søknad om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag i Troms 9 prosent, mens andelen som ikke hadde søkt var 42 prosent. Med så lav andel som søker, eventuelt får innvilget tilskudd, blir utslaget stort når prosenten varierer.

Tidligere har det vært slik at mange av de som ikke har fått tilskudd i Troms, har fått avslag med bakgrunn i at leder av siidaandelen mottar alderspensjon. En overføring av siidaandelen til yngre generasjoner har vært et av tiltakene for å sikre at siidaandelen oppfyller kravene for å motta tilskudd. I tillegg kan en slik overføring/generasjonsovergang utløse andre tilskudd, jf. ordninger i reindrifftsavtalen, og kan dermed være et virkemiddel for å forbedre økonomien i de enkelte siidaandelene. Dette ser nå ut til å ha endret seg, de siste årene ser det ut til at hovedtyngden av de som har fått avslag har fått dette med bakgrunn i at de ikke oppfyller de gitte inntektskrav.

Det meldes om at mye rein går tapt til rovvilt, da spesielt til ørn som har en økende bestand. Når mye går tapt til rovvilt, blir det lite igjen å slakte. Dette fører til at flere siidaandeler ikke får slaktet nok til å være berettiget tilskudd, eller de får betydelige reduksjoner i tilskuddsutbetalingene. Det meldes også om låste beiter og økt ferdsel i utmarka samt økt press av utbygging i beiteområdene. Siste driftsår 2019/20 har vært et spesielt vanskelig år beitemessig med mye uvær, mye snø, ising og låste beiter som har gjort det vanskelig for reinen å finne mat.

Troms er et område hvor erstatningsutbetalingene knyttet opp mot rein tatt av rovvilt har vært stabile i sammenligningsperioden. Erstatning for arealinngrep utbetales som en engangssum og inntektsføres i sin helhet det året erstatningene utbetales. I perioden 2011-2014 var de totale erstatningsutbetalingene stabile. I 2015 og 2016 var det ingen utbetalinger på posten arealinngrep, mens det i 2017 til 2019 igjen var utbetalt erstatning for arealinngrep i Troms. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Troms de fem siste årene (2014-2019) er på 42 prosent. I 2019 er erstatningsandelen omsøkt i forhold til reintall 40 prosent og erstatningsandelen erstattet i forhold til reintall er 17 prosent.

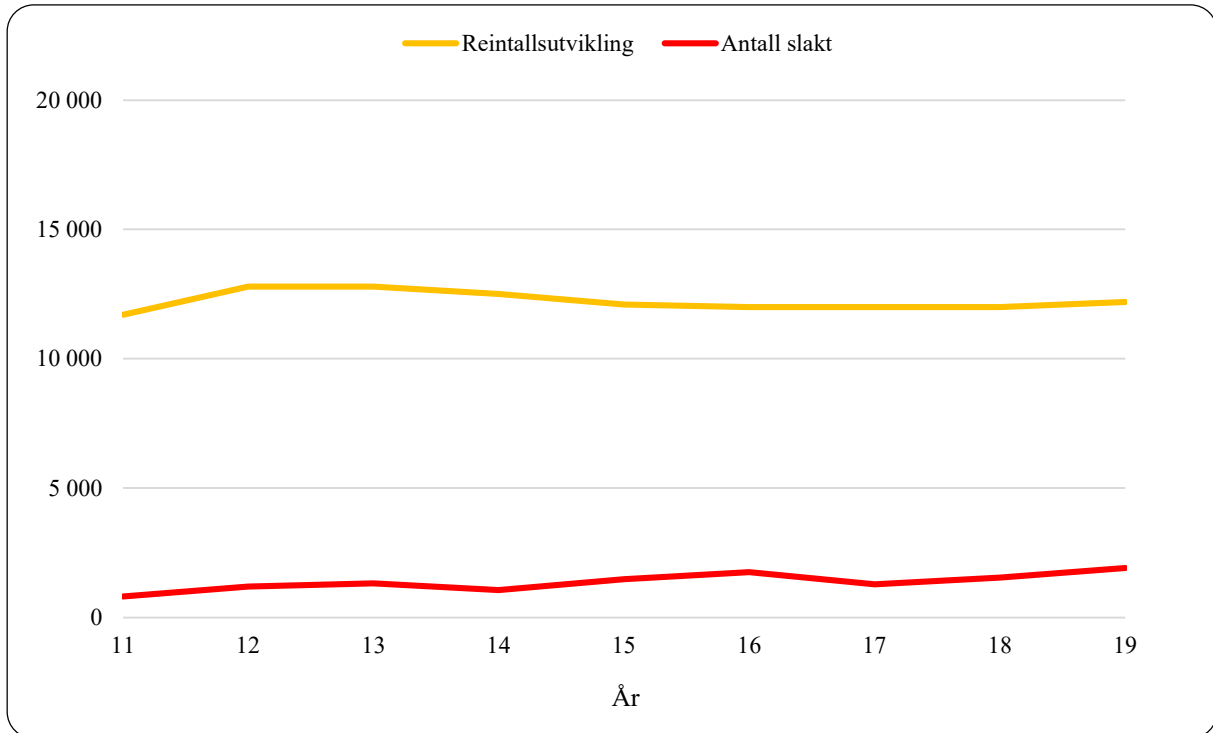

Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Troms i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

Kostnadsnivået for dette området er betydelig, sett i forhold til inntektene. Store kostnadsposter i 2019 er utgifter til kjøretøy og maskiner 14 prosent, varekjøp 14 prosent, utstyr 14 prosent, samt avskrivninger 20 prosent. Totalt sett står Troms for 7,5 prosent av reindriftnæringens totale kostnader i 2019. Det høye kostnadsnivået kan blant annet ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler og manglende stordriftsfordeler.

I 2009 og 2011 var kostnadene på sitt laveste nivå i hele sammenligningsperioden. I årene etter har nivået stabilisert seg på et noe høyere nivå. I sammenligningsperioden er kostnadene økt med 23 prosent.

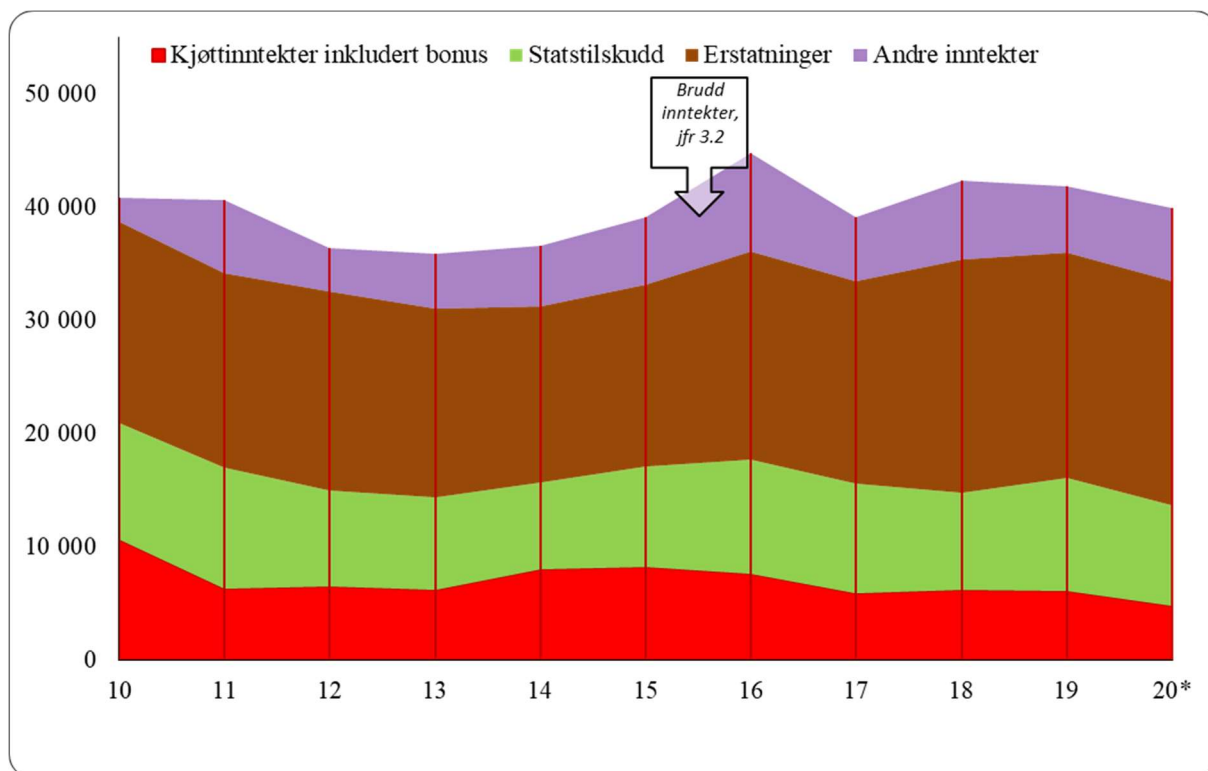
I 2017 meldtes det om tilfeller av nedising av beiter og kraftig snøfall som skapte dårlige beiteforhold i deler av året i Troms. Det samme gjelder for sesongen 2019/20.

Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2010-2019

Som det fremgår av figur 8.1.12 har reintallet holdt seg relativt stabilt rundt 12-13 000 dyr i sammenligningsperioden. Det fremgår av ressursregnskap for reindriftnæringen at produksjonen i Troms generelt er lav, dette gir utslag i et relativt lavt slakteuttak. Årsaken til den lave produksjonen ligger trolig i en kombinasjon av store rovilttap og utfordrende vinterbeiter. Som følge av manglende enighet om ny reinbeitekonvensjon med Sverige, har flere reinbeitedsrikter i Troms ikke mulighet til å benytte tidligere avsatte vinterbeiter i Sverige.

Nordland

Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019-kroner)

I likhet med Troms er Nordland et område hvor økonomien preges av et høyt kostnadsnivå. Dette må også her blant annet ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler. Gjennom hele sammenligningsperioden har kostnadene ligget betydelig over kjøttinntektene. I hele perioden fra 2008 til 2014 var det en jevn økning i kostnadene, mens det i 2015 framkom en liten reduksjon. Fra 2015 til 2018 har kostnadene økt med 14 prosent mens de ble redusert med 7,9 prosent i 2019.

Kjøttinntektene har holdt seg relativt stabile i sammenligningsperioden. I 2009 hadde man en kraftig reduksjon i rapportert slakteuttak. Årsaken her er at en del av uttaket i Nordland ble utført som leieslakting i Sverige, og man har ikke innarbeidede rutiner ved svenske slakteri for innsending av slakterapporter. Mens det i 2010 var en økning i kjøttinntektene, var det igjen en reduksjon i årene etter. Inntektene er nå på et betydelig lavere nivå i forhold til perioden fram til 2008 som følge av lavere slakteuttak og priser. Det er tydelig at det slaktes mindre på grunn av tap. I stedet prøver reineieren å holde produksjonsflokken på et stabilt nivå.

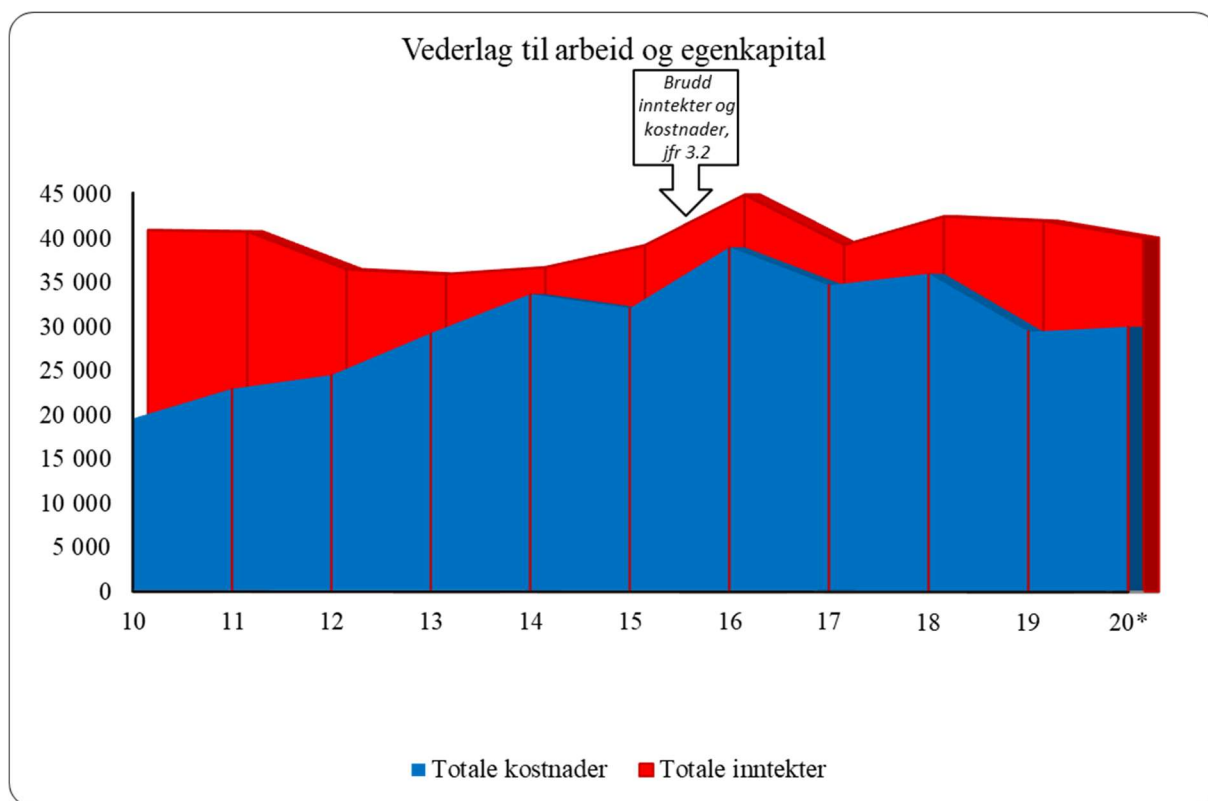
Nordland hadde i 2010 en prisnedgang på ca. 11 prosent sammenlignet med 2009, en reduksjon som fortsatte i 2011. Etter en mindre økning i 2012 var det igjen en reduksjon i prisnivået i 2013 hvor man nå kom under gjennomsnittsnivået for landet. Frem til 2018 er prisen derimot økt med 79 prosent sammenlignet med 2013. Nordland har i 2018, landets nest høyeste gjennomsnittspris per kg kjøtt sammenlignet med de andre reinbeiteområdene. I 2019 er det en prisnedgang på 12 prosent.

Fra 2009 til 2011 holdt statstilskuddene seg på et jevnt nivå. Reduksjonen i 2012 er mye på grunn av reduksjon i produksjonspremien og tidligslaktetilskuddet, noe jo også slakteuttaket tyder på. Det er også en viss reduksjon i 2013 og 2014, men i perioden 2015 til 2019 har dette snudd, hovedsakelig som en direkte følge av økt produksjonspremie.

Erstatningsutbetalingene for Nordland har gjennom hele perioden vært forholdsvis stabilt høyt. Fra 2018 til 2019 gikk antall erstattede rovvilttap ned med om lag 2 prosent. Nordland er også et område hvor erstatninger for trafikkdrepte dyr utgjør en del av de totale erstatningsutbetalingene, om lag 9 prosent av utbetalingene på tap av rein i 2019 baserer seg på denne type tap. Påkjørsler på jernbanen er en viktig tapsårsak i enkelte distrikter i Nordland. Disse tapene er med på å forklare de økte tapene som ikke skyldes økning i rovviltbestanden.

Reindriftsnæringa i Nordland rapporterer om store tap, både til rovvilt og gjennom påkjørsler på jernbanen. Dette påvirker kalvetilgang og produksjon. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Nordland de fem siste årene (2014-2018) er på 45 prosent. I 2019 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 50 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 21 prosent. Det er gaupe og jerv som står for den største andelen av tapene i området.

Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

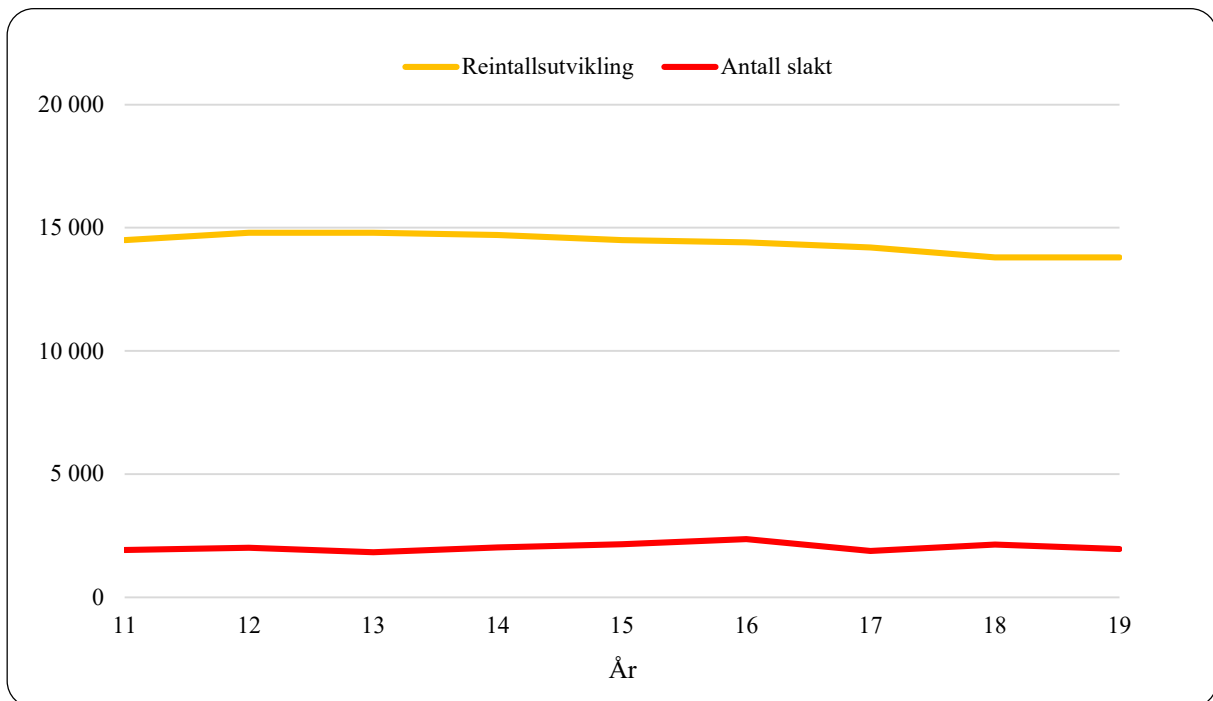
Kostnadene ligger, som tidligere nevnt, betydelig over kjøttinntektene. Inntektsnivået fra kjøtt og biprodukter er de siste 5 årene på rundt ¼ av kostnadsnivået. Det er utgifter knyttet til kjøretøy og maskiner (12 prosent), varekjøp (23 prosent) og avskrivninger (14 prosent) som står for den største andelen av de totale kostnadene. Varekjøp og avskrivning har i 2019 økt til henholdsvis 27 prosent og 16 prosent. Disse tre postene utgjør da til sammen om lag 49

prosent av de totale kostnadene. I sammenligningsperioden har kostnadene totalt økt med 80 prosent.

I perioden 2007 til 2010 var det økning i reintallet, deretter har tendensen vært en svak årlig reduksjon. Flere distrikter i området har et reintall på langt under fastsatt øvre reintall. Mindre svingninger i reintall kan komme av tapssituasjoner, kjøp av livdyr eller justering av slakteuttak.

Utviklingen i reintall, tap og slakteuttak har imidlertid også konsekvenser for avlsarbeidet i reindriften. Det er sannsynlig at det blir satt på en del livdyr som under normale forhold ikke hadde blitt brukt som produksjonsdyr. Konsekvensene av dette vil ikke være synlig umiddelbart, men på sikt kan det gi konsekvenser i form av dårligere avlsmateriale i reinflokkene.

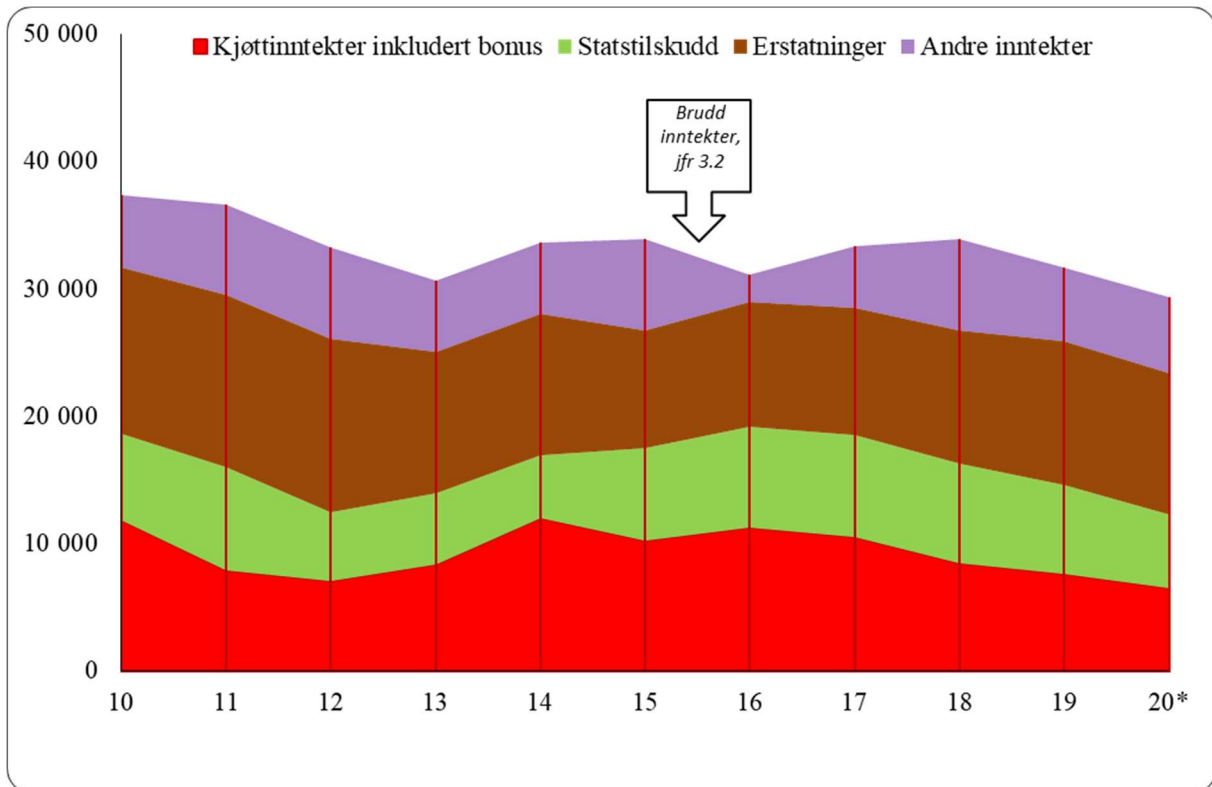
Beiteforholdene i Nordland har vært stabile fra år til år. Dersom det oppstår vanskelige forhold på vinteren, løser reinbeitedistriktene dette med tilleggsfôring, samt at de har tilgang til kystvinterbeite. Tilleggsfôring brukes også som tiltak på våren som beredskap mot rovvilt, men det har ikke ført til reduksjon i rovvilttapene sett over år.

Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2011-2019

Som det fremgår av ressursregnskap for reindriftsnæringen er produksjonen i Nordland lav, noe som resulterer i at reinieiere har lite å slakte. På samme måte som for Troms, ligger trolig de bakenforliggende årsakene til dette i en kombinasjon av høyt rovvilttap og varierende tilgjengelighet av vinterbeite.

Nord-Trøndelag

Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjettall for 2020, 2019-kroner)

Kjøttinntektene har vært forholdsvis stabile i hele perioden. Prisutviklingen har i sammenligningsperioden variert mye og fra 2013 til 2019 har gjennomsnittsprisen økt jevnt.

Gjennomsnittsvektene er svært stabile i perioden 2009 til 2017, med unntak av 2010, hvor man var nede i periodens laveste slaktevekt på 22,7 kg. I 2018 ble den gjennomsnittlige slaktevekten redusert med 2,4 kg i forhold til 2017 for igjen å stige med 0,2 i 2019. Det meldes om en tørr og varm sommer i Nord-Trøndelag i 2019, vinteren var mild og våt med mer nedbør enn normalt slik at forholdene for slakting ikke var de beste i januar 2019/20. De siste dyrene ble slaktet i februar.

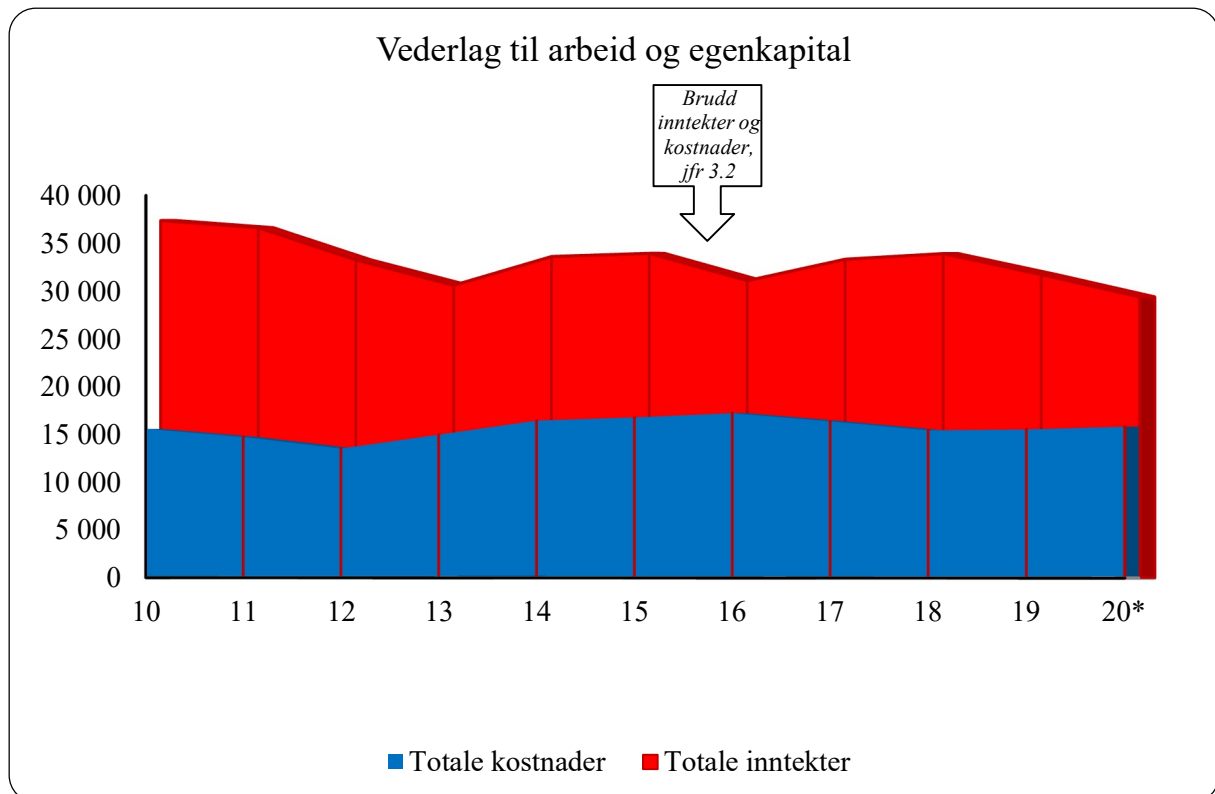
Slakteuttaket i 2016 var det høyeste i sammenligningsperioden, både i antall rein og i kg kjøtt. Sammenligner man imidlertid perioden med perioder før 2007, har slakteuttaket gått ned. Gode produksjonsår, større slaktevillighet på grunn av gode priser og generasjonsoverganger kan trolig forklare økningen i slakteuttak de siste årene.

Det er to hovedperioder for slakting i Nord-Trøndelag. Høstslakt skjer like etter brunst i månedsskiftet oktober/november, når slaktevekter, kvalitet og pris er på topp. Vinterslakten tas rundt juletid. Forholdene for den tidligere vinterslakten like før jul har i dette området vært utfordrende i flere år, på grunn av høye temperaturer, lite frost og nedbør i form av regn i november og desember. Dette har resultert i at det i snitt de ti siste årene er rundt 30 prosent av reinen som blir slaktet etter nyttår.

Tilskuddsnivået i Nord-Trøndelag har i sammenligningsperioden vært relativt stabilt. Både produksjonspremie, kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd er direkte knyttet opp mot enten kjøttverdien eller slakteuttaket, og varierer i samme takt som kjøttinntekten.

Erstatningsnivået for dyr tatt av rovvilt var økende frem til og med 2012. I perioden 2013 til 2015 var imidlertid utbetalingene nedadgående. I perioden 2016 - 2019 økte utbetalingene. Erstatningsandelen (antall erstattet i forhold til omsøkt) var i perioden 2014 - 2019 på under 50 prosent. Dette tallet lå i 2009 på 63 prosent. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Nord-Trøndelag de fem siste årene (2015-2019) er på 37 prosent. I 2019 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 41 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 15 prosent.

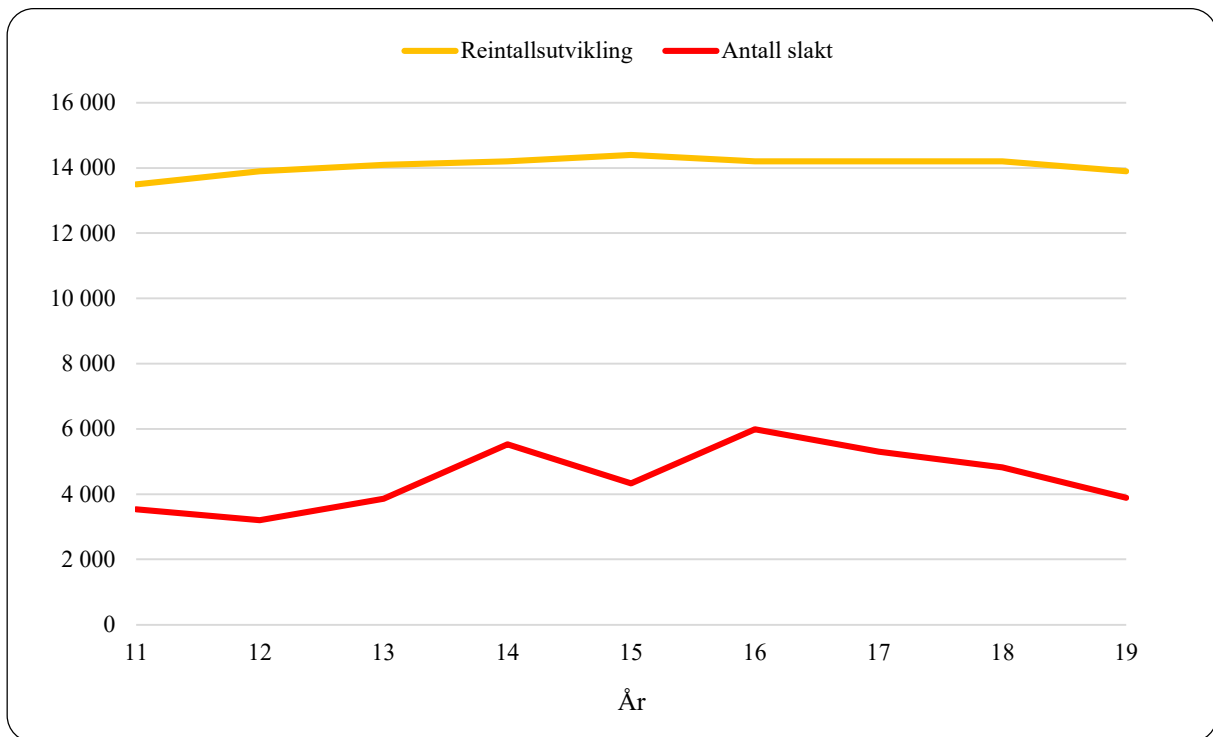
Erstatningsutbetalingene i Nord-Trøndelag er i hovedsak knyttet mot rein tatt av rovvilt. Utbetalingene knyttet til arealinngrep utgjør ca. 5 prosent av de totale erstatningene i 2019 og er av mindre betydning for den økonomiske utviklingen i dette området.

Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

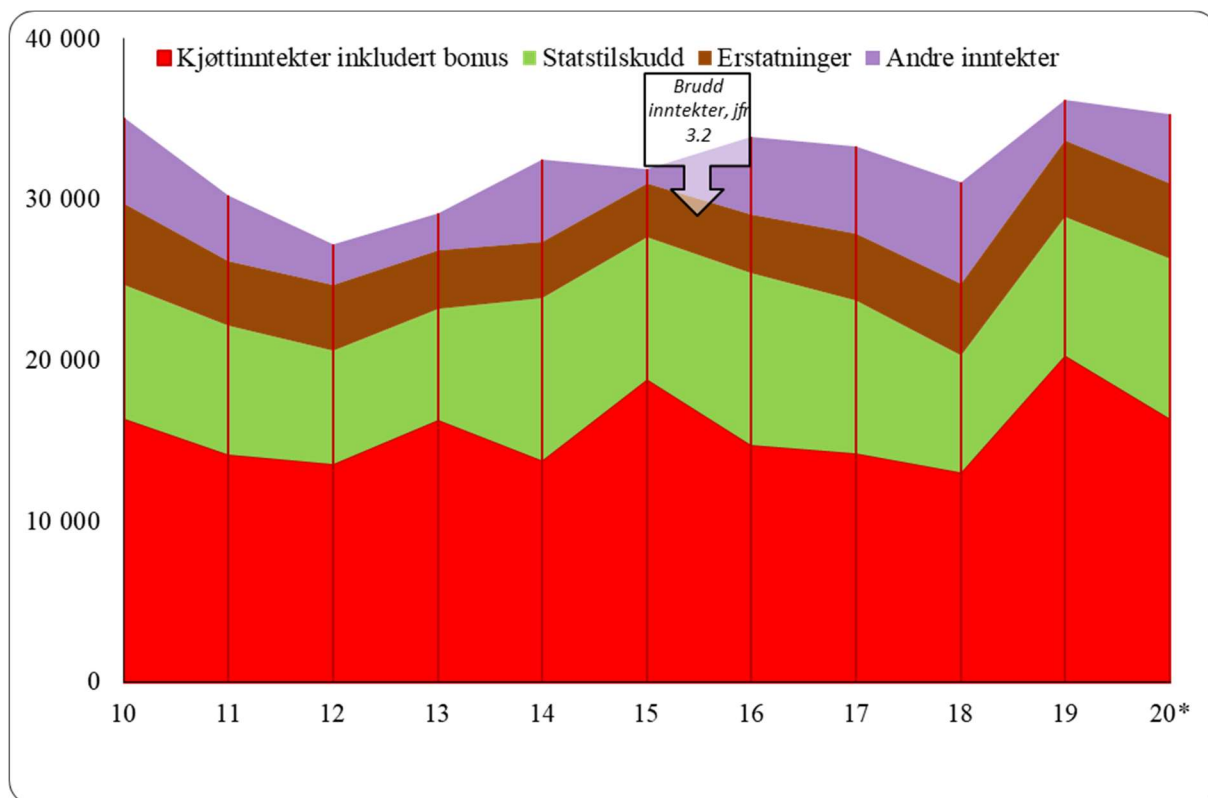
Kostnadsnivået var stigende i perioden fram til 2010, og de stabiliserte seg på dette nivået til og med 2013. I 2014 - 2017 ser vi en forholdsvis stor kostnadsøkning sammenlignet med årene før, og man var på periodens høyeste nivå i 2016. I 2019 økte kostnadene med 3 prosent sammenlignet med året før. En av grunnene til det økte kostnadsnivået gjennom perioden kan være rovviltsituasjonen. Både dokumentasjonskravene og økte behov for gjeting og tilsyn har økt bruken av motoriserte kjøretøyer betraktelig. Endret områdebruk har også medført større bruk av helikopter i forbindelse med samlinger. Bakgrunns materialet viser at postene frakt og transport, leie og fremmedtjenester, som kan relateres til ovenstående, til sammen utgjør ca. 2 prosent av de totale kostnadene i 2019.

I sammenligningsperioden har reintallet stabilisert seg på rundt 14 000 dyr. Dette er det samme nivået området hadde på 1990-tallet.

Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2011-2019

Sør-Trøndelag/Hedmark

Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019-kroner)

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark har i stor grad vært preget av stabilitet og forutsigbarhet.

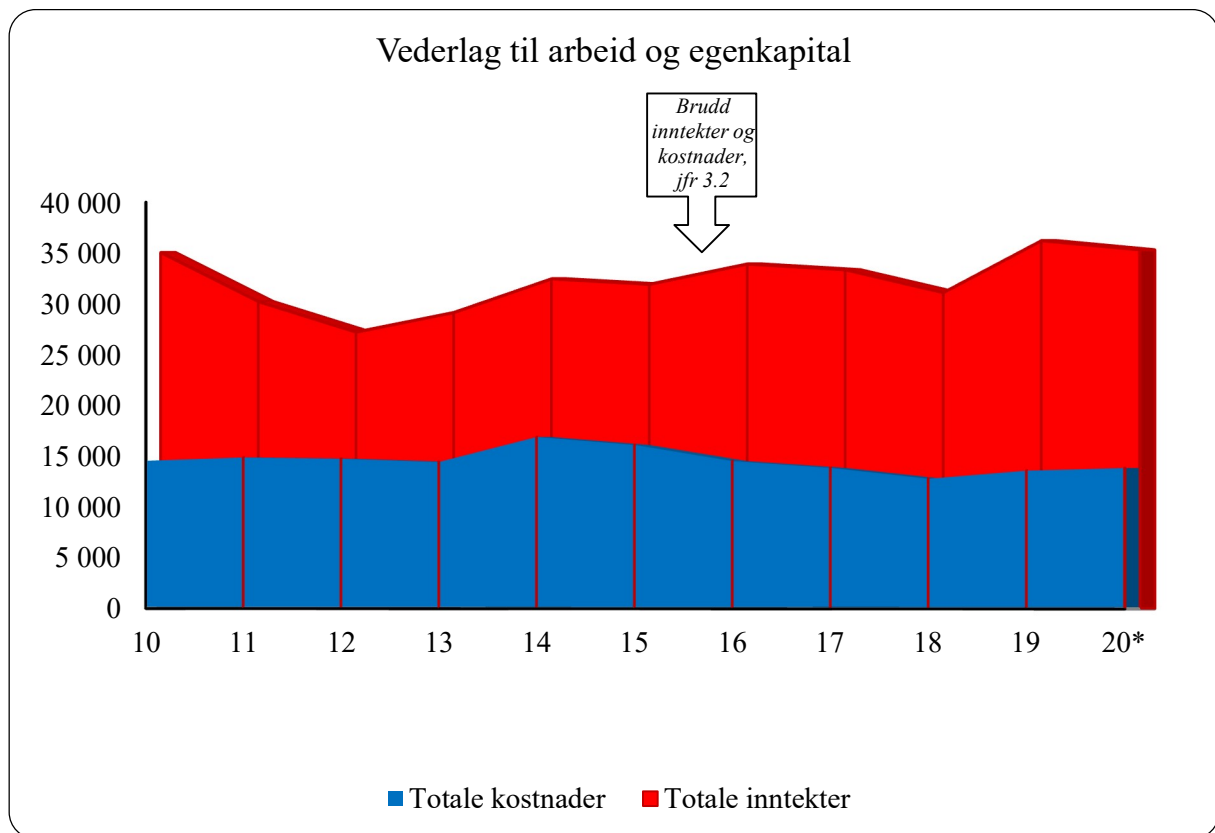
Kjøttinntektene har vært forholdsvis stabile i sammenligningsperioden og har gjennom store deler av perioden vært større enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd. Inntektene gikk jevnt nedover fra 2009 til 2012, og kostnadene var da høyere enn kjøttinntektene. Dette gjentok seg i 2014. Forskjellen i 2012 kom som en følge av noe lavere inntekter på grunn av reduksjon i pris per kg kjøtt, mens man i 2014 hadde et særlig lavt slakteuttak sammenlignet med resten av perioden. I 2015 økte både slakteuttak, gjennomsnittlig slaktevekt og pris per kg kjøtt, noe som ga inntektsøkning dette året. I 2016 gikk slakteuttaket litt ned, mens prisen gikk opp, og i 2017 økte både slakteuttaket og prisen litt. I 2019 økte prisen og slakteuttaket.

Prisene i Sør-Trøndelag har gjennom hele perioden ligget høyere enn de totale gjennomsnittsprisene for landet sett under ett. Både i 2011 og 2012 ser vi en stor prisreduksjon som forklarer fallet i inntektskurven. I årene fra 2013 til 2019 var det igjen en økning i prisen. De gode prisene er i stor grad et resultat av gode slaktevekter og høy kvalitetsklasse på kjøttet.

Gjennomsnittsvektene i Sør-Trøndelag er stabile. I 2009 var de oppe i periodens høyeste gjennomsnittsvekt med 25,9 kg. Sammen med tamreinlagene er dette det området som utpeker seg med høyest totalproduksjon per livrein.

Tilskuddsnivået er stabilt. Fra og med 2009 til 2010 økte statstilskuddene, etterfulgt av en generell reduksjon i 2011 - 2013 som er jevnt fordelt på de ulike tilskuddene. 2016 var året med periodens høyeste tilskuddsutbetalinger.

Erstatningsutbetalingene er stabile og gjelder i all hovedsak erstatninger for rein tatt av rovvilt. I 2011 og 2012 ser vi imidlertid en liten reduksjon i erstatningsutbetalingene. I 2011 er dette et resultat av reduserte erstatninger for arealinngrep, mens det i 2012 er erstatninger for rein tatt av rovvilt som utgjør reduksjonen. Erstatningsutbetalingene i 2011-2014 var stabile, mens man i 2015 hadde de laveste utbetalingene gjennom hele perioden. Fra 2014 til 2019 økte erstatningsutbetalingene med 39 prosent. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Sør-Trøndelag de fem siste årene (2015-2019) er på 36 prosent. I 2019 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 21 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall er 5 prosent.

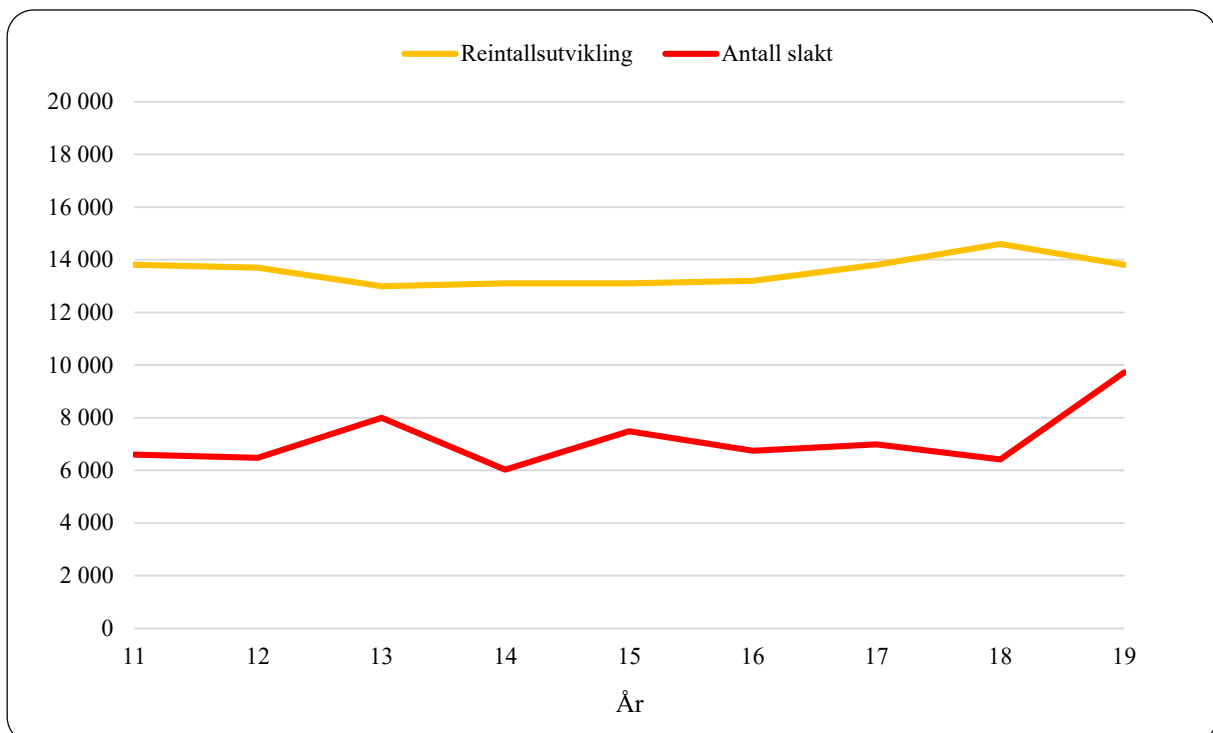

Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

Kostnadsnivået bærer preg av store utgifter på posten kjøretøy og maskiner som utgjør den største kostnadsposten, med en total gjennomsnittlig andel på 17 prosent for hele perioden. Kostnadsnivået har vært svakt stigende fra og med 2009, og i 2010 ser vi en større økning som følge av økte utgifter til utstyr og øvrige varekjøp. Fra 2010 til 2013 har kostnadene vært stabile, også innad mellom kostnadstypene. I 2014 er det en stor økning, som ser ut til å knytte seg til høyere utgifter til kjøretøy/maskiner og utstyr. I 2014 utgjorde sistnevnte 22 prosent av områdets totale kostnader. I perioden 2015 til 2017 var posten kjøretøy/maskiner redusert, mens posten utstyr økte. I 2019 er kjøretøy og maskiner, avskrivninger og fremmedtjenster de største postene. Til sammen utgjør de 53 prosent av kostnadene i 2019.

Perioden sett under ett er det 2010 som kan betegnes som periodens beste år, da vederlaget til arbeid og egenkapital var på sitt høyeste.

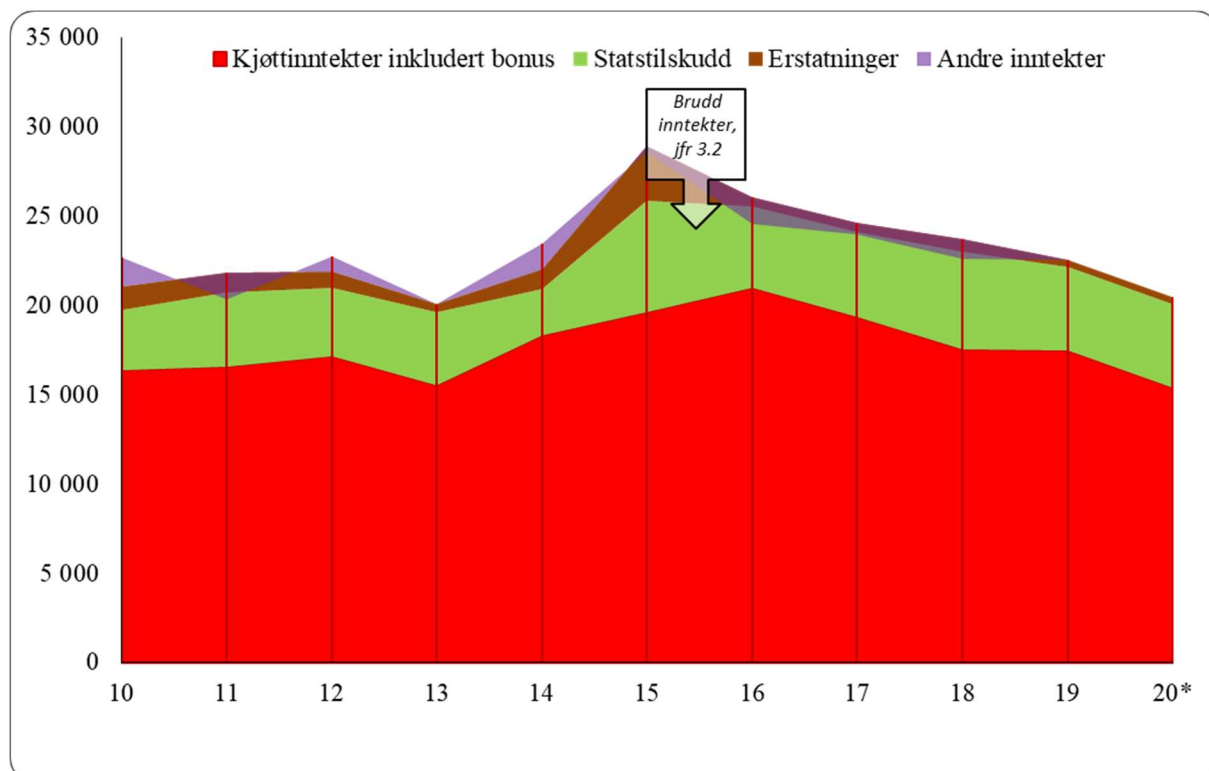
Indikatorer som produksjon per livrein, slaktevekter og tap forteller at beiteforholdene i Sør-Trøndelag/Hedmark er stabile. Befaringer og tilbakemelding fra reindriften forteller også om gode beiteforhold og ingen antydning til nedbeiting. Endrede klimaforhold vanskeliggjør tilgangen til beite vinterstid, noe som medfører en del uro i flokkene, økt ressursbruk, og problematikk rundt rein utenfor lovlig beiteområde. Dette har resultert i et økende konfliktnivå mellom reindrift og landbruk de siste 5-6 år. I 2019 meldes det om en varm sommer med en kjølig senhøst. Vinteren 2019/20 var det mye nedbør og veldig mildt. Melder om rimelig bra vinterbeiteforhold i hele området.

Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2010-2018

Tamreinlag

Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap hos tamreinlagene i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019-kroner)

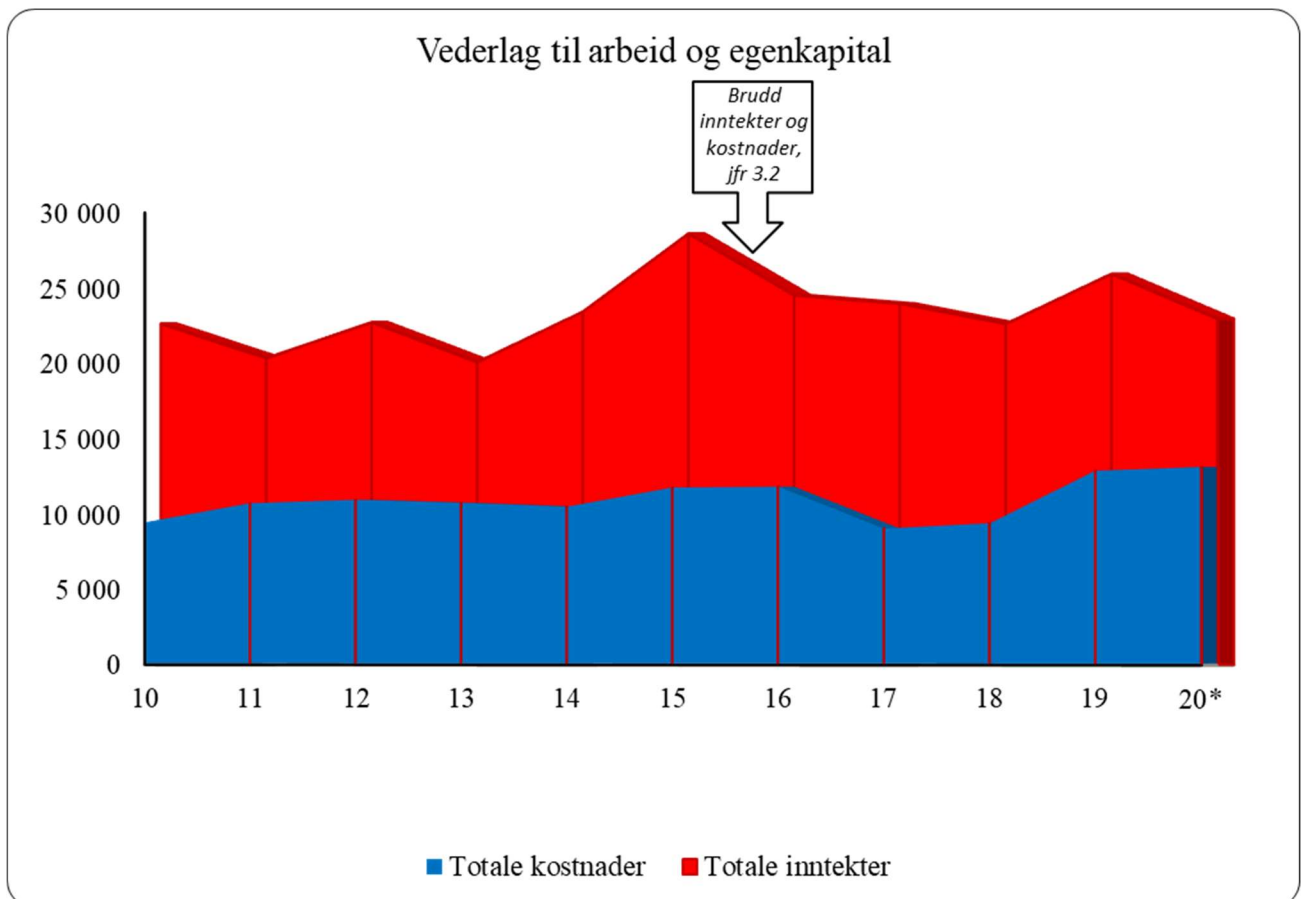
Kjøttinntektene har gjennom hele perioden vært høyere enn de øvrige hovedpostene, og den økonomiske situasjonen hos tamreinlagene har dermed vært gjennomgående positiv. Inntektsreduksjonen i 2010 og 2013 kom som en kombinasjon av lavere gjennomsnittsvekter og lavere slakteuttak. I 2012 hadde området periodens høyeste gjennomsnittlige slaktevekt på 31,2 kg. I 2017 lå gjennomsnittsvekten på 28,7 kg, dette er en nedgang på 1,3 kg sammenlignet med 2017. Nedgangen kan forklares med en rekordvarm sommer i 2018, samt dårlig tilvekst av beiter utover høsten.

Fra 2009 til 2013 gikk gjennomsnittsprisen per kg kjøtt ned med 15 prosent. Tamreinlagene hadde likevel i 2013 den høyeste bruttopris på landsbasis med 67,34 kroner, og på lik linje med de øvrige områdene har prisen økt jevnt til og med 2018.

Tilskuddsnivået har vært noe varierende gjennom perioden. Tamreinlagene har stabile inntektsoverføringer på de direkte tilskuddene. Det som skaper variasjoner i de totale tilskuddsbeløpene er hvorvidt det foreligger investeringer som utløser tilskudd, samt størrelsen på tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensning. Tamreinlagene er det området som gjennom årene har mottatt hovedandelen av denne typen tilskudd. Det er særlig kompensasjonen for tidligslakt som har vært dominerende. I 2011 og 2015 hadde også tamreinlagene forholdsvis store utbetalinger knyttet til tap av rein ved ulykke, noe som gav utslag i en høyere utbetaling på de totale tilskuddene.

Erstatningsnivået hos tamreinlagene har vært svært lavt, og omfatter kun erstatninger for tap av rein. Dette tilsier at det her mistes få dyr til rovvilt, hvilket gir mer forutsigbare rammer for

produksjon av reinkjøtt. I 2010 og 2011 var det en markant økning på dette området. Sammenlignet med 2009 økte erstatningsutbetalingene for rein tatt av rovvilt med om lag 260 prosent. Dette var noe redusert i 2012 og 2013, men økte igjen i 2014 og 2015. I 2018 ble erstatningsutbetalingene til tamreinlagene redusert med 83 prosent sammenlignet med 2015. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, hos tamreinlagene de fem siste årene (2013-2017) er på 48 prosent. I 2019 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 5 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 1 prosent.

Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2020, 2019 kroner)

Kostnadene har stort sett vært stabile. Variasjoner i kostnadsføringen gjør det vanskelig å finne tendenser, men vi ser at det stort sett er utstyrsposten og varekjøp som står for mesteparten av kostnadene med 67 prosent av de totale kostnadene gjennom sammenligningsperioden 2010-2018. I 2019 er varekjøp og diverse den høyeste kostnaden. Lønnsutgiftene holdes utenfor i Totalregnskapet. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene til gjeterne er en betydelig kostnadspost.

Tamreinlagene er også det området som utpeker seg med høyest produktivitet blant samtlige områder. Totalproduksjonen per livrein¹ gjennom perioden har ligget mellom 14 kg per dyr og 18,7 kg per dyr. Gjennomsnittet for hele reindriften gjennom perioden har ligget mellom 5,2

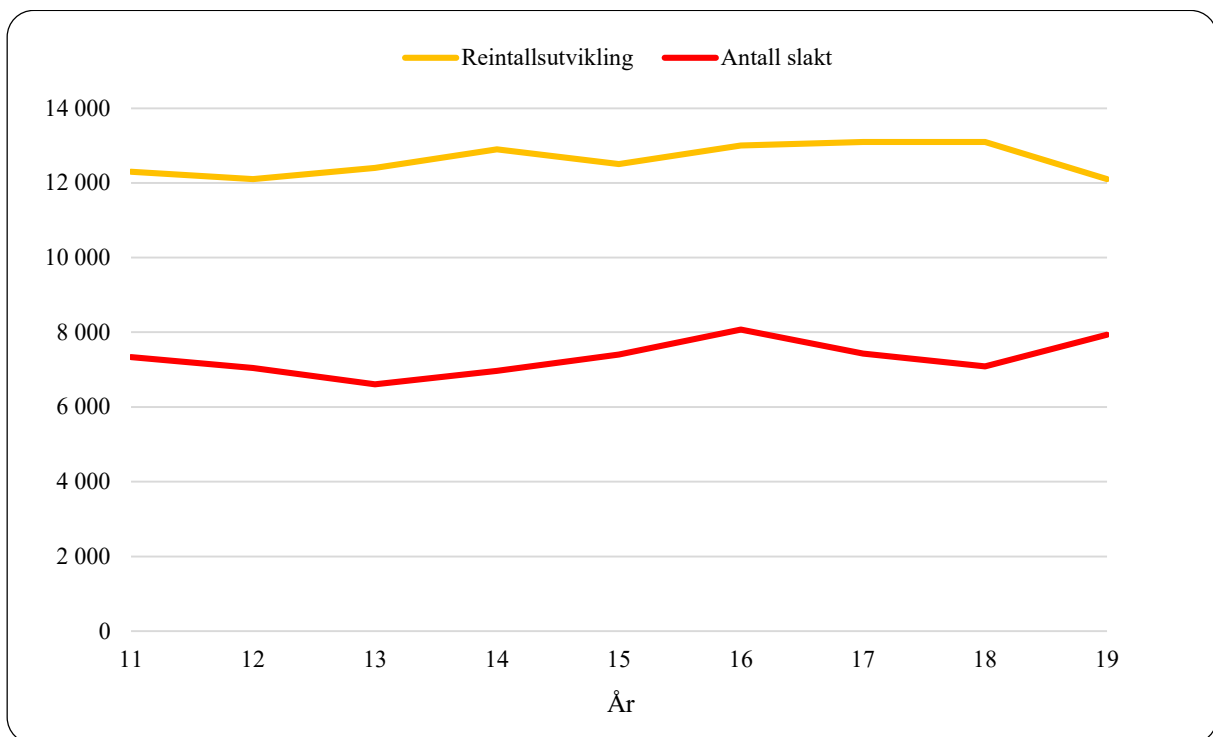
¹ Tall fra Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

kg per dyr og 8,7 kg per dyr, hvor den høyeste produktiviteten var i begynnelsen av perioden. Høy totalproduksjon per livrein innebærer god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter.

I 2015 var resultatmålet for arbeid og egenkapital på sitt høyeste gjennom sammenligningsperioden. Dette med bakgrunn i høyere inntekter fra kjøtt samt økning i statstilskudd og erstatninger.

Indikatorer som produksjon per livrein, slaktevekter og tap forteller at beiteforholdene er stabile. Tilbakemeldinger fra reindriften forteller om gode beiteforhold og ingen antydning til nedbeiting. Tamreinlagene har lave totaltap, hvilket er en kombinasjon av lite rovvilt og gode beiter.

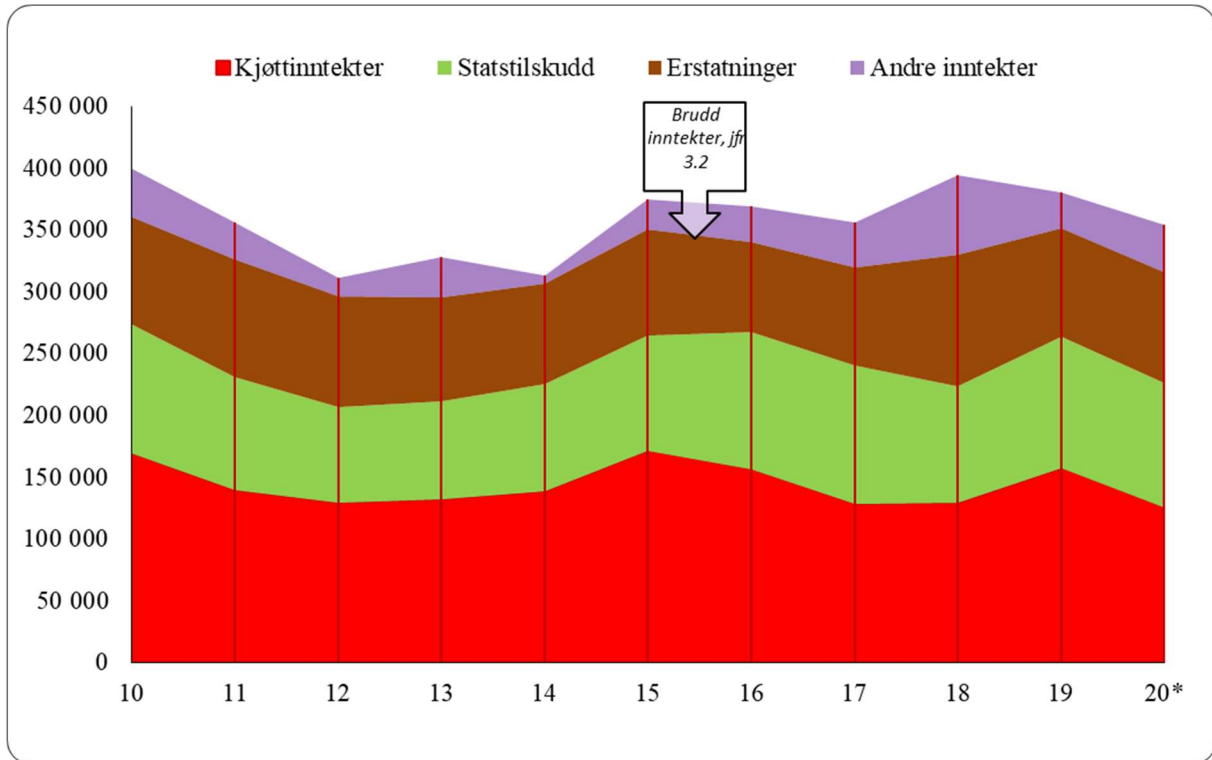
Forutsetningen for tamreinlagene er konsesjon som igjen forutsetter leieavtaler med grunneiere. Lite forutsigbare og svært dyre leieavtaler er en utfordring for tamreinlagene.

Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos tamreinlagene i perioden 2011-2019

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2010-2020 (1 000 kroner, *Budsjettall for 2020, 2019-kroner)

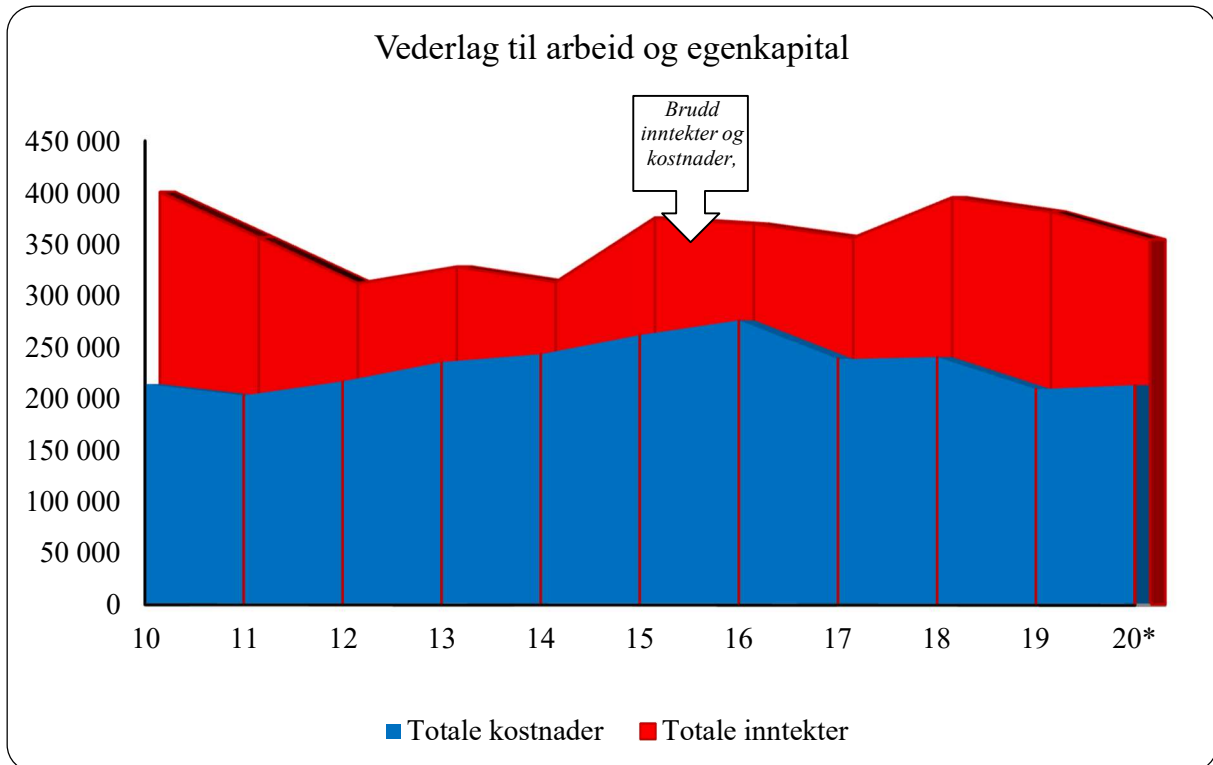
I 2010 gjorde en vanskelig markedssituasjon at prisene ble redusert, etter at de først var korrigert ned som følge av en feilrapportering. Prisreduksjonen fortsatte til og med 2012, mens den de siste årene har hatt en positiv utvikling. Økningen i nettoppris fra 2012 til 2018 er på 75 prosent. I 2019 er det en nedgang på 4 prosent på gjennomsnittsprisen for reinkjøtt. Dette kommer hovedsakelig av at konkurransesituasjonen i Finnmark endret seg i 2019.

Slaktekvantumet er redusert med 9 prosent fra 2010 til 2019. Antall slakt er i samme periode redusert med 3,9 prosent og gjennomsnittlig slaktevekt er redusert fra 22,7 kg til 22,59 kg. Vektene var på sitt høyeste i 2016 perioden sett under ett, med 22,7 kg. Den gjennomsnittlige slaktevekten påvirkes også av hvor stor andel kalveslaktet utgjør. Andel kalveslakt var 78 prosent i 2016. I 2019 var andel kalveslakt 80 prosent.

Tilskuddsnivået målt i 2019 kroner har vært varierende i perioden. Fra 2010 til 2012 hadde tilskuddsutbetalingene en nedadgående tendens, men økte igjen fra 2013 til 2017. I 2018 er tilskuddsutbetalingene igjen redusert. I 2016 og 2017 var de totale tilskuddsutbetalingene på sitt høyeste nivå i perioden, og det var produksjonspremie og kalveslaktetilskuddet som sto for hoveddelen av økningen. I 2019 er det en økning og det er produksjonspremie og kalveslaktetilskuddet som øker.

Erstatningsutbetalingene hadde en stor økning hvert år frem til 2011, og det er hovedsakelig utbetalinger knyttet til rovvilttap som utgjør økningen. I årene etter var utbetalingene

nedadgående, og bakgrunns materialet viser også at den totale erstatningsandelen (andel erstattet i forhold til omsøkt) gikk ned. I 2015 var det en økning i utbetalingene knyttet til erstatninger for arealinngrep. I 2016 reduserte både erstatningsutbetalingene til tap av rein og arealinngrep seg, mens de i 2017 til 2019 igjen økte.

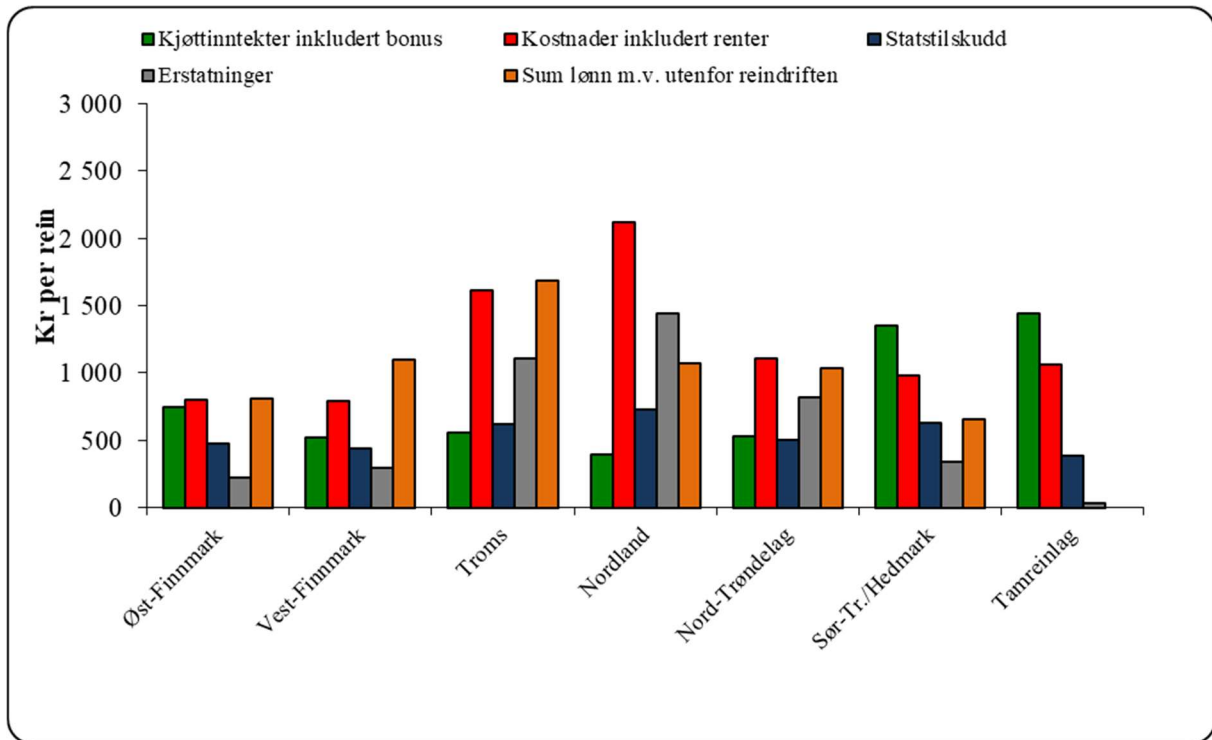

Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriften totalregnskap i perioden 2010-2019 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2020, 2019 kroner)

Kostnadene har økt hvert år, med unntak av 2011 og 2017. Kostnadene i 2019 målt i 2019 kroner, sammenlignet med det året i sammenligningsperioden hvor kostnadene var på sitt laveste (2011), økte med omlag 21,9 prosent. De største utgiftene går til kjøretøy og maskiner (16 prosent), avskrivninger (18 prosent), utstyr (15 prosent) og varekjøp (14 prosent). Dette er beregnet for perioden under ett.

Reindriftnæringen har totalt sett hatt en forholdsvis svak økonomi i hele sammenligningsperioden. Kjøttinntektene har i hele perioden vært lavere enn kostnadene.

Figur 8.2.3 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2019 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har ”sum lønn m.v. utenfor reindriften” stor betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av hvor stor betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.

Figur 8.2.3 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og "sum lønn m.v. utenfor næringen" i 2019 etter reintall (kroner per rein)

Det fremgår av figuren at Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene har den sunneste økonomien i næringen. Her er kjøttinntektene per rein større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene per rein.

Erstatningene per rein er høyest i Troms og Nordland, og lavest hos tamreinlagene.

Statstilskuddene per rein er høyest i Nordland, og lavest i Øst-Finnmark.

Troms og Nordland skiller seg ut som reinbeiteområdene med den svakeste økonomien i næringen, ettersom kostnadene per rein ligger klart høyest, kombinert med lave kjøttinntekter per rein.

Figuren viser for øvrig at «sum lønn med videre utenfor reindriften» i de samiske reinbeiteområdene er høyest i Troms og Vest-Finnmark.

Vedlegg

1. Tabeller

Vedleggstabell 1 Kjøttinntekter i 2019 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Ant. slakt ¹	Gjennom- snittsvekt ¹	Tonn	Snittpris	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	11 871	22,52	267	75,16	20 094
Karasjok øst	8 709	20,70	180	75,81	13 669
Karasjok vest	9 854	19,86	196	71,31	13 958
Øst-Finnmark	30 434	21,14	643	74,28	47 794
Kautokeino øst	9 077	21,68	197	73,66	14 497
Kautokeino midt	10 139	19,81	201	66,25	13 307
Kautokeino vest	8 246	19,13	158	71,39	11 260
Vest-Finnmark	27 462	20,22	555	70,45	39 131
Troms	2 366	29,67	70	96,36	6 764
Nordland	2 234	32,41	72	75,50	5 466
Nord-Trøndelag	4 140	24,43	101	73,01	7 383
Sør-Tr./Hedm.	9 933	23,37	232	80,04	18 584
Tamreinlag	7 941	29,50	234	74,67	17 494
Totalt	84 510	22,59	1909	74,71	142 615

Vedleggstabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2015-19 (1 000 kroner)

Slakteuttak	2015	2016	2017	2018	2019
Slakteri	76 349	82 894	59 033	63 250	77 749
Privat	7 846	6 919	5 864	5 845	6 761
Totalt antall dyr	84 195	89 813	64 897	69 095	84 510
Gj. sn. vekt ¹	22,77	23,23	23,28	22,74	22,59
Prod. i tonn	1 917	2 086	1 511	1 571	1 909
Pris (kr/kg)	80,28	70,20	75,46	78,13	74,71
Inntekt	153 896	146 460	113 989	122 767	142 615

¹ Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Vedleggstabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2015-19 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2015	2016	2017	2018	2019
Polmak/Varanger	7 144	12 197	14 740	8 214	13 787
Karasjok øst	3 836	5 688	6 496	3 374	5 621
Karasjok vest	6 900	9 559	9 145	7 341	11 193
Øst-Finnmark	17 880	27 444	30 381	18 930	30 601
Kautokeino øst	6 933	7 160	8 577	6 571	8 115
Kautokeino midt	9 895	11 111	11 397	11 233	11 223
Kautokeino vest	6 050	9 331	8 818	8 859	6 735
Vest-Finnmark	22 878	27 602	28 791	26 663	26 073
Troms	2 705	3 659	3 654	3 434	4 334
Nordland	3 723	3 725	3 858	3 530	4 383
Nord-Trøndelag	5 330	5 770	6 319	6 068	5 927
Sør-Tr./Hedmark	6 800	9 160	8 650	6 804	8 048
Tamreinlag	3 835	4 141	4 501	4 412	4 579
Totalt	63 151	81 502	86 154	69 841	83 946

Vedleggstabell 4 Inntektsoverføringer per siidaandel i 2019 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2019		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	313 339	27 747	341 086
Karasjok øst	108 099	12 963	121 062
Karasjok vest	159 898	2 870	162 768
Øst-Finnmark	184 343	12 626	196 968
Kautokeino øst	133 038	51 988	185 026
Kautokeino midt	119 398	22 911	142 309
Kautokeino vest	120 260	15 249	135 509
Vest-Finnmark	123 570	29 284	152 854
Troms	84 990	36 516	121 505
Nordland	109 584	60 556	170 140
Nord-Trøndelag	151 982	15 588	167 571
Sør-Tr./Hedmark	268 279	0	268 279
Sum tilskudd per siidaandel	147 798	24 520	172 318

Vedleggstabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1990-2019 (1 000 kroner)

År	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- komp.	Nedføring	Totalt
1990	1833	-	3281	-	5 114
1991	2200	-	2515	-	4 715
1992	2 811	-	1 358	-	4 169
1993	2 306	682	1 276	-	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	-	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	-	6 574
1996	1 702	778	855	-	3 334
1997	867	1 892	866	-	3 625
1998	1 613	1 312	807	-	3 732
1999	1 276	1 560	806	-	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	-	2 545
2006	-	1 075	156	-	1 231
2008	343	156	132	-	631
2009	412	518	4	1	935
2010	545	273	13	6	837
2011	755	774	4	-	1 532
2012	266	530	3	37	835
2013	337	377	-	-	715
2014	-	57	-	224	281
2015	-	-	-	167	167
2016	-	-	-	-	-
2017	-	-	-	-	-
2018	909	-	-	-	909
2019	-	-	-	-	-
Total	24 534	21 508	18 994	1 118	66 144

Vedleggstabell 6 Erstatninger for tap av rein 2015-19 (1 000 kroner)

	2015	2016	2017	2018	2019
Miljødirektoratet – tap rovvilt	58 940	58 703	66 401	89 092	80 450
Jernbaneverket – tap tog	2 069	680	611	974	2 015
Forsikringsselskaper – tap bil	1 006	1 309	1 489	1 602	1 206
Reindrifftsavtalen – andre store tap	1 835	1 090	-	0	0
Totalt	63 850	61 783	68 501	91 667	83 671

2. Tabelloversikt

Sammendrag	1
Čoahkkáigeassu	4
Innhold	7
1. Økonomisk utvalg	9
1.1 Mandat	9
1.2 Medlemmer og sekretariat	9
1.3 Utvalgets arbeid	9
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	11
2.1 Reindriftspolitiske mål	11
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	12
3. Grunnlag og forutsetninger	14
3.1 Prinsipper.....	14
3.2 Materiale og metode	14
4. Totalregnskap 2018 og budsjett 2019	22
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	22
<i>Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2018 og 2017 (1 000 kroner)</i>	23
<i>Tabell 4.1.2 Bonus utbetalt i 2018 basert på slakt i 2017</i>	24
<i>Tabell 4.1.3 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger</i>	25
<i>Tabell 4.1.4 Andel av totalt slakt, og andel vinterslakt</i>	25
<i>Tabell 4.1.5 Utvikling i gjennomsnittsvæker (slakt til slakteri) i perioden 2014-18 (kg)</i>	26
<i>Tabell 4.1.6 Gjennomsnittlige slaktevekter (levert til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2017 og 2018 (kg)</i>	26
<i>Tabell 4.1.7 Nettoprisutvikling i perioden 2014-18, og endring fra 2017 til 2018 (kroner per kg kjøtt omsatt via slakteri)</i>	27
<i>Tabell 4.1.8 Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2014-18</i>	28
<i>Tabell 4.1.9 Korrigert reintall per 31. mars i perioden 2014-18, og reintall per 31. mars 2019 (avrundet)</i>	33
<i>Tabell 4.1.10 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2014-18</i>	34
<i>Tabell 4.1.11 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2018 og 2017</i>	34
<i>Tabell 4.1.12 Binæringsinntekter i perioden 2014-18 (1 000 kroner)</i>	35
<i>Tabell 4.1.13 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2018 (1 000 kroner)</i>	36
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	35
<i>Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2014-2018 (1 000 kroner)</i>	37
<i>Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2018 etter inntektspost og reinbeiteområde (1 000 kroner)</i>	38
<i>Tabell 4.2.3 Inntektsoverføringer i Finnmark i 2018 etter inntektspost (1 000 kroner)</i>	39
<i>Tabell 4.2.4 Tilskudd til tilleggsnæringer i perioden (1 000 kroner)</i>	41
<i>Tabell 4.2.5 Utbetalinger til reindriftsutøvere over Verdiskapingsprogrammet/Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet (1 000 kroner)</i>	42
<i>Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype i 2018 (1 000 kr)</i>	43
<i>Tabell 4.2.7 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tilskuddsmottaker i 2018 (1 000 kr)</i>	44
4.3 Erstatninger.....	43
<i>Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2014-18 (1 000 kroner)</i>	45
<i>Tabell 4.3.2 Antall erstattede fordelt på skadevolder i perioden 2016-18</i>	46
<i>Tabell 4.3.3 Antall erstattede per område i 2018 fordelt på skadevolder</i>	46
<i>Tabell 4.3.4 Erstatning for arealinngrep i perioden 2015-18 (1 000 kroner)</i>	47

4.4 Kostnader.....	45
Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2015-18 (1 000 kroner).....	48
Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2018 etter kostnadsart (1 000 kroner).....	49
Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2015-18 (1 000 kroner).....	51
Tabell 4.4.4 Felleskostnader i 2018 etter kostnadsart (1 000 kroner).....	52
Tabell 4.4.5 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2015-18 (1 000 kroner).....	52
Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2018 etter kostnadsart (1 000 kroner).....	53
Tabell 4.4.7 Totale kostnader i Finnmark i 2018 etter kostnadsart fordelt på soner (1 000 kroner).....	54
Tabell 4.4.8 Totale kostnader i perioden 2015-18 etter kostnadsart (1 000 kroner).....	54
Tabell 4.4.9 Totale kostnader i perioden 2009-2018 etter kostnadsart (1 000 kroner).....	56
Tabell 4.4.10 Utvikling av kostnader i perioden 2014-18 på postene Varekjøp og Utstyr (1 000 kroner).....	57
Tabell 4.4.11 Slakterienes priser på slakting, inkl. frakt.....	57
4.5 Kapitalforhold.....	55
Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2018 (1 000 kroner).....	58
Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2015-18 (1 000 kroner).....	58
Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2015-18 (1 000 kroner).....	59
Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2015-18.....	59
Tabell 4.5.5 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindrifftsfradrag for 2018, etter fradragenes størrelse.....	60
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	58
Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2018.....	61
4.7 Sammendrag av totalregnskapet.....	59
Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindrifftsens totalregnskap i perioden 2015-18, og endring fra 2017 til 2018 (1 000 kroner).....	62
Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2018 fordelt etter reinbeiteområder (1 000 kroner).....	64
Tabell 4.7.3. Totalregnskap for 2018 fordelt på soner i Finnmark (1 000 kroner).....	66
Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i perioden 2015-18 (kroner).68	
Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2015-18 (kroner).....	68
4.8 Budsjett 2019.....	67
Tabell 4.8.1 Sammendrag av totalregnskapet i periode 2015-18, budsjett for 2019 og endring fra 2018 til 2019 (1 000 kroner).....	73
Tilleggsinformasjon.....	72
5. Nærmere om reindrifftsavtalen.....	73
5.1 Innledning.....	73
5.2 Reindrifftsavtalen 2019/2020.....	74
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme	75
Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kroner).....	77
Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens ramme de fire siste årene (mill. kroner).....	78
Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kroner).....	78
Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fire siste avtaleårene (mill. kroner).....	78
5.4 Reindrifftsens utviklingsfond	76
Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindrifftsens utviklingsfond de fire siste årene 2015-2018 (1 000 kroner).....	80

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Utviklingsprogrammet fra oppstarten og frem til 21.08.2019*	81
Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og utvikling i perioden 2017-19, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)	82
Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 2016-19, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)	83
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd	81
Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2018/19 (totalt)	85
Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2018/19 (innvilget), og totalt for 2017/18	86
Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)	87
Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2018/19, avslag eller ikke søkt	88
Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2014-18 (utbetalingsår) (1 000 kroner)	90
Tabell 5.5.6 Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag driftsåret 2018/19, avslag eller ikke søkt	91
Tabell 5.5.7 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1 000 kroner)	92
Tabell 5.5.8 Tilskudd for rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning, etter utbetalingsår (1 000 kroner)	92
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	91
6.1 Kjøttinntekter	91
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet	95
6.3 Rovvilt	97
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)	100
Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)	101
Tabell 6.3.3 Rovvilt og reintall i samisk reindrift	101
6.4 Erstatninger	101
6.5 Kostnader	102
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital	104
6.7 Markedsforhold	106
Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)	108
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)	109
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	110
7.1 Inntekter utenfor reindriftnæringen	110
Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2016, 2017 og 2018 (1 000 kroner)	112
Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2017 for siidaandelsledere med ektefeller og siidaandelsledere uten ektefeller (1 000 kroner)	113
Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2018 (1 000 kroner per siidaandel)	114
Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2018 (prosent)	114
Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller og samboere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2018 (prosent)	115
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	113
Tabell 7.2.1 Antall personer per enhet (siidaandel/familieenhet)	118
Tabell 7.2.2 Beregnet arbeidsforbruk i 2019	120

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2015-19.....	120
Tabell 7.2.4 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene.....	121
Tabell 7.2.5 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene.....	121
Tabell 7.2.6 Arbeidsforbruk for kvinner i 2018.....	122
Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2019 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall.....	123
Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2019 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall.....	123
Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2019.....	124
Tabell 7.2.10 Fordeling av siidaandelsleders alder i 2010, 2015 og 2019.....	124
Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2019 etter reineierens kjønn (prosent).....	125
Tabell 7.2.12 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2019 etter reineierens medlemstype (prosent).....	125
Tabell 7.2.13 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift etter reineiers alder (prosent).....	126
Tabell 7.2.14 Fordeling av siidaandelsleders reintall i samisk reindrift etter siidaandelsleders alder (prosent).....	126
Tabell 7.2.15 Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2018 fordelt etter siidaandelsleders alder.....	127
8. Vurderinger av materialet.....	127
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	127
8.2 Generelle vurderinger.....	153
Vedlegg.....	156
1. Tabeller.....	156
Vedleggstabell 1 Kjøttinntekter i 2018 (1 000 kroner).....	158
Vedleggstabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2014-18 (1 000 kroner).....	158
Vedleggstabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2014-18 (1 000 kroner).....	159
Vedleggstabell 4 Inntektsoverføringer per siidaandel i 2018 (1 000 kroner).....	159
Vedleggstabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1990-2018 (1 000 kroner).....	160
Vedleggstabell 6 Erstatninger for tap av rein 2014-18 (1 000 kroner).....	160
2. Tabelloversikt.....	159
3. Figuroversikt.....	163
4. Kart over reinbeiteområdene.....	167
5. Ordforklaringer.....	170

3. Figuroversikt

Sammendrag	1
Čeahkkáigeassu	4
Innhold	7
1. Økonomisk utvalg	9
1.1 Mandat	9
1.2 Medlemmer og sekretariat	9
1.3 Utvalgets arbeid	9
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	11
2.1 Reindriftspolitiske mål	11
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	12
3. Grunnlag og forutsetninger	14
3.1 Prinsipper.....	14
3.2 Materiale og metode	14
4. Totalregnskap 2018 og budsjett 2019	22
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	22
<i>Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel (samisk reindrift) i 2018 (1000 kroner)</i>	29
<i>Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein i vårflokk i 2018 (kroner per rein)</i>	29
<i>Figur 4.1.3 Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt</i>	31
<i>Figur 4.1.4 Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt i slaktemåneder i 2018</i>	32
<i>Figur 4.1.5 Kroner per kg for slakt til slakterier i slaktemåned i 2018</i>	32
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	35
<i>Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2015-2018 (1 000 kroner)</i>	39
<i>Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2018 (1 000 kroner)</i>	40
<i>Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per kg kjøtt i 2018</i>	40
4.3 Erstatninger.....	43
4.4 Kostnader.....	45
<i>Figur 4.4.1 Gjennomsnittlige kostnader (kroner per rein) i perioden 2016-18 etter siidaandelsleders reintall</i>	50
<i>Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) per rein og per kg produsert kjøtt i 2018</i>	55
<i>Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2016-18 (1 000 kroner)</i>	55
4.5 Kapitalforhold.....	55
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	58
4.7 Sammendrag av totalregnskapet	59
<i>Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2018 etter reintall, per område (kroner per rein)</i>	67
<i>Figur 4.7.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2018 etter reintall, fordelt på soner (kroner per rein)</i>	67
<i>Figur 4.7.3 Kjøttinntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2018 (1 000 kroner)</i>	69
<i>Figur 4.7.4 Totale inntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2018 (1 000 kroner)</i>	69
4.8 Budsjett 2019	67
Tilleggsinformasjon	72

5. Nærmere om reindrifftsavtalen	73
5.1 Innledning.....	73
5.2 Reindrifftsavtalen 2019/2020.....	74
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme	75
5.4 Reindrifftens utviklingsfond	76
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd	81
Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de tre siste driftsårene (1 000 kroner).....	84
Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2018/2019 (Tall i 1 000 kroner per siidaandel).....	89
Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2018/19 (kroner per kg).....	89
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindrifften	91
6.1 Kjøttinntekter.....	91
Figur 6.1.1 Reindrifftens kjøttinntekter i perioden 2009-2018 (søyler), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2018 kroner).....	94
Figur 6.1.2 Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og lam, eksklusive tilskudd (2018 kroner).....	95
Figur 6.1.3 Utvikling i reintall per 31. mars i perioden 2009-2018 (korrigert reintall).....	96
Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon per dyr i vårflokk (kg per rein).....	97
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet.....	95
Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2009-2018 (2018 kroner).....	98
Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2009-2018 (2018 kroner).....	98
6.3 Rovvilt	97
Figur 6.3.1 Innrapporterte tap av rein i driftsåret 2018/19 fordelt på tapsårsak (prosent).....	99
Figur 6.3.2 Utbetalte rovvilterstatninger til reindrifftsneringen i perioden 2017-2018 (2018 kroner).....	100
6.4 Erstatninger.....	101
Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2009-2018 (2018 kroner).....	103
6.5 Kostnader.....	102
Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindrifftsneringen i perioden 2009-2018 (2018 kroner).....	104
Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søyler) (2018 kroner) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintall.....	105
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital.....	104
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindrifftens totalregnskap (2018 kroner).....	106
Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2018 kroner).....	107
6.7 Markedsforhold	106
Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2009-2018 (tonn).....	108
Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden...	109
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedy i Sverige, Finland og Norge.....	110
Figur 6.7.4 Pris til reieier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris per kg, 2018-euro).....	111
7. Husholdsinntekter for reindrifftsfamilier	110
7.1 Inntekter utenfor reindrifftsneringen.....	110
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	113
Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrifft i perioden 1960-2019.....	116

<i>Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2019</i>	117
<i>Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2019</i>	118
<i>Figur 7.2.4 Antall aktive merker i perioden 2017-2019</i>	119
8. Vurderinger av materialet	127
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene	127
<i>Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2009-2019 (*Budsjett tall for 2019) (2018 kroner)</i>	131
<i>Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	132
<i>Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2010-2018</i>	133
<i>Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	134
<i>Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018-kroner)</i>	135
<i>Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2010-2018</i>	136
<i>Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2018) (2018 kroner)</i>	137
<i>Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	138
<i>Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finnmark i perioden 2010-2018</i>	139
<i>Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	140
<i>Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	141
<i>Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2010-2018</i>	142
<i>Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	143
<i>Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	144
<i>Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2010-2018</i>	145
<i>Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	146
<i>Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	147
<i>Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2010-2018</i>	148
<i>Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	149
<i>Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	150
<i>Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2010-2018</i>	151
<i>Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap hos tamreinlagene i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	152

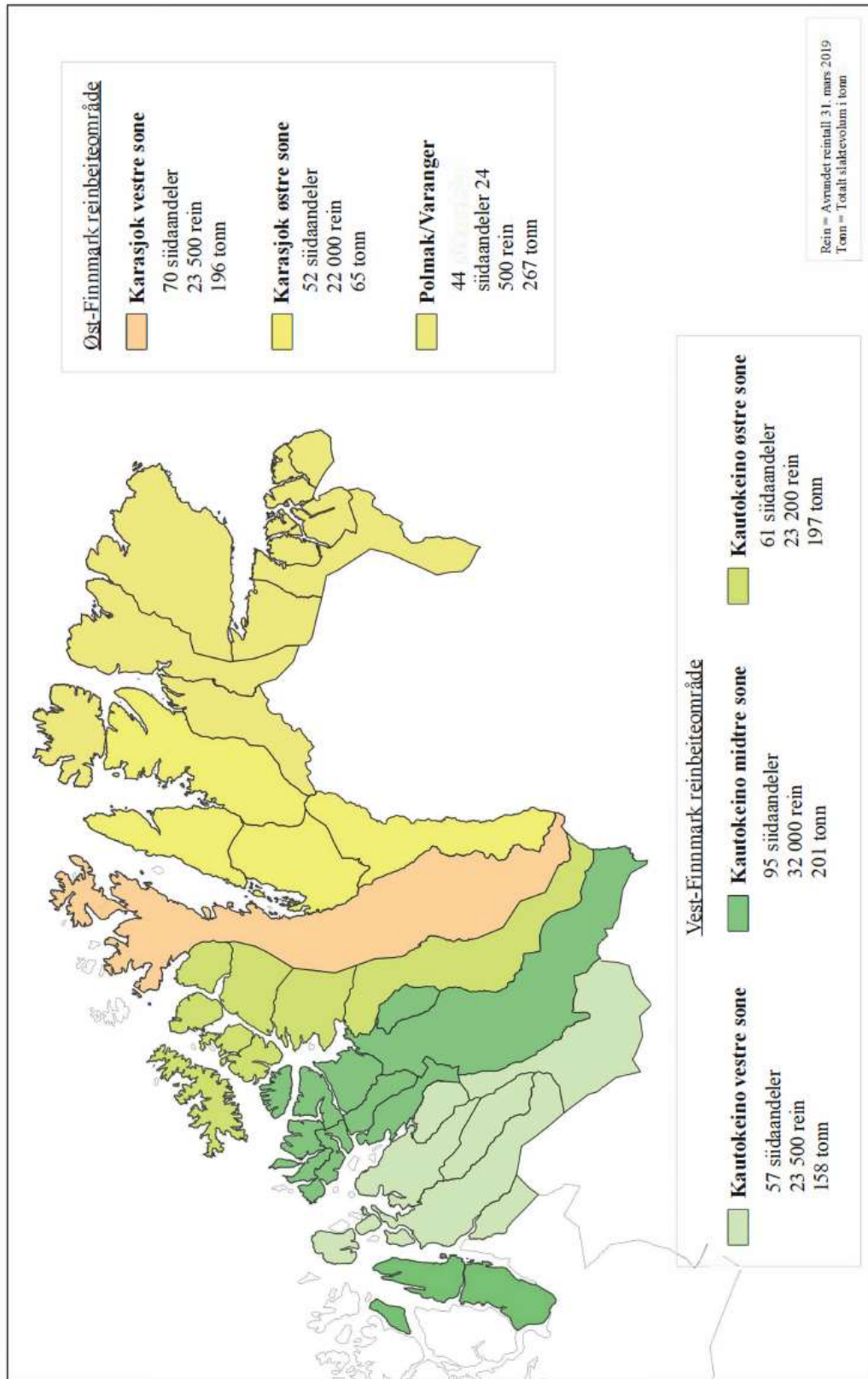

<i>Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	153
<i>Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos tamreinlagene i perioden 2010-2018</i>	154
8.2 Generelle vurderinger	153
<i>Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	155
<i>Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2009-2019 (*Budsjett-tall for 2019) (2018 kroner)</i>	156
<i>Figur 8.2.3 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og ”sum lønn m.v. utenfor næringen” i 2018 etter reintall (kroner per rein)</i>	157
Vedlegg	156
1. Tabeller	156
2. Tabelloversikt	159
3. Figuroversikt.....	163
4. Kart over reinbeiteområdene	167
5. Ordforklaringer	170

4. Kart over reinbeiteområdene

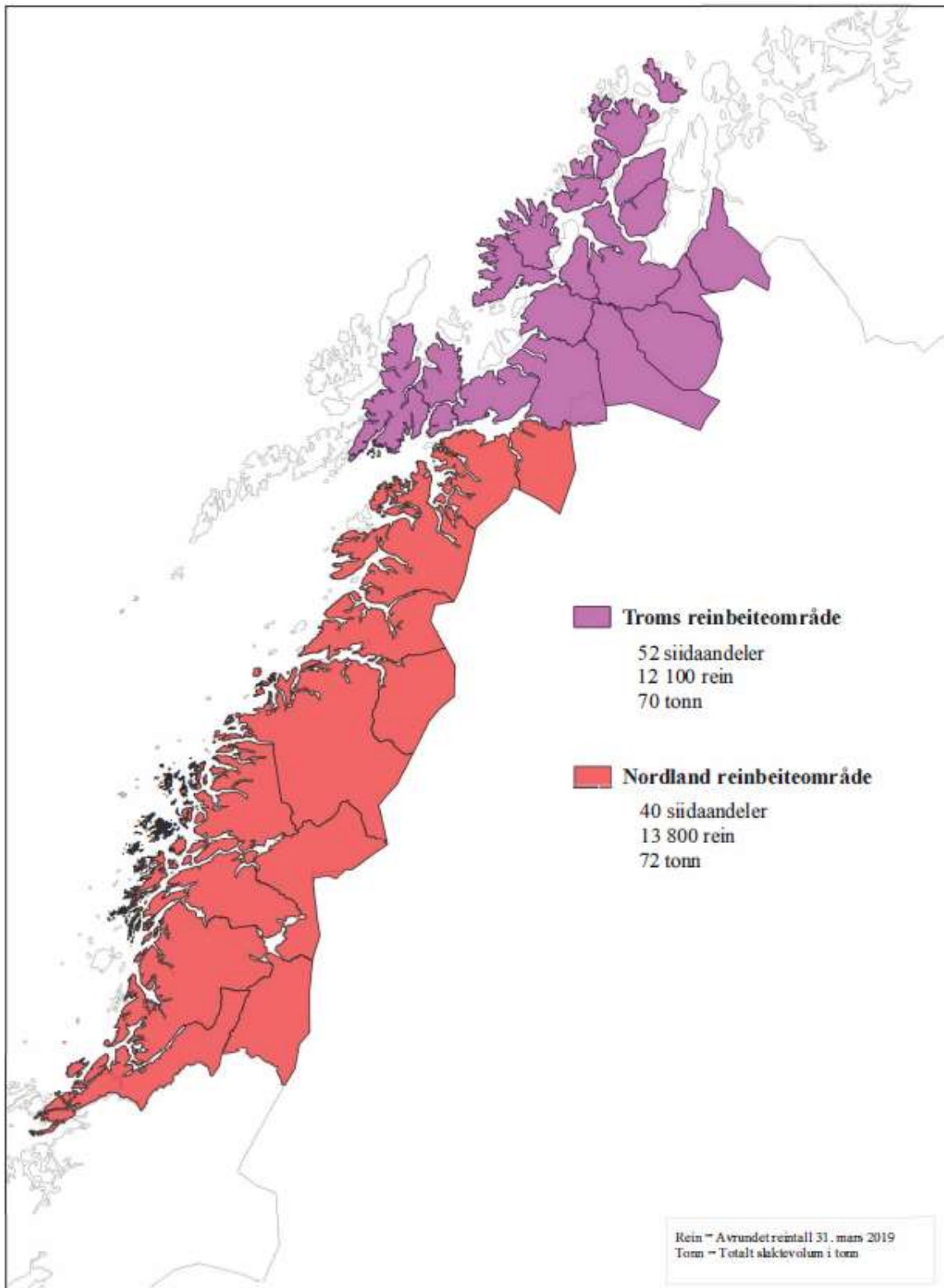

Reindriften i Finnmark

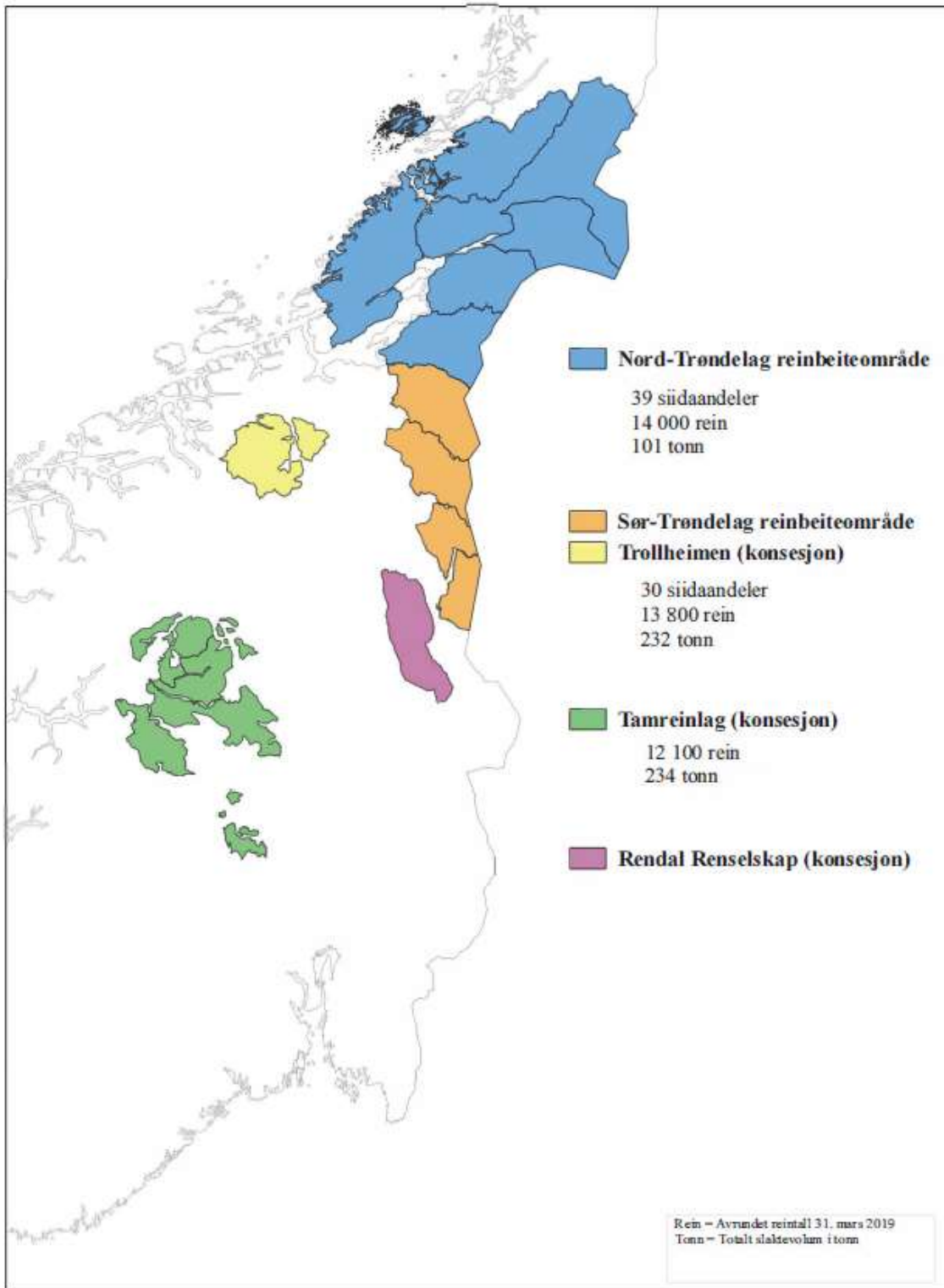
Kartdata: Kartverket og Landbruksdirektoratet

Reindriften i Troms og Nordland

Kartdata: Kartverket og Landbruksdirektoratet

Reindriften i Trøndelag og konsesjonsområder

Kartdata: Kartverket og Landbruksdirektoratet

5. Ordforklaringer

<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (per 31. mars) i melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Tilskudd til øvrige reindrifftsanlegg, livdyrlån, gjeterhytter, ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak, pramming/transport, tiltak konvensjonsbeiter, utdanningsstipend, avviklingslønn, fagbrevordning i reindriften, feltbarnehage og innløsning av siidaandel.
<i>Binæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reineier fra slakteri, før eventuelle slakte-/ og fraktekostnader er trukket fra.
<i>CWD</i>	Chronic Wasting Disease eller Skrantesyke er en prionsykdom hos hjortedyr.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter (over reindrifftsavtalen).
<i>Direkte tilskudd</i>	Distriktstilskudd, produksjonspremie, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle tillegg og etableringstilskudd, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel, særskilt driftstilskudd til ungdom.
<i>Driftstilskudd</i>	Særskilt driftstilskudd til siidaandeler der leder er under 30 år (over reindrifftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	1. april – 31. mars (reindrifftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefelle tillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over reindrifftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller/samboere).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindrifftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Gápmasat</i>	Leggskinn.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindrifftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom

	staten ved Landbruksdepartementet og Norske reindriftsamers landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under direkte tilskudd, og omfatter tilskudd til øvrige reindriftsanlegg, livdyrlån, gjeterhytter og ekstraordinær satsing på infrastrukturiltak.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over reindriftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter og lignende.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall per 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i matreiner.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).
<i>Lærings og omsorgsbaserte tjenester</i>	Tilleggsnæring hvor det ytes tjeneste for å gi læring, mestring, trivsel og forståelse av samisk kultur. Et eksempel er «ut på vidda».
<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelsleder leverer inn hvert driftsår med oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, med videre.
<i>Nettopris</i>	Pris til reinerier fra slakteri, etter at slakte- og eventuelle fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindriftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindriftsamere).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens melding om reindrift.
<i>Populasjon</i>	Alle individer innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reinen.
<i>Produktiviteten</i>	Kjøttproduksjon per dyr eller per arealenhet.

<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindrifftsloven §6).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §5).
<i>Reindrifftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom staten (ved Landbruks- og matdepartementet) og NRL.
<i>Reindrifftsfond</i>	Fond som forvaltes og disponeres av distriktsstyret (etter reindrifftsloven §47).
<i>Reinmerke</i>	All rein skal være øremerket ved snitt i ørene med eierens registrerte merke. Merking skal foregå innen 31. oktober det året dyret er født. Alle registrerte reinmerker i Norge finnes i et merkeregister.
<i>Samlet livdyrverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindrifftsressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindrifftsens Utviklingsfond.
<i>Samisk reindrifft</i>	Reindrifft innenfor reinbeitedistrikt, inkludert Trollheimen i Sør-Trøndelag/Hedmark.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reineiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.
<i>Siidaandel</i>	En familiegruppe eller enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrifft under ledelse av en person eller ektefeller/samboere i fellesskap.
<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyr eller antall kg slakt.
<i>St.meld. nr. 32 (2016-2017)</i>	Stortingsmeldingen "Reindrifft. Lang tradisjon – unike muligheter".
<i>Tamreinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med konsesjon for reindrifft i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §8).
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til tidlig slakt (høstslakt) av rein i Finnmark (over reindrifftsavtalen). Avsluttet i 2011.
<i>Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag</i>	Omfatter produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel,

	kalveslaktetilskudd, etableringstilskudd og ektefelle-/samboertillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping</i>	Det tidligere <i>Reinprogrammet</i> inngår fra 2015 i <i>Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping</i> . Programmet administreres av Innovasjon Norge.
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital</i>	Inntekter minus kostnader. Kostnader til arbeid er ikke tatt med. Godtgjørelse til alt arbeid og egenkapital som er satt inn i siidaandelen.
<i>Vederlag til arbeid og kapital</i>	Inntekter minus kostnader. Kostnader til arbeid og renter på lånt kapital er ikke tatt med.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindriften 1.800 timer).

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo

BESØKSADRESSE:
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no